
**BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE**

SLUŽBENO GLASILO

Godina VI.

Sarajevo, 2015.

Izdaje:
Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine

Uredilo:
Tajništvo Biskupske konferencije BiH

Tehnička priprema:
Katolička tiskovna agencija BK BiH – www.ktabkbih.net

Tisak:
CPU Printing company d.o.o.

Naklada:
60 primjeraka

DOKUMENTI SVETE STOLICE

Poruka pape Franje za Svjetski dan mira 2015.

Ne više robovi, nego braća

1. Na početku nove godine, koju prihvaćamo kao milost i dar ljudskom rodu, želim uputiti, svakom muškarcu i ženi kao i svim narodima i državama svijeta, čelnicima država i vlada te vjerskim vođama, iskrene želje za mirom, koje pratim svojom molitvom da prestanu ratovi, sukobi i mnoga trpljenja i patnje izazvane bilo ljudskom rukom bilo starim i novim epidemijama i razornim učincima prirodnih katastrofa. Molim na poseban način da se, odgovarajući na naš zajednički poziv da surađujemo s Bogom i sa svim ljudima dobre volje na promicanju sklada i mira u svijetu, možemo othrvati napasti da se ponašamo na način nedostojan našeg čovječstva.

U svojoj prošlogodišnjoj poruci za Svjetski dan mira, primijetio sam da "želja za puninom života... uključuje onu nezatamljivu čežnju za bratstvom, koja nas potiče prema zajedništvu s drugima i osposobljava nas da ih ne promatramo kao neprijatelje ili suparnike, već kao braću koju treba primiti i prihvatiti"¹. Budući da je čovjek po svojoj naravi biće odnosa, kojem je određeno ostvarivati se kroz međusobne odnose nadahnute na pravdi i ljubavi, za njegov je razvoj od temeljne važnosti da mu se prizna i poštuje dostojanstvo, sloboda i autonomija. Nažalost, uvijek prisutna pošast izrabljivanja čovjeka od strane drugog čovjeka nanosi tešku ranu životu zajedništva i našem pozivu uspostave međusobnih odnosa prožetih poštivanjem, pravdom i ljubavlju. Ta odurna pojava, koja dovodi do gaženja temeljnih prava drugoga i zatiranja njegove slobode i dostojanstva, ima mnogo oblika na koje se želim kratko osvrnuti, da bismo, u svjetlu Božje riječi, sve ljude smatrali "ne više robovima, nego braćom".

Osluškivanje Božjeg nauma o čovjeku

2. Tema koju sam izabrao za ovu poruku preuzeta je iz poslanice svetoga Pavla Filemonu, u kojoj Apostol traži od svoga suradnika da primi Onezima, bivšeg roba samoga Filemona koji je sada postao kršćanin te je, dakle, prema Pavlu, zavrijedio da ga se smatra bratom. Ovako piše Apostol narodâ: " bî za čas odijeljen da ga dobiješ zauvijek – ne kao roba, nego više od roba, kao brata ljubljenoga" (Flm 15-16). Postavši kršćanin Onezim je postao

¹ Br. 1.

Filemonov brat. Tako obraćenje Kristu, početak života življena kao učeništvo u Kristu, predstavlja novo rođenje (usp. 2 Kor 5, 17; 1 Pt 1, 3) koje rađa bratstvo kao temeljnu svezu obiteljskog života i temelj društvenog života.

U Knjizi Postanka (usp. 1, 27-28) čitamo da je Bog stvorio čovjeka muško i žensko i blagoslovio ih da rastu i množe se: on je učinio Adama i Evu roditeljima od kojih je, odgovarajući na Božju zapovijed da se plode i množe, poteklo prvo bratstvo između Kajina i Abela. Kajin i Abel su braća jer su izašli iz istog krila. Samim tim su istog porijekla, naravi i dostojanstva kao i njihovi roditelji koji su stvoreni na Božju sliku i priliku.

Ali bratstvo izražava također raznolikost i razlike koje postoje među braćom i sestrama, premda su od iste majke rođeni i imaju istu narav i isto dostojanstvo. Kao braća i sestre, dakle, svi su ljudi po naravi povezani s drugima, od kojih se, istina, razlikuju ali s kojima dijele isto porijeklo, narav i dostojanstvo. Na taj način, bratstvo predstavlja mrežu temeljnih odnosa za izgrađivanje ljudske obitelji koju je Bog stvorio.

Nažalost, između prvog stvaranja opisanog u Knjizi Postanka i novog rođenja u Kristu po kojem vjernici postaju braćom i sestrama "prvorodenca među mnogom braćom" (Rim 8, 29), uvukla se negativna stvarnost grijeha, koji često prekida ljudsko bratstvo i neprestano izobličuje ljepotu i plemenitost bratstva i sestrinstva unutar iste ljudske obitelji. Ne samo da Kajin ne podnosi svoga brata Abela, već ga iz zavisti ubija te time čini prvo bratoubojstvo: "Kajinovo ubojstvo Abela tragična je potvrda radikalnog odbacivanja poziva na bratstvo. Njihova povijest (usp. Post 4, 1-16) zorno pokazuje tešku zadaću na koju su svi ljudi pozvani, da žive u jedinstvu, da se brinu jedni za druge"².

To je također slučaj s Noom i njegovim sinovima (usp. Post 9, 18-27). Hamovo nepoštivanje oca Noe navela je ovoga potomjeg da baci prokletstvo na drskog sina i blagoslovi druge, one koji su ga poštovali. Tako je stvorena nejednakost između braće rođene od iste majke.

U izvještaju o počecima ljudske obitelji, grijeh otuđivanja od Boga, od oca i braće postaje izraz odbacivanja zajedništva. To dovodi do kulture ropstva (usp. Post 9, 25-27), s posljedicama koje to za sobom povlači i koje se protežu s koljena na koljeno: odbacivanje drugoga, zlostavljanje osoba, kršenje njihova dostojanstva i temeljnih prava, te institucionalizirana nejednakost. Otud potreba stalnog obraćenja savezu, ispunjena Isusovom žrtvom na križu, u uvjerenju da "gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobilova

² Poruka za Svjetski dan mira 2014., 2.

milost... po Isusu Kristu Gospodinu našem" (Rim 5, 20.21). On, ljubljani Sin (usp. Mt 3, 17), je došao objaviti Očevu ljubav prema ljudskom rodu. Tko god sluša evanđelje i odgovori na poziv na obraćenje postaje za Isusa "brat, sestra i majka" (Mt 12, 50), i time dionik posinstva njegova Oca (usp. Ef 1, 5).

Ne postaje se međutim kršćaninom, Očevom djecom i braćom u Kristu, na temelju neke autoritativne Božje odluke, bez ostvarivanja osobne slobode, to jest bez slobodnog obraćenja Kristu. Postati Božje dijete je nužno povezano s obraćenjem: "Obratite se i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oprostite grijesi i primit ćete dar, Duha Svetoga" (Dj 2, 38). Svi oni koji su vjerom i životom odgovorili na to Petrovo propovijedanje ušli su u bratstvo prve kršćanske zajednice (usp. 1 Pt 2, 17; Dj 1, 15.16; 6, 3; 15, 23): Židovi i helenisti, robovi i slobodnjaci (usp. 1 Kor 12, 13; Gal 3, 28). Različito porijeklo i društveni položaj ne umanjuje nečije dostojanstvo niti isključuje bilo koga iz pripadnosti Božjem narodu. Kršćanska je zajednica dakle mjesto zajedništva življenog u ljubavi koju se dijeli među braćom i sestrama (usp. Rim 12, 10; 1 Sol 4, 9; Heb 13, 1; 1 Pt 1, 22; 2 Pt 1, 7). Sve to pokazuje kako Radosna vijest Isusa Krista, po kojoj Bog "sve čini novo" (Otk 21, 5)³, je također kadra otkupiti odnose među ljudima, uključujući također odnose između robova i njihovih gospodara, rasvjetljujući ono što im je zajedničko: posinstvo i vezu bratstva u Kristu. Sâm Isus je rekao svojim apostolima: "Više vas ne zovem slugama jer sluga ne zna što radi njegov gospodar; vas sam nazvao prijateljima jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga" (Iv 15, 15).

Mnoga lica nekadašnjeg i današnjeg ropstva

3. Još od davnina razna su društva poznavala pojavu podjarmljenosti jednog čovjeka drugom. Bilo je povijesnih razdoblja u kojima je institut ropstva bio općenito prihvaćen i pravno uređen. Posebnim je propisima bilo određeno tko je rođen slobodan a tko je, naprotiv, rođen u ropstvu, kao i uvjeti u kojima je osoba, rođena slobodna, mogla izgubiti svoju slobodu odnosno ponovno je steći. Drugim riječima, sâm je zakon priznavao da se neke osobe moglo ili moralo smatrati vlasništvom druge osobe, koja je mogla slobodno raspolagati njima. Roba se tako moglo prodati ili kupiti, ustupiti ili nabaviti kao da je riječ o robi.

³ Usp. Apost. pobud. Evangelii gaudium, 11.

Danas, kao posljedica pozitivnog razvoja svijesti čovječanstva, ropstvo, taj zločin protiv čovječnosti⁴, je formalno ukinut u svijetu. Pravo svake osobe da je se ne drži u stanju ropstva ili robovanja priznato je u međunarodnom pravu kao neotuđivo pravo.

Ipak, usprkos tome što je međunarodna zajednica usvojila brojne sporazume s ciljem iskorjenjivanja ropstva u svim njegovim oblicima i pokrenula razne strategije za borbu protiv te pojave, i danas su milijuni ljudi – djeca, muškarci i žene svih životnih dobi – lišeni slobode i prisiljeni živjeti u uvjetima sličnim ropstvu.

Tu mislim na brojne radnike i radnice, uključujući maloljetnike, koji su podjarmljeni na raznim sektorima, na formalnoj i neformalnoj razini, od kućanskih poslova do poljoprivrednih radova, od rada u tvornici do rada u rudniku, i to kako u zemljama u kojima radno zakonodavstvo ne zadovoljava ni minimalne međunarodne propise i standarde, tako, što je također nezakonito, u onima u kojima se zakonom zaštićena radnička prava krše. Pred očima su mi također životni uvjeti mnogih selilaca koji, na svome tragičnom putovanju, trpe glad, bivaju lišeni slobode, oduzimaju im se posjedi ili ih se izvrgava tjelesnom i spolnom zlostavljanju. Tu mislim posebno na one od njih koje se, po njihovu dolasku na odredište nakon veoma iscrpljujućeg putovanja praćenog strahom i nesigurnošću, katkad drži zatočene u nehumanim uvjetima. U mislima su mi oni među njima koje razne društvene, političke i ekonomske okolnosti tjeraju na nezakoniti boravak kao i oni koji, da bi ostali unutar legalnih okvira, prihvaćaju živjeti i raditi u uvjetima nedostojnim čovjeka, osobito kada nacionalna zakonodavstva stvaraju ili omogućuju strukturalnu ovisnost radnika doseljenikâ o poslodavcu, primjerice uvjetujući legalnost boravka ugovorom o radu... Dâ, mislim na "ropski rad".

Mislim na osobe prisiljene na prostituciju, među kojima je mnogo maloljetnika, kao i na seksualne ropkinje i robove. Mislim na žene prisiljene na udaju, na one koje se prodaje na temelju dogovorene ženidbe ili one koje se poput nekog nasljedstva predaje nekom rođaku nakon muževe smrti a da pritom nemaju prava dati ili uskratiti svoj pristanak.

Ne mogu ne misliti također na one maloljetne i odrasle osobe koje su žrtve trgovine ljudskim organima, prisilnog vojačenja, prosjačenja, ilegalnih radnji kao što je proizvodnja ili prodaja droga ili prikrivenih oblika međunarodnog posvajanja.

⁴ Usp. obraćanje izaslanstvu Međunarodne udruge kaznenog zakona, 23. listopada 2014.; L'Osservatore Romano, 24. listopada 2014., str. 4.

Mislim, na kraju na sve žrtve otmice koje u zatočeništvu drže terorističke skupine, koje ih prisiljavaju da se bore na njihovoj strani ili ih drže, prije svega kada je riječ o djevojkama i ženama, kao seksualne robove. Mnogi od njih nestaju, dok ostali bivaju više put prodavani, mučeni, sakaćeni ili ubijani.

Neki duboki uzroci ropstva

4. Danas, baš kao i nekoć, u korijenu ropstva se nalazi jedno shvaćanje osobe koje dopušta mogućnost da se s njom postupa kao s pukim predmetom. Svaki put kada grijeh izopači ljudsko srce i udalji ga od njegova Stvoritelja i njegovih bližnjih, ove se potonje ne doživljava više kao bića urešena jednakim dostojanstvom, kao braće i sestre u čovječstvu, nego ih se promatra kao objekte. Čovjeka, stvorena na Božju sliku i priliku, prisilom i prijevarom ili tjelesnom ili psihološkom prinudom lišava se slobode, njime se trguje i svodi ga se na nečije vlasništvo. Riječju, tretira ga se kao sredstvo a ne kao cilj.

Osim toga dubljeg, ontološkog uzroka – nijekanja čovječstva drugoj osobi – postoje i drugi uzroci koji pomažu objasniti suvremene oblike ropstva. Tu mislim prije svega na siromaštvo, na nerazvijenost i isključenost, osobito kada su povezani s nemogućnošću pristupa obrazovanju i oskudnim, pa čak i nepostojećim, mogućnostima zaposlenja. Nerijetko su žrtve trgovine ljudima i ropstva oni koji su tražili način da izađu iz stanja krajnjeg siromaštva; često vjerujući u lažna obećanja o zaposlenju, postali su, naprotiv, plijenom zločinačkih mreža koje organiziraju trgovinu ljudima. Te se mreže vješto koriste suvremenim informatičkim tehnologijama kao mamcem za mlade i djecu u raznim dijelovima svijeta.

Među uzroke ropstva treba ubrojiti i korumpiranost onih koji su spremni učiniti sve za novac. Naime, ropstvo i trgovina ljudima često traže sudioništvo posrednikâ, bilo da je riječ o pripadnicima snaga reda, državnim službenicima ili raznim civilnim i vojnim ustanovama: "To se događa kada je u središtu nekog ekonomskog sistema novac a ne čovjek, ljudska osoba. Da, u središtu svakog društvenog ili ekonomskog sistema mora biti osoba, Božja slika, stvorena zato da gospodari čitavim stvorenim svijetom. Kada u središtu više nije čovjek već novac dolazi do toga preokreta vrijednosti"⁵.

Ostali su uzroci ropstva oružani sukobi, nasilja, kriminalne aktivnosti i terorizam. Mnogo je ljudi koji su oteți radi prodaje, odnosno uključivanja u borbeni sastav ili spolnog zlostavljanja, dok su ostali prisiljeni emigrirati,

⁵ Obraćanje sudionicima Svjetskog susreta pučkih pokretâ, 28. listopada 2014.: L'Osservatore Romano, 29. listopada 2014, str. 7.

ostavljajući sve za sobom: svoju zemlju, dom, posjed pa čak i članove obitelji. Ovi potonji su prisiljeni tražiti alternativu tim strašnim uvjetima izlažući opasnosti čak i vlastito dostojanstvo i život, riskirajući da, na taj način, budu uvučeni u onaj začarani krug koji ih čini plijenom bijede, korupcije i njihovih pogubnih posljedica.

Zajednička predanost borbi protiv ropstva

5. Često se, promatrajući fenomen trgovine ljudima, ilegalne trgovine migrantima i mnogih drugih znanih i nezvanih lica ropstva, stječe dojam da se sve to događa u ozračju opće ravnodušnosti.

To je, nažalost, velikim dijelom istina. Ipak, želim spomenuti veliki i često tihi trud koje mnoge redovničke zajednice, osobito ženske, već godinama ulažu u pružanju pomoći žrtvama. Te ustanove djeluju u teškim okruženjima, u kojima katkad prevladava nasilje, pokušavajući prekinuti nevidljive lance kojima su žrtve vezane uz svoje trgovce i izrabljivače. Te lance čini niz karikâ, koje tvore podmukli psihološki mehanizmi kojima se žrtve drži ovisnima o njihovim mučiteljima. To se postiže ucjenama i prijetnjama njima i njihovim dragima, ali također materijalnim sredstvima, kao što je oduzimanje osobnih dokumenata i fizičko nasilje. Svoje djelovanje redovničke zajednice provode na tri glavna područja: pomoć žrtvama, njihova rehabilitacija pod psihološkim i odgojno-obrazovnim vidom i njihova reintegracija u društvo u kojem žive ili iz kojeg potječu.

Ta golema zadaća, koja iziskuje hrabrost, strpljivost i ustrajnost, zaslužuje poštovanje čitave Crkve i društva. No to samo po sebi nije dovoljno da se ukloni pošast izrabljivanja osoba. Potrebna je također trostruka zauzetost na institucionalnoj razini: sprječavanje, zaštita žrtava i sudski progon počinitelja. Osim toga, kao što se zločinačke organizacije koriste globalnim mrežama za postizanje svojih ciljeva, tako i djelovanje za uklanjanje te pojave zahtijeva složni i ujedno globalni napor raznih područja društvo.

Države moraju osigurati da se njihovim nacionalnim zakonima vezanim uz doseljenike, rad, posvajanje, pokretanje offshore poslovanja i prodaju robe proizvedene iskorištavanjem tuđega rada stvarno poštuje dostojanstvo osobe. Potrebni su pravedni zakoni u čijem će središtu biti osoba, koji brane njezina temeljna prava i vraćaju joj ta prava kada su ona prekršena. Ti bi zakoni trebali također predviđati rehabilitaciju žrtava, jamčiti im osobnu sigurnost i uključivati djelotvorne mehanizme kontrole provedbe zakonskih uredbi, koji neće ostaviti prostora korupciji i nekažnjivosti. Nužno je također priznavati ulogu žene u društvu, među ostalim inicijativama na kulturnom planu i na polju komunikacije u cilju postizanja željenih rezultata.

Međuvladine organizacije, u skladu s načelom supsidijarnosti, pozvane su provoditi koordinirane inicijative u borbi protiv transnacionalnih mreža organiziranog kriminala koje organiziraju trgovinu ljudima i ilegalnu trgovinu doseljenicima. Nužna je suradnja na različitim razinama i ona uključuje nacionalne i međunarodne institucije, kao i udruge civilnog društva i svijet poduzetništva.

Poduzeća ⁶, naime, imaju dužnost jamčiti svojim zaposlenicima dostojanstvene radne uvjete i odgovarajuća primanja, ali također budno paziti da razni oblici ropstva ili trgovine ljudima ne pronađu svoj put u distribucijskim lancima. Društvena odgovornost poduzeća ide ruku pod ruku s društvenom odgovornošću potrošača. Naime, svaka bi osoba morala biti svjesna da je "kupovanje ekonomski, ali ponad svega moralni čin"⁷.

Udruge civilnoga društva imaju zadatak buditi svijest kod ljudi i promicati sve potrebne korake za borbu protiv kulture ropstva i njegovo iskorjenjivanje.

Posljednjih je godina Sveta Stolica, pozorna na bolni vapaj žrtava trgovine ljudima i glas redovničkih zajednica koje ih prate na njihovu putu prema slobodi, uputila više apela međunarodnoj zajednici da razna tijela ujedine snage i surađuju na okončavanju te pošasti⁸. Organizirani su i neki susreti sa ciljem da se skrene pažnju na pojavu trgovine ljudima i olakša suradnju među različitim čimbenicima, uključujući stručnjake iz akademskog svijeta i međunarodnih organizacija, snage reda raznih zemalja porijekla, tranzita ili odredišta migranata, te predstavnike crkvenih skupina koje rade sa žrtvama. Nadam se da će u narednim godinama ti napori biti nastavljeni i još više ojačati.

Globalizirati bratstvo, a ne ropstvo ili ravnodušnost

6. U svome "naviještanju istine o Kristovoj ljubavi u društvu"⁹, Crkva neprestano čini djela milosrđa nadahnuta istinom o čovjeku. Ona ima zadaću pokazati svima put prema obraćenju, koje nam omogućava promijeniti način na koji gledamo svoje bližnje, prepoznati u drugome, o kome god da se radilo, brata i sestru u čovještvu i prepoznati njihovo duboko dostojanstvo u istini i slobodi. To je jasno svojim životom pokazala Giuseppina (Josefina)

⁶ Usp. PAPINSKO VIJEĆE ZA PRAVDU I MIR, Razmišljanje o pozivu voditeljâ poslovanja, Milano i Rim, 2013.

⁷ Benedikt XVI., Enc. Caritas in veritate, 66.

⁸ Usp. Poruka gosp. Guyu Ryderu, generalnom direktoru Međunarodne organizacije rada, u prigodi 103. sjednice ILO-a, 22. svibnja 2014.: L'Osservatore Romano, 29. svibnja 2014., str. 7.

⁹ Benedikt XVI., Enc. Caritas in veritate, 5.

Bakhita, svetica porijeklom iz regije Darfur u Sudanu, koju su oteli trgovci robljem i prodali okrutnim gospodarima kada je imala devet godina. Ona je kasnije – nakon mnogih bolnih iskustava - postala "slobodna Božja kći" po vjeri življenoj u redovničkom posvećenju i u služenju drugima, posebno slabima i nemoćnima. Ta svetica, koja je živjela na prijelazu s 19. na 20. stoljeće, i danas je uzorna svjedokinja nade¹⁰ za brojne žrtve ropstva i može podprijeti napore svih onih koji se posvećuju borbi protiv te "rane na tijelu suvremenog svijeta, rane na Kristovu tijelu"¹¹.

U svjetlu svega navedenog, želim pozvati sve da, u skladu s vlastitom ulogom i vlastitim odgovornostima, čine djela bratstva prema onima koje se drži u stanju ropstva. Kao zajednica i kao pojedinci moramo se zapitati predstavlja li za nas izazov kada, u svojoj svakodnevici, susrećemo ili se bavimo osobama koje bi mogle biti žrtve trgovine ljudima ili kada smo u iskušenju da kupujemo robu za koje postoji opravdana sumnja da je proizvedena izrabljivanjem ljudi. Neki od nas, zbog ravnodušnosti, ili financijskih razloga, ili zbog zaokupljenosti svakodnevnim brigama, zatvaraju oči pred tim. Drugi, naprotiv, odluče učiniti nešto pozitivno, uključiti se u udruge civilnoga društva ili činiti male svakodnevne geste – koje imaju veliku vrijednost! – poput upućivanja jedne riječi, pozdrava ili osmjeha. To nas ništa ne stoji ali može dati nadu, otvoriti put i promijeniti život drugoj osobi koja ima ilegalni status, a može također promijeniti naš vlastiti život u odnosu na tu stvarnost.

Moramo prepoznati da se suočavamo s globalnom pojavom koja nadilazi nadležnosti samo jedne zajednice ili države. Da bismo je iskorijenili potrebna je jedna mobilizacija koja se po svojim razmjerima može usporediti s veličinom same te pojave. Zato upućujem žurni apel svim muškarcima i ženama dobre volje, i svima onima koji su izravni ili neizravni, uključujući tu i najviše institucionalne razine, svjedoci rane suvremenog ropstva, da ne postanu sudionici toga zla, da ne okreću pogled pred trpljenjima svoje braće i sestara u čovječstvu, koji su lišeni slobode i dostojanstva, već da imaju hrabrosti dotaknuti Kristovo trpeće tijelo¹² koje je vidljivo na bezbrojnim licima onih koje on sam naziva "moja najmanja braća" (Mt 25, 40.45). Znamo da će Bog svakoga od nas pitati: "Što si učinio za svoga brata?" (usp.

¹⁰ "Po spoznaji te nade ona je bila 'otkupljena', nije se više osjećala ropkinjom, već slobodnom kćeri Božjom. Shvatila je ono što je Pavao mislio pod tim kada je Efežane podsjećao da su prije bili bez nade i neznabošci u svijetu – bili su bez nade zato što su bili bez Boga" (Benedikt XVI., Enc. Spe salvi, 3).

¹¹ Obraćanje sudionicima Druge međunarodne konferencije Combating Human Trafficking: Church and Law Enforcement in partnership, 10. travnja 2014.: L'Osservatore Romano, 11. travnja 2014., str. 7; usp. Apost. pob. Evangelii gaudium, 270.

¹² Usp. Apost. pob. Evangelii gaudium, 24; 270.

Post 4, 9-10). Globalizacija ravnodušnosti, koja danas opterećuje živote mnoge braće i sestara, traži od svih nas da postanemo tvorci nove globalizacije solidarnosti i bratstva, koja im može dati novu nadu i pomoći im da hrabro kroče usred problemâ našega doba kao i nove obzore koje ono nosi sa sobom i koje Bog stavlja u naše ruke.

Iz Vatikana, 8. prosinca 2014.

FRANJO

Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2015.

Crkva bez granica, majka svim ljudima

Draga braćo i sestre,

Isus je "blagovjesnik u pravom smislu te riječi i uosobljeno evanđelje" (apost. pobud. Evangelii gaudium, 209). Njegova brižnost, osobito prema najranjivijima i ljudima s ruba društva, poziv je svima da se brinu za najslabije osobe i prepoznaju njegovo napaćeno lice poglavito u žrtvama novih oblika siromaštva i ropstva. Gospodin kaže: "ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnuste me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dodoste k meni" (Mt 25, 35-36). Misija Crkve, hodočasnice na zemlji i majke svim ljudima, je stoga ljubiti Isusa Krista, klanjati mu se i ljubiti ga, napose u najsiromašnijima i napuštenima; u ove se potonje zasigurno ubrajaju selioci i izbjeglice, koji pokušavaju ostaviti iza sebe teške životne uvjete i svakovrsne opasnosti. Zato Svjetski dan selilaca i izbjeglica ove godine ima za temu: Crkva bez granica, majka svim ljudima.

Crkva širi svoje ruke da zagrlji sve narode, bez razlike i bez granica i da navijesti svima da "Bog je ljubav" (1 Iv 4, 8.16). Nakon svoje smrti i uskrsnuća, Isus je povjerio učenicima poslanje da budu njegovi svjedoci i naviještaju evanđelje radosti i milosrđa. Na dan Pedesetnice oni su, hrabro i sa zanosom, izašli iz dvorane Posljednje večere; snagom Duha Svetoga pobijedene su sumnje i nesigurnosti i njihov je navještaj svatko razumio na svom jeziku; tako je od samog početka Crkva majka otvorena srca za čitav svijet, bez granica. To poslanje traje sada već dvije tisuće godina, ali već se od prvih stoljećâ u misijskom navještaju govorilo o sveopćem majčinstvu Crkve. To je kasnije produbljivano u spisima otaca a toj se temi vratio i Drugi vatikanski koncil. Koncilski su oci govorili o Ecclesia mater da objasne njezinu narav. Ona naime rađa sinove i kćeri i "u ljubavi i skrbi... već [ih] prihvaća kao svoje" (Dogm. konst. o Crkvi Lumen gentium, 14).

Crkva bez granica, majka svim ljudima, širi u svijetu kulturu prihvaćanja i solidarnosti, prema kojoj se nikoga ne treba smatrati beskorisnim, nepoželjnim ili odbačenim. Kada doista živi svoje majčinstvo, kršćanska zajednica hrani, usmjerava i pokazuje put, strpljivo prati, postaje bliska u molitvi i djelima milosrđa.

Danas sve to poprima posebno značenje. Naime, u dobu tako velikih migracija, veliki broj ljudi napušta domovinu i kreće na opasni put nade noseći sa sobom želje i strahove, u potrazi za humanijim uvjetima života. Nerijetko, međutim, ta migracijska kretanja pobuđuju nepovjerenje i neprijateljstvo, čak i u samim crkvenim zajednicama, prije nego se uopće ljudi potrudu upoznati prošlost, progon ili bijedu ljudi koji se odlučuju na taj korak. U tome slučaju sumnje i predrasude su u opreci s biblijskom zapovijedi da se stranca u potrebi primi s poštivanjem i solidarnošću.

S jedne strane osjećamo u svetištu savjesti poziv dotaći ljudsku bijedu i provoditi u djelo zapovijed ljubavi koju nam je Isus ostavio kada se poistovjetio sa strancem, s patnikom, sa svim nevinim žrtvama nasilja i izrabljivanja. S druge, međutim, zbog slabosti naše naravi, "u napasti smo da budemo ona vrsta kršćana koja se drži na pristojnoj distanci od Gospodinovih rana" (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 270).

Hrabrost vjere, nade i ljubavi osposobljava nas smanjiti udaljenosti koje nas dijele od ljudskih bijedâ. Isus Krist stalno iščekuje da ga se prepozna u seliocima, izbjeglicama i prognanima, te nas također na taj način poziva dijeliti dobra, ponekad se odreći dijela stečenog blagostanja. Podsjetio je na to papa Pavao VI. rekavši da "oni koji žive u blagostanju moraju se odreći nekih svojih prava da svoja dobra velikodušnije stave u službu drugih" (Apost. pismo Octogesima adveniens, 14. svibnja 1971., 23).

Uostalom, multikulturalni karakter suvremenih društava potiče Crkvu da preuzme na sebe nove obveze solidarnosti, zajedništva i evangelizacije. Migracijska kretanja, naime, potiču nas da produbimo i ojačamo vrijednosti koje su nužne da se zajamči skladni suživot između ljudi i kulturâ. Da bi se to postiglo nije dovoljna jednostavna tolerancija, koja otvara put poštivanju različitosti i omogućuje zajedništvo među osobama različita porijekla i kulture. Upravo tu Crkva pridonosi nadilaženju granica i potpomaže "prijeći sa stavova obrane i straha, nezainteresiranosti ili marginalizacije... na stav koji se temelji na 'kulturi susreta', koja je jedina kadra izgraditi pravedniji svijet, svijet u kojem će vladati veće bratstvo" (Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2014.).

Migracijska su kretanja međutim poprimila takve razmjere da jedino sustavna i aktivna suradnja između država i međunarodnih organizacija može

uspješno regulirati i upravljati tim kretanjima. Naime, migracije pogađaju sve, ne samo zbog opsega te pojave, već također "zbog društvenih, političkih, kulturalnih i religijskih problema koje izaziva, kao i zbog dramatičnih izazova koje postavlja pred narode i međunarodnu zajednicu" (Benedikt XVI., Enc. Caritas in veritate, 29. lipnja 2009., 62).

Na međunarodnoj razini često se vode rasprave o oportunisti, metodama i normama za suočavanje s pojavom migracija. Postoje tijela i institucije na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, koji svoj rad i svoje energije stavljaju u službu onih koji kroz migraciju traže bolji život. Usprkos njihovim velikodušnim i hvalevrijednim naporima, nužno je odlučnije i djelotvornije djelovanje, u kojem će se koristiti univerzalna mreža suradnje, utemeljena na očuvanju dostojanstva i središnjeg mjesta svake osobe. Na taj će način borba protiv sramotne i zločinačke trgovine ljudima, kršenja temeljnih prava, svih oblika nasilja, ugnjetavanja i porobljavanja postati učinkovitija. Zajednički rad, međutim, zahtijeva uzajamnost i sinergiju, raspoloživost i povjerenje, sa sviješću da "nijedna se zemlja ne može sama nositi s teškoćama vezanim uz tu pojavu, koja je danas uzela toliko maha da pogađa sve kontinente u dvostrukom vidiku imigracije i emigracije" (Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2014.).

Na globalizaciju migracije potrebno je odgovoriti globalizacijom ljubavi i suradnje, na način da uvjeti u kojima žive selioci postanu humaniji. Istodobno, potrebno je uložiti veće napore da se uklone razlozi koji tjeraju čitave narode da napuste svoj rodni kraj uslijed ratova i bijedâ, koji su često jedno drugom uzrok.

Solidarnost sa seliocima i izbjeglicama mora biti praćena hrabrošću i kreativnošću koji su neophodni da se razvije, na svjetskoj razini, pravičniji i pravedniji financijski i gospodarski poredak te sve predanijim radom na uspostavi mira, što je nužan uvjet svakog istinskog napretka.

Dragi selioci i izbjeglice! Vi zauzimate posebno mjesto u srcu Crkve i vi joj pomažete da proširi svoje srce i da očituje svoje majčinstvo prema čitavoj ljudskoj obitelji. Ne gubite vjeru i nadu! Sjetimo se Svete obitelji koja je bila prisiljena poći u progonstvo u Egipat: kao što je u majčinskom srcu Blažene Djevice Marije i brižnom srcu svetog Josipa sačuvano povjerenje da ih Bog nikada neće ostaviti, neka tako nikada u vama ne nestane istog pouzdanja u Gospodina. Povjeravam vas njihovoj zaštiti i svima od srca udjeljujem svoj apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 3. rujna 2014.

Papa Franjo

Poruka pape Franje u povodu 23. svjetskog dana bolesnika

Sapientia cordis. "Bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju" (Job 29, 15)

Draga braćo i sestre,

u prigodi dvadeset i trećeg Svjetskog dana bolesnika, kojeg je ustanovio sv. Ivan Pavao II., obraćam se svima vama koji ste opterećeni bolešću i na razne načine pridruženi Kristovom trpećem tijelu, kao i vama, profesionalnim djelatnicima i volonterima u zdravstvu.

Ovogodišnja tema poziva nas na razmišljanje o retku iz Knjige o Jobu: "Bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju" (Job 29, 15). Želim promatrati tu rečenicu iz perspektive "sapientia cordis" - mudrosti srca.

1. Ta "mudrost" nije teorijsko, apstraktno znanje, plod umovanja. Ona je radije, kao što je sveti Jakov opisuje u svojoj poslanici, "čista, zatim mirotvorna, milostiva, poučljiva, puna milosrđa i dobrih plodova, postojana, nehinjena" (3, 17). To je dakle stav kojega Duh Sveti izljuje u um i srce onih koji su osjetljivi na patnje svoje braće i sestara i koji su kadri vidjeti u njima Božju sliku. Molimo molitvu psalmiste kao da je naša vlastita: "Nauči nas dane naše brojiti, / da steknemo mudro srce" (Ps 90, 12). U tu mudrost srca, koja je Božji dar, možemo sažeti plodove Svjetskog dana bolesnika.

2. Mudrost srca je služiti našoj braći i sestrama. Jobove riječi "bjeh oči slijepcu i bjeh noge bogalju" pokazuju da je taj pravednik, koji ima određenu vlast i važni položaj među starješinama svoga grada, služio onima u potrebi. Njegova moralna veličina dolazi do izražaja u pomoći koju je pružao siromašnima koji mole za pomoć kao i u brizi za siročad i udovice (Job 29, 12-13).

Koliki samo kršćani i danas pokazuju, ne svojim riječima, već životom ukorijenjenim u iskrenoj vjeri, da su "oči slijepcu" i "noge bogalju"! To su osobe koje su blizu bolesnikâ koji trebaju stalnu brigu i pomoć kod pranja, odijevanja i hranjenja. To služenje, osobito kada je dugotrajno, može postati naporno i teško. Relativno je lako pomagati nekome nekoliko dana, ali je teško dvoriti osobu mjesecima ili čak godinama, i onda kad on ili ona više nisu u stanju izraziti zahvalnost. Pa ipak, kako je samo silno velik taj put posvećenja! U tim teškim trenucima možemo računati na poseban način na Gospodinovu blizinu i postajemo posebna potpora misiji Crkve.

3. Mudrost srca je biti s braćom i sestrama. Vrijeme provedeno s bolesnicima je sveto vrijeme. Na taj način uzdižemo hvalu Bogu koji nas suobličuje slici svoga Sina, koji "nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade

kao otkupninu za mnoge" (Mt 20, 28). Sâm Isus je rekao: "ja sam posred vas kao onaj koji posluhuje" (Lk 22, 27).

Sa živom vjerom molimo Duha Svetoga da nam udijeli milost da cijesimo vrijednost naše, počesto tihe, spremnosti da posvetimo vrijeme toj braći i sestrama koji, zahvaljujući našoj bliskosti i ljubavi, bivaju većma ljubljeni i utješeni. Kako se velika laž, s druge strane, krije iza nekih fraza koje toliko insistiraju na važnosti "kvalitete života", ne bi li se ljude navelo da vjeruju da životi pogodeni teškom bolešću nisu vrijedni življenja!

4. Mudrost srca je izaći iz samoga sebe prema našoj braći i sestrama. Naš svijet katkad zaboravlja posebnu vrijednost vremena provedenog uz bolesnikovu postelju, jer mi smo stalno u nekoj žurbi i jurnjavi, zahvaćeni mahnitim ritmom rada, proizvodnje, pa zaboravljamo slobodno sebedarje, brinuti se o drugima, biti odgovorni za druge. Iza tog se stava često krije mlaka vjera koja je zaboravila Gospodinove riječi: "Meni učiniste" (Mt 25, 40).

Zbog toga, želim još jednom podsjetiti na "apsolutni prioritet 'izlaženja iz samoga sebe prema bratu' kao jedna od dviju glavnih zapovijedi na kojima se temelje sve moralne norme i kao najjasniji znak za duhovno razlučivanje na putu duhovnog rasta u odgovoru na Božje apsolutno slobodno darivanje"(apost. pob. Evangelii gaudium, 179). Misijska narav Crkve je izvor "djelotvorne ljubavi prema bližnjemu, suosjećanja koje razumije, pomaže i promiče" (isto).

5. Mudrost srca je pokazati solidarnost s našom braćom i sestrama i ne suditi ih. Za ljubav treba izdvojiti vremena. Vremena posvećenog brizi za bolesne i njihovu posjećivanju. Vremena u kojem ćemo biti uz njih poput Jobovih prijatelja: "Potom sjedoše kraj njega na zemlju i ostadoše tako sedam dana i sedam noći. Nijedan mu ne progovori ni riječi, jer vidješe da je velika njegova bol" (Job 2, 13). No, Jobovi su prijatelji u srcu krili negativan sud o njemu: mislili su da je nesreća koja je Joba snašla Božja kazna za njegov grijeh. Međutim, istinska ljubav je dijeljenje koje ne sudi drugoga, koja ne teži za tim da obrati drugoga; lišena je one lažne poniznosti koja, duboko u sebi, traži pohvalu i osjeća samodopadnost zbog učinjenog dobra. Jobovo iskustvo patnje pronalazi svoj pravi odgovor jedino u Isusovu križu, najvišem činu Božje solidarnosti s nama, potpuno besplatnom i bogatom milosrđem. Taj odgovor ljubavi na dramu ljudske boli, a posebno patnje nevinih, ostavio je neprolazni trag na tijelu uskrslog Krista. Njegove slavne rane su sablazan za vjeru, ali i provjera vjere (usp. Homilija na kanonizaciji Ivana XXIII. i Ivana Pavla II., 27. travnja 2014.).

Čak i kad nam je zbog bolesti, samoće i nemoći teško doći do drugih, iskustvo trpljenja može postati povlašteno sredstvo prenošenja milosti i izvor za stjecanje i jačanje mudrosti srca. Moguće je stoga shvatiti kako Job, na kraju svog iskustva, može reći Bogu: "Po čuvenju tek poznavah te dosad, ali

sada te oči moje vidješe" (42, 5). I osobe uronjene u otajstvo patnje i boli, kada to prihvaćaju u vjeri, i same mogu postati živi svjedoci vjere koja omogućuje prigrлити patnju, premda je čovjek svojim umom ne može potpuno shvatiti.

6. Povjeravam ovaj Svjetski dan bolesnika majčinskoj zaštiti Marije, koja je začela i rodila utjelovljenu Mudrost: Isusa Krista, Gospodina našega. Marijo, Prijestolje mudrosti, prati svojim majčinskim zagovorom sve bolesnike i one koji skrbe za njih! Daj da u služanju našim bližnjima koji trpe i po samom iskustvu patnje uzmognemo zadobiti i u sebi njegovati istinsku mudrost srca!

Ovu molitvu za sve vas pratim svojim apostolskim blagoslovom.

Iz Vatikana, 3. prosinca 2014.

Spomen svetog Franje Ksaverskog

Papa Franjo

Poruka pape Franje za korizmu 2015.

Očvrsnite srca (Jak 5, 8)

Draga braćo i sestre,

korizma je vrijeme obnove za Crkvu, zajednice i pojedine vjernike. To je nadasve "vrijeme milosti" (2 Kor 6, 2). Bog od nas ne traži ništa što nam već prije nije dao: "Mi ljubimo jer on nas prije uzljubi" (1 Iv 4, 19). On nije ravnodušan prema nama. Stalo mu je do svakog od nas, poznaje svakog od nas po imenu, brine se za nas i traži nas kada se okrenemo od njega. On se zanima za svakog od nas; njegova ga ljubav priječi da bude ravnodušan prema onome što nam se događa. Međutim događa se da kada nam je dobro i kada smo bez briga tada zaboravljamo druge (što Bog Otac nikada ne čini): ne zanimaju nas njihovi problemi, njihove patnje i nepravde koje podnose... Tada naše srce postaje hladno. Sve dok mi je relativno dobro i dok sam zadovoljan, ne mislim na one koji nisu dobro. Taj egoistični, ravnodušni stav danas je poprimio svjetske razmjere, dotle da možemo govoriti o globalizaciji ravnodušnosti. To je problem s kojim se, kao kršćani, moramo uhvatiti u koštac.

Kada se Božji narod obrati njegovoj ljubavi, nalazi odgovore na ona pitanja koja povijest neprestano postavlja. Jedan od najvećih izazova o kojem želim progovoriti u ovoj svojoj poruci jest upravo globalizacija ravnodušnosti.

Ravnodušnost prema bližnjemu i prema Bogu predstavlja stvarnu napast također za nas kršćane. Imamo stoga potrebu svake godine u korizmi čuti vapaj prorokâ koji dižu svoj glas i bude naše uspavane savjesti.

Bog nije ravnodušan prema svijetu, već ga toliko ljubi da je dao svoga Sina za spasenje svakog čovjeka. U utjelovljenju, zemaljskom životu, smrti i uskrsnuća Sina Božjega vrata između Boga i čovjeka, između neba i zemlje otvorena su jednom zasnogda. Crkva je poput ruke koja ta vrata drži otvorenima naviještanjem Božje riječi, slavljenjem sakramenata, svjedočenjem vjere ljubavlju djelotvorne (usp. Gal 5, 6). No, svijet teži zatvoriti se u samoga sebe i zatvoriti ta vrata kroz koja Bog ulazi u svijet i svijet u njega. Tako ruka, koja je Crkva, ne smije se nikada iznenaditi ako bude odbačena, zgažena i ranjena.

Božji narod treba dakle tu duhovnu obnovu, da ne bi postao ravnodušan i zatvoren u samoga sebe. Želim vam predložiti za razmišljanje tri biblijska teksta.

1. "Ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi" (1 Kor 12, 26) – Crkva

Božja ljubav razbija tu pogibeljnu zatvorenost u sebe same koja se zove ravnodušnost. Crkva nam tu Božju ljubav pruža svojim učenjem i, nadasve, svojim svjedočenjem. Međutim, svjedočiti se može samo ono što se najprije iskusilo. Kršćanin je onaj koji dopušta Bogu da ga zaodjene svojom dobrotom i milosrđem, da ga zaodjene Kristom, da bi poput njega bio na službu Bogu i ljudima. To nam jasno doziva u svijest liturgija Velikog četvrtka obredom pranja nogu. Petar nije želio da mu Isus opere noge, ali je kasnije shvatio da Isus ne želi biti samo primjer kako trebamo jedni drugima prati noge. Tu službu može činiti drugima samo onaj koji je prije toga dopustio Isusu da mu opere noge. Jedino on ima "dijela" s njim (Iv 13, 8) i tako može služiti drugima.

Korizma je pogodno vrijeme da dopustimo Kristu da nam služi te tako postanemo poput njega. To se događa svaki put kada primamo sakramente, napose euharistiju. U njoj postajemo to što primamo: Kristovo tijelo. U tome tijelu nema mjesta za onu ravnodušnost koja, čini se, tako često zagospodari našim srcima. Jer onaj tko je Kristov pripada jednom tijelu i u njemu ne možemo biti ravnodušni jedni prema drugima. "I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi." (1 Kor 12, 26).

Crkva je *communio sanctorum* ne samo zbog svojih svetaca, već također zato jer je zajedništvo u svetim stvarima: ljubavi Boga koji nam se objavio u Kristu i svim njegovim darovima. Među tim darovima je također odgovor onih koji su dopustili da ih ta ljubav zahvati. U tome zajedništvu svetih i u tome dioništvu u svetim stvarima nitko zadržava ništa za sebe, već sve što ima dijeli s drugima. A budući da smo povezani u Bogu, možemo učiniti nešto i za one koji su daleko od Boga, za one do kojih nikada ne bismo mogli doprijeti vlastitim silama, da s njima i za njih molimo Boga da se svi otvorimo njegovu djelu spasenja.

2. "Gdje ti je brat...?" (Post 4, 9) – Župa i zajednice

Sve što smo rekli za opću Crkvu mora se primijeniti na život župâ i zajednicâ. Uspijevamo li u tim crkvenim stvarnostima iskusiti da smo dio istoga tijela? Tijela koje ujedno prima i dijeli ono što Bog želi darivati? Tijela koje poznaje i skrbi za svoje najslabije, najsiromašnije i najmanje članove? Ili se sklanjamo u neku opću ljubav koja želi zagrliti cio svijet, ali zaboravlja Lazara koji sjedi pred našim zatvorenim vratima? (usp. Lk 16, 19-31).

Kako bismo primili ono što nam Bog daje i kako bi to dalo obilne plodove moramo nadići granice vidljive Crkve na dva načina.

Prije svega ujedinjujući se s nebeskom Crkvom u molitvi. Kada zemaljska Crkva moli, tada se uspostavlja zajedništvo uzajamnog služenja i dobra koje se uspijeva vinuti do Božjeg lica. Sa svetima koji su našli svoju puninu u Bogu, činimo sastavni dio onoga zajedništva u kojem ljubav pobjeđuje ravnodušnost. Nebeska Crkva nije pobjednička jer je okrenula leđa patnjama svijeta i sama uživa u slavi. Sveci, radije, već kontempliraju i raduju se činjenici da su, Isusovom smrću i uskrsnućem, jednom zauvijek pobijedili ravnodušnost, tvrdoću srca i mržnju. Sve dok ta pobjeda ljubavi ne prožme čitav svijet, sveci nas nastavljaju pratiti na našem ovozemaljskom putovanju. Sveta Terezija iz Lisieuxa, crkvena naučiteljica, izrazila je uvjerenje da radost na nebu zbog pobjede raspete ljubavi neće biti potpuna sve dok i jedan čovjek na zemlji pati i jeca od boli: "Čvrsto sam uvjeren da neću biti besposlena na nebu; želja mi je i nadalje raditi za Crkvu i za duše" (Pismo 254 od 14. srpnja 1897.).

Mi smo dionici zaslugâ i radosti svetaca, a oni sudjeluju u našoj borbi i u našoj želji za mirom i pomirenjem. Njihova radost zbog pobjede Krista uskrsloga daje nam snagu u nastojanju da prevladamo tolike oblike ravnodušnosti i tvrdoće srca.

S druge strane svaka je kršćanska zajednica pozvana izaći iz same sebe i biti uključena u život društva čiji je dio, napose radeći sa siromašnima i onima

koji su se udaljili od Crkve. Crkva je po svojoj naravi misionarska, nije prignuta nad samu sebe, već je poslana svim ljudima.

Njezina je misija biti strpljivi svjedok Onoga koji želi privesti Ocu cjelokupnu stvarnost i svakoga čovjeka. Njezina je misija svima donijeti ljubav koja ne može štetiti. Crkva slijedi Isusa Krista na putu koji je vodi do svakog čovjeka, sve do kraja zemlje (usp. Dj 1, 8). Tako u svakom našem bližnjem možemo vidjeti brata i sestru za koje je Krist umro i uskrsnuo. Sve što smo primili, primili smo i za njih. Jednako tako, sve ono što ta braća posjeduju je dar za Crkvu i čitavo čovječanstvo.

Draga braćo i sestre, velika mi je želja da sva mjesta u kojima je Crkva prisutna, posebno naše župe i naše zajednice, postanu otoci milosrđa usred mora ravnodušnosti.

3. "Očvrsnite srca" (Jak 5, 8) – Pojedini vjernik

I kao pojedinci izloženi smo napasti ravnodušnosti. Zatrpani vijestima i potresnim slikama ljudskih patnji, često osjećamo našu nesposobnost da pružimo pomoć. Kako izbjeći da budemo uvučeni u tu spiralu strahote i bespomoćnosti?

U prvom redu, možemo moliti u zajedništvu sa zemaljskom i nebeskom Crkvom. Ne podcjenjujmo snagu molitve mnoštva glasova ujedinjenih u molitvi! Inicijativa 24 sata za Gospodina, za koju se nadam da će se 13. i 14. ožujka provesti u čitavoj Crkvi, također na dijecezanskoj razini, želi biti znak te potrebe za molitvom.

Drugo, možemo pomagati djelima ljubavi, dopirući kako do onih koji su blizu tako i do onih koji su daleko, preko mnogobrojnih karitativnih tijela Crkve. Korizma je pogodno vrijeme da se pokaže ta briga za druge jednim znakom, pa i bio on i mali, našeg pripadanja jednoj ljudskoj obitelji.

Treće, patnja drugoga predstavlja poziv na obraćenje, jer mi treba brata doziva u svijest krhkost moga života i moju ovisnost o Bogu i braći. Ako ponizno molimo za Božju milost i prihvaćamo granice svojih mogućnosti, tada ćemo vjerovati u beskrajne mogućnosti koje Božja ljubav čuva za nas. Moći ćemo se također oduprijeti đavolskoj napasti da mislimo da možemo vlastitim silama spasiti svijet i sebe.

Da bismo pobijedili ravnodušnost i naše težnje samodostatnosti, sve vas pozivam da živite ovo vrijeme korizme kao prigodu da se poradi na onome što je Benedikt XVI. nazvao izgradnjom srca (usp. Deus caritas est, 31). Imati milosrdno srce ne znači imati slabo srce. Tko želi biti milosrdan treba

čvrsto, postojano srce, zatvorenu napasniku, a otvoreno Bogu. Srce koje dopušta da ga pronikne Duh Sveti i da posvuda nosi ljubav braći i sestrama. I konačno, siromašno srce, koje je svjesno vlastitog siromaštva i besplatno se daje drugima.

Zbog toga, draga braćo i sestre, želim zajedno s vama u ovoj korizmi reći Kristu: "Fac cor nostrum secundum cor tuum": "Učini srce naše po Srcu svome" (prošnja iz litanija Presvetom Srcu Isusovu). Tada ćemo imati snažno i milosrdno, budno i velikodušno srce koje se ne zatvara u samo sebe i ne postaje plijenom globalizacije ravnodušnosti.

U toj usrdnoj nadi, jamčim svoju molitvu da ova korizma urodi duhovnim plodovima za svakog vjernika i svaku crkvenu zajednicu, i molim vas da molite za mene. Neka vas Gospodin blagoslovi i Majka Božja čuva!

Iz Vatikana, 4. listopada 2014.

Blagdan svetog Franje Asiškog

Papa Franjo

Poruka pape Franje za 52. Svjetski dan molitve za duhovna zvanja

Izlazak - temeljno iskustvo zvanja

Draga braćo i sestre!

Četvrta vazmena nedjelja stavlja pred naše oči lik Dobroga Pastira koji poznaje svoje ovce, zove ih po imenu, hrani ih i vodi. Već više od pedeset godina opća Crkva slavi te nedjelje Svjetski dan molitve za duhovna zvanja. Ona nam na taj dan svaki put doziva u svijest važnost molitve, kao što je sam Isus rekao svojim učenicima, da "gospodar žetve radnike pošalje u žetvu svoju" (Lk 10, 2). Isus daje tu zapovijed u kontekstu slanja misionara. On je pozvao, osim dvanaestorice apostola, još sedamdeset dvojicu učenika te ih poslao dvojicu po dvojicu u misije (Lk 10, 1-6). Zapravo Crkva "je po svojoj naravi misionarska" (Drugi vatikanski koncil, dekret *Ad gentes*, 2), kršćanski se poziv nužno rađa iz iskustva misije. Slušati i slijediti glas Krista Dobroga Pastira, puštajući da nas on privuče sebi i vodi i posvećujući njemu vlastiti život, znači dopustiti Duhu Svetomu da nas uvede u tu misijsku dinamiku, budeći u nama želju, radost i hrabrost prikazati naš život i utrošiti ga u službi Kraljevstva Božjega.

Prinositi vlastiti život u misiji je moguće jedino ako smo u kadri izaći iz samih sebe. Stoga na ovaj 52. Svjetski dan molitve za zvanja želim razmišljati upravo o tom posebnom "izlasku" koji je srce poziva, ili, još bolje, naš odgovor na poziv kojeg nam Bog daje. Kada čujemo riječ "izlazak", odmah pomislimo na početke čudesne povijesti ljubavi između Boga i njegova naroda, povijesti koja prolazi kroz dramatično razdoblje ropstva u Egiptu, Mojsijev poziv, iskustvo oslobođenja i putovanje prema Obećanoj zemlji. Knjiga Izlaska, druga knjiga Biblije, u kojoj se opisuju ti događaji predstavlja jednu prisposobu cijele povijesti spasenja, ali i temeljnu dinamiku kršćanske vjere. Naime, prijelaz iz ropstva staroga Adama na novi život u Kristu je djelo otkupljenja koje se događa u nama po vjeri (Ef 4, 22-24). Taj prijelaz je istinski i pravi "izlazak", to je put svake kršćanske duše i čitave Crkve, odlučujući zaokret u našem životu prema Ocu.

U korijenu svakog kršćanskog poziva postoji taj temeljni pokret, koji je dio iskustva vjere. Vjerovati znači nadići samoga sebe, izaći iz samoga sebe, napustiti udobnost i ukočenost vlastitoga "ja" i staviti u središte svoga života Isusa Krista. To znači ostaviti, poput Abrahama, svoju rodnu zemlju i ići naprijed s povjerenjem, znajući da će nam Bog pokazati put prema novoj zemlji. Taj se "izlazak" ne smije shvaćati kao znak prijezira vlastitoga života, vlastitih osjećaja, vlastite ljudskosti. Naprotiv, oni koji pođu za Kristom nalaze život u izobilju, stavljajući se u potpunosti u službu i na raspolaganje Bogu i njegovu Kraljevstvu. Isus kaže: "I tko god ostavi kuće, ili braću, ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja poradi imena mojega, stostruko će primiti i život vječni baštiniti" (Mt 19, 29). Sve je to duboko ukorijenjeno u ljubavi. Kršćanski poziv je prije svega poziv na ljubav koji nas privlači i odvaja od nas samih, "decentralizira" nas i pokreće "trajno izlaženje iz vlastitoga 'ja' zatvorenog u samoga sebe ka svojem oslobađanju kroz sebedarje i upravo tako prema istinskom pronalaženju samoga sebe, štoviše prema otkrivanju Boga" (Benedikt XVI., Enciklika *Deus Caritas est*, 6).

Iskustvo izlaska je paradigma kršćanskog života, osobito onih koji su prihvatili poziv posebnog posvećivanja službi evanđelja. To uključuje stalnu obnovu stava obraćenja i preobrazbe, neprestani hod prema naprijed, prijelaz iz smrti u život poput onoga što ga slavimo u svakom bogoslužju: riječju, to je iskustvo prijelaza, Pashe. Od Abrahamova poziva do Mojsijeva, od izraelskog hodočasničkog putovanja kroz pustinju do obraćenja koje su propovijedali proroci, pa sve do Isusova misionarskog putovanja koje ima svoj vrhunac u njegovoj smrti i uskrsnuću, poziv je uvijek Božje djelo po kojem nam on pomaže izaći iz našeg početnog stanja, oslobađa nas od svakog ropstva, izbacuje nas iz kolotečine i trga iz naše ravnodušnosti, te nas dovodi do radosti zajedništva s Bogom i braćom i sestrama. Odgovoriti na Božji poziv, dakle, znači dopustiti njemu da nam pomogne izaći iz samih

sebe i svoje lažne sigurnost i krenuti putom koji vodi prema Isusu Kristu, izvoru i krajnjem odredištu našeg života i naše sreće.

Ta dinamika izlaska ne tiče se samo pojedinca kojeg je Bog pozvao, već misijskog i evangelizacijskog djelovanja cijele Crkve. Crkva je doista vjerna svom Učitelju u mjeri u kojoj je Crkva "koja izlazi", Crkva koja nije zaokupljena sama sobom, svojim strukturama i uspjesima, već je kadra izaći van, biti u pokretu, susretati se s Božjom djecom u njihovoj stvarnoj situaciji i osjetiti suosjećanje (com-passio) za njihove boli i patnje. Bog izlazi iz samoga sebe u trojstvenoj dinamici ljubavi, sluša bolne vapaje svoga naroda i intervenira kako bi ga oslobodio (Izl 3, 7). Crkva je pozvana slijediti taj način postojanja i djelovanja. Crkva koja evangelizira izlazi u susret čovjeku, naviješta oslobađajuću riječ evanđelja, Božjom milošću liječi duhovne i tjelesne rane duša i pridiže siromašne i patnike.

Draga braćo i sestre, taj oslobađajući izlazak prema Kristu i prema braći i sestrama ujedno predstavlja za nas način na koji možemo u potpunosti razumjeti čovjeka i povijesni razvoj pojedinaca i društava. Čuti i prihvatiti Gospodinov poziv nije nešto privatno i čisto osobna stvar koja se može pomiješati s nekim prolaznim osjećajem. Naprotiv, to je konkretna, stvarna i potpuna predanost koja obuhvaća cijelo naše postojanje i stavlja ga u službu rasta Božjeg kraljevstva na zemlji. Zato kršćanski poziv, ukorijenjen u kontemplaciji Očeva srca, istodobno potiče na solidarno zauzimanje za oslobođenje braće i sestara, osobito najsiromašnijih. Isusov učenik ima srce otvoreno prema njegovim beskrajnim obzorima, a prijateljstvo s Gospodinom nikada ne znači bijeg od života ili iz svijeta već se naprotiv "bitno pokazuje kao misionarsko zajedništvo" (Apostolska pobudnica Evangelii gaudium, 23).

Taj izlazak prema Bogu i drugima ispunjava naše živote radošću i smislom. Želim to poručiti prije svega mladima koji, također zbog svoje dobi i otvorenosti prema budućnosti, znaju biti raspoloživi i velikodušni. Ponekad neizvjesnosti i brige za budućnost te problemi s kojima se svakodnevno susreću prijete da sputaju tu njihovu poletnost, da im sruše snove, i to u tolikoj mjeri da pomisle kako se ne vrijedi zalagati i da Bog u kojeg vjeruju kršćani nekako ograničava njihovu slobodu. Ali, dragi mladi prijatelji, ne bojte se izaći iz samih sebe i krenuti na put! Evanđelje je poruka koja donosi slobodu našim životima, preobražava ga i čini naš život ljepšim. Kako je lijepo pustiti da nas iznenadi Božji poziv, prihvatiti njegovu riječ i ići u svom životu Isusovim stopama, u klanjanju Božjem otajstvu i velikodušnom služenju našim bližnjima! Vaš će život tako svakim danom postajati sve bogatiji i radosniji!

Djevica Marija, uzor svakog poziva, nije se bojala izreći svoj "fiat" kao odgovor na Gospodinov poziv. Neka nas ona prati i vodi. S velikodušnom

hrabrošću vjere, Marija je od radosti pjevala da je izašla iz same sebe i povjerala Bogu planove koje je imala za život. Njoj se obratimo da bismo bili potpuno otvoreni za ono što Bog planira sa svakim od nas, tako da u nama poraste želja da izađemo i hodimo, s brižljivošću, prema drugima (usp. Lk 1, 39). Neka nas Djevica Marija štiti i zagovara za sve nas.

Iz Vatikana, 29. ožujka 2015., Cvjetnica

Poruka pape Franje za 49. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije

Komunicirati obitelj: povlašteno mjesto susreta u daru ljubavi

Tema obitelji je u središtu dubokog promišljanja Crkve i procesa koji uključuje dvije sinode: nedavno održanu izvanrednu opću i redovitu opću koja je sazvana za listopad. U tome kontekstu, držao sam prikladnim da tema idućeg Svjetskog dana društvenih komunikacije ima obitelj za referentnu točku. Uostalom, obitelj je prvo mjesto gdje učimo komunicirati. Povratak tom prvobitnom ozračju može nam pomoći i da naša komunikacija bude više autentična i humana i istodobno promatrati obitelj s nove točke gledišta.

Možemo u vezi s tim crpiti nadahnuće iz evanđeoske slike o Marijinu pohodu Elizabeti (Lk 1, 39-56). "Čim Elizabeta začu Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi. I napuni se Elizabeta Duha Svetoga i povika iz svega glasa: 'Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje'" (rr. 41-42).

Prije svega, ova epizoda nam pokazuje komunikaciju kao dijalog koji se isprepliće s govorom tijela. Prvi odgovor Mariji na njezin pozdrav daje dijete, koje poskakuje od radosti u Elizabetinoj utrobi. Radost u susretu s drugima, što je nešto što naučimo još prije rođenja, je u stanovitom smislu arhetip i simbol svakog drugog oblika komunikacije. Utroba koja nas prima je prva "škola" komunikacije, mjesto slušanja i fizičkog kontakta, gdje se počinjemo upoznavati s vanjskim svijetom u zaštićenom okruženju, uz umirujuće zvukove otkucaja majčina srca. Taj susret dvaju bića, tako intimno povezanih a ipak međusobno tako različitih, susret pun obećanja, je naše prvo iskustvo komunikacije. To je iskustvo zajedničko svima, jer sve nas je majka rodila.

I nakon rođenja ostajemo u stanovitom smislu u jednom "krilu", koje je obitelj. To krilo čine različite međusobno povezane osobe: obitelj je "mjesto gdje se uči suživotu u različitosti" (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 66). Bez obzira na njihove razlike u spolu i dobi, članovi obitelji prihvaćaju jedni druge, jer između njih postoji veza. Što je širi raspon tih odnosa i što su više

zastupljene različite dobi, to je bogatija sredina u kojoj živimo. To je ta veza koja je u korijenu jezika, koji pak jača tu povezanost. Mi riječi ne izmišljamo: možemo ih koristiti, jer smo ih dobili. U obitelji se uči govoriti "materinski jezik", to jest jezik naših predaka (usp 2 Mak 7, 25.27). U obitelji dolazimo do spoznaje da su drugi živjeli prije nas, da su nam omogućili da postojimo i da možemo zauzvrat rađati život i činiti nešto dobro i lijepo. Možemo davati jer smo primili. Taj začarani krug je u srcu sposobnosti obitelji da komunicira unutar sebe same i s drugima. Općenitije govoreći, to je model svake komunikaciju.

Iskustvo tog odnosa koji nam "prethodi" omogućuje da obitelj bude također kontekst u kojem se prenosi onaj osnovni oblik komunikacije, a to je molitva. Kada mama i tata stavljaju svoje novorođeno dijete na spavanje, često ga povjeravaju Bogu, da bdije nad njima. Kada djeca malo porastu roditelji s njima mole jednostavne molitve, spominjući se s ljubavlju također drugih osoba, djedova i baka, rođaka, bolesnika i onih koji pate, svih onih kojima je potrebna Božja pomoć. Tako nas je većina upravo u obitelji naučila vjersku dimenziju komunikacije, koja je u kršćanstva sva prožeta ljubavlju, ljubavlju koju Bog nama daruje i koju mi zatim dajemo drugima.

U obitelji učimo jedni druge prihvaćati i podržavati, razabrati izraze lica i trenutke šutnje, smijati se i plakati zajedno s ljudima koji nisu izabrali jedni druge, a ipak su jedni drugima toliko važni. To nam uvelike pomaže razumjeti značenje komunikacije kao prepoznavanje i stvaranje bliskosti. Kad smanjujemo udaljenosti uzajamnim zbližavanjem i prihvaćanjem, možemo doživjeti zahvalnost i radost. Marijin pozdrav i poskakivanje vlastitog djeteta su blagoslov za Elizabetu, nakon čega slijedi prekrasni hvalospjev Veliča, u kojem Marija veliča Božji naum ljubavi za nju i za njezin narod. Iz jednog "da" izrečenog s vjerom proizlaze posljedice koje daleko nadilaze nas same i naše mjesto u svijetu. "Pohoditi" znači otvoriti vrata, ne ostati zatvoreni u svom malom svijetu, već izići, ići prema drugima. Obitelj također pokazuje da je živa ako se izdigne iznad same sebe, a obitelji koje su to učinile mogu komunicirati svoju poruku života i zajedništva, mogu dati utjehu i nadu ranjenim obiteljima, a time i graditi samu Crkvu, koja je obitelj obiteljâ.

Obitelj je, više od bilo čega drugog, mjesto gdje se, u svakodnevnom zajedničkom životu, stječe iskustvo vlastitih i tuđih granica, nailazi na male i velike probleme što ih nosi suživot s drugim osobama, slaganje s drugima. Ne postoji savršena obitelj. Ne trebamo se bojati nesavršenosti, slabosti pa čak ni sukoba, već trebamo naučiti kako se s njima konstruktivno nositi. Zbog toga obitelj u kojoj nastavljamo jedni druge voljeti unatoč našim ograničenostima i grijesima postaje škola opraštanja. Opraštanje je samo po sebi proces komunikacije. Kroz izraženo i prihvaćeno kajanje je moguće

ponovno uspostaviti i unaprijediti komunikaciju koja je prekinuta. Dijete koje nauči u obitelji slušati druge, razgovarati s drugima s poštovanjem i izražavati svoj stav ne poričući tuđi, bit će u društvu graditelj dijaloga i pomirenja.

Kad je riječ o izazovima komuniciranja, obitelji koje imaju djecu s jednom ili više smetnji u razvoju mogu nas mnogo toga naučiti. Motorička, osjetilna ili mentalna ograničenost može biti razlog za zatvaranje u same sebe, ali isto tako može postati, zahvaljujući ljubavi roditelja, braće i sestara i prijatelja, poticaj na otvorenost, dijeljenje i komunikaciju sa svima. To također može pomoći školi, župi i udrugama da postanu gostoljubiviji prema svima, ne isključujući nikoga.

U svijetu u kojem se tako često proklinje, govori zlo o drugima, i kojem se sije razdor i ogovaranjem truje sredinu u kojoj živimo, obitelj nas može naučiti razumjeti komunikaciju kao blagoslov. I to također u situacijama u kojima očito prevladavaju mržnja i nasilje, gdje su obitelji razdvojene kamenim zidovima ili ništa manje neprobojnim zidovima predrasuda i ozlojeđenosti, gdje se čini da postoje dobri razlozi da se kaže "sad je dosta"; zapravo, jedino blagoslovom a ne proklinjanjem, susretanjem a ne odbacivanjem, prihvaćanjem a ne borbom, možemo razbiti spiralu zla, pokazati da je dobrota uvijek moguća i djecu učiti bratstvu.

Danas suvremeni mediji, koji su poglavito za najmlađe postali nezaobilazni dio života, mogu biti i prepreka i pomagati komunikaciju u obitelji i među obiteljima. Mogu joj biti prepreka ako dovedu do toga da se izbjegava slušati drugoga i izravni kontakt s drugima, da se ispuni svaki trenutak šutnje i očekivanja, zaboravljajući da "šutnja je sastavni dio komunikacije i bez nje ne postoje riječi bogate sadržajem" (Benedikt XVI., Poruka za 46. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 24. 1. 2012.). Mediji mogu potpomoći komunikaciju kad omogućuju ljudima razgovor i dijeljenje iskustava, ostati u kontaktu s prijateljima koji su daleko, zahvaliti drugima ili tražiti oprost, otvoriti vrata za nove susrete. Svakodnevno otkrivajući to živo središte koje je susret s drugima, taj "novi početak", znat ćemo mudro koristiti tehnologiju, ne dopuštajući da nam ona dominira. I ovdje su roditelji prvi odgojitelji. Ali oni ne smiju biti prepušteni samima sebi. Kršćanska je zajednica pozvana pomagati im da nauče djecu kako živjeti u medijskom okruženju na način koji je u skladu s dostojanstvom ljudske osobe i u službi općeg dobra.

Veliki izazov koji se danas postavlja pred nas je, dakle, kako ponovno naučiti razgovarati jedni s drugima, a ne samo proizvoditi i konzumirati informacije. To je smjer prema kojem nas vode važni i utjecajni moderni komunikacijski mediji. Informacija je važna, ali to nije dovoljno. Prečesto se stvari pojednostavljuju, suprotstavljaju različiti stavovi i pogledi pozivajući osobe

da se svrstaju na jednu ili drugu strana, namjesto da im se pomogne steći cjelovit uvid.

Zaključno, obitelj nije tema rasprave ili teren na kojem se vode ideološka prepucavanja, već je to okruženje u kojem se uči komunicirati u iskustvo bliskosti, okruženje u kojem se ostvaruje komunikacija, "komunikacijska zajednica". Obitelj je zajednica koja zna pružiti pomoć, koja slavi život i koja je plodonosna. Kada to shvatimo ponovno ćemo moći vidjeti kako je obitelj i nadalje bogat izvor čovjekoljublja, a ne samo problem ili institucija u krizi. Mediji katkad nastoje predstaviti obitelj kao neku vrstu apstraktnog modela kojeg treba prihvatiti ili odbaciti, braniti i napadati, a ne kao živu stvarnost; ili pak kao tlo za ideološke sukobe, a ne kao mjesto gdje svi možemo naučiti što znači komunicirati u ljubavi koju se prima i daruje. Prenositi svoja iskustva znači shvatiti da su naši životi međusobno isprepleteni kao jedna stvarnost, da su glasovi mnogi i da je svaki od njih jedinstven.

Obitelji treba promatrati kao bogatstvo, a ne kao problem za društvo. Najljepša je obitelj ona koja zna komunicirati, polazeći od vlastitog svjedočenja, ljepotu i bogatstvo odnosa između muškarca i žene, te između roditelja i djece. Ne borimo se zato da branimo prošlost, već naprotiv, strpljivo i s povjerenjem, radimo na izgradnji bolje budućnosti za svijet u kojem živimo.

Iz Vatikana, 23. siječnja 2015.

Uoči spomendana svetog Franje Saleškog

Papa Franjo

Poruka pape Franje za 30. svjetski dan mladih 2015.

"Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!" (Mt 5, 8)

Dragi mladi,

nastavljamo naše duhovno hodočašće prema Krakovu, gdje će se u srpnja 2016. održati idući Svjetski dan mladih. Odlučili smo na tome putu voditi se blaženstvima. Prošle godine smo razmišljali o blaženstvu siromašnih duhom, uključenom u širi kontekst "govora na gori". Zajedno smo otkrili revolucionarni značaj blaženstava i Isusov snažni poziv da se hrabro upustimo u avanturu potrage za srećom. Ove godine ćemo razmišljati o šestom blaženstvu: "Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!" (Mt 5, 8).

1. Želja za srećom

Izraz blaženi odnosno sretni javlja se devet puta u ovoj prvoj velikoj Isusovoj propovijedi (usp. Mt 5, 1-12). To je kao refren koji nas podsjeća na Gospodinov poziv da zajedno s njim kročimo putem koji, unatoč svim izazovima, je put koji vodi do istinske sreće.

Da, dragi mladi, potraga za srećom je zajednička svim ljudima svih vremena i svih životnih dobi. Bog je stavio u srce svakog muškarca i svake žene nezatomljivu želju za srećom i ispunjenjem. Zar ne osjećate da su vaša srca nemirna i neprestano tragaju za dobrom koje može utažiti njihovu žeđ za beskonačnim?

Prva poglavlja Knjige Postanka nam pokazuju divno blaženstvo na koje smo pozvani. Ono se sastoji u savršenom zajedništvu s Bogom, s drugima, s prirodom i sa samim sobom. Slobodni pristup Bogu, njegovoj intimi i gledanju bio je prisutan u Božjem planu za nas od samih početaka; njegovo božansko svjetlo proželo je sve ljudske odnose istinom i jasnoćom. U tome stanju izvorne čistoće nisu postojale maske, varke, razlozi da se jedni skrivaju od drugih. Sve je bilo jasno i čisto.

Kad su Adam i Eva podlegli napasti i prekinuli taj odnos povjerljivog zajedništva s Bogom, grijeh je ušao u ljudsku povijest (usp. Post 3). Posljedice su odmah bile vidljive također u njihovim odnosima s njima samima, u njihovu međusobnom odnosu kao i u odnosu s prirodom. A kako su samo dramatične te posljedice! Izvorna čistoća je okaljana. Od tog trenutka nije više moguć izravni pristup Božjoj nazočnosti. Javlja se težnja za skrivanjem, muškarac i žena moraju sakriti svoju golotinju. Lišeni svjetla koje dolazi od gledanja Gospodina, promatraju stvarnost koja ih okružuje na izobličen, kratkovidan način. Unutarnji "kompas" koji ih je vodio u traženju sreće gubi svoje uporište, a zamamnost moći, bogatstva, blaga i želje za užitkom pod svaku cijenu ih je dovela do ponora tuge i tjeskobe.

U psalmima nalazimo vapaj kojeg čovjek upućuje Bogu iz dubine duše: "Tko će nam pokazati sreću? Obasjaj nas, Jahve, svjetlom svoga lica!" (Ps 4,7). Na čovjekov vapaj Bog, u svojoj beskrajnoj dobroti, odgovara tako da šalje svojega Sina. U Kristu Bog dobiva ljudsko lice. Svojim utjelovljenjem, životom, smrću i uskrsnućem on nas otkupljuje od grijeha i otvara nam nove, do tada nezamislive obzore.

I tako, u Kristu, dragi mladi, nalazi se puno ispunjenje vaših snova o dobroti i sreći. Samo on može zadovoljiti vaša očekivanja, koja su često iznevjerena lažnim svjetovnim obećanjima. Kao što je rekao sveti Ivan Pavao II.: "On je ljepota koja vas tako privlači; on je onaj koji vas izaziva onom žeđi za

radikalnošću koja vam ne dopušta da pristajete na kompromis; on je taj koji vas poziva da skinete sa sebe maske koje život čine lažnim; on je taj koji čita u vašim srcima prave izbore koje bi drugi htjeli ugušiti. Isus je taj koji budi u vama želju da učinite nešto veliko od svojega života" (Molitveno bdjenje u Tor Vergati, 19. kolovoza 2000.: Insegnamenti XXIII/2, [2000], 212).

2. Blago čistima srcem

Pokušajmo sada dublje shvatiti kako je to blaženstvo duboko povezano sa čistoćom srca. Prije svega, moramo razumjeti biblijsko značenje riječi srce. Za hebrejsku kulturu srce je središte čovjekovih osjećajâ, misli i namjerâ. Budući da nas Biblija uči da Bog ne gleda ono izvanjsko, već srce (usp. 1 Sam 16, 7), možemo također reći da iz srca možemo vidjeti Boga. To je zato što je u srcu zgusnuto ljudsko biće u svom totalitetu kao jedinstvo tijela i duše, u njegovoj sposobnosti da ljubi i bude ljubljeno.

Što se pak tiče definicije izraza čist, grčka riječ koju koristi evanđelist Matej je katharos i u osnovi znači čist, jasan, lišen onoga što bi moglo okaljati. U Evanđelju vidimo da Isus odbacuje određeno shvaćanje ritualne čistoće vezane uz izvanjske čine, koje zabranjuje svaki doticaj sa stvarima i osobama (uključujući gubavce i strance), koje se smatra nečistima. Farizejima koji, kao i mnogi Židova toga doba, nisu jeli ništa prije obrednog pranja i koji su obdržavali mnoge običaje vezane uz pranje predmeta, Isus kategorički poručuje: "Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga onečistiti, nego što iz čovjeka izlazi – to ga onečišćuje. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psovka, uznositost, bezumlje" (Mk 7, 15.21-22).

U čemu se dakle sastoji sreća koja izvire iz čistoga srca? Iz Isusova popisa zala koje čovjek čine nečistim vidimo da je to pitanje povezano prije svega s područjem naših odnosa. Svaki od nas mora naučiti prepoznati ono što može "onečistiti" njegovo srce, oblikovati ispravnu i osjetljivu savjest, tako da ona bude sposobna "razabirati što je volja Božja, što li je dobro, Bogu milo, savršeno" (Rim 12, 2). Ako moramo pokazati zdravu brigu za očuvanje stvorenog svijeta, za čistoću zraka, vode i hrane, koliko više trebamo očuvati čistoću onoga što je najdragocjenije od svega: našeg srca i naših odnosa. Ova "ljudska ekologija" će nam pomoći udisati čisti zrak koji dolazi iz ljepote, istinske ljubavi i svetosti.

Jednom sam vam prigodom postavio pitanje: "Gdje vam je blago? Na kojem blagu vam počiva srce?" (usp. Intervju s mladima iz Belgije, 31. ožujka 2014. godine). Naša srca se mogu privezati uz istinita ili lažna bogatstva, mogu naći pravi odmor ili se uspavati, postati lijena i zapasti u mrtvilo. Najdragocjenije dobro koje možemo imati u životu je naš odnos s Bogom.

Jeste li uvjereni u to? Zna li da ste u Božjim očima od neprocjenjive vrijednosti? Zna li da vas on voli i prihvaća bezuvjetno, takve kakvi jeste? Izgubi li se taj osjećaj, čovjek postaje nerazumljiva zagonetka, jer upravo spoznaja i svijest da nas Bog bezuvjetno ljubi daje smisao našim životima. Sjećate li se Isusova razgovora s bogatim mladićem (Mk 10, 17-22)? Evanđelist Marko primjećuje da ga Gospodin pogleda i zavoli (usp. r. 21), te ga pozva da ga slijedi i tako pronađe pravo bogatstvo. Želim vam, dragi mladi, da vas taj Kristov pogled pun ljubavi prati kroz čitav život.

Mladost je životno doba u kojem se javlja veliko afektivno bogatstvo prisutno u vašim srcima, duboka želja za istinskom, lijepom i velikom ljubavlju. Koliko je snage u toj sposobnosti da se ljubi i da se bude ljubljen! Ne dopustite da ta dragocjena vrijednost bude patvorena, uništena ili izobličena. To se događa onda kada u naše odnose prodre instrumentalizacija bližnjih za svoje sebične ciljeve, ponekad kao puki predmet užitka. Srce ostaje ranjeno i tužno nakon tih negativnih iskustava. Molim vas, ne bojte se prave ljubavi, one kojoj nas Isus uči a koju sveti Pavao ovako opisuje: "Ljubav je velikodušna, dobrotivna je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi. Ljubav nikad ne prestaje" (1 Kor 13, 4-8).

Pozivajući vas da ponovno otkrijete ljepotu čovjekova poziva na ljubav, potičem vas da se pobunite protiv raširene težnje banaliziranja ljubavi, posebno kada je se pokušava svesti isključivo na aspekt spolnosti, lišavajući je tako bitnih karakteristika ljepote, zajedništva, vjernosti i odgovornosti. Dragi mladi "u kulturi prolaznog, relativnog, mnogi propovijedaju da je važno 'uživati' trenutak, da se ne vrijedi vezati za čitav život, donositi konačne odluke, 'zauvijek', jer se ne zna što donosi sutra. Ja, naprotiv, od vas tražim da budete revolucionari, da idete protiv struje. Molim vas da se u tome pobunite protiv te kulture prolaznog, koja, u osnovi, smatra da niste kadri preuzeti na sebe odgovornost, da niste u stanju istinski voljeti. Imam povjerenje u vas, mladi, i molim za vas. Imajte hrabrosti 'ići protiv struje'. I imajte hrabrosti također biti sretni" (Susret s volonterima SDM u Riju, 28. srpnja 2013.).

Vi ste, mladi, izvrsni istraživači! Ako se upustite u otkrivanje bogatog učenja Crkve na ovom polju, otkrit ćete da se kršćanstvo ne sastoji od niza zabranâ koje guše naše želje za srećom, već je to plan za život kadar očarati naša srca.

3. ...oni će Boga gledati!

U srcu svakog muškarca i svake žene neprestano odzvanja Gospodinov poziv: "Traži lice njegovo!" (Ps 27, 8). Istodobno moramo uvijek imati na umu da smo siromašni grešnici. To je ono što čitamo primjerice u Psalmima: "Tko će uzići na goru Gospodnju, tko će stajati na svetom mjestu njegovu? Onaj u koga su ruke čiste i srce nedužno" (Ps 24, 3-4). No, ne smijemo se bojati ili obeshrabriti: u Bibliji i povijesti svakog od nas vidimo da je uvijek Bog taj koji čini prvi korak. On nas čisti da možemo biti pripušteni u njegovu prisutnost.

Kada je primio Gospodinov poziv da govori u njegovo ime, prorok Izaija se uplašio i zavapio: "Jao meni, propadoh, jer čovjek sam nečistih usana" (Iz 6, 5). No Gospodin ga je očistio, poslavši mu jednog anđela koji se dotače njegovih usta i reče mu: "krivica ti je skinuta i grijeh oprošten" (r. 7). U Novom zavjetu, kada je na Genezaretskom jeziku Isus pozvao svoje učenike i učinio čudo čudesnog ribolova, Šimun Petar pade do njegovih nogu govoreći: "Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!" (Lk 5, 8). Odgovor je neočekivan: "Ne boj se! Odsada ćeš loviti ljude!" (r. 10). A kada ga je jedan od učenika tražio: "Gospodine, pokaži nam Oca i dosta nam je!", Učitelj je odgovorio: "Tko je vidio mene, vidio je i Oca" (Iv 14, 8-9).

Gospodinov poziv na susret s njim je upućen dakle svakom od vas, u kojem god mjestu i situaciji da se nalazili. Dovoljno je "da donesu odluku da će... dopustiti njemu da se susretne s njima, da će ga tražiti svakoga dana bez prestanka. Neka nitko ne misli da se taj poziv ne odnosi na njega" (Apost. pob. Evangelii gaudium, 3). Svi smo mi grešnici, potrebiti Gospodinova očišćenja. No dovoljan je mali korak prema Isusu da se otkrije kako nas on uvijek čeka raširenih ruku, osobito u sakramentu pomirenja, toj povlaštenoj prigodi za susret s Božjim milosrđem koje čisti i obnavlja naša srca.

Da, dragi mladi, Gospodin se želi susresti s nama, želi nam dopustiti da ga "vidimo". "A kako?" - mogli biste me pitati. I sveta Terezija Avilska, rođena u Španjolskoj prije točno 500 godina, već je od malih nogu govorila svojim roditeljima: "Želim vidjeti Boga". Zatim je otkrila put molitve kao "duboki odnos prijateljstva s Onim koji nam daje da se osjećamo ljubljenima" (Knjiga života, 8,5). Zato vas pitam: "Molite li?". Znate li da možete razgovarati s Isusom, s Ocem, s Duhom Svetim, kao što se razgovara s prijateljem? I to ne s bilo kojim prijateljem, već s najvećim i najpouzdanijim prijateljem! Pokušajte to učiniti, s jednostavnošću. Otkrit ćete ono što je jedan seljak rekao Arškom župniku: kada molim pred svetohraništem, "ja gledam njega i on gleda mene" (Katekizam Katoličke Crkve, 2715).

Još vas jednom pozivam na susret s Gospodinom čestim čitanjem Svetoga pisma. Ako još nemate tu naviku, počnite od evanđelja. Pročitajte svaki dan jedan odlomak. Pustite da Božja riječ progovori vašem srcu i bude svjetlo na vašem putu (usp. Ps 119, 105). Otkrit ćete da se Boga može "vidjeti" također u licu braće i sestara, posebno onih koji su zaboravljeni: siromašni, gladni, žedni, stranci, bolesnici, zatvorenici (Mt 25, 31-46). Jeste li već imali to iskustvo? Dragi mladi, da bi se ušlo u logiku Božjeg kraljevstva treba se prepoznati siromašnim sa siromašnima. Čisto srce je nužno također srce "na dlanu", koje se zna prignuti i podijeliti svoj život s najpotrebitijima.

Susret s Bogom u molitvi, kroz čitanje Biblije i u bratskom životu će vam pomoći da bolje upoznate Gospodina i sebe same. Kao što se dogodilo učenicima na putu u Emaus (usp. Lk 24, 13-35), Gospodinov glas učinit će da vaša srca gore. On će vam otvoriti oči da prepoznate njegovu prisutnost i tako otkrijete plan ljubavi koji on ima za vaš život.

Neki od vas osjećaju ili će osjetiti Gospodinov poziv na brak, na zasnivanje obitelji. Mnogi danas misle da je ovaj poziv "ispao iz mode", ali to nije točno! Upravo iz toga razloga cijela crkvena zajednica prolazi kroz posebno razdoblje razmišljanja o pozivu i poslanju obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu. Pozivam vas, nadalje, da razmislite jeste li pozvani na redovnički život i svećeništvo. Kako je lijepo vidjeti mlade ljude koji su prigrlili poziv da se potpuno posvete Kristu i služenju njegovoj Crkvi! Prespitajte se čista srca i ne bojte se onoga što Bog od vas traži! Polazeći od vašega "da" na Gospodinov poziv postat ćete novo sjeme nade u Crkvi i društvu. Ne zaboravite: Božja je volja da budemo sretni!

4. Na putu prema Krakovu

"Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!" (Mt 5, 8). Dragi mladići i djevojke, kao što vidite, to blaženstvo izbliza dotiče vaš život i jamstvo je vaše sreće. Zato vas još jednom pozivam: imajte hrabrosti da bude sretni!

Ovogodišnji Svjetski dan mladih vodi prema posljednjoj etapi priprave za veliki skup mladih iz cijelog svijeta u Krakovu 2016. Prije trideset godina sveti Ivan Pavao II. utemeljio je Svjetski dan mladih u Crkvi. To hodočašće mladih po svim kontinentima pod vodstvom Petrova nasljednika doista je bila providonosna i proročka inicijativa. Zahvalimo zajedno Gospodinu za dragocjene plodove koje su ti svjetski dani mladih donijeli u životu mnogih mladih u svim dijelovima svijeta! Do koliko se samo važnih otkrića kroz to vrijeme došlo, a u prvom redu do otkrića da je Krist Put, Istina i Život a Crkva velika i gostoljubiva obitelj! Koliko obraćenja, kolika su zvanja proizašla s tih skupova! Neka sveti papa, zaštitnik Svjetskog dana mladih, moli za naše hodočašće prema njegovu voljenom Krakovu. I neka nas

majčinski pogled Blažene Djevice Marije, pune milosti, koja je sva lijepa i čista, prati na svakom koraku na tom našem putu.

Iz Vatikana, 31. siječnja 2015.

Spomendan svetog Ivana Bosca

Papa Franjo

Poruka Svetog Oca Franje za Svjetski misijski dan 2015.

Draga braćo i sestre,

Svjetski misijski dan 2015. slavi se u sklopu Godine posvećenog života što pruža dodatni poticaj za molitvu i razmišljanje. Naime, ako je svaki krštenik pozvan svjedočiti Gospodina Isusa naviještajući vjeru primljenu kao dar, to posebno vrijedi za posvećene osobe jer između posvećenoga života i misije postoji snažna veza. Želja za nasljedovanjem Isusa izbliza, koja je dovela do nastanka posvećenog života u Crkvi, odgovara na njegov poziv da uzmemo križ i pođemo za njim, da ga nasljedujemo u njegovu predanju Ocu i njegovu služenju i ljubavi, da izgubimo život kako bismo ga ponovno dobili. A budući da čitav Kristov život ima misijski karakter, muškarci i žene koji ga izbliza slijede moraju posjedovati tu misijsku osobinu.

Misijska dimenzija pripada samoj naravi Crkve te je prirodna također svim oblicima posvećenoga života: ako bi je se zanemarilo to bi imalo za posljedicu osiromašenje i izobličenje karizme. Misija nije prozelitizam ili puka strategija; misija je sastavni dio "gramatike" vjere, ona je nešto silno važno za onoga koji sluša glas Duha Svetoga koji tihim glasom govori "dođi" i "idi". Onaj koji nasljeđuje Isusa ne može ne postati misionar, i zna da Isus "kroči s njim, govori s njim, diše s njim, radi s njim. Osjeća Isusa živog uza se usred misionarske zauzetosti" (apost. pobud. Evangelii gaudium, 266).

Misija je velika ljubav prema Isusu Kristu i, istodobno, velika ljubav prema njegovom narodu. Kada zastanemo u molitvi pred Isusom raspetim, vidimo veličinu njegove ljubavi koja nam daje dostojanstvo i podupire nas. Istodobno shvaćamo da se ona ljubav koja izvire iz Isusova probodenog srca širi da obuhvati sav Božji narod i cio ljudski rod; i tako osjećamo da se on želi poslužiti nama kako bi se sve više približio svom ljubljenom narodu (usp. isto, 268) i svima onima koji ga traže iskrena srca. U Isusovoj zapovijedi "pođite" prisutni su scenariji i uvijek novi izazovi evangelizacijskog poslanja Crkve. U njoj smo svi pozvani naviještati evanđelje svjedočanstvom života. Na poseban se način od posvećenih osoba traži da osluškuju glas Duha koji

ih poziva ići u velika rubna misijska područja, onima kojima evanđelje još nije naviješteno.

Pedeseta obljetnica dekreta Drugog vatikanskog sabora *Ad gentes*, o misijskoj djelatnosti Crkve poziva nas ponovno čitati i razmišljati nad tim dokumentom koji je potaknuo snažni misijski zamah u ustanovama posvećenog života. U kontemplativnim zajednicama u novom se svjetlu javlja lik svete Terezije od Djeteta Isusa, zaštitnice misija; ona govori s novom rječitosti i nadahnjuje razmišljanje o dubokoj povezanosti između kontemplativnog života i misije. Na misijski poticaj kojeg je dao Drugi vatikanski koncil mnoge su redovničke zajednice aktivnog života odgovorile izvanrednom otvorenosti misiji *ad gentes*, koja je često bila praćena prihvaćanjem braće i sestara koji dolaze iz zemalja i kultura koje se susrelo u evangelizaciji, tako da se danas može govoriti o raširenoj interkulturalnosti u posvećenom životu. Upravo zato je prijeko potrebno ponovno istaknuti da je Isus Krist središnji ideal misija i da taj ideal zahtjeva potpuno sebedarje u naviještanju evanđelja. Oko toga ne može biti kompromisa: tko, s Božjom milošću, prihvati misiju, pozvan je misiju živjeti. Za te osobe, naviještanje Krista, u mnogim periferijama svijeta, postaje način njegova nasljedovanja i najveća nagrada za mnoge napore i odricanja. Svaki otklon od toga poziva, pa bio on praćen i plemenitim motivacijama vezanim uz mnoge pastoralne, crkvene i humanitarne potrebe, nije u skladu s Gospodinovim pozivom da se osobno služi evanđelju. U misijskim ustanovama odgojitelji su pozvani i jasno i otvoreno pokazati tu perspektivu života i djelovanja i biti odlučni u razlučivanju autentičnih zvanja za misije. Obraćam se poglavito mladima, koji su još uvijek sposobni za hrabra svjedočanstva i velikodušne poduhvate, također one za koje katkad treba plivati protiv struje: ne dopustite da vam se ukrade san o pravoj misiji, o nasljedovanju Isusa koje uključuje potpuno sebedarje. U dubini vaše savjesti zapitajte se zbog čega ste izabrali misijski redovnički život i preispitajte svoju raspoloživost da ga prihvatite onakvog kakav jest: dar ljubavi u službi naviještanja evanđelja, imajući na umu da je naviještanje evanđelja, prije no potreba za one koji ga još nisu čuli, potreba za onoga koji ljubi Učitelja.

Danas se misija Crkve suočava sa izazovom izlaženja ususret potrebama svih naroda da se vrata svojim korijenima i da sačuvaju vrijednosti svojih kultura. To znači da je potrebno upoznati i poštivati druge tradicije i filozofske sustave te shvatiti da svi narodi i kulture imaju pravo da im se pruži pomoć da polazeći od svoje vlastite tradicije uđu u misterij Božje mudrosti i prihvate Isusovo evanđelje, koje rasvjetljuje i preobražava sve kulture.

U toj složenoj dinamici, postavljamo si pitanje: "Tko su povlašteni primatelji evanđeoskog navještaja?" Odgovor je jasan i nalazimo ga u samom evanđelju: siromašni, maleni i bolesni, oni koji su često prezreni i zaboravljeni, oni koji

nam nemaju čime uzvratiti (usp. Lk 14, 13-14). Evangelizacija u kojoj se prednost daje posljednjima je znak Kraljevstva koje je Isus došao donijeti: "postoji neraskidiva veza između naše vjere i siromašnih. Nikada ih ne ostavimo same!" (apost. pobud. Evangelii gaudium, 48). To mora biti posebno jasno onima koji prigrljuju misijski posvećeni život: zavjetom siromaštva oni odlučuju slijediti Isusa u njegovom davanju prednosti siromašnima, i to ne ideološki već poput njega koji se poistovjetio sa siromašnima: živeći poput njih u nesigurnosti svakodnevnoga života i odricanju od svake težnje za moći kako bismo postali braća i sestre posljednjih, noseći im svjedočanstvo radosti evanđelja i znak Božje ljubavi.

Da bi živjele kršćansko svjedočenje i znakove Očeve ljubavi među malenima i siromašnima, posvećene su osobe pozvane promicati u misijskoj službi Crkve prisutnost vjernikâ laikâ. Već je Drugi vatikanski koncil govorio: "Laici surađuju u crkvenom djelu evangelizacije i sudjeluju u njezinoj spasonosnoj misiji u isti mah kao svjedoci i živa sredstva" (Ad gentes, 41). Nužno je da se posvećene osobe koje rade u misijama sve hrabrije otvaraju prema onima koji su spremni surađivati s njima, pa bilo to samo privremeno, radi stjecanja iskustva na terenu. To su braća i sestre koji žele dijeliti misionarski poziv koji je nerazdruživo povezan s krštenjem. Misijske kuće i strukture su prirodna mjesta za njihovo prihvaćanje i pružanje ljudske, duhovne i apostolske potpore.

Misijske ustanove i djela Crkve se potpuno stavljaju u službu onih koji ne poznaju Isusovo evanđelje. Da bi plodonosno ostvarile taj cilj, one trebaju karizme i predani misijski rad posvećenih osoba. Ali i posvećene osobe trebaju strukturu službe, kao izraz brige rimskog biskupa kako bi se zajamčila koinonia, tako da suradnja i sinergija budu sastavni dio misionarskog svjedočenja. Isus je postavio jedinstvo učenikâ kao uvjet da svijet uzvjeruje (usp. Iv 17, 21). Ta konvergencija nije isto što i pravna i organizacijska podložnost institucionalnim tijelima, a još manje gušenje kreativnosti Duha koji pobuđuje različitost, već to znači dati veću djelotvornost evanđeoskoj poruci i promicati ono jedinstvo nakanâ koje je također plod Duha.

Misijsko djelo Petrova nasljednika ima jedan univerzalni apostolski obzor. Zbog toga treba također mnoge karizme posvećenog života, kako bi zahvatilo široko polje evangelizacije i kako bi bilo kadro osigurati odgovarajuću prisutnost u svim krajevima.

Draga braćo i sestre, pravi misionar gaji veliku ljubav prema evanđelju. Sveti Pavao je rekao: "Ja meni ako evanđelja ne navješćujem" (1 Kor 9, 16). Evanđelje je izvor radosti, slobode i spasenja za svakog čovjeka. Crkva je svjesna toga dara i zato se ne umara neprestano naviještati svima "što bijaše

od početka, što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim" (1 Iv 1, 1). Misija služitelja Riječi – biskupa, svećenika, redovnika i vjernika laika – jest omogućiti svima, bez iznimke, ući u osobni odnos s Kristom. Na golemom polju misijskog djelovanja Crkve, svaki je vjernik pozvan živjeti svoj krsni poziv što je više moguće, već prema svojoj osobnoj situaciji. Velikodušni odgovor na taj opći poziv mogu pružiti posvećeni muškarci i žene jednim intenzivnim životom molitve i jedinstva s Gospodinom i njegovom otkupiteljskom žrtvom.

Povjeravajući Mariji, Majci Crkve i uzoru misijske službe, sve one koji, ad gentes ili na vlastitom teritoriju, u svakom životnom staležu surađuju u naviještanju evanđelja, od srca svima upućujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 24. svibnja 2015., svetkovina Duhova

Papa Franjo

Mitis Iudex Dominus Iesus

Apostolsko pismo u obliku motu proprija rimskog prvosvećenika Franje o reformi kanonskog postupka za parnice proglašenja ništavosti ženidbe u Zakoniku kanonskog prava (neslužbeni prijevod)

Gospodin Isus, blagi Sudac, Pastir naših duša, povjerio je apostolu Petru i njegovim nasljednicima vlast ključeva kako bi se u Crkvi vršilo djelo pravde i istine; ta vrhovna i opća vlast vezivanja i otpuštanja, ovdje na zemlji, potvrđuje, podupire i naglašava vlast pastira partikularnih Crkava snagom koje oni imaju sveto pravo i pred Gospodinom dužnost suditi svojim podanicima.¹

Kroz vjekove je Crkva po pitanju ženidbe, sve jasnije spoznajući Kristove riječi, usvojila i suštinski izložila nauk o nerazrješivosti svete ženidbene veze, razradila sustav ništavosti ženidbene privole te je sukladno tome uredila sudski postupak u toj materiji, tako da crkvena disciplina bude što dosljednija propovijedanim vjerskim istinama.

Sve je to uvijek činila vodeći se vrhovnim zakonom o spasenju duša², jer je Crkva, kao što je mudro naučavao blaženi Pavao VI., božanski plan Trojstva, pa stoga sve njezine ustanove, koje se uvijek mogu dodatno usavršavati,

¹ Usp. Drugi vatikanski koncil, Dogm. konst. Lumen Gentium, br. 27.

² Usp. ZKP, kan. 1752.

moraju težiti prenošenju božanske milosti i neprestano pogodovati, sukladno darovima i poslanju svakog pojedinca, dobri vjernika, što je i osnovna svrha Crkve.³

Svjestan rečenog, odlučio sam pokrenuti reformu postupaka ništavosti ženidbe, pa sam u tu svrhu utemeljio skupinu osoba, koje se odlikuju pravnim naukom, pastoralnom razboritošću i sudskim iskustvom, koje će pod vodstvom preuzvišenog Dekana Rimske rote izraditi nacrt reforme, uz održavanje načela nerazrješivosti ženidbenog veza. Predano radeći ova je skupina izradila nacrt reforme, koji je, nakon što je podvrgnut pomnom razmatranju uz pomoć drugih stručnjaka, sada prenesen u ovaj motu proprij.

Prema tome, briga za spasenje duša koje ostaje – danas kao i jučer – najviša svrha svih institucija, zakona i prava, potiče Rimskog biskupa da svim biskupima podastre ovaj dokument reforme, budući da oni zajedno s njime dijele odgovornost Crkve čuvati jedinstvo vjere i discipline obzirom na ženidbu kao temelj i izvor kršćanske obitelji. Obnova je potaknuta velikim brojem vjernika koji u želji da postupe po savjesti prečesto odustaju od pravnih struktura Crkve zbog fizičke ili moralne udaljenosti; ljubav i milosrđe stoga zahtijevaju da Crkva kao majka bude bliska svojoj djeci koja se osjećaju izdvojenom.

U tom su smjeru išli i glasovi većine moje braće biskupa okupljenih na nedavnoj izvanrednoj Sinodi, koja je tražila brže i dostupnije postupke.⁴ Potpuno u skladu s tim željama odlučio sam ovim motu proprijem donijeti odredbe kojima se ide u prilog ne ništavosti ženidbe nego brzini postupaka kao i opravdanoj jednostavnosti, kako zbog zakašnjele sudske odluke srca vjernika koji čekaju na razrješenje svojeg statusa ne bi bila dugo vrijeme opterećena tminama sumnje.

Učinio sam to hodeći tragom svojih prethodnika koji su htjeli da se parnice ništavosti ženidbe rješavaju sudskim a ne administrativnim putem i to ne zato što to nameće sama narav stvari, već stoga što je istinu o svetom vezu potrebno štiti u najvećoj mogućoj mjeri: a to je upravo osigurano jamstvima sudske naravi.

U nastavku navodimo neke temeljne kriterije kojima je bio vođen rad na obnovi:

³ Usp. Pavao VI., Govor sudionicima II. međunarodnog simpozija kanonskog prava, 17. rujna 1973.

⁴ Usp. Relatio Synodi, br. 48.

I. – Jedna jedina izvršna presuda u prilog ništavosti. – Prije svega činilo se primjerenim da se više ne zahtijevaju dvije jednake odluke u prilog ništavosti ženidbe kako bi stranke mogle pristupiti novoj kanonskoj ženidbi, već je dovoljna moralna sigurnost koju je prvi sudac stekao sukladno pravnim odredbama.

II. – Sudac pojedinac pod odgovornošću biskupa. – Uspostava suca pojedinca, ipak klerika, u prvom stupnju prepuštena je odgovornosti biskupa, koji u pastoralnom vršenju svoje sudske vlasti mora osigurati da se ne popušta bilo kakvom laksizmu.

III. – Biskup sudac. – Da bi se konačno u praksu pretočio nauk II. vatikanskog koncila u materiji od velike važnosti, naglasak je stavljen na to da je biskup u svojoj Crkvi u kojoj je postavljen za pastira i poglavara, po svojoj naravi sudac među vjernicima koji su mu povjereni. Dakle, preporučuje se da, kako u velikim tako i u malim biskupijama, isti biskup pokaže znak obraćenja crkvenih struktura⁵ te da svoju sudsku službu u ženidbenoj materiji ne prepusti u potpunosti drugim uredima kurije. Ovo neka se primjenjuje osobito u kraćem postupku koji se ustanovljuje radi rješavanja najočitijih slučajeva ništavosti ženidbe.

IV. – Kraći postupak. – Naime, osim što se ženidbeni postupak učinilo bržim, predviđen je i jedan kraći oblik postupka – pored onog na temelju isprave koji je sada na snazi – koji se primjenjuje u slučajevima u kojima je navodna ništavost ženidbe potkrijepljena osobito jasnim argumentima.

Svjestan sam, dakako, da skraćeni postupak može dovesti u opasnost samo načelo nerazrješivosti ženidbe; upravo sam zato htio da u takvom postupku sudac bude sam biskup koji je snagom svoje pastoralne službe s Petrom najveći jamac katoličkog jedinstva u vjeri i disciplini.

V. – Priziv na Metropolitansku stolicu. – Poželjno je da se ponovno uspostavi priziv na stolicu Metropolitane, budući da je ta služba na čelu crkvene pokrajine, stabilna kroz stoljeća, znak sinodalnosti Crkve.

VI. – Vlastita zadaća biskupskih konferencija. – Biskupske konferencije koje prije svega trebaju biti potaknute apostolskom težnjom doprijeti do raspršenih vjernika, moraju posebno biti svjesne dužnosti sudjelovanja u već spomenutom obraćenju, i moraju apsolutno poštovati pravo biskupâ da urede sudsku vlast unutar vlastite partikularne Crkve.

⁵ Usp. Franjo, Apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, br. 27, u: AAS, 105 (2013.), str. 1031.

Ponovna uspostava blizine suca i vjernika neće uspjeti ako biskupske konferencije ne budu poticale i pomagale pojedinim biskupima u praktičnoj provedbi reforme ženidbenog postupka.

Uz spomenutu blizinu suca, biskupske konferencije, poštujući pravednu i dostojnu naknadu djelatnika sudova neka se brinu, ako je to moguće, da se osigura besplatnost postupka, kako bi Crkva, pokazavši se vjernicima kao širokogrudna majka na jednom području koje je tako tijesno povezano sa spasenjem duša, očitovala Kristovu besplatnu ljubav po kojoj smo svi spašeni.

VII. – Priziv na Svetu Stolicu. – Potrebno je ipak zadržati mogućnost priziva na redoviti sud Svete Stolice, odnosno na Rimsku rotu, poštujući prastaro pravno načelo, čime se jača povezanost Petrove stolice i partikularnih Crkava, ali brinući se pritom da se u provođenju ovog priziva spriječi svaka zloporeba toga prava, kako ni u kojoj mjeri spasenje duša ne bi bilo ugroženo.

Vlastiti zakon Rimske rote u najskorije će vrijeme biti prilagođen pravilima obnovljenog postupka koliko god to bude potrebno.

VIII. – Odredbe za istočne Crkve. – Imajući u vidu posebno uređenje istočnih Crkava odlučio sam donijeti istoga dana odredbe kojima se reformiraju ženidbeni postupci u Zakoniku kanonskog prava istočnih Crkava.

Uzevši sve navedeno u obzir, odlučujem i određujem da se Knjiga VII. Zakonika kanonskog prava, Dio III., Naslov I., Poglavlje I. o parnicama za proglašenje ništavosti ženidbe (kann. 1671-1691), od dana 8. prosinca 2015. u cijelosti mijenja kako slijedi:

Čl. 1 – Mjerodavno sudište i sudovi

Kan. 1671 – § 1. Ženidbene parnice krštenih po vlastitom pravu pripadaju crkvenom sucu.

§ 2. Parnice o samo svjetovnim učincima ženidbe pripadaju svjetovnoj vlasti, osim ako krajevno pravo određuje da u tim sporovima, ako se vode uzgredno i sporedno, može suditi i riješiti ih crkveni sud.

Kan. 1672 – U parnicama o ništavosti ženidbe, koje nisu pridržane Apostolskoj Stolici, mjerodavni su: 1° sud mjesta u kojemu je slavljena ženidba; 2° sud mjesta u kojemu jedna ili obje stranke imaju prebivalište ili boravište; 3° sud mjesta u kojemu se stvarno treba prikupiti većina dokaza.

Kan. 1673 – § 1. U svakoj biskupiji sudac prvog stupnja u parnicama ništavosti ženidbe, koje pravom nisu izričito izuzete, jest dijecezanski biskup, koji sudsku vlast može vršiti osobno ili preko drugih, prema pravnoj odredbi.

§ 2. Neka biskup osnuje za svoju biskupiju biskupijski sud za parnice ništavosti ženidbe, poštujući ovlast istoga biskupa da se pridruži drugom susjednom biskupijskom ili međubiskupijskom sudu.

§ 3. Parnice ništavosti ženidbe pridržane su sudskom vijeću trojice sudaca. Sudskom vijeću mora predsjedati sudac klerik, a ostali suci mogu biti i laici.

§ 4. Biskup moderator, ukoliko nije moguće osnovati sudsko vijeće u biskupiji ili bližem sudu koji je bio izabran prema odredbi § 2, povjerava parnice sucu pojedincu kleriku, koji, gdje je to moguće, neka si uzme dva prisjednika prokušana života, stručnjaka u pravnim ili humanističkim znanostima, odobrena od biskupa za tu zadaću; istom sucu pojedincu pripadaju, osim ako ne proizlazi drugačije, dužnosti sudskoga vijeća, predsjednika ili izložitelja.

§ 5. Sud drugoga stupnja za valjanost mora uvijek biti zboran, prema odredbi prethodnog § 3.

§ 6. Sa suda prvoga stupnja priziva se na metropolitov sud, poštujući propise kann. 1438-1439 i 1444.

Čl. 2 – Pravo pobijanja ženidbe

Kan. 1674 – § 1. Sposobni su za pobijanje ženidbe: 1° ženidbeni drugovi; 2° promicatelj pravde, kad je ništavost već razglášena, ako se ženidba ne može ukrijepiti ili ako to nije uputno.

§ 2. Ženidba koja nije bila pobijana dok je živjelo oboje ženidbenih drugova ne može se pobijati poslije njihove smrti ili smrti jednoga od njih, osim ako pitanje o valjanosti prethodi rješenju drugog spora bilo na kanonskom bilo na građanskom sudištu.

§ 3. Ako jedan ženidbeni drug umre za vrijeme trajanja parnice, neka se obdržava kan. 1518.

Čl. 3 – Pokretanje i ispitivanje parnice

Kan. 1675 – Sudac, prije nego prihvati parnicu, mora biti siguran da je ženidba nepovratno propala tako da je nemoguće obnoviti bračni suživot.

Kan. 1676 – § 1. Kad je tužba zaprimljena, sudski vikar, ako smatra da ima kakvog temelja, neka ju prihvati i, s odlukom priloženom na kraju tužbe, odredi da se jedna preslika priopći branitelju veze i tuženoj stranci, ako tužbu nisu potpisale obje stranke, dajući joj rok od petnaest dana da iznese svoje mišljenje o zahtjevu.

§ 2. Pošto prođe navedeni rok, nakon što je drugu stranku ponovno upozorio, ako i ukoliko to smatra prikladnim, da očituje svoje mišljenje, i zatraživši mišljenje branitelja veze, neka sudski vikar svojom odlukom odredi formulu dvojbe i odluči treba li parnica ići u redoviti postupak ili u skraćeni postupak prema odredbama kann. 1683-1687. Ova odluka neka se odmah priopći strankama i branitelju veze.

§ 3. Ako parnicu treba rješavati u redovitom postupku, sudski vikar istom odlukom određuje uspostavu sudskoga vijeća ili suca pojedinca sa dva prisjednika prema kan. 1673, § 4.

§ 4. Ako se pak odredi skraćeni postupak, sudski vikar postupa prema odredbi kan. 1685.

§ 5. Formula dvojbe mora odrediti s kojeg se razloga ili s kojih se razloga pobija valjanost ženidbe.

Kan. 1677 – § 1. Branitelj veze, zaštitnici stranaka i promicatelj pravde, ako sudjeluje u postupku, imaju pravo: 1° prisustvovati ispitivanju stranaka, svjedoka i stručnjaka, uz poštovanje propisa kan. 1559; 2° pregledati sudske spise, iako još nisu objavljeni, i provjeriti isprave koje su stranke predložile.

§ 2. Stranke ne mogu sudjelovati u ispitivanju o kojem se govori u § 1, br. 1. Kan. 1678 – § 1. U parnicama ništavosti ženidbe, sudsko priznanje i iskazi stranaka, potkrijepljeni možebitnim svjedocima o vjerodostojnosti samih stranaka, mogu imati snagu potpunog dokaza, a koje neka sudac vrednuje procijenivši sve pokazatelje i pomagala, osim ako se pridruže drugi elementi koji ih opovrgavaju.

§ 2. U istim parnicama, iskaz jednog svjedoka može dati potpun dokaz, ako se radi o službenom svjedoku koji daje izjavu o stvarima koje je vršio po službenoj dužnosti, ili ako okolnosti stvari i osoba to savjetuju.

§ 3. U parnicama o spolnoj nemoći ili o nedostatku privole zbog duševne bolesti ili poremećaja psihičke naravi neka se sudac posluži djelom jednog ili više stručnjaka, osim ako se iz okolnosti očito vidi da je to nekorisno; u ostalim parnicama neka se obdržava propis kan. 1574.

§ 4. Kad god u istraživanju parnice iskrasne veoma vjerojatna dvojba o neizvršenju ženidbe, sud može, saslušavši stranke, obustaviti parnicu o ništavosti, dopuniti istraživanje za oprost od tvrde ženidbe i zatim poslati Apostolskoj Stolici spise zajedno s molbom za oprost jednog ili oba ženidbena druga i mišljenjem suda i biskupa.

Čl. 4 – Presuda, njezino pobijanje i izvršenje

Kan. 1679 – Presuda kojom je prvi put ženidba proglašena ništavom, postaje izvršna nakon isteka rokova predviđenih u kann. 1630-1633.

Kan. 1680 – § 1. Stranka koja se smatra oštećena presudom, a isto tako i promicatelj pravde i branitelj veze, imaju pravo podnijeti ništovnu žalbu ili priziv protiv presude, prema kann. 1619-1640.

§ 2. Kad isteknu zakonom predviđeni rokovi za ulaganje i slanje priziva, te nakon što je sud višeg stupnja zaprimio sudske spise, neka se uspostavi sudsko vijeće, odredi branitelja veze i neka se upozori stranke da dadnu primjedbe u određenom roku; pošto prođe ovaj rok, sudsko vijeće, ako je očito da je priziv samo odgodan, neka potvrdi odlukom presudu prvog stupnja.

§ 3. Ako je priziv prihvaćen, treba postupati na isti način kao i u prvom stupnju, primjenjujući ono što se treba primijeniti.

§ 4. Ako se u prizivnom stupnju iznese novi razlog ništavosti ženidbe, sud ga može, kao u prvom stupnju, prihvatiti i presuditi o njemu.

Kan. 1681 – Ako je donesena izvršna presuda, može se u svako vrijeme prizvati na sud trećeg stupnja radi novog ispitivanja parnice prema odredbi kan. 1644, pošto se iznesu novi i važni dokazi ili razlozi u neprekoračivu roku od trideset dana poslije najave pobijanja.

Kan. 1682 – § 1. Pošto presuda kojom je proglašena ništavost ženidbe postane izvršna, stranke čija je ženidba proglašena ništavom mogu sklopiti novu ženidbu, osim ako to priječi zabrana koja je dodana samoj presudi ili koju je odredio mjesni ordinarij.

§ 2. Čim presuda postane izvršna, sudski vikar mora ju priopćiti ordinariju mjesta u kojem je ženidba sklopljena. Ordinarij se pak mora pobrinuti da se što prije u matice vjenčanih i krštenih upiše presuđena ništavost ženidbe i možda određene zabrane.

Čl. 5 – Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom

Kan. 1683 – Sam dijecezanski biskup mjerodavan je suditi u parnicama ništavosti ženidbe u skraćenom postupku ako:

1° zahtjev podnesu oba ženidbena druga ili jedan ženidbeni drug uz suglasnost drugog;

2° okolnosti stvari i osoba, potkrijepljeni svjedočanstvima ili ispravama su takve naravi da ne zahtijevaju pomnije istraživanje ili ispitivanje te jasno ukazuju na ništavost.

Kan. 1684 – Tužba kojom se pokreće skraćeni postupak, osim onoga što se navodi u kan. 1504, mora: 1° kratko, cjelovito i jasno iznijeti činjenice na kojima se zahtjev temelji; 2° navesti dokaze koje sudac može odmah prikupiti; 3° priložiti isprave na kojima se zahtjev temelji.

Kan. 1695 – Sudski vikar istom odlukom kojom utvrđuje formulu dvojbe imenuje istražitelja i prisjednika te određuje sjednicu, koja se ima održati sukladno odredbama iz kan. 1686 u roku od trideset dana, pozivajući sve one koji na njoj trebaju sudjelovati.

Kan. 1686 – Istražitelj, ako je moguće, neka prikupi dokaze na samo jednom zasjedanju te neka odredi rok od petnaest dana za iznošenje mišljenja u prilog veze i obrana stranaka, ako ih ima.

Kan. 1687 – § 1. Po primitku spisa, dijecezanski biskup pošto se savjetuje s istražiteljem i prisjednikom te razmotri primjedbe branitelja veze i, ako ih ima, obrane stranaka, ako stekne moralnu sigurnost o ništavosti ženidbe, donosi presudu. U protivnom slučaju određuje provedbu redovitog postupka.

§ 2. Cjeloviti tekst presude s obrazloženjem treba što prije priopćiti strankama.

§ 3. Protiv presude biskupa priziva se na metropolitu ili na Rimsku rotu; ako je presudu donio metropolita priziva se na najstarijeg sufragana; a protiv presude drugog biskupa koji nema poglavara ispod rimskog prvosvećenika priziva se na biskupa kojeg je on trajno odredio.

§ 4. Ako je očito da je priziv samo odgodan, metropolita ili biskup o kojemu se govori u § 3, ili dekan Rimske rote, takav priziv trebaju odlukom odbaciti u potpunosti; ako je pak priziv prihvaćen, parnica se treba predati na redovito razmatranje u drugome stupnju.

Čl. 6 – Postupak na temelju isprave

Kan. 1688 – Kad primi zahtjev prema odredbi kan. 1676, dijecezanski biskup ili sudski vikar ili postavljeni sudac, pošto izostavi oblike redovitog postupka, ali pozvavši stranke i uz sudjelovanje branitelja veze, može presudom proglasiti ništavost ženidbe, ako je na temelju isprave, koja nije podložna nikakvu protivljenju ili prigovoru, posve sigurno da postoji zapreka ili da nedostaje zakoniti oblik, samo ako je s jednakom sigurnošću očito da nije dan oprost ili da zastupnik nije imao valjana naloga.

Kan. 1689 – § 1. Protiv toga proglašenja branitelj veze, ako razborito smatra da nedostaci o kojima se govori u kan. 1688 ili neimanje oprosta nisu sigurni, mora se prizvati na suca drugog stupnja, kojemu treba poslati spise s napisanim upozorenjem da se radi o postupku na temelju isprave.

§ 2. Stranka koja se smatra oštećenom ima pravo na priziv. Kan. 1690 – Neka sudac drugoga stupnja, uz sudjelovanje branitelja veze i pošto sasluša stranke, odluči na isti način, o kojemu se govori u kan. 1688, treba li presudu potvrditi ili da se radije postupi u parnici po redovitome pravnom putu; u tom slučaju vraća parnicu sudu prvog stupnja.

Čl. 7 – Opće odredbe

Kan. 1691 – § 1. Neka se u presudi upozore stranke na ćudoredne, dapače i na građanske obveze koje možda imaju jedna prema drugoj i prema djeci radi uzdržavanja i odgoja.

§ 2. Parnice za proglašenje ništavosti ženidbe ne mogu se voditi usmenim parničnim postupkom o kojem govore kann. 1656-1670.

§ 3. U ostalome s obzirom na način postupanja trebaju se primijeniti, osim ako se tome protivi narav stvari, kanoni o sudovima općenito i o redovitome parničnom suđenju, uz obdržavanje posebnih odredaba za parnice o pravnom stanju osoba i za parnice koje se tiču javnoga dobra.

Odredba kan. 1679 primjenjivat će se na presude kojima se ženidba proglašava ništavom objavljene nakon dana stupanja na snagu ovog motu proprija.

Ovom se dokumentu pridodaju pravila o načinu postupanja, koja sam smatrao neophodnim za ispravnu i savjesnu primjenu obnovljenog zakona, koji se ima brižljivo primjenjivati radi zaštite dobra vjernika.

Nalažem da ono što sam odredio ovim motu proprijem bude valjano i učinkovito unatoč svakoj protivnoj odredbi, pa makar ona bila vrijedna posebnog spomena.

Povjeravam s povjerenjem zagovoru slavne i blagoslovljene Djevice Marije, Majke milosrđa, i svetih apostola Petra i Pavla djelotvornu provedbu novog ženidbenog postupka.

Dano u Rimu, pri Svetome Petru, 15. kolovoza, na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije, godine 2015., treće godine moga Pontifikata.

Način postupanja u vođenju parnica ništavosti ženidbe

Treća opća izvanredna skupština Biskupske sinode održana u listopadu 2014. utvrdila je poteškoću vjernika u pristupu crkvenim sudovima. Budući da je biskup, poput dobrog Pastira, dužan ići ususret svojim vjernicima kojima je potrebna osobita pastoralna skrb, uz detaljne odredbe za primjenu ženidbenog postupka, činilo se prikladnim, pri čemu se podrazumijeva suradnja Petrovog nasljednika i biskupâ u širenju poznavanja zakona, ponuditi i neka sredstva kako bi rad sudova odgovarao zahtjevima vjernika, koji traže utvrđivanje istine o postojanju ili nepostojanju vêza njihove neuspjele ženidbe.

Čl. 1 – Biskup, snagom odredbe kan. 383, § 1, je dužan u apostolskom duhu pratiti rastavljene ili razvedene ženidbene drugove, koji su zbog svoje životne situacije možda napustili vjersku praksu. On, dakle sa župnicima (usp. kan. 529, § 1) dijeli pastoralnu skrb za te vjernike u teškoćama.

Čl. 2 – Prethodna ili pastoralna istraga, koja unutar župskih ili biskupijskih struktura obuhvaća rastavljene ili razvedene vjernike koji dvoje o valjanosti svoje ženidbe ili su uvjereni u njenu ništavost, usmjerena je prema upoznavanju njihove situacije i prikupljanju korisnih elemenata za moguću provedbu redovitog ili skraćenog sudskog postupka. Ta će se istraga provoditi u okviru jedinstvenog biskupijskog ženidbenog pastoralala.

Čl. 3 – Provedba ove istrage povjerit će se osobama prikladnim po mišljenju mjesnog ordinarija, koje za to posjeduju odgovarajuće kompetencije koje i ne moraju biti isključivo kanonsko-pravne. To su u prvome redu vlastiti župnik ili župnik koji je ženidbene drugove pripremao za sklapanje ženidbe. Ova se savjetodavna zadaća može povjeriti i drugim klericima, posvećenim osobama ili laicima koje odobri mjesni ordinarij.

Jedna ili više biskupija zajedno, prema sadašnjem ustrojstvu, mogu ustanoviti stalno tijelo preko kojeg će se vršiti ova služba te mogu po potrebi sastaviti

Vademecum (Priručnik) koji će navesti osnovne elemente potrebne za prikladniju provedbu istrage.

Čl. 4 – Pastoralna istraga prikuplja podatke korisne za eventualno pokretanje parnice od strane ženidbenih drugova ili njihova zastupnika pred mjerodavnim sudom. U istrazi valja istražiti jesu li stranke suglasne u traženju ništavosti.

Čl. 5 – Pošto se prikupe svi elementi, ako to stvar zahtijeva, istraga se zaključuje tužbom, koju treba podnijeti mjerodavnom sudu.

Čl. 6 – Budući da se Zakonik kanonskog prava mora primjenjivati u svakom pogledu, uz poštivanje posebnih odredaba, i na ženidbene postupke, imajući na umu kan. 1691, § 3, ovim se pravilima ne želi detaljno opisati postupak u cjelini, već se prije svega želi rasvijetliti glavne zakonodavne novine i dopuniti ih, tamo gdje je potrebno.

Naslov I. – Mjerodavno sudište i sudovi

Čl. 7 – § 1. Naslovi mjerodavnosti o kojima se govori u kan. 1672 su istovrijedni, uz poštovanje koliko je moguće načela blizine suca i stranaka.

§ 2. Suradnjom sudova pak, sukladno kan. 1418, treba osigurati da svatko, bilo stranka ili svjedok, može sudjelovati u postupku uz najmanji trošak.

Čl. 8 – § 1. U biskupijama koje nemaju vlastiti sud, biskup neka se što prije pobrine za izobrazbu, pa makar i putem tečajeva trajnog i stalnog obrazovanja, koje u zajedničkoj namjeri promiču biskupije ili skupine biskupija i Sveta Stolica, osobâ koje će moći surađivati na sudu na rješavanju ženidbenih parnica.

§ 2. Biskup može odstupiti iz međubiskupijskog suda osnovanog prema odredbi kan. 1423.

Naslov II. – Pravo pobijanja ženidbe

Čl. 9 – Ako ženidbeni drug umre tijekom postupka, prije zaključenja parnice, obustavlja se tijek parnice dok drugi ženidbeni drug ili onaj koga bi se to ticalo ne zatraži njezin nastavak; u tom slučaju zakoniti interes treba dokazati.

Naslov III. – Pokretanje i istraživanje parnice

Čl. 10 – Sudac može dopustiti usmeni zahtjev kad god je stranka spriječena podnijeti tužbu: ipak u tom slučaju neka naloži da bilježnik napismeno

sastavi spis koji se treba pročitati stranci i koji ona mora potvrditi, a koji zamjenjuje pisanu tužbu stranke sa svim pravnim učincima.

Čl. 11 – § 1. Tužba se podnosi biskupijskom ili međubiskupijskome sudu koji je odabran prema odredbi kan. 1673, § 2.

§ 2. Smatra se da se ne protivi tužbi tužena stranka koja se prepusti pravednosti suda ili koja, nakon što je po drugi put propisno pozvana, ne odgovori.

Naslov IV. – Presuda, njezino pobijanje i izvršenje

Čl. 12 – Za moralnu sigurnost koju pravo zahtijeva nije dovoljna veoma velika važnost dokaza i pokazatelja, nego se zahtijeva da bude isključena svaka utemeljena i razborita dvojba o zabludi, pravnoj i činjeničnoj, iako se ne isključuje sama mogućnost protivnog.

Čl. 13 – Ako stranka izričito izjavi da odbija bilo kakve obavijesti o parnici, smatra se da se odrekla mogućnosti primiti primjerak presuda. U tom slučaju može joj se priopćiti samo odredbeni dio presude.

Naslov V. – Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom

Čl. 14 – § 1. Od okolnosti koje mogu dopustiti vođenje parnice ništavosti ženidbe u skraćenom obliku postupka prema odredbama kann. 1683-1687, navode se primjerice: nepostojanje vjere koje može proizvesti hinjenu privolu ili zabludu koja određuje volju, kratkoća bračnog suživota, pobačaj učinjen radi sprječavanja rađanja potomstva, ustrajno održavanje izvanbračne veze u vrijeme ili neposredno nakon vjenčanja, zlonamjerno tajenje neplodnosti ili teške zarazne bolesti ili postojanja djece rođene iz prethodne veze ili zatvorske kazne, razlog sklapanja ženidbe koji je potpuno stran bračnome životu ili ženidba sklopljena zbog nepredviđene trudnoće, fizičko nasilje radi iznude privole, nesposobnost služiti se razumom dokazana medicinskom dokumentacijom, itd.

§ 2. Među ispravama koje podupiru tužbu su svi oni medicinski dokumenti koji otklanjaju svaku potrebu provedbe službenog vještačenja.

Čl. 15 – Ako je podnesena tužba radi pokretanja redovitog postupka, ali sudski vikar smatra da se parnica može voditi skraćenim postupkom, on će prilikom priopćenja tužbe prema odredbi kan. 1671, § 1, pozvati stranku koja nije potpisala tužbu da sudu priopći namjerava li pridružiti se predanoj tužbi i sudjelovati u postupku. Kada god to bude potrebno, on neka stranku ili

stranke koje su potpisale tužbu pozove da čim prije dopune tužbu prema odredbi kan. 1684.

Čl. 16 – Sudski vikar može sebe osobno imenovati istražiteljem; ipak, ako je to moguće, treba imenovati istražitelja iz biskupije iz koje parnica potječe.

Čl. 17 – Prilikom poziva na sud prema kan. 1685, strankama treba priopćiti da, ako ih već nisu priložile tužbi, mogu podnijeti najmanje tri dana prije ispitivanja, pitanja koja žele da se prilikom preslušanja postave strankama ili svjedocima.

Čl. 18 – § 1. Stranke i njihovi odvjetnici mogu nazočiti preslušanju druge stranke i svjedoka, osim ako istražitelj ne smatra da zbog okolnosti stvari ili osoba treba postupiti drugačije.

§ 2. Bilježnik je dužan sastaviti zapisnik s odgovorima stranaka i svjedoka, ali u sažetom obliku i samo obzirom na ono što se odnosi na bit sporne ženiđbe.

Čl. 19 – Ako se parnica vodi na međubiskupijskome sudu, presudu izriče biskup mjesta na temelju kojeg je utvrđena mjerodavnost prema odredbi kan. 1672. Ako ih pak ima više, tada treba, ukoliko je moguće, primijeniti načelo blizine između stranaka i suca.

Čl. 20 – § 1. Dijecezanski biskup prema svom razboritom sudu neka odredi način izricanja presude.

§ 2. U presudi, koju u svakom slučaju mora potpisati biskup zajedno s bilježnikom, moraju se ukratko i sustavno obrazložiti razlozi odluke. Presuda se redovnim putem mora dostaviti strankama u roku od mjesec dana od dana odluke.

Naslov VI. – Postupak na temelju isprave

Čl. 21 – Mjerodavni dijecezanski biskup i sudski vikar se određuju sukladno odredbi kan. 1672.

(Prijevod: Međubiskupijski sudovi u Zagrebu)

Mitis et misericors Iesus

Apostolsko pismo u obliku motu proprija rimskog prvosvećenika Franje o reformi kanonskog postupka za parnice proglašenja ništavosti ženidbe u Zakoniku kanona istočnih Crkava (neslužbeni prijevod)

Gospodin Isus, blagi i milosrdni Sudac i Pastir naših duša, povjerio je apostolu Petru i njegovim nasljednicima vlast ključeva kako bi se u Crkvi vršilo djelo pravde i istine. Ta vrhovna i opća vlast vezivanja i otpuštanja, ovdje na zemlji, potvrđuje, podupire i naglašava vlast pastira partikularnih Crkava snagom koje oni imaju sveto pravo i pred Gospodinom dužnost suditi svojim podanicima.¹

Moj cijenjeni prethodnik, sveti papa Ivan Pavao II. je prilikom proglašenja Zakonika kanona istočnih Crkava naglasio: "I sama postojana volja rimskih prvosvećenika, već od iskona sastavljanja kanonskoga zakonika istočnih Crkava, da proglase dva zakonika, jedan za latinsku Crkvu, a drugi za istočne katoličke Crkve, sasvim očito pokazuje njihovu želju da se očuva ono što se je u Crkvi po Božjoj providnosti dogodilo, da ona, u jednom Duhu sabrana, diše kao dvojim plućima, plućima Istoka i Zapada, i da jednim srcem, koje kao da ima dvije klijetke, gori u Kristovoj ljubavi".²

Na istome tragu sam i ja, imajući u vidu posebno crkveno i stegovno uređenje istočnih Crkava, odlučio putem posebnog motu proprija donijeti odredbe kojima se reformiraju ženidbeni postupci u Zakoniku kanona istočnih Crkava.

Kroz vjekove je Crkva po pitanju ženidbe, sve jasnije spoznajući Kristove riječi, usvojila i suštinski izložila nauk o nerazrješivosti svete ženidbene veze, razradila sustav ništavosti ženidbene privole te je sukladno tome uredila sudski postupak u toj materiji, tako da crkvena disciplina bude što dosljednija istini vjere shvaćenoj u potpunosti. Sve je to uvijek činila vodeći se vrhovnim zakonom o spasenju duša.

U tom pogledu vrlo je značajna služba biskupa, koji je prema nauku istočnih Otaca, sudac i liječnik, budući da je čovjek ranjen i pao (peptokós) zbog istočnoga grijeha i zbog osobnih grijeha, postao bolestan, lijekom pokore od Boga dobiva ozdravljenje i oprost i biva pomiren s Crkvom. Biskup, naime – postavljen po Duhu Svetome kao obličje Krista i na mjesto Krista ("eis typon

¹ Usp. Drugi vatikanski koncil, Dogm. konst. Lumen Gentium, br. 27.

² Ivan Pavao II., Ap. konst. Sacri canones, 18. listopada 1990., Proemio, u: AAS, 82 (1990.), str. 1037.

kai tòpon Christou") – je prije svega službenik božanskog milosrđa; pa je stoga sudska vlast povlašteno mjesto na kojemu on, primjenom načela „oikonomia" i „akribeia", vjernicima u potrebi donosi ozdravljujuće milosrđe Gospodinovo.

Sve što sam odredio ovim motu proprijem, učinio sam hodeći tragom svojih prethodnika, koji su htjeli da se parnice ništavosti ženidbe rješavaju sudskim, a ne administrativnim putem i to ne zato što to nameće sama narav stvari, već stoga što je istinu o svetom vezu potrebno štiti u najvećoj mogućoj mjeri: a to je upravo osigurano jamstvima sudske naravi.

U nastavku navodimo neke temeljne kriterije kojima je bio vođen rad na obnovi.

Prije svega činilo se primjerenim da se više ne zahtijevaju dvije jednake odluke u prilog ništavosti ženidbe kako bi stranke mogle pristupiti novoj kanonskoj ženidbi, već je dovoljna moralna sigurnost koju je prvi sudac stekao sukladno pravnim odredbama.

Uspostava suca pojedinca, ipak klerika, u prvom stupnju prepuštena je odgovornosti biskupa, koji u pastoralnom vršenju svoje sudske vlasti mora osigurati da se ne popušta bilo kakvom laksizmu.

Da bi se konačno u praksu pretočio nauk II. vatikanskog koncila u materiji od velike važnosti, naglasak je stavljen na to da je biskup u svojoj Crkvi u kojoj je postavljen za pastira i poglavara, po svojoj naravi sudac među vjernicima koji su mu povjereni. Dakle, preporučuje se da, kako u velikim tako i u malim eparhijama, isti biskup pokaže znak obraćenja crkvenih struktura³ te da svoju sudsku službu u ženidbenoj materiji ne prepusti u potpunosti drugim uredima kurije. Ovo neka se primjenjuje osobito u kraćem postupku koji se ustanovljuje radi rješavanja najočitijih slučajeva ništavosti ženidbe.

Osim što se ženidbeni postupak učinilo bržim, predviđen je i jedan kraći oblik postupka – pored onog na temelju isprave koji je sada na snazi – koji se primjenjuje u slučajevima u kojima je navodna ništavost ženidbe potkrijepljena osobito jasnim argumentima. Svjestan sam, dakako, da skraćeni postupak može dovesti u opasnost samo načelo nerazrješivosti ženidbe; upravo sam zato htio da u takvom postupku sudac bude sam biskup

³ Usp. Franjo, Apostolska pobudnica Evangelii gaudium, br. 27, u: AAS, 105 (2013.), str. 1031.

koji je snagom svoje pastoralne službe s Petrom najveći jamac katoličkog jedinstva u vjeri i disciplini.

Priziv na Mitropolitsku stolicu, kao središte crkvene pokrajine, postojano kroz stoljeća, znak je prvotnog oblika sinodalnosti u istočnim Crkvama, kojeg treba podržavati i ohrabrivati.

Sinode istočnih Crkava, koje prije svega trebaju biti potaknute apostolskom težnjom doprijeti do raspršenih vjernika, moraju posebno biti svjesne dužnosti sudjelovanja u već spomenutom obraćenju, i moraju apsolutno poštovati pravo biskupâ da urede sudsku vlast unutar vlastite partikularne Crkve. Doista, ponovna uspostava blizine suca i vjernika neće uspjeti ako Sinode ne budu poticale i pomagale pojedinim biskupima u praktičnoj provedbi reforme ženidbenog postupka.

Uz spomenutu blizinu suca, Sinode, poštujući pravednu i dostojnu naknadu djelatnika sudova neka se brinu, ako je to moguće, da se osigura besplatnost postupka, kako bi Crkva, pokazavši se vjericima kao širokogrudna majka na jednom području koje je tako tijesno povezano sa spasenjem duša, očitovala Kristovu besplatnu ljubav po kojoj smo svi spašeni.

Potrebno je ipak zadržati mogućnost priziva na redoviti sud Apostolske Stolice, odnosno na Rimsku rotu, poštujući prastaro pravno načelo, čime se jača povezanost Petrove stolice i partikularnih Crkava, ali brinući se pritom da se u provođenju ovog priziva spriječi svaka zloraba toga prava, kako ni u kojoj mjeri spasenje duša ne bi bilo ugroženo.

Vlastiti zakon Rimske rote u najskorije će vrijeme biti prilagođen pravilima obnovljenog postupka, koliko god to bude potrebno.

Uzevši sve navedeno u obzir, odlučujem i određujem da se Naslov XXVI. Zakonika kanona istočnih Crkava, Poglavlje I., Članak I. Parnice za proglašenje ništavosti ženidbe (kann. 1357-1377), od dana 8. prosinca 2015. u cijelosti mijenja kako slijedi:

1.° Mjerodavno sudište i sudovi

Kan. 1357 – § 1. Svaka ženidbena parnica krštene osobe po vlastitom pravu pripada Crkvi.

§ 2. Uz obdržavanje, gdje ih ima, osobnih statuta parnice o samo građanskim učincima ženidbe, ako se prvotno vode, pripadaju građanskom sucu; ali, ako se vode uzgredno i sporedno, može ih suditi i riješiti crkveni sudac svojom vlašću.

Kan. 1358 – U parnicama o ništavosti ženidbe, koje nisu pridržane Apostolskoj Stolici, mjerodavni su: 1° sud mjesta gdje je slavljena ženidba; 2° sud mjesta gdje jedna ili obje stranke imaju prebivalište ili boravište; 3° sud mjesta gdje se stvarno treba prikupiti većina dokaza.

Kan. 1359 – § 1. U svakoj eparhiji sudac prvog stupnja u parnicama ništavosti ženidbe, koje pravom nisu izričito izuzete, jest eparhijski biskup, koji sudsku vlast može vršiti osobno ili preko drugih, prema pravnoj odredbi.

§ 2. Neka biskup osnuje za svoju eparhiju eparhijski sud za parnice ništavosti ženidbe, poštujući ovlast istoga biskupa da se pridruži drugom susjednom eparhijskom sudu ili sudu osnovanom za više eparhija.

§ 3. Parnice ništavosti ženidbe pridržane su sudskom vijeću trojice sudaca. Sudskom vijeću mora predsjedati sudac klerik, a ostali suci mogu biti i drugi vjernici.

§ 4. Biskup moderator, ukoliko nije moguće osnovati sudsko vijeće u eparhiji ili bližem sudu koji je bio izabran prema odredbi § 2, povjerava parnice sucu pojedincu kleriku, koji, gdje je to moguće, neka si uzme dva prisjednika prokušana života, stručnjaka u pravnim ili humanističkim znanostima, odobrena od biskupa za tu zadaću; istom sucu pojedincu pripadaju, osim ako ne proizlazi drugačije, dužnosti sudskoga vijeća, predsjednika ili izložitelja.

§ 5. Sud drugoga stupnja za valjanost mora uvijek biti zboran, prema odredbi prethodnog § 3.

§ 6. Sa suda prvoga stupnja priziva se na metropolitiski sud drugog stupnja, poštujući propise kann. 1064 i 1067, § 5.

2.° Pravo pobijanja ženidbe

Kan. 1360 – § 1. Sposobni su za pobijanje ženidbe: 1° ženidbeni drugovi; 2° promicatelj pravde, ako je ništavost već razglášena, a ženidba se ne može ukrijepiti ili to nije uputno.

§ 2. Ženidba koja nije bila pobijana dok je živjelo oboje ženidbenih drugova ne može se pobijati poslije njihove smrti ili smrti jednoga od njih, osim ako pitanje o valjanosti prethodi rješenju drugog spora bilo na crkvenom sudištu bilo na građanskom sudištu.

§ 3. Ako jedan ženidbeni drug umre za vrijeme trajanja parnice, neka se obdržava kan. 1199.

3.° Pokretanje i ispitivanje parnice

Kan. 1361 – Sudac, prije nego prihvati parnicu, mora biti siguran da je ženidba nepovratno propala tako da je nemoguće obnoviti bračni suživot.

Kan. 1362 – § 1. Kad zaprimi tužbu, sudski vikar, ako smatra da ima kakvog temelja, neka ju prihvati i, s odlukom priloženom na kraju tužbe, odredi da se jedna preslika priopći branitelju veze i tuženoj stranci, ako tužbu nisu potpisale obje stranke, dajući joj rok od petnaest dana da iznese svoje mišljenje o zahtjevu.

§ 2. Pošto prođe navedeni rok, nakon što je drugu stranku ponovno upozorio, ako i ukoliko to smatra prikladnim, da očituje svoje mišljenje, i zatraživši mišljenje branitelja veze, neka sudski vikar svojom odlukom odredi formulu dvojbe i odluči treba li parnica ići u redoviti postupak ili u skraćeni postupak prema odredbama kann. 1369-1373. Ova odluka neka se odmah priopći strankama i branitelju veze.

§ 3. Ako parnicu treba rješavati u redovitom postupku, sudski vikar istom odlukom određuje uspostavu sudskoga vijeća ili suca pojedinca sa dva prisjednika prema kan. 1359, § 4.

§ 4. Ako se pak odredi skraćeni postupak, sudski vikar postupa prema odredbi kan. 1371.

§ 5. Neka formula dvojbe ne traži samo da li je utvrđena ništavost ženidbe u dotičnom slučaju, nego mora također odrediti s kojeg se razloga ili s kojih se razloga pobija valjanost ženidbe.

Kan. 1363 – § 1. Branitelj veze, zaštitnici stranaka i promicatelj pravde, ako sudjeluje u postupku, imaju pravo: 1° prisustvovati ispitivanju stranaka, svjedoka i stručnjaka, uz poštovanje propisa kan. 1240; 2° pregledati sudske spise, iako još nisu objavljeni, i provjeriti isprave koje su stranke predložile.

§ 2. Stranke ne mogu sudjelovati u ispitivanju o kojem se govori u § 1, br. 1. Kan. 1364 – § 1. U parnicama ništavosti ženidbe, sudsko priznanje i iskazi stranaka, potkrijepljeni možebitnim svjedocima o vjerodostojnosti samih stranaka, mogu imati snagu potpunog dokaza, a koje neka sudac vrednuje procijenivši sve pokazatelje i pomagala, osim ako se pridruže drugi elementi koji ih opovrgavaju.

§ 2. U istim parnicama, iskaz jednog svjedoka može dati potpun dokaz, ako se radi o službenom svjedoku koji daje izjavu o stvarima koje je vršio po službenoj dužnosti, ili ako okolnosti stvari i osoba to savjetuju.

§ 3. U parnicama o spolnoj nemoći ili o nedostatku privole zbog duševne bolesti ili poremećaja psihičke naravi neka se sudac posluži djelom jednog ili više stručnjaka, osim ako se iz okolnosti očito vidi da je to nekorisno; u ostalim parnicama neka se obdržava propis kan. 1255.

§ 4. Ako u istraživanju parnice iskrasne veoma vjerojatna dvojba o neizvršenju ženidbe, sud može, saslušavši stranke, obustaviti parnicu o ništavosti, dopuniti istraživanje da se dobije razrješenje neizvršene sakramentalne ženidbe; zatim, neka pošalje Apostolskoj Stolici spise zajedno s molbom jednog ili oba ženidbena druga za razrješenje, i s mišljenjem suda i eparhijskog biskupa.

4.° Presuda, njezino pobijanje i izvršenje

Kan. 1365 – Presuda kojom je prvi put ženidba proglašena ništavom postaje izvršna nakon isteka rokova predviđenih u kann. 1311-1314.

Kan. 1366 – § 1. Stranka koja se smatra oštećena presudom, a isto tako i promicatelj pravde i branitelj veze, imaju pravo podnijeti ništovnu žalbu ili priziv protiv presude, prema kann. 1302-1321.

§ 2. Kad isteknu zakonom predviđeni rokovi za ulaganje i slanje priziva, te nakon što je sud višeg stupnja zaprimio sudske spise, neka se uspostavi sudsko vijeće, odredi branitelja veze i neka se upozori stranke da dadnu primjedbe u određenom roku; pošto prođe ovaj rok, sudsko vijeće, ako je očito da je priziv samo odgodan, neka potvrdi odlukom presudu prvog stupnja.

§ 3. Ako je priziv prihvaćen, treba postupati na isti način kao i u prvom stupnju, primjenjujući ono što se treba primijeniti.

§ 4. Ako se u prizivnom stupnju iznese novi razlog ništavosti ženidbe, sud ga može, kao u prvom stupnju, prihvatiti i presuditi o njemu.

Kan. 1367 – Ako je donesena izvršna presuda, može se u svako vrijeme prizvati na sud trećeg stupnja radi novog ispitivanja parnice prema odredbi kan. 1325, pošto se iznesu novi i važni dokazi ili razlozi u neprekoračivu roku od trideset dana poslije najave pobijanja.

Kan. 1368 – § 1. Pošto presuda kojom je proglašena ništavost ženidbe postane izvršna, stranke čija je ženidba proglašena ništavom mogu sklopiti novu ženidbu, osim ako to priječi zabrana koja je dodana samoj presudi ili koju je odredio mjesni hijerarh.

§ 2. Čim presuda postane izvršna, sudski vikar mora je priopćiti hijerarhu mjesta gdje je ženidba slavljena; a taj hijerarh mora se pobrinuti da se što prije u matice vjenčanih i krštenih upišu presuđena ništavost ženidbe i moguće određene zabrane.

5.° Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom

Kan. 1683 – Sam eparhijski biskup mjerodavan je suditi u parnicama ništavosti ženidbe u skraćenom postupku ako:

1° zahtjev podnesu oba ženidbena druga ili jedan ženidbeni drug uz suglasnost drugog;

2° okolnosti stvari i osoba, potkrijepljeni svjedočanstvima ili ispravama su takve naravi da ne zahtijevaju pomnije istraživanje ili ispitivanje te jasno ukazuju na ništavost.

Kan. 1370 – Tužba kojom se pokreće skraćeni postupak, osim onoga što se navodi u kan. 1187, mora: 1° kratko, cjelovito i jasno iznijeti činjenice na kojima se zahtjev temelji; 2° navesti dokaze koje sudac može odmah prikupiti; 3° priložiti isprave na kojima se zahtjev temelji.

Kan. 1371 – Sudski vikar istom odlukom kojom utvrđuje formulu dvojbe imenuje istražitelja i prisjednika te određuje sjednicu, koja se ima održati sukladno odredbama iz kan. 1372 u roku od trideset dana, pozivajući sve one koji na njoj trebaju sudjelovati.

Kan. 1372 – Istražitelj, ako je moguće, neka prikupi dokaze na samo jednom zasjedanju te neka odredi rok od petnaest dana za iznošenje mišljenja u prilog veze i obrana stranaka, ako ih ima.

Kan. 1373 – § 1. Po primitku spisa, eparhijski biskup pošto se savjetuje s istražiteljem i prisjednikom te razmotri primjedbe branitelja veze i, ako ih ima, obrane stranaka, ako stekne moralnu sigurnost o ništavosti ženidbe, donosi presudu. U protivnom slučaju određuje provedbu redovitog postupka.

§ 2. Cjeloviti tekst presude s obrazloženjem treba što prije priopćiti strankama.

§ 3. Protiv presude biskupa priziva se na metropolitu ili na Rimsku rotu; ako je presudu donio metropolita ili drugi eparhijski biskup koji nema poglavara ispod rimskog prvosvećenika, priziva se na biskupa kojeg je on trajno odredio, posavjetovavši se s patrijarhom ili hijerarhom o kojem se govori u kan. 175.

§ 4. Ako je očito da je priziv samo odgodan, metropolita ili biskup o kojemu se govori u § 3, ili dekan Rimske rote, takav priziv trebaju odlukom odbaciti u potpunosti; ako je pak priziv prihvaćen, parnica se treba predati na redovito razmatranje u drugome stupnju.

6.° Postupak na temelju isprave

Kan. 1374 – Kad primi zahtjev prema odredbi kan. 1362, eparhijski biskup ili sudski vikar ili postavljeni sudac, pošto izostavi pravne oblike redovitog postupka, ali pozvavši stranke i uz sudjelovanje branitelja veze, može presudom proglasiti ništavost ženidbe, ako je na temelju isprave, koja nije podložna nikakvu protivljenju ili prigovoru, posve sigurno da postoji zapreka ili da nedostaje pravom propisani oblik, samo ako je s jednakom sigurnošću očito da nije dan oprost ili da zastupnik nije imao valjana naloga.

Kan. 1375 – § 1. Protiv presude, o kojoj se govori u kan. 1374, branitelj veze, ako razborito smatra da nedostaci ili neimanje oprosta nisu sigurni, mora se prizvati na suca drugog stupnja, kojemu treba poslati spise s napisanim upozorenjem da se radi o postupku na temelju isprave.

§ 2. Stranka koja se smatra oštećenom ima pravo na priziv.

Kan. 1376 – Neka sudac drugoga stupnja, uz sudjelovanje branitelja veze i pošto sasluša stranke, odluči treba li presudu potvrditi ili da se radije postupi u parnici po redovitome pravnom putu; u tom slučaju vraća parnicu sudu prvoga stupnja.

7.° Opće odredbe

Kan. 1377 – § 1. Neka se u presudi upozore stranke na ćudoredne, dapače i na građanske obveze koje možda imaju jedna prema drugoj i prema djeci radi dužnog uzdržavanja i odgoja.

§ 2. Parnice za proglašenje ništavosti ženidbe ne mogu se voditi usmenim parničnim postupkom o kojem se govori u kann. 1343-1356.

§ 3. U ostalome s obzirom na način postupanja trebaju se primijeniti, osim ako se tome protivi narav stvari, kanoni o sudovima općenito i o redovitome parničnom suđenju, uz obdržavanje posebnih odredaba za parnice koje se tiču javnoga dobra.

Odredba kan. 1365 primjenjivat će se na presude kojima se ženidba proglašava ništavom objavljene nakon dana stupanja na snagu ovog motu proprija.

Ovom se dokumentu pridodaju pravila o načinu postupanja, koja sam smatrao neophodnim za ispravnu i savjesnu primjenu obnovljenog zakona, koji se ima brižljivo primjenjivati radi zaštite dobra vjernika.

Nalažem da ono što sam odredio ovim motu proprijem bude valjano i učinkovito unatoč svakoj protivnoj odredbi, pa makar ona bila vrijedna posebnog spomena.

Povjeravam s pouzdanjem zagovoru slavne i blagoslovljene Djevice Marije, koju ispravno i istinito nazivamo „Theotokos“, Nebeske majke opće Crkve, te svetih apostola Petra i Pavla djelotvornu provedbu novog ženidbenog postupka.

Dano u Rimu, pri Svetome Petru, 15. kolovoza, na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije, godine 2015., treće godine moga Pontifikata.

Način postupanja u vođenju parnica ništavosti ženidbe

Treća opća izvanredna skupština Biskupske sinode održana u listopadu 2014. utvrdila je poteškoću vjernika u pristupu crkvenim sudovima. Budući da je biskup, poput dobrog Pastira, dužan ići ususret svojim vjernicima kojima je potrebna osobita pastoralna skrb, uz detaljne odredbe za primjenu ženidbenog postupka, činilo se prikladnim, pri čemu se podrazumijeva suradnja Petrovog nasljednika i biskupâ u širenju poznavanja zakona, ponuditi i neka sredstva kako bi rad sudova odgovarao zahtjevima vjernika, koji traže utvrđivanje istine o postojanju ili nepostojanju vëza njihove neuspjele ženidbe.

Čl. 1 – Eparhijski biskup, snagom odredbe kan. 192, § 1, je dužan u apostolskom duhu pratiti rastavljene ili razvedene ženidbene drugove, koji su zbog svoje životne situacije možda napustili vjersku praksu. On, dakle sa župnicima (usp. kan. 289, § 1) dijeli pastoralnu skrb za te vjernike u teškoćama.

Čl. 2 – Prethodna ili pastoralna istraga, koja unutar župskih ili eparhijskih struktura obuhvaća rastavljene ili razvedene vjernike koji dvoje o valjanosti svoje ženidbe ili su uvjereni u njenu ništavost, usmjerena je prema upoznavanju njihove situacije i prikupljanju korisnih elemenata za moguću provedbu redovitog ili skraćenog sudskog postupka. Ta će se istraga provoditi u okviru jedinstvenog eparhijskog ženidbenog pastorala.

Čl. 3 – Provedba ove istrage povjerit će se osobama prikladnim po mišljenju mjesnog hijerarha, koje za to posjeduju odgovarajuće kompetencije koje i ne moraju biti isključivo kanonsko-pravne. To su u prvome redu vlastiti župnik ili župnik koji je ženidbene drugove pripremao za sklapanje ženidbe. Ova se savjetodavna zadaća može povjeriti i drugim klericima, posvećenim osobama ili laicima koje odobri mjesni hijerarh.

Jedna ili više biskupija zajedno, prema sadašnjem ustrojstvu, mogu ustanoviti stalno tijelo preko kojeg će se vršiti ova služba te mogu po potrebi sastaviti Vademecum (Priručnik) koji će navesti osnovne elemente potrebne za prikladniju provedbu istrage.

Čl. 4 – Pastoralna istraga prikuplja podatke korisne za eventualno pokretanje parnice od strane ženidbenih drugova ili njihova zastupnika pred mjerodavnim sudom. U istrazi valja istražiti jesu li stranke suglasne u traženju ništavosti.

Čl. 5 – Pošto se prikupe svi elementi, ako to stvar zahtijeva, istraga se zaključuje tužbom, koju treba podnijeti mjerodavnom sudu.

Čl. 6 – Budući da se Zakonik kanona istočnih Crkava mora primjenjivati u svakom pogledu, uz poštivanje posebnih odredaba, i na ženidbene postupke, imajući na umu kan. 1377, § 3, ovim se pravilima ne želi posebno opisati postupak u cjelini, već se prije svega želi rasvijetliti glavne zakonodavne novine i dopuniti ih, tamo gdje je potrebno.

1.º Mjerodavno sudište i sudovi

Čl. 7 – § 1. Naslovi mjerodavnosti o kojima se govori u kan. 1358 su istovrijedni, uz poštovanje koliko je moguće načela blizine suca i stranaka.

§ 2. Suradnjom sudova pak, sukladno kan. 1071, treba osigurati da svatko, bilo stranka ili svjedok, može sudjelovati u postupku uz najmanji trošak.

Čl. 8 – § 1. U eparhijama koje nemaju vlastiti sud, biskup neka se što prije pobrine za izobrazbu, pa makar i putem tečajeva trajnog i stalnog obrazovanja, koje u zajedničkoj namjeri promiču eparhije ili skupine eparhija i Sveta Stolica, osobâ koje će moći surađivati na sudu na rješavanju ženidbenih parnica.

§ 2. Biskup može odstupiti iz suda osnovanog za više eparhija prema odredbi kan. 1067, § 1.

2.° Pravo pobijanja ženidbe

Čl. 9 – Ako ženidbeni drug umre tijekom postupka, prije zaključenja parnice, obustavlja se tijekom parnice dok drugi ženidbeni drug ili onaj koga bi se to ticalo ne zatraži njezin nastavak; u tom slučaju zakoniti interes treba dokazati.

3.° Pokretanje i istraživanje parnice

Čl. 10 – Sudac može dopustiti usmeni zahtjev kad god je stranka spriječena podnijeti tužbu: ipak u tom slučaju neka naloži da bilježnik napismeno sastavi spis koji se treba pročitati stranci i koji ona mora potvrditi, a koji zamjenjuje pisanu tužbu stranke sa svim pravnim učincima.

Čl. 11 – § 1. Tužba se podnosi eparhijskom sudu ili sudu osnovanom za više eparhija, koji je odabran prema odredbi kan. 1359, § 2.

§ 2. Smatra se da se ne protivi tužbi tužena stranka koja se prepusti pravednosti suda ili koja, nakon što je po drugi put propisno pozvana, ne odgovori.

4.° Presuda, njezino pobijanje i izvršenje

Čl. 12 – Za moralnu sigurnost koju pravo zahtijeva nije dovoljna veoma velika važnost dokaza i pokazatelja, nego se zahtijeva da bude isključena svaka utemeljena i razborita dvojba o zabludi, pravnoj i činjeničnoj, iako se ne isključuje sama mogućnost protivnog.

Čl. 13 – Ako stranka izričito izjavi da odbija bilo kakve obavijesti o parnici, smatra se da se odrekla mogućnosti primiti primjerak presuda. U tom slučaju može joj se priopćiti samo odredbeni dio presude.

5.° Skraćeni ženidbeni postupak pred biskupom

Čl. 14 – § 1. Od okolnosti koje mogu dopustiti vođenje parnice ništavosti ženidbe u skraćenom obliku postupka prema odredbama kann. 1369-1373, navode se primjerice: nepostojanje vjere koje može proizvesti hinjenu privolu ili zabludu koja određuje volju, kratkoća bračnog suživota, pobačaj učinjen radi sprječavanja rađanja potomstva, ustrajno održavanje izvanbračne veze u vrijeme ili neposredno nakon vjenčanja, zlonamjerno tajenje neplodnosti ili teške zarazne bolesti ili postojanja djece rođene iz prethodne veze ili zatvorske kazne, razlog sklapanja ženidbe koji je potpuno stran bračnome životu ili ženidba sklopljena zbog nepredviđene trudnoće, fizičko nasilje radi iznude privole, nesposobnost služiti se razumom dokazana medicinskom dokumentacijom, itd.

§ 2. Među ispravama koje podupiru tužbu su svi oni medicinski dokumenti koji otklanjaju svaku potrebu provedbe službenog vještačenja.

Čl. 15 – Ako je podnesena tužba radi pokretanja redovitog postupka, ali sudski vikar smatra da se parnica može voditi skraćenim postupkom, on će prilikom priopćenja tužbe prema odredbi kan. 1362, § 1, pozvati stranku koja nije potpisala tužbu da sudu priopći namjerava li pridružiti se predanoj tužbi i sudjelovati u postupku. Kada god to bude potrebno, on neka stranku ili stranke koje su potpisale tužbu pozove da čim prije dopune tužbu prema odredbi kan. 1370.

Čl. 16 – Sudski vikar može sebe osobno imenovati istražiteljem; ipak, ako je to moguće, treba imenovati istražitelja iz eparhije iz koje parnica potječe.

Čl. 17 – Prilikom poziva na sud prema kan. 1371, strankama treba priopćiti da, ako ih već nisu priložile tužbi, mogu podnijeti najmanje tri dana prije ispitivanja, pitanja koja žele da se prilikom preslušanja postave strankama ili svjedocima.

Čl. 18 – § 1. Stranke i njihovi odvjetnici mogu nazočiti preslušanju druge stranke i svjedoka, osim ako istražitelj ne smatra da zbog okolnosti stvari ili osoba treba postupiti drugačije.

§ 2. Bilježnik je dužan sastaviti zapisnik s odgovorima stranaka i svjedoka, ali u sažetom obliku i samo obzirom na ono što se odnosi na bit sporne ženiđbe.

Čl. 19 – Ako se parnica vodi na sudu osnovanom za više eparhija, presudu izriče biskup mjesta na temelju kojeg je utvrđena mjerodavnost prema odredbi kan. 1358. Ako ih pak ima više, tada treba, ukoliko je moguće, primijeniti načelo blizine između stranaka i suca.

Čl. 20 – § 1. Eparhijski biskup prema svom razboritom sudu neka odredi način izricanja presude.

§ 2. U presudi, koju u svakom slučaju mora potpisati biskup zajedno s bilježnikom, moraju se ukratko i sustavno obrazložiti razlozi odluke. Presuda se redovnim putem mora dostaviti strankama u roku od mjesec dana od dana odluke.

6.° Postupak na temelju isprave

Čl. 21 – Mjerodavni eparhijski biskup i sudski vikar se određuju sukladno odredbi kan. 1358.

(Prijevod: Međubiskupijski sudovi u Zagrebu)

**OSNOVNE SMJERNICE BISKUPSKE
KONFERENCIJE BOSNE I
HERCEGOVINE ZA POSTUPANJE U
SLUČAJEVIMA SEKSUALNOGA
ZLOSTAVLJANJA MALOLJETNIKA OD
STRANE KLERIKA, REDOVNIKA I
LAIKA KOJI VRŠE NEKU CRKVENU
SLUŽBU**

Uvod

U skladu s preporukama Kongregacija za nauk vjere, koja od svih Biskupskih konferencija očekuje da donesu prikladne smjernice za postupanje na vlastitom području u slučajevima seksualnoga zlostavljanja maloljetnika sa strane klerika, redovnika i drugih osoba koje vrše neku crkvenu službu, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine donosi ove „Osnovne smjernice...”

Svrha ovih smjernica je pomoć partikularnim Crkvama na području BK BiH, u kojima je dijecezanski biskup odgovoran za dobro vjernika svoje biskupije, da se na najbolji i najefikasniji način suoče s eventualnim slučajevima seksualnoga zlostavljanja maloljetnika od strane crkvenih osoba i ostaloga crkvenog pomoćnog osoblja (laika koji vrše neku crkvenu službu, bilo kao zaposlenici na području biskupije bilo kao volonteri) u skladu sa *Zakonikom kanonskoga prava*, revidiranom verzijom motu propija *Sacramentorum sanctitatis tutela* koju je odobrio Sveti Otac Benedikt XVI. 21. svibnja 2010., *Okružnicom za pomoć biskupskim konferencijama u pripravi osnovnih smjernica za*

**LINEE GUIDA DELLA CONFERENZA
EPISCOPALE DI BOSNIA ED
ERZEGOVINA PER IL
COMPORAMENTO NEI CASI DI
ABUSO SESSUALE DEI MINORI DA
PARTE DEI CHIERICI, RELIGIOSI E
LAICI CHE SVOLGONO QUALCHE
UFFICIO ECCLESIASTICO**

Introduzione

In conformità alle raccomandazioni della Congregazione per la dottrina della fede, che da tutte le Conferenze episcopali attende di preparare le adatte linee guida per il comportamento sul proprio territorio nei casi di abuso sessuale dei minori da parte dei chierici, religiosi e altre persone che svolgono qualche ufficio ecclesiastico, la Conferenza episcopale della Bosnia ed Erzegovina dichiara queste “Linee guida...”.

Lo scopo di queste linee guida è l’aiuto alle Chiese particolari sul territorio della Conferenza episcopale di Bosnia ed Erzegovina, nelle quali il vescovo diocesano è responsabile per il bene dei fedeli della propria diocesi, perché si possano in modo migliore e più efficace confrontare con gli eventuali casi di abuso sessuale dei minori da parte delle persone ecclesiastiche e dell’altro personale ecclesiastico ausiliario (laici che svolgono qualche ufficio ecclesiastico, sia come impiegati sul territorio della diocesi sia come volontari) in conformità al *Codice di diritto canonico*, alla rivista versione di motuproprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*, approvata dal Santo Padre Benedetto XVI il 21 maggio

tretiranje slučajeva seksualnoga zlostavljanja maloljetnika sa strane klerika (Kongregacija za nauk vjere, 3. svibnja 2011.) te poštujući civilne zakone države u kojoj žive.

Biskupi Biskupske konferencije BiH se obvezuju da će učiniti sve kako bi pomogli maloljetnim žrtvama seksualnoga zlostavljanja od strane klerika, redovnika, zaposlenika, volontera i drugih ljudi koji su vršili neku crkvenu službu, bilo da se zlostavljanje dogodilo nedavno ili prije više godina. Osobe koje su pretrpjele seksualno zlostavljanje zaslužuju posebnu pažnju. Potrebno je učiniti sve da ih se zaštiti od daljnjih seksualnih zlostavljanja. Biskupi će učiniti sve što je u okviru njihovih mogućnosti da se njima i njihovim obiteljima ponudi duhovnu i stručnu pomoć i materijalnu potporu.

Isto tako biskupi će nastojati, surađujući s roditeljima, civilnim vlastima, odgojiteljima i svima ostalima na području svojih biskupija, učiniti što sigurnijim okruženje u kojemu žive maloljetnici, a osobitu će pozornost posvetiti provjeri onih koji se prijavljuju u sjemenište kao i pomoćnog osoblja koje bi vršeći svoju crkvenu službu moglo doći u doticaj s maloljetnicima.

2010, alla *Lettera circolare per aiutare le Conferenze Episcopali nel preparare linee guida per il trattamento dei casi di abuso sessuale nei confronti di minori da parte di chierici* (Congregazione per la dottrina della fede, il 3 maggio 2011) e rispettando le leggi civili dello stato in cui vivono.

I vescovi della Conferenza episcopale della Bosnia ed Erzegovina si obbligano di fare tutto per aiutare le vittime minori degli abusi sessuali da parte dei chierici, religiosi, impiegati, volontari e degli altri uomini che hanno svolto qualche ufficio ecclesiastico, sia l'abuso avvenuto poco tempo fa oppure molti anni fa. Le persone che hanno sofferto un abuso sessuale meritano un'attenzione speciale. Bisogna fare tutto per proteggerle dagli abusi sessuali ulteriori. I vescovi faranno tutto che è nell'ambito delle loro possibilità perché loro e alle loro famiglie sia offerto l'aiuto spirituale e professionale e un sostegno materiale.

Ugualmente, i vescovi si adopereranno, collaborando con i genitori, le autorità civili, educatori e con tutti gli altri nel territorio delle loro diocesi, per rendere quanto più sicuro l'ambiente in cui vivono i minori, e una speciale attenzione presteranno al controllo di coloro che si presentano per il seminario come pure del personale ausiliare che, svolgendo un ufficio ecclesiastico, potrebbe venire in contatto con i minori.

Smjernice

1. Norme *De delictis gravioribus* (čl. 6 § 1 br. 1) određuju da su Kongregaciji za nauk vjere pridržana kažnjiva djela protiv čudoređa, tj. kažnjivo djelo protiv šeste Božje zapovijedi počinjeno od klerika s osobom mlađom od 18 godina. Znači, maloljetnikom se smatra osoba koja je mlađa od 18 godina, a s maloljetnikom se izjednačava i punoljetna osoba koja stalno ima nepotpunu uporabu razuma. U čl. 6 § 1 br. 2 dodano je i djelo koje obuhvaća nabavku, posjedovanje i širenje na bilo koji način i bilo kojim sredstvom, pornografskih slika koje kao objekt imaju maloljetnike do 14 godina. Pod seksualnim zlostavljanjem se podrazumijeva ne samo fizički kontakt ili direktna zloupotreba (npr. spolni odnošaj ili spolna radnja s maloljetnikom) nego također indirektna zloupotreba (npr. bludne radnje, zadovoljavanje vlastite ili tuđe pohote, navođenje djeteta da pred njim ili drugom osobom izvršava takve radnje, podvođenje, pokazivanje pornografije maloljetnoj osobi, pokazivanje obnaženoga tijela pred maloljetnom osobom, snimanje djeteta ili maloljetne osobe za izradu fotografija, audiovizualnog materijala ili drugih predmeta pornografskoga sadržaja, ili prodaje, raspačavanja ili prikazivanja takvog materijala, ili navođenje na sudjelovanje u pornografskoj predstavi, preuzimanje (*downloading*) i pohranjivanje pedofilskih sadržaja s interneta). Ovaj popis zloporaba nije potpun

Linee guida

1. Norme *De delictis gravioribus* (art. 6 § 1 nr. 1) decidono che alla Congregazione per la dottrina della fede siano riservati gli atti punitivi contro la morale, cioè l'atto punitivo contro il sesto comandamento di Dio commesso da un chierico con una persona minore di 18 anni. Significa, il minore si ritiene la persona minore di 18 anni, e con il minore è equiparata una persona maggiore che ha una perpetua insufficienza di uso della ragione. Nell'art. 6 § 1 nr. 2 è aggiunto anche l'atto che comprende l'acquisizione, detenzione e divulgazione in qualunque modo e con qualunque strumento, di immagini pornografiche che come oggetto hanno i minori fino ai 14 anni. Sotto l'abuso sessuale non s'intende soltanto il contatto fisico o un abuso diretto (per esempio, il rapporto sessuale o un atto sessuale con il minore) ma anche gli abusi indiretti (per esempio, atti di libidine, soddisfacimento della libidine propria o altrui, istigazione del bambino di fare davanti al lui o all'altro questi atti, lenocinio, esibizione della pornografia alla persona minore, esibizione del corpo nudo davanti alla persona minore, registrazione del bambino o della persona minore per l'elaborazione delle fotografie, del materiale audiovisivo o di altri oggetti di contenuto pornografico, o vendita, distribuzione o presentazione di un materiale tale, o istigazione a una partecipazione in una presentazione pornografica, scaricamento dall'internet (*downloading*) e

nego navodi samo razne primjere.

2. Prema osobi koja prijavi delikt seksualnoga zlostavljanja treba se odnositi s poštovanjem. U slučajevima u kojima je taj delikt povezan s nekim drugim deliktom protiv dostojanstva sakramenta Pokore prijavitelj ima pravo zahtijevati da se njegovo ime ne kaže svećeniku kojega se prijavljuje.

3. Dijecezanski biskup treba imenovati jednu ili više osoba koje će biti povjerenici kojima se treba obratiti u slučaju da je postojalo seksualno zlostavljanje maloljetnika od strane svećenika, đakona, redovnika i ostalog crkvenog pomoćnog osoblja (laika koji vrše neku crkvenu službu, bilo zaposlenici na području biskupije bilo volonteri). Povjerenikovo ime i adresa trebaju biti objavljeni u službenom glasilu biskupije.

4. Potrebno je isto tako u biskupiji imati i stručno vijeće (najmanje pet osoba) koje može savjetovati dijecezanskoga biskupa u pitanjima seksualnoga zlostavljanja maloljetnika. Ovo vijeće neka uglavnom čine laici, koji su u punom zajedništvu s Crkvom, koji nisu zaposlenici biskupije, a stručni su u psihologiji, psihijatriji, sociologiji, pravu i pitanjima seksualnog zlostavljanja maloljetnika i rada sa žrtvama zlostavljanja. Barem jedan član neka bude svećenik koji ima veliko pastoralno iskustvo. Vijeće prati razvoj problematike seksualnoga zlostavljanja izvan i unutar Crkve i upućuje na mjere koje treba poduzimati. Mandat vijeća neka bude na pet godina i može se obnavljati.

deposizione dei contenuti pornografici. Quest'elenco degli abusi non è esaustivo ma riporta soltanto diversi esempi.

2. La persona, che denuncia il delitto di abuso sessuale, deve essere trattata con rispetto. Nei casi, in cui il delitto è legato con qualche altro delitto contro la dignità del Sacramento della Penitenza, il denunciatore ha il diritto di richiedere a non comunicare il suo nome al sacerdote denunciato.

3. Il vescovo diocesano deve nominare una o più persone, che faranno da fiduciari ai quali bisogna rivolgerci nel caso se esistesse l'abuso sessuale dei minori da parte dei sacerdoti, diaconi, religiosi o altro personale ecclesiastico ausiliare (laici che svolgono qualche ufficio ecclesiastico, siano gli impiegati sul territorio della diocesi o volontari). Il nome e indirizzo del fiduciario devono essere pubblicati nel bollettino ufficiale della diocesi.

4. Nella diocesi bisogna avere anche il consiglio degli esperti (almeno cinque persone) che può consultare il vescovo diocesano nelle questioni di abuso sessuale dei minori. Questo consiglio sia composto principalmente dai laici, in piena comunione con la Chiesa, che non sono impiegati della curia, e sono esperti in psicologia, psichiatria, sociologia, diritto e in questioni dell'abuso sessuale dei minori e in lavoro con le vittime dell'abuso. Almeno un membro sia sacerdote con una grande esperienza pastorale. Il consiglio segue lo sviluppo della problematica degli abusi sessuali fuori e dentro la Chiesa e segnala le misure che bisogna intraprendere. Il

5. Povjerenik zaprima prijavu seksualnoga zlostavljanja maloljetnika od strane klerika, redovnika i ostaloga crkvenog pomoćnog osoblja (laika koji vrše neku crkvenu službu, bilo zaposlenici na području biskupije bilo volonteri) i sam učini prvotnu procjenu o vjerodostojnosti i pouzdanosti prijave. Sve crkvene osobe su dužne prijaviti povjereniku činjenice i okolnosti vjerojatnoga seksualnog zlostavljanja do kojih dođu. Povjerenik odmah informira dijecezanskoga biskupa.

6. Kada navodna žrtva ili njezini roditelji žele govoriti o vjerojatnom slučaju seksualnoga zlostavljanja povjerenik neka dogovori razgovor. Dijecezanski biskup odlučuje tko treba u tom razgovoru predstavljati biskupiju. Isto tako navodna žrtva može dovesti na razgovor osobu od povjerenja. Na početku razgovora treba upozoriti da se ovaj razgovor može prijaviti i civilnim vlastima ili da mogu neovisno o svemu otići civilnim vlastima i prijaviti navodno zlostavljanje. Posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti navodne žrtve kao i rezerviranosti povjerljivih informacija kad je u pitanju javnost. Neka se napravi zapisnik razgovora i neka ga potpiše navodna žrtva ili njezini roditelji, staratelji.

Dijecezanskoga biskupa treba obavijestiti o rezultatu razgovora.

7. Predstavnik biskupije kojega odredi biskup i povjerenik neka isto tako razgovaraju i s optuženom osobom, ali pod uvjetom da ništa ne prejudiciraju kako ne bi ugrozili istragu koja je u tijeku. Prije nego se dogodi ovaj razgovor zaštita navodne

mandato del consiglio sia di cinque anni e può essere prolungato.

5. Il fiduciario riceve la denuncia dell'abuso sessuale da parte del chierico, religioso e altro personale ecclesiastico ausiliare (laici che svolgono qualche ufficio ecclesiastico, sia gli impiegati sul territorio della diocesi o volontari) e lui stesso fa una valutazione preliminare sulla veridicità e fondatezza della denuncia. Tutte le persone ecclesiastiche hanno obbligo denunciare al fiduciario i fatti e circostanze, di cui vengono in possesso, del probabile abuso sessuale. Il fiduciario subito informa il vescovo diocesano.

6. Quando una presunta vittima o i suoi genitori desiderano parlare di un probabile caso di abuso sessuale, il fiduciario stabilisca il colloquio. Il vescovo diocesano decide chi deve in questo colloquio rappresentare la diocesi. Ugualmente, la presunta vittima può portare al colloquio una persona di fiducia. All'inizio del colloquio bisogna avvisare che questo colloquio possa essere denunciato anche alle autorità civili oppure che possano indipendentemente a tutto presentarsi alle autorità civili e denunciare il presunto abuso. Una attenzione speciale bisogna dedicare alla protezione della vittima presunta come pure alla riservatezza delle informazioni di fiducia quando si tratta di pubblicità. Sia fatto il verbale del colloquio e sia firmato dalla vittima presunta oppure i suoi genitori, tutori. Il vescovo diocesano deve essere avvisato del risultato del colloquio.

žrtve treba biti zajamčena. U razgovoru treba informirati optuženu osobu o prijavi ili sumnji protiv nje da je počinila delikt i daje joj se prilika da se o svemu izjasni. Isto tako treba znati da nije dužna dati nikakav iskaz ako to ne želi. Može joj se preporučiti da se sama prijavi kod civilnih vlasti. Optužena osoba može na razgovor dovesti sa sobom nekoga od povjerenja. Neka se napravi zapisnik razgovora kojega trebaju potpisati svi prisutni. Predstavnik biskupije neka obavijesti biskupa o ishodu razgovora. Uvijek treba imati na pameti da je riječ o osobi i dužnosti zaštite osobe. Čak i kada se radi o optuženiku, neovisno o preventivnim mjerama koje treba poduzeti, pretpostavka o nevinosti treba biti zajamčena dok se drugačije ne dokaže.

8. Neka se provede „prethodna istraga“ kako nalaže *Zakonik kanonskoga prava* (cann. 1717 i 1719). Čim se jave određeni elementi koji potvrđuju da je bilo seksualnoga zlostavljanja maloljetnika, neka dijecezanski biskup informira o svemu Kongregaciju za nauk vjere. Isto tako neka odgovorni predstavnik biskupije o prikupljenim informacijama obavijesti civilne vlasti, u skladu sa zakonom. Ovo se ne čini samo u slučaju kad navodna žrtva po svojoj isključivoj želji to ne želi i ako je to u skladu sa zakonom. Ipak neka se sve prijavi civilnim sudskim vlastima ako postoji mogućnost da u isti slučaj mogu biti uključene i druge navodne žrtve i ako je delikt takav da podliježe kaznenom zakonu. Razlozi da se ništa ne prijavi civilnim sudskim

7. Il rappresentante della diocesi, designato dal vescovo, e il fiduciario parlino ugualmente anche con la persona accusata, però sotto la condizione di non pregiudicare niente per con minacciare l'istruttoria in corso. Prima che si sia avverato questo colloquio, la protezione della presunta vittima deve essere garantita. Nel colloquio bisogna informare la persona accusata della denuncia o del dubbio contro di essa, di aver commesso il delitto e che sia l'occasione di esprimersi di tutto. Ugualmente bisogna che sappia di non aver obbligo a dare alcuna dichiarazione se non lo vuole. Si può raccomandarle di denunciarsi da sola presso le autorità civili. La persona accusata può al colloquio portare con se qualcuno di fiducia. Sia fatto il verbale del colloquio che devono firmare tutti i presenti. Il rappresentante della diocesi avvisi il vescovo sul risultato del colloquio. Sempre bisogna tener presente che si tratta di una persona e dell'obbligo di proteggere la persona. Anche quando si tratta dell'accusato, indipendentemente dalle misure precauzionali che bisogna intraprendere, il presupposto dell'innocenza deve essere garantito fino a quando non si provi altrimenti.

8. Sia eseguita "l'istruttoria previa" come impone *Codice di diritto canonico* (cann. 1717 e 1719). Appena appaiono certi elementi, che confermano l'esistenza dell'abuso sessuale dei minori, il vescovo diocesano informi la Congregazione per la dottrina della fede. Ugualmente, il responsabile rappresentante della diocesi avvisi le

vlastima trebaju biti potkrijepljeni preciznom dokumentacijom koju neka potpiše navodna žrtva. Istraga neka bude vođena tako da se uvijek poštuje princip privatnosti i dobra glasa osobe. Ako prethodna istraga ne poluči postojanje nikakvih indicija, biskup nije dužan podastrijeti rezultate prethodne istrage Kongregaciji za nauk vjere, ali je dužan donijeti odluku o zaključenju prethodne istrage. Ista Kongregacija za nauk vjere će odlučiti kako nastaviti u konkretnom slučaju.

9. Mjere opreza, u skladu s propisima cann. 1722 i čl. 19 motuproprija *Sacramentorum sanctitatis tutela*, primijenit će dijecezanski biskup protiv optužene osobe kad postoji ozbiljna sumnja ili činjenice da se dogodilo seksualno zlostavljanje maloljetnika. Već od početka istraživanja, nadležna vlast može nametnuti mjere opreza, uklanjajući optuženika od ministerija ili službe ili crkvene zadaće, nametnuti mu ili zabraniti mu boravak u nekom mjestu ili području, ili također zabraniti mu javno sudjelovanje na presvetoj Euharistiji (kan. 1722). Može mu se predložiti da potraži prikladnu liječničku pomoć i da se podvrgne psihijatrijskom vještačenju. Ako, nakon kanonskoga kaznenog postupa ili kao rezultat priznanja klerika, jest dokazano da je optuženi klerik kriv za seksualno zlostavljanje maloljetnika, bit će primijenjena pravedna kazna prema težini zločina. Za najteže slučajeve može biti također otpuštanje iz kleričkoga staleža i nametanje života pokore i

autorità civili, in conformità alla legge, sulle informazioni raccolte. Questo non si fa soltanto quando la presunta vittima, secondo la propria esclusiva volontà, non lo desidera e se questo è in conformità alla legge. Tuttavia tutto sia denunciato alle autorità civili giudiziarie se esiste la possibilità di coinvolgimento anche di altre presunte vittime e se il delitto è tale di essere punibile dalla legge penale. Le ragioni per non denunciare niente alle autorità civili devono essere corroborate con la documentazione precisa firmata dalla presunta vittima. L'istruttoria sia guidata in modo che sia sempre rispettato il principio della privacy e della buona fama della persona. Se l'istruttoria previa non riscopre l'esistenza di qualsiasi indizio, il vescovo non ha obbligo di presentare i risultati dell'istruttoria previa alla Congregazione per la dottrina della fede, però ha l'obbligo emanare il decreto sulla conclusione dell'istruttoria previa. La stessa Congregazione per la dottrina della fede sarà a decidere come procedere nel caso concreto.

9. Le misure cautelari, in conformità alle prescrizioni dei cann. 1722 e l'art. 19 del motuproprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*, applicherà il vescovo diocesano contro la persona accusata quando esiste un dubbio serio o i fatti che l'abuso sessuale dei minori è avvenuto. Sin dall'inizio dell'investigazione, l'autorità competente può imporre misure cautelari, allontanando l'imputato dal ministero o da un ufficio o compito ecclesiastico, imporgli o proibirgli la

molitve. U ovom posljednjem slučaju neka mu se ne dopusti slavljenje Mise u javnosti, slavljenje sakramenata, nošenje svećeničke odjeće niti da se predstavlja kao svećenik.

Osim toga, ni u jednom slučaju klerik, koji je počinio delikt zlostavljanja maloljetnika, ne bi trebao biti premješten u drugu biskupiju radi javnoga pastoralnog djelovanja. Svaki biskup, koji bi primio takvoga klerika u svoju biskupiju da tamo stanuje, treba biti informiran o seksualnim deliktima koje je ovaj počinio u prošlosti. U svakom slučaju kad se takav klerik premješta u drugu biskupiju, neka njegov biskup informira, povjerljivim putom ali na iscrpan način, biskupa primatelja.

Prije nego se mogne neku osobu proglasiti krivom za neki delikt, potreban je kazneni postupak a optuženiku mora biti osigurano pravo na obranu. Nakon kaznenoga postupka ili nakon priznanja krivnje sa strane klerika, bit će primijenjena pravedna kazna koja može biti također otpuštanje iz kleričkoga staleža ili nametanje života u molitvi i pokori.

dimora in qualche luogo o territorio, o anche vietargli di partecipare pubblicamente alla santissima Eucaristia (can. 1722). Gli si può proporre di cercare l'adeguato aiuto medico e di sottomettersi alla perizia psichiatrica.

Se, dopo un processo penale canonico o come risultato di una ammissione del chierico stesso è provato che il chierico accusato è colpevole di abuso sessuale con un minorenne, sarà applicata una giusta pena per la gravità del crimine. Per i casi più gravi, potrà essere anche la dimissione dallo stato clericale o l'imposizione di una vita di preghiera e penitenza. In quest'ultimo caso, non gli si permetta di celebrare la Messa in pubblico, di celebrare i sacramenti, di portare l'abito sacerdotale né di presentarsi quale sacerdote.

Inoltre, in nessun caso il chierico, che ha commesso il delitto di abuso di minore, dovrebbe essere trasferito in altra diocesi per un'attività pastorale pubblica. Ogni vescovo, che riceva tale chierico nella sua diocesi perché vi dimori, deve essere informato dei delitti sessuali da questo commessi in passato. In ogni caso quando tale chierico si trasferisce in altra diocesi, il suo vescovo informi, in via confidenziale ma in modo esaustivo, il vescovo ricevente.

Prima di poter dichiarare una persona colpevole di un delitto, è necessario un processo penale e all'accusato deve essere garantito il diritto di difesa. Dopo un processo penale o in seguito ad ammissione di colpevolezza da parte del chierico,

10. Povjerenika za seksualna zlostavljanja maloljetnika u biskupiji treba obavijestiti o poduzetim disciplinskim mjerama. Isto tako dijecezanski biskup delegira jednu osobu koja treba obavijestiti navodnu žrtvu ili njezine roditelje o poduzetim disciplinskim mjerama. Žrtvi mora biti iskazana skrb, među kojima terapija i pastoralna skrb, kao i osigurano pravo same žrtve da intervenira u kanonskim procedurama kao oštećena strana i da traži nadoknadu štete od odgovornoga (kan. 1729).

Optuženik podliježe isto tako i važećem civilnom zakonu i sankcijama koje on predviđa čak ako su te sankcije drugačije od onoga što su crkvene vlasti poduzele. I prema optuženiku mora biti iskazana skrb, među kojima terapija i pastoralna skrb, i osigurana procesna prava optuženika, uključujući pravo zakonite asistencije i pravo na obranu.

11. Treba pravovremeno i prikladno obavijestiti javnost o slučaju zlostavljanja, uvijek štiteći princip privatnosti umiješanih osoba.

12. Neovisno o disciplinskim ili kaznenim mjerama protiv optuženoga klerika neka mu se osigura duhovna pomoć i pravedna materijalna potpora.

13. Ako se optužba ili sumnja pokažu neutemeljenima neka se poduzmu sve potrebne mjere da se nepravедno optuženoj i osumnjičenoj osobi vrati dobar glas i rehabilitacija nepravедno optuženoga klerika.

sarà applicata una giusta pena la quale potrà essere anche la dimissione dallo stato clericale o all'imposizione di una vita di preghiera e penitenza.

10. Il fiduciario per gli abusi sessuali dei minori nella diocesi deve essere avvisato sulle misure disciplinari intraprese. Ugualmente, il vescovo diocesano delega una persona che deve avvisare la presunta vittima o i suoi genitori sulle misure disciplinari intraprese. Alla vittima di abuso deve essere mostrata la cura, tra cui terapia e cura pastorale, come anche garantito il diritto della stessa vittima di intervenire nelle procedure canoniche quale parte lesa e di richiedere la riparazione dei danni al responsabile (can. 1729).

L'accusato è soggetto anche alla legge civile in vigore e alle sanzioni previste da esso, perfino anche se queste sanzioni sono diverse da quello che le autorità ecclesiastiche hanno intrapreso. Anche all'accusato deve essere mostrata la cura, tra cui terapia e cura pastorale, e garantiti i diritti processuali dell'accusato, inclusi il diritto all'assistenza legale e il diritto alla difesa.

11. Bisogna a tempo debito e in misura adeguata avvisare il pubblico sul caso dell'abuso, proteggendo sempre il principio della privacy delle persone coinvolte.

12. Indipendentemente dalle misure disciplinari o penali contro il chierico accusato, gli sia assicurato l'aiuto spirituale e il giusto sostegno materiale.

13. Se l'accusa o il dubbio si dimostrano infondati, siano intraprese tutte le misure perché alla

14. Kad je riječ o pripadnicima redovničkih zajednica koji vrše neku pastoralnu ili drugu službu za biskupiju, mjerodavan je dijecezanski biskup neovisno o odgovornosti njihovih redovničkih poglavara. U svim drugim slučajevima, kada te osobe ne rade izravno za biskupiju, odgovorni su njihovi redovnički poglavari. Njima se toplo preporuča da obavijeste i mjesnoga biskupa o slučajevima seksualnoga zlostavljanja koji su pod njihovom odgovornošću i o poduzetim mjerama. Kada se jedan takav član premješta na područje neke druge biskupije na stanovanje neka njegov vrhovni poglavar obavijesti, uvijek povjerljivim putem, mjesnoga biskupa da je dotična osoba bila ili može biti opasna za maloljetnike.

15. Kad je riječ o laicima koji rade u crkvenim ustanovama, vrše neku službu na području biskupije bilo kao pomoćno osoblje ili kao volonteri a mogu biti u doticaju s maloljetnicima, neka se dobro pripazi kome se povjeravaju takve službe (*u nekim se zemljama traži potvrda da nisu kažnjeno gonjeni, psihijatrijsko vještačenje ako se sumnja u neke osobe*). Ako se dogodi slučaj seksualnoga zlostavljanja maloljetnika od strane ovih osoba, treba ih odmah isključiti iz svake crkvene službe u kojoj mogu biti u doticaju s maloljetnicima. Za takve slučajeve vrijedi isti proceduralni postupak kao i kad se radi o nekom kleriku ili pripadniku redovničke zajednice.

persona ingiustamente accusata o sospettata sia riportata la buona fama e la riabilitazione del chierico accusato ingiustamente.

14. Quando si tratta degli appartenenti alle comunità religiose, che svolgono qualche ufficio pastorale o di altro tipo per la diocesi, è competente il vescovo diocesano indipendentemente dalla responsabilità dei loro superiori religiosi. In tutti gli altri casi, quando queste persone non lavorano direttamente per la diocesi, responsabili sono i loro superiori religiosi. A loro caldamente si raccomanda di avvisare il vescovo locale sui casi di abuso sessuale, che sono sotto la loro responsabilità, e sulle misure intraprese. Quando un tale membro si trasferisce sul territorio di un'altra diocesi per dimora, il suo superiore principale, sempre per via confidenziale, avvisi il vescovo locale che rispettiva persona era o può essere pericolosa per i minori.

15. Quando si tratta dei laici, impiegati nelle istituzioni ecclesiastiche, svolgono qualche ufficio sul territorio della diocesi sia come un personale ausiliario o come volontari e possono essere in contatto con i minori, si sia ben attenti a chi vengono affidati questi uffici (*in alcuni paesi si richiede il certificato di non essere penalmente processati, la perizia psichiatrica se si dubita di certe persone*). Se accade il caso di abuso sessuale dei minori da parte di queste persone, bisogna immediatamente escluderle da ogni servizio ecclesiastico in cui possono essere in contatto con i minori. Per

16. Kako bi se spriječili, koliko je to moguće, slučajevi seksualnoga zlostavljanja maloljetnika u Crkvi potrebna je permanentna formacija i informacija o ovoj problematici budućih klerika, redovnika i laika koji će vršiti neku crkvenu službu. Za usmjerenje formacije klera, kako dijecezanskoga tako redovničkoga, već od sjemeništa da bi se potom nastavilo kao stalan formativni kurs, moraju se slijediti upute dokumenata opće Crkve i one iz dokumenta „Formacija svećeničkih kandidata. Ratio institutionis sacerdotalis nationalis pro Bosnia et Herzegovina“ Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine iz 2014. godine, kojega je odobrila Kongregacija za kler 2013. godine.

Smjernice važe kao partikularni zakon na području Biskupske konferencije BiH i stupit će na snagu kad ih odobri Kongregacija za nauk vjere i budu objavljene u službenom glasilu Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

questi casi vale lo stesso processo come quando si tratta di un chierico o di un'appartenente della comunità religiosa.

16. Per impedire, quanto lo è possibile, gli abusi sessuali dei minori nella Chiesa è necessaria la permanente formazione e informazione di questa problematica dei futuri chierici, religiosi e laici che svolgeranno qualche ufficio ecclesiastico.

Per orientare la formazione del clero, sia diocesano sia religioso, già dal seminario e per continuare poi come corso formativo stabile, devono essere seguite le indicazioni dei documenti della Chiesa universale e quelle del documento “Formacija svećeničkih kandidata. Ratio institutionis sacerdotalis nationalis pro Bosnia et Herzegovina” della Conferenza episcopale della Bosnia ed Erzegovina del 2014, approvato dalla Congregazione per i chierici nel 2013.

Le linee guida valgono come una legge particolare sul territorio della Conferenza episcopale della Bosnia ed Erzegovina ed entrerà in vigore quando le approverà la Congregazione per la dottrina della fede e saranno pubblicate nel bollettino ufficiale della Conferenza episcopale della Bosnia ed Erzegovina.

Kongregacija za nauk vjere odobrila je ove Smjernice dopisom broj 191/2010 – 50743 od 4. svibnja 2015.

BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

APELI, IZJAVE I PORUKE

Poslanica biskupa BK BiH u povodu Godine božanskog milosrđa

"MILOSRDNI POPUT OCA"

Braćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi Božji narode!

Papa Franjo, 11. travnja 2015., svojim je apostolskim pismom „Misericordiae vultus” - Lice milosrđa najavio izvanrednu Svetu godinu milosrđa. Ta će godina započeti na svetkovinu Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije 8. prosinca 2015., a završiti na svetkovinu Krista Kralja, 20. studenog 2016.

Papina je izričita želja, gotovo vapaj: „Kako samo želim da nadolazeće godine budu prožete milosrđem, da bismo išli ususret svakoj osobi, noseći Božju dobrotu i nježnost! Neka do svih, i vjernika i onih koji su udaljeni od vjere, dopre balzam milosrđa kao znak Božjeg kraljevstva već prisutna među nama!“ (LM 5).

Ova Sveta godina stavlja određene izazove, osobito pastoralne naravi: za Crkvu u cjelini, za obitelj i župnu zajednicu - kao osobito važne sastavnice Crkve, te za konkretno društvo.

Papa Franjo traži od cijele Crkve da se još očitije obraća ljudima i da bude u službi siromaha, beskućnika osamljenih i napuštenih, obespravljenih, izbjeglica i prognanika, selilaca, ovisnika...

Pastoralni izazovi u Svetoj godini milosrđa vezani uz bračni život i obitelj bit će usko povezani uz provođenje očekivane pobudnice o nedavnoj završenoj Biskupskoj sinodi. Prakticiranje milosrđa očekivat će se osobito u obiteljima, pogođenim raznim životnim poteškoćama i stanjima.

Župne zajednice – njihovi voditelji i članovi – tijekom Svete godine milosrđa moći će se suočiti s cijelim nizom izazova: od dubljeg ukorjenjivanja u Božju riječ do intenzivnije pripreve za što plodnije slavlje svetih sakramenata inicijacije: krštenja, potvrde i pričesti, zatim sakramenta pomirenja i bolesničkog pomazanja te sakramenta ženidbe i svetog reda te konačno do

pojačanja karitativnog djelovanja – i to ne samo u ublažavanju potreba i patnja mnogih oko nas nego i u zauzimanju oko otklanjanja uzroka nepravdi, patnji, siromaštva i bolesti.

Župne su zajednice u Svetoj godini također pozvane uklanjati razne podjele i prepreke, a umnažati mostove između svećenika, pastoralnih suradnika i vjernika-laika, između praktičnih i distanciranih katolika, između različitih redovničkih zajednica i duhovnih pokreta odnosno molitvenih skupina.

Papa u svome apostolskom pismu upućuje poseban poziv onima koji su, zbog svoga načina života, daleko od Božje milosti (LM 19): u zločinačkim organizacijama i onima koji sudjeluju ili potpomažu korupciju. Papa tvrdi: da bi se društvo učinilo čovječnijim, dostojnijim osobe, treba ponovo vrjednovati ljubav – a time i milosrđe u društvenom životu na političkoj, gospodarskoj, kulturnoj i zdravstvenoj razini.

Ovu Jubilarnu godinu milosrđa pozvani smo pratiti molitvom – ističe papa Franjo - jer je molitva hrana milosrđa.

Uvijek imamo potrebu razmatrati otajstvo milosrđa, veli Sveti Otac. Ono je izvor radosti, vedrine i mira. Ono je uvjet našega spasenja. Milosrđe: riječ koja objavljuje otajstvo Presvetoga Trojstva. Milosrđe: posljednji i najviši čin kojim nam Bog dolazi u susret. Milosrđe: temeljni zakon koji prebiva u srcu svake osobe, kada iskrenim očima gleda brata kojega susreće na životnom putu. Milosrđe: put koji sjedinjuje Boga i čovjeka, jer otvara srce nadi da smo ljubljene zauvijek unatoč ograničenju zbog svoga grijeha.

I. LICE MILOSRĐA

Vrata milosrđa. Na svetkovinu Bezgrješnoga začeca bit će otvorena Sveta vrata Vatikanske bazilike i postati *Vrata milosrđa*. Na treću nedjelju došašća, 13. prosinca, otvorit će se Sveta vrata Lateranske bazilike a potom i na drugim papinskim bazilikama. Papa je Franjo odredio da se u svim partikularnim Crkvama po svijetu, u katedralama i konkatedralama, svetištima i crkvama od posebna značenja, otvore *Vrata milosrđa*, tako da se Jubilej može slaviti i na mjesnoj razini „kao vidljivi znak zajedništva cijele Crkve” (br. 3) kako bi svi oni koji kroz ta vrata uđu, mogli iskusiti ljubav Boga koji tješi, oprašta i nadu daje.

Geslo Svete godine: *Milosrdni poput Oca*, kako nas Gospodin Isus poučava (Lk 6,36). U milosrđu nalazimo dokaz kako nas Bog ljubi. On daje svega sebe, zauvijek, slobodno i ne traži ništa zauzvrat. Dolazi nam u pomoć kada god ga zazovemo. U ovoj Svetoj godini imamo priliku otvoriti srce onima koji žive u „najudaljenijim egzistencijalnim periferijama“ (br. 15), koje

suvremeni svijet često stvara na dramatičan način. Koliko je samo situacija nesigurnosti i patnje nazočno u današnjem svijetu! Koliko se rana nanosi onima kojih se glas ne primjećuje, jer je njihov vapaj postao nečujan i zagušen ravnodušnošću bogatih. U ovom Jubileju Crkva će još snažnije biti pozvana liječiti te rane, blažiti ih uljem utjehe, previjati ih milosrđem i vidati solidarnošću i dužnom pažnjom (br.13).

Hodočašće do Svetih vrata, bilo u Rimu, bilo u biskupijama, jest važna činjenica u ovoj Svetoj godini. Život je putovanje. Milosrđe je također cilj kojemu treba prispjeti, a traži se predanost i požrtvornost (br.14). A sami ćemo najbolje pokazati lice milosrđa ako ne sudimo da ne bismo bili osuđeni, i ako drugima praštamo da bi se i nama oprostilo.

Tjelesna i duhovna djela milosrđa (br. 15). Jubilej milosrđa jest izvanredna prigoda i poziv da svi mi u Crkvi u praksi provodimo *tjelesna djela milosrđa*: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromaha odjenuti, stranca primiti, bolesna dvoriti, utamničena pohoditi i mrtva pokopati, kao i *duhovna djela milosrđa*: dvoumna savjetovati, neuka poučiti, grješnika pokarati, žalosna i nevoljna utješiti, uvrjedu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi i za žive i mrtve Boga moliti. Nositi riječ i gestu utjehe siromašnima, proglasiti oslobođenje onima koji su bačeni u okove novih ropstava suvremena društva, vratiti vid onima koji više ne vide, jer su prignuti nad same sebe i gledaju samo sebe te vratiti dostojanstvo onima kojima je ono oduzeto, to je srž Isusove propovijedi i poslanja koje treba postati ponovo vidljivo u odgovorima vjere koje je kršćanin svojim svjedočenjem pozvan očitovati, naglašava papa Franjo.

Korizma i „24 sata za Gospodina“. Svaka je korizma povlašteno vrijeme Božjega milosrđa. Korizmu u ovoj Jubilarnoj godini trebamo proživljavati i slaviti intenzivnije u molitvi i postu, u pokori i ljubavi. Papa poziva da se cijela Crkva ujedini u molitvi *Dvadeset i četiri sata za Gospodina* (br. 17) koja će se, kako je planirano, održati u petak i subotu prije četvrte korizmene nedjelje.

Misionari milosrđa i pučke misije. Papa je najavio kako će u pojedine biskupije poslati *misionare milosrđa* (br. 18). To će biti svećenici s ovlastima da opraštaju kazne koje su pridržane Apostolskoj Stolici. Oni će, nadalje, biti živi znakovi Očeve spremnosti da prihvate one koji traže njegovo oprostjenje. Oni će biti misionari milosrđa, jer će svima olakšati susret pun čovjekoljubnosti, izvor slobode, bogat odgovornošću da se prevladaju prepreke i obnovi kršćanski život. Svi smo pozvani svjedočiti milosrđe, jer je nama prvima ukazano milosrđe. Opraštanje uvtjeda zahtjev je koji mi kršćani moramo ozbiljno shvatiti. Često nam se čini da je teško oprostiti, ali opraštanje je sredstvo stavljeno u krhke ljudske ruke da bi se postigao mir u srcu i živjelo radosnim životom, naglašava papa Franjo.

On želi da se pozivaju i prihvaćaju misionari milosrđa tako da oni mogu prije svega biti uvjerljivi propovjednici milosrđa. U tu svrhu, također, poziva da se u pojedinim biskupijama organiziraju *pučke misije* (br. 18) i to na takav način da ti pučki misionari budu navjestitelji radosti oprostjenja. Jednako Papa poziva i biskupe da slave sakrament pomirenja sa svojim narodom tako da vrijeme milosti, darovano u Jubilarnoj godini, „omogući mnogim sinovima i kćerima koji su daleko da ponovo pronađu put koji vodi Očevu domu“. Neka pastiri, osobito tijekom jakoga vremena, korizme, revno pozivaju vjernike da pristupaju „prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost nađemo“ (Heb 4,16).

II. POZIV

Mi, vaši biskupi, sabrani na 65. redovito zasjedanje Biskupske konferencije BiH, svjedočeći zajedništvo i jedinstvo naših mjesnih Crkava s cijelom Crkvom Kristovom, u sinovskoj odanosti i poštovanju prema Svetomu Ocu, pozivamo sve vas, članove naših nad/biskupija, da se svi odazovemo pozivu prvosvećenika Franje i zajedno s cijelom Crkvom slavimo milosno vrijeme – Svetu godinu milosrđa. Pozivamo vas na ovo hodočašće milosrđa, jer milosrđe je cilj koji treba postići a koji zahtijeva predanost i žrtvu; milosrđe je put na kojem nema osude i klevete, ljubomore i zavisti; milosrđe je oruđe praštanja.

Stoga, u ovoj Svetoj godini milosrđa otvorite svoja srca životnim periferijama, donoseći utjehu i solidarnost onima koji, u današnjem svijetu, doživljavaju nesigurnost i patnju, mnogobrojnoj braći i sestrama lišenima ljudskoga dostojanstva. Na taj se način može ukloniti smetnja ravnodušnosti koja često vlada i iza koje se krije licemjerje i egoizam, kako to naglašava papa Franjo u buli *Lice milosrđa*.

Svaki od nas biskupa posebnom će Okružnicom odrediti način slavlja Godine milosrđa u vlastitoj biskupiji. No, svima nam je prihvaćati, slaviti i hvaliti milosrđe koje Otac neprestano proteže na sve nas. Dopustimo da nas u ovom Jubileju Bog iznenadi. On se nikada ne umara širom otvarati vrata svoga srca i ponavljati nam da nas voli i da želi dijeliti s nama svoj božanski život. Neka u ovoj Jubilarnoj godini Crkvom odjekuje Božja riječ koja snažno i jasno odzvanja kao riječ i gesta oprostjenja, potpore, pomoći i ljubavi.

Upravimo svoj pogled i molitve Majci milosrđa, Blaženoj Djevici Mariji! Neka nas ona svojim majčinskim pogledom prati u ovoj Svetoj godini, kako bismo svi mogli ponovo otkriti radost Božje milosrdne ljubavi.

Sarajevo, 5. studenog 2015.

Vaši biskupi:

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski i predsjednik BK BiH, s. r.*

*Mons. Franjo Komarica
biskup banjolučki, s. r.*

*Mons. Ratko Perić
biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski, s. r.*

*Mons. Tomo Vukšić
vojni biskup, s. r.*

*Mons. Pero Sudar
pomoćni biskup vrhbosanski, s. r.*

*Mons. Marko Semren
pomoćni biskup banjolučki, s. r.*

Poruka biskupa Semrena za Dan života 2015.

Zaštita života i pravo na život od samog začeca

Na prijedlog Svetog Oca i prema odluci naših biskupa svake je godine prva nedjelja veljače posvećena razmišljanju i molitvi za dar života. Naši biskupi pozivaju na odgajanje svijesti i savjesti o ljubavi, prihvaćanju i poštivanju istinskog života od samoga začeca. Stoga je predsjednik Vijeća za obitelj mons. dr. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki, uputio Poruku za Dan života, koji se obilježava u nedjelju 1. veljače 2015., pod naslovom „Zaštita života i pravo na život od samog začeca“.

U Godini Posvećenog života potaknuti smo na poziv Crkve da budemo sveti. Svetost je izvorno svojstvo - bitnost Boga, a ljudi su po milosti pozvani na sudjelovanje u Božjoj svetosti. Bog je presveti, tri puta svet: *“Budite sveti jer sam ja svet”* (1 Pt 1,16). Bog je svet, on nije posvećen. Posvetiti znači omogućiti stvarnosti koja nije Bog da ostvari relaciju sa svetim, s Bogom. Identitet Boga jest svetost, a identitet posvećenih osoba i redovnika jest posvećenje - potpuno sebedarje Bogu. Posvećeni život u kršćanstvu oblikuje se po primjeru Isusa Krista. Osnovni cilj posvećenog života jest postojano traženje Boga koji se očitovao u svome sinu Isusu Kristu. I Krist je svet po snazi osobnog sjedinjenja s Bogom. Isus Krist kaže: *“Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski”* (Mt 5,48). On je svetost živio kao

savršenost i naviještao je svojim učenicima i ljudima svih staleža. On je stoga božanski učitelj, uzor, začetnik i dovršitelj svake savršenosti života (LG V). Vjernici od Krista dobivaju snagu za postizanje savršenstva, i to svaki prema mjeri dara Kristova. Ta ih snaga vodi njegovim stopama i pomaže im da postanu kristolični, suobličeni s njim slijedeći volju Očevu, posvetivši se svom dušom slavi Božjoj i služenju bližnjemu (LG 40).

Služenje bližnjemu nadahnjuje se na prihvaćanju Radosne vijesti Isusa Krista – Života i time postajemo životni tj. volimo život, želimo zaštititi život i pravo na život od samoga začeca. Ljudski je život krhak ali uvijek svet, vrijedan i nepovrediv, te ga stoga valja voljeti, štiti i njegovati. Sam Bog se pojavljuje rođenjem u obitelji i time izražava najveću ljubav prema obitelji. Njemački pisac Kurt Marti *Božje ljubavi* zaodjenuo je u ruho jedne lijepe priče. „Kad su prvi ljudi sagriješili Bog je naredio anđelu da ih plamenim mačem protjera iz raja. Anđeo pronade Adama i Evu i potjera ih prema izlazu iz raja. Kad su bili na vratima, Adam pogleda anđela i veli: 'Lijepo, ti imaš mač, a mi smo goloruki i zato moramo bježati pred tobom.' Kad Bog ču tu riječ, lecne se i istoga časa odluči razoružati anđela. Ali to mu ne bi dovoljno. Kad je odlučio u svom Sinu pohoditi zemlju, razoruža i sama sebe, liši se svake sile i opredijeli se za nemoć ljubavi“. Krhkost života povezana je s velikom ljubavlju. Ako je *Bog ljubav* (usp. 1 Iv 4,16), onda on svoju svemoć nije mogao drukčije ni očitovati nego preko *nemoći ljubavi u malom djetetu Isusu*. Jer, „*ljubav se ne boji svoje vlastite nemoći. Baš u tome je ona svemoćna... Jedino Bog koji ne poznaje drugu svemoć osim svemoći ljubavi može mi biti blizak*“ (E. Jünger). Povjeravajući svetoj obitelji svoga sina Bog tako potvrđuje ljudsko dostojanstvo i pravo na život od samoga začeca.

Prilikom obraćanja diplomatima u Vatikanu 12. siječnja 2015. papa Franjo istakao je sljedeće: „Među nama postoji jedna vrsta kulture odbacivanja. Ona nam ne dozvoljava da na bližnjega gledamo kao na svog brata kojeg prihvaćamo nego kao na konkurenta kojeg istjerujemo iz svoga životnoga horizonta i želimo ga sebi podčiniti. Radi se o 'mentalitetu koji stvara kulturu otpada, koja nikoga i ništa ne štedi', od ljudskog bića pa sve do samog Boga. Takva kultura stvara ranjeno čovječanstvo i stalno ga napetostima i sukobima ozljeđuje. Primjer ovakve kulture jest lik kralja Heroda koji – jer se osjetio ugroženim Isusovim rođenjem – daje ubiti svu djecu u Betlehemu. Evo Pakistan je mjesto, gdje je prije mjesec dana 's neviđenom brutalnošću masakrirano' više od stotinu djece ...“. Za terorizam Papa tvrdi da je 'posljedica kulture otpada, primijenjene na Boga'. Vjerski fundamentalizam, 'prije nego odbaci ljudska bića čineći užasne masakre, odbacuje samoga Boga, čineći od njega puku ideološku izliku'. Svjedoci smo i događaja da je francuski parlament izglasao (27.11.2014.) da u temeljna prava čovjeka spada abortus i događaja terorizma u Parizu. Što nam govore?

Bez djece nema budućnosti. Majke koje rađaju djecu šire i promiču vrijednosti koje Europa proglašava ali ih često ne uvažava. Ne zaboravimo da je Europa srce humanizma, gdje se proglašavaju prava i jednakost, nadahnuti na općoj *Povelji ljudskih prava*, ali i gdje je očita proturječnost glede **začete i nikad rođene djece**. Bez života nema ni prava. Kao što je Europi tako je i našoj Domovini potreban život, ako želi biti luč čovječanstva i prava u svijetu.

Od trenutka začeca počinje novi život koji nije ni očev ni majčin nego život novoga ljudskog bića koje se samo razvija. Suvremena genetika je utvrdila da je od prvog časa utvrđen program onoga što će začeto biće biti – čovjek. To biće nikada neće postati ljudsko ako to nije već od tada. Prema tome, od prvog časa svog postojanja ljudsko biće u svojoj cjelokupnosti zahtijeva bezuvjetno poštovanje koje dugujemo svakom čovjeku. Stoga je život svet i nepovrediv od prvoga časa začeca. A čovjek se vrednuje kao osoba i ljubi se kao osoba bez obzira na njegovo fizičko ili mentalno zdravstveno stanje i bez obzira na njegove osobine. Stoga zapamtimo da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i uvijek vrijedan. I to ne samo iz vjere nego i iz razuma. To i znanost potvrđuje. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po vrijednosti važniji od drugoga. Vjerodostojnost se nekog zdravstvenog sustava ne mjeri samo po djelotvornosti, nego iznad svega po pažnji i ljubavi prema ljudima, čiji je život uvijek svet i nepovrediv.

Obitelj kao relaciju između muškarca i žene, roditelja i djece, ne valja miješati s drugim oblicima suživota, koji pak nastaju po drugoj logici, koji primjerice počivaju na nekom dogovoru ili interesu, i kao takvi mogu biti i nesigurni, kraće ili duže trajni. Bog međutim želi da ljudi budu slobodni pojedinci – članovi međusobnog zajedništva – obitelji, kao obitelj božanskih osoba: *obitelj je prva slika Trojstva*.

Moramo se suočiti s **denatalitetom**, koji je velika opasnost za gospodarsku, društvenu i kulturnu budućnost europskih naroda. Obitelj je slika Trojstva, svetosti Boga i kao takvu treba je neprestance posvećivati, tražiti njezinu relaciju s Bogom. Nju se ne može dokidati, ona nije na eksperiment ponuđena. Miješati obitelj s drugim oblicima odnosa i suživota prava je nepravda.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima Vama, svećenicima, redovnicima i drugima, koji se na razne načine trudite oko izgradnje kulture i civilizacije života, a izbjegavate kulturu smrti.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj Domovini koji s velikom sviješću odgovornosti prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „*Da životu*“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja pomaže naše hrabre bračne drugove, koji su spremni imati više djece.

Zahvaljujem i raznim karitativnim i molitvenim skupinama koje se veoma trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnijim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve Vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog, Životvorac! Neka Vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 21.01.2015.

*Dr. Marko Semren,
pomoćni biskup banjolučki i
predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH*

Poruka predsjednika Caritasa BiH za Nedjelju Caritasa - 2015.

Dan Caritasa - poruka u duhu godine Milosrda

"Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan" (Lk 6, 36)

Predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i predsjednik Caritasa BiH kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, uputio je svoju Poruku za Nedjelju Caritasa u BiH koja se obilježava na treću nedjelju Došašća, 13. prosinca 2015.

Dan Caritasa i jubilarna godina Milosrđa

Nedjelju/dan Caritasa¹ slavimo na samom početku izvanredne jubilarne godine Milosrđa² koju je proglasio papa Franjo bulom "Lice milosrđa - Misericordiae vultus".³

Geslo ove izvanredne jubilarne godine glasi: "Milosrdni kao Otac"⁴. Papa Franjo nas poziva da ovu jubilarnu godinu živimo u svjetlu Isusovih riječi: "Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan."⁵

Geslo jubilarne godine: "milosrdni kao Otac", ujedno je program Caritasa kao ustanove katoličke Crkve koja promiče i svjedoči kršćansku milosrdnu ljubav.

Bog je samo milosrđe, a Isus Krist jest lice milosrđa Očeva.⁶

Poslanje je Crkve naviještati božansko milosrđe, koje je samo srce Evanđelja.⁷

Pogled upravljen na Isusovo milosrdno lice daje nama, kćerima i sinovima Crkve, snagu da radosno živimo i vjerodostojno svjedočimo božansko milosrđe.

Duhovna i tjelesna djela milosrđa⁸

Ovogodišnja nedjelja Caritasa prigoda je za sve nas da promislimo i odlučimo na koji način i koje oblike kršćanske milosrdne ljubavi želimo još snažnije prakticirati tijekom upravo započete godine Božanskog milosrđa.

Papa Franjo nas posebno potiče da tijekom ove Svete godine otvorimo našu ruku za materijalnu neimaštinu i tjelesnu patnju bližnjih, prakticirajući sedam tjelesnih djela milosrđa, od kojih je prvo: gladna nahraniti, drugo: žedna napojiti, treće: siromaha odjenuti, četvrto: putnika primiti, peto: bolesnika i utamničenika pohoditi, šesto: roba/zarobljenoga otkupiti, sedmo: mrtve pokopati.

¹ 13. XII. 2015.

² 8. XII. 2015. - 20. XI. 2016.

³ MV

⁴ MV br. 13

⁵ Lk 6,36

⁶ usp. MV br. 1

⁷ usp. MV br. 12

⁸ MV br. 15

Ova, upravo započeta jubilara godina također je prigoda da otvorimo naše srce i za duhovne potrebe naših bližnjih, prakticirajući sedam duhovnih djela milosrđa, od kojih je prvo: dvoumna savjetovati, drugo: neuka poučiti, treće: grješnika pokarati, četvrto: žalosna i nevoljna utješiti, peto: uvredu oprostiti, šesto: nepravdu strpljivo podnositi, sedmo: za žive i mrtve Boga moliti.

Sveti Otac nas podsjeća da ćemo u večer našega života biti suđeni po tome da li smo nahranili gladnoga i napojili žednoga; da li smo prihvatili stranca i obukli gologa; da li smo odvojili vrijeme za posjet bolesnoga ili utamničenoga.⁹

Isto tako će nam u događaju posljednjeg suda biti postavljeno pitanje da li smo pomogli bližnjemu da iziđe iz sumnje, koja je često uzrok straha i izvor osamljenosti; da li smo pomagali pobijediti neznanje u kojem žive tolike osobe, a osobito djeca lišena neophodne pomoći da se izbave iz siromaštva; da li smo suosjećali s osamljenima i ožalošćenima; da li smo oprostili onome tko nas je uvrijedio i da li smo odbacili svaki oblik zlopamćenja i mržnje koja rađa nasiljem; da li smo bili strpljivi poput Gospodina koji je tako velikodušno strpljiv s nama; da li smo preporučivali Gospodinu u molitvi našu živu i pokojnu braću i sestre.

U svakome od naših bližnjih koji se nalazi bilo u materijalnoj potrebi ili duhovnoj teškoći nazočan je sam Krist i mi ćemo biti suđeni po tome da li smo u tom čovjeku koji je izmučen i izranjen, koji je izglednio i izbjeglica prepoznali Krista i tako iskazali milosrđe samome Kristu. Ako budemo vršitelji djela milosrđa, tada ćemo zadobiti milosrđe!¹⁰

Ova nedjelja Caritasa i upravo započeta godina Milosrđa prigoda je za sve nas, da u skladu s našim mogućnostima i radosno, iskazujemo djelotvornu kršćansku ljubav svima kojima je naša solidarnost potrebna, a osobito onima koji, možda zbog stida i obzira, od nas ništa ne traže, iako žive u krajnjoj oskudici.

Marija majka milosrđa¹¹

Blažena Djeвица Marija je majka milosrđa. Ona je svojim pristankom da se u njoj utjelovi Riječ Božja postala suradnicom Božjeg milosrđa, koje se proteže od naraštaja do naraštaja (usp. Lk 1,50).

⁹ usp. Mt 25,31-45

¹⁰ usp. Mt 5,7

¹¹ MV br. 24

Neka na današnju nedjelju Caritasa i tijekom ove godine Božanskog milosrđa toplina Marijina majčinskog pogleda dodirne i naša srca i naše oči da mognemo na licima naših bližnjih raspoznavati lice njenoga Sina, Isusa Krista.

Michel Quoist veli: „U času smrti polagat ćemo ispit o ljubavi. Ako ga položimo, zauvijek ćemo se preseliti k Ljubavi“. Ovom mišlju sve vas pozdravljam i na sve zazivamo Božji blagoslov da se ne umorite dobro činiti.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski
predsjednik BK BiH*

Očitovanje Komisije Justitia et pax BK BiH povodom 20. obljetnice potpisivanja Daytonskog sporazuma za BiH

ANALIZA, STANJE, BUDUĆNOST ZEMLJE

U skladu sa službenim naučavanja crkvenog Učiteljstva i Pravilnika kojim je određena svrha, poslanje i područje djelovanja Komisije „Iustitia et pax“ – „Pravda i mir“ BK BiH, a i u povodu obilježavanja 20. obljetnice potpisivanja u Parizu „Okvirnog sporazuma za mir“ u BiH (14. 12. 1995. – 14. 12. 2015.), koji je dogovoren u vojnoj bazi u gradu Daytonu u SAD-u 20. 11. 1995., Komisija Iustitia et pax je održala svoju redovnu sjednicu u Nadbiskupskom Ordinarijatu vrhbosanskom u Sarajevu. S te sjednice Komisija upućuje crkvenoj i društvenoj javnosti – u zemlji i u inozemstvu – svoju „IZJAVU“.

Uvod

Komisija Justitia et Pax BK BiH je osnovana 1997. godine s ciljem promicanja pravde i mira u duhu kršćanske vjere i katoličkog socijalnog nauka Crkve. Kao tijelo Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i članica Konferencije europskih komisija „Iustitia et Pax“, Komisija Justitia et Pax BK BiH kontinuirano prati stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Između ostaloga, u ranijim godinama ova Komisija organizirala mnoštvo okruglih stolova i sačinila čitav niz godišnjih izvješća o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH.¹

¹ Izvješća je moguće preuzeti na web stranici Katoličke tiskovne agencije BiH - www.ktabkbih.net

U svim ovim izvješćima Komisija je jasno detektirala i obrazložila uzroke konstantnog stanja obespravljenosti građana i naroda u BiH, predlagala konkretna rješenja te i iznosila apele svim relevantnim domaćim i međunarodnim političkim čimbenicima za korjenitom promjenom postojećeg stanja. Tijekom svog dugogodišnjeg djelovanja *Justitia et Pax* BK BiH je kontinuirano ukazivala da je jedan od glavnih generatora opće obespravljenosti građana i naroda u BiH nedemokratski, neracionalan i nefunkcionalan ustroj multietničke države BiH, a koji svoje izvorište ima u nepravednim rješenjima nametnutog Daytonskog sporazuma.

I prije osnivanja Komisije *Justitia et Pax* BK BiH, od samog donošenja i potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma za BiH, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine je uvijek imala jasan i dosljedan stav o ovom međunarodnom mirovnom sporazumu. To je vidljivo iz mnoštva njihovih javnih obraćanja, apela, otvorenih pisama, memorija i poruka, upućenih predstavnicima međunarodne zajednice u BiH (OHR-a, OSCE-a, UNHCR-a i dr.), raznim međunarodnim forumima, europskim i svjetskim državicima, državnim tijelima Bosne i Hercegovine, državicima zemalja potpisnica Daytonskog sporazuma (SAD, Rusija, Francuska, Velika Britanija, Njemačka, Hrvatska, Srbija i EU), domaćim vjernicima – katolicima, te svekolikoj domaćoj i svjetskoj javnosti.

U duhu evanđeoskih zasada i kršćanskog nauka Crkve, dosljedni crkvenim stavovima u svezi s ratom i mirom u BiH, biskupi su apelirali i zauzimali se mnogo puta da do rata ne dođe; da se zaustavi nametnuti rat te da se uspostavi pravedan i trajan mir u BiH za sve njene građane. Zauzimali su se za osnovna ljudska i građanska prava i slobode svih ljudi, bilo koje nacije i vjere. Odlučno su dizali svoj glas protiv svih vrsta zločina i nasilja, kako nad katoličkim pučanstvom, tako i nad pripadnicima drugih crkava i vjerskih zajednica odnosno svih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina u BiH.

1. Neka od brojnih upozorenja i prijedloga biskupā

U **Otvorenom pismu** potpisnicima i svjedocima Daytonskog „Općeg okvirnog sporazuma za mir“, prije dvadeset godina, - **šest dana prije njegovog svečanog potpisivanja** u Parizu i stupanja na snagu (8. 12. 1995.), članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine iznijeli su svoje sumnje o tom sporazumu, ustvrdivši da on „*sadrži čudna proturječja i pogubne nesigurnosti*“.

Između ostalog upozorili su:

„Očito je da ovaj mirovni sporazum, umjesto silno željena mira unosi novi nemir i nedoumice u pogledu povratka i zaštite osnovnih ljudskih prava

i sloboda, u kojima su sadržana vjerska i etnička prava i slobode svih stanovnika Bosne i Hercegovine.“

I prije nego se dalo naslutiti da će doći do Daytonskog sporazuma, povodom **Washingtonskog sporazuma** u „Promemoriji“ predsjedniku Republike Hrvatske, dr. Franji Tuđmanu (12. 1. 1994.), biskupi su **otvoreno** iznijeli svoja neslaganja s onim što se nudilo i u kojem su smjeru išli pregovori. U tom smislu su istaknuli i ozbiljno upozorili: *“Sudjelujući u tim pregovorima u ime hrvatskog naroda njegovi političari, s Vama na čelu pristaju na podjelu Bosne i Hercegovine. Veoma nam je žao što su ti pregovarači ignorirali i ignoriraju dosadašnje apele, s kojima su biskupi Bosne i Hercegovine izjavili da ne pristaju ni na kakvo mijenjanje granica svojih biskupija, niti na nestanak, s tih prostora, većeg dijela hrvatskog naroda i Katoličke crkve, koja mu je inače bila i ostala vjekovima najvjernija voditeljica i zaštitnica (...) Jedan od prekršenih principa jest ovaj: Europa je od početka stajala uz načela da neće priznati ni pedalj osvojene zemlje, a sada se pod njezinim pritiskom i na temelju otimačinom i agresijom osvojenih područja vode pregovori. Stječe se dojam da se osvajača želi zadovoljiti, što će biti samo na životnu štetu druge strane. Drugi nepravedni princip koji se primjenjuje jest ovaj: dioba Bosne i Hercegovine, praktično i stvarno vodi ne samo sankcioniranju dosadašnjih etničkih progona, nego i sutrašnjem potpunu dovršenju etničkog čišćenja, A takva „preseljenja“ i pothvati za vrijeme rata nisu ništa drugo nego zlodjela!“*

Govoreći o uočenim moralnim neosjetljivostima do razine besramnih političkih popuštanja i otvorenih podržavanja i nehumanih ustupaka agresoru, tijekom ondašnjih raznih mirovnih planova pa sve do tada aktualne Kontaktne skupine, sluteći opasnosti koje se spremaju, u Izjavi biskupa BiH danj u Rimu 30. 11. 1994. godine, stoji: *„A sada kao da se svi nalaze pred odobrenjem praktične pobjede ratnog bezumlja, zla i gaženja etničkih zasada, ljudskih, nacionalnih i vjerskih prava kao i građanskih sloboda... Ali ne možemo prihvatiti da danas, pred očima cijeloga civiliziranog svijeta, moramo posve nestati, „etnički očišćeni“ sa svojih povijesnih prostora.“*

Osvrćući se na „Golgotu“ koju je Katolička crkva u BiH tada proživljavala, u „Izjavi biskupa“ danj u Mostaru 29. 1. 1995. godine navodi se: *„Uzaludna nam je karitativna i humanitarna pomoć vjernika i ljudi dobre volje iz svijeta, ako nam se ne osiguraju ljudska i građanska prava i slobode da živimo i djelujemo u svojim mjestima, selima i gradovima Bosne i Hercegovine. Svejedno nam je hoćemo li biti gladni ili siti ako su nas agresori na čovjeka i narod osudili na smrt i svakodnevno nas progone i ubijaju. Duboko smo ožalošćeni zbog nedopustivih propusta međunarodne političke zajednice koja je pokazala neshvatljivo popuštanje prema agresiji i „sili jačega“, a ravnodušnost prema svom pučanstvu koje trpi neizmjerne nepravde, nasilja,*

rušenja, progonstva i klanja. Ona s „jačima“ razgovara na koljenima, a „ucjenama“ sa slabijima! Zaprepašteno se pitamo je li moguće da su politički interesi i prestiži beskrajno važniji od čovjeka, od ljudi i naroda koji se bez ikakve krivnje nalaze pred genocidnim istrebljenjem nakon tolikih stoljeća svoje nacionalne opstojnosti, vjerske prakse i kulturne otvorenosti prema svima na ovim prostorima?“

Poslijeratno vrijeme je vrlo brzo pokazalo da su strahovi i sumnje biskupā u pogledu realizacije Daytonskog mirovnog sporazuma bile opravdane, da su rješenja koja je ponudio ovaj sporazum za BiH ishitrena, parcijalna i klimava, da ne predstavljaju istinsko i trajno dobro, da su nelogična i na duže staze neodrživa; da smo po svemu imali rat bez pobjednika i poraženih, da imamo zločine bez kazne, narode bez nužne katarze i državu s ugrađenom daytonskom greškom koja bi se mogla pokazati kobnom za budućnost države BiH i njenih stanovnika.

Sve je to izraženo i u mnogim kasnijim promišljanjima i apelima biskupā.

U svome pismu visokom predstavniku za BiH, gosp. **Carlosu Westendorpu** (4. 12. 1998.), **tri godine** nakon Daytonskog sporazuma, biskupi traže odlučniju podršku međunarodne zajednice u provođenju Aneksa 7 Daytonskog sporazuma. Najprije su konstatirali „*da upravo niti jedan domaći političar niti predstavnici međunarodnih organizacija zaduženih za omogućavanje povratka, ne pomažu dostatno. Naprotiv, nerijetko sprečavaju povratnike u ostvarivanju jednog od svojih osnovnih ljudskih prava - prava na imovinu odnosno na zavičaj. Općenito je poznato da se u ove tri godine vratio mali broj prognanika i izbjeglica, osobito na područje Republike Srpske.*“ Upoznali su zatim Visokog predstavnika s nedavno održanim zajedničkim sastankom s episkopima SPC BiH, gdje su zajednički „*konstatirali žalosnu činjenicu da se povratku opiru oni koji su ovaj rat iskoristili za vlastiti interes*“. Biskupi su i ovaj put bili jasni i dosljedni kad su Visokom predstavniku pisali: „*tražimo ostvarenje prava na siguran povratak i život dostojan čovjeka na vlastitom posjedu i u svom zavičaju, ne samo za pripadnike svoje katoličke zajednice koji se žele vratiti nego i za pripadnike svake druge vjerske zajednice ili etničke skupine*“. Isto tako zatražili su „*ravnomjerno djelovanje na domaće političare iz sva tri konstitutivna naroda u BiH kako bi se stvorili isti pravni uvjeti za čitav teritorij BiH. Očekujemo odlučniju i učinkovitiju zajedničku akciju, kako političara tako i međunarodnih organizacija koje se bave zbrinjavanjem povratnika, kako bi se što prije ostvario povratak na svim prostorima BiH*“.

O istoj temi biskupi govore i **sljedeće godine** u svom pismu Predsjedništvu BiH, Vijeću ministara BiH, OHR-u, OSCE-u, UNHCR-u i međunarodnom Caritasu (Banja Luka, 14. 7. 1999.), te ističu: „*Zabrinjava nas i*

nedosljednost međunarodnih čimbenika u obećanoj pomoći s obzirom na povratak prognanika i izbjeglica, povratak imovine i ostvarenje drugih ljudskih prava i sloboda. Imamo pouzdane podatke da se veliki broj prognanih katolika želi vratiti. Stoga ne stoji tvrdnja nekih međunarodnih institucija da se Hrvati iz BiH ne žele vraćati na svoje.“

Pet godina nakon što je stupio na snagu Daytonski sporazum biskupi BK BiH u Otvorenom pismu (Sarajevo, 23. 8. 2000.) predsjedatelju Pakta o stabilnosti u Jugoistočnoj Europi, Bodi Hombachu, ističu probleme u vezi opstrukcija povratku izbjeglih i prognanih u njihov zavičaj. Konstatirali su da ni izdaleka nije postignuta realizacija Aneksa 7 Daytonskog sporazuma, koji se jedva provodi, niti je donio očekivane plodove. Ispravljanje nanijetih nepravdi tolikom broju žrtava rata, izbjeglim, prognanim i raseljenim osobama s područja BiH odvija se neshvatljivo sporo, napose na području entiteta Republika Srpska. U pismu postavljaju pitanje: „ *Tko je odgovoran od političkih dužnosnika domaćih i inozemnih da se na ovaj način zapravo cementira jedan od najtežih zločina protiv čovječnosti: oduzimanje prava na dom i domovinu, na svoj rodni kraj? Zbunjeni smo pred nedosljednošću svih onih odgovornih za sudbinu ljudi i naroda u ovoj zemlji kao i njezinom okruženju, koji već više puta jedno zaključuju a drugo rade ... Ne možemo i ne smijemo prihvatiti manipulaciju s prognanima i izbjeglicama niti obmanjivanje domaće i svjetske javnosti, a što čine pojedini domaći i međunarodni političari“.*

I nakon 10 godina od potpisivanja Daytonskog sporazuma uočeni problemi se ne umanjuju, nego se sve više ozakonjuje nepravda. U izjavi biskupa (Mostar, 18. 3. 2005.) u kojoj se traži uspostava pravednijeg zakonskog sustava i ukidanje - Daytonskim sporazumom - nepravde podjele zemlje, biskupi ističu: „ *U povodu desetogodišnjeg prestanka rata, uvidom u stanje naše Katoličke Crkve, ističemo ne samo određene promašene projekte ugrađene u Daytonski sporazum, protivne povijesti, sadašnjosti i budućnosti ove zemlje i njezinih naroda, nego i očite nepravde učinjene implementacijom tog sporazuma od 1995. godine.... Najveću nepravdu vidimo u tome što se ratnim strahotama, etničkim čišćenjem i daytonskom nepravdom podjelom Bosne i Hercegovine katoličko pučanstvo u ovoj zemlji gotovo prepolovilo... Bolna je činjenica što se međunarodne snage koje su zadužene da se založe za izgradnju pravednog mira i ekonomske sigurnosti ljudi i za poštovanje narodnih identiteta, sve više doživljava kao predstavnike stranog protektorata i tražitelje vlastitih interesa. A još je bolnije što mnogi domaći političari braneći parcijalne interese pojedinih skupina i stranaka, a sve pod izlikom interesa vlastitih naroda, omogućuju da se agonija građana i naroda ove zemlje nastavlja.... Stoga iznova pozivamo domaće nositelje vlasti i službene međunarodne predstavnike da u ovoj državi Bosni i Hercegovini uspostave pravedan zakonski sustav ukidajući*

nepravednu, na etničkom čišćenju i na ratnim zločinima zasnovanu podjelu zemlje.“

Uvidjevši da na ovakvom **nepravedom** Daytonskom sporazumu ustrojena Bosna i Hercegovina postaje **trajan izvor nestabilnosti**, a time i prijetnja miru, biskupi BK BiH u svom prijedlogu (Sarajevo, 29. 10. 2005.) o društveno-pravnom uređenju Bosne i Hercegovine podvrgli su oštroj kritici Daytonski sporazum iz čije primjene nastadoše mnoga zla i nevolje za građane Bosne i Hercegovine: *“Daytonskim sporazumom iz 1995. godine međunarodno priznata država Bosna i Hercegovina, koja je nastala raspadom bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, podijeljena je u dva entiteta: Federaciju Bosne i Hercegovine te Republiku Srpsku. Takva nepravedna podjela zemlje de facto je ozakonila zakon jačega, a ne zakon pravde, što je rezultiralo nefunkcionalnošću i neodrživošću društvenog uređenja države.“*

Iznoseći već do tada često ponavljaju tvrdnju da je Daytonski sporazum zaustavio rat u zemlji, biskupi ističu - po tko zna koji put – da on *„nije donio pravedni i trajni mir za njegova tri konstitutivna naroda: Bošnjake, Srbe i Hrvate“*. No, to nije bila nikakva smetnja mnogim domaćim i međunarodnim političarima da ovakav međunarodni sporazum tumače kao „nedodirljivu činjenicu“, zbog čega je *„u ovih deset godina nakon Daytonu izostao svaki ozbiljni razgovor o nužnim ustavnim promjenama koje bi postigle poželjni i trajni mir.“*

U istom prijedlogu biskupa također stoji: *„Dosadašnje političko uređenje ove višenacionalne države, prema dvostrukim standardima koji se manifestiraju u postojanju tri različita ustava – dva za dva entiteta i jedan za cijelu državu – a koji međusobno nisu u suglasju, ima za posljedicu nemogućnost formiranja Bosne i Hercegovine i sprječava njezin poželjni i potrebni demokratski razvitak. Umjesto napretka i integracije, bosanskohercegovačko društvo je sada, deset godina nakon Daytonskog sporazuma, prema svim ozbiljnim analizama, u dubljoj političko-socijalnoj krizi nego u vrijeme njegova potpisivanja.“*

Iznoseći svu **apsurdnost i nepravednost daytonskih rješenja za BiH**, koja su bila i ostala samo okvir, unutar kojeg su ponuđene ali ne i zajamčene određene mogućnosti i prava, biskupi ističu da je **Daytonski sporazum najviše štete donio pripadnicima hrvatskog naroda**: *„Iako su najmalobrojniji i najviše žrtve rata, prognano ih je 67%, a vratilo se do sada samo 13%, Hrvati su žrtve i Daytonskog sporazuma jer kao konstitutivni narod nemaju ni prava manjine. Kao najstariji narod u BiH traže samo da u pravima i dužnostima budu izjednačeni s druga dva naroda u toj zemlji. Odredbama Daytonskog sporazuma dokinuti su dogovori i zaštitni mehanizmi iz Washingtonskog sporazuma i tako omogućeno da Bošnjaci u*

entitetu FBiH, a Srbi u entitetu RS-a jednostavnom većinom donose zakone ne obazirući se na stavove i poziciju Hrvata. Bez i protiv predstavnika hrvatskog naroda u vlasti, sazivaju se sjednice Vlada i Parlamenata i donose odluke“.

Tragom nepravednog Daytonskog sporazuma te njegovom još nepravednijom implementacijom definitivno se – po sudu biskupā – dokida obilježje multietničnosti Bosne i Hercegovine, što pridonosi novim etničkim tenzijama u ovom prostoru. Stoga su biskupi s pravom zaključili: *“Kada smo se ponadali miru i demokraciji, postali smo svojevrsnom žrtvom nepravednog mira. Desetogodišnje razdoblje nakon Daytonskog mirovnog sporazuma više je nego očito pokazalo da dosadašnje političko administrativno uređenje BiH ne omogućuje, zapravo sprječava pravedni i demokratski razvoj države ...“*

Tijekom i **daljnjih 10 godina** biskupi su u više svojih javnih nastupa iznosili neslaganje s održavanjem – od strane „Velikih sila“ – kontroliranog i doziranog kaosa u jednoj nepravednoj, nefunkcionalnoj i skupoj državnoj tvorevini, kao nemogućoj misiji za bilo kakav istinski napredak i osiguranje bolje, humanije i sigurnije budućnosti za sve narode i građane BiH.

2. Današnje činjenično stanje

Sada, **nakon dvadeset godina** od potpisivanja Daytonskog ugovora, više je nego jasno da se **mora još kritičnije progovoriti** o svim njegovim očitim negativnim i pogubnim utjecajima na bosansko-hercegovačko društvo, na Bosnu i Hercegovinu kao međunarodno priznatu državu, kao i na njeno okruženje. Treba napraviti trijeznu i temeljitu analizu dosadašnje provedenosti dotičnog sporazuma u svim njegovim dijelovima i modifikacijama, te na temelju takve analize napraviti jasan plan što se sve mora učiniti, i to odlučno i neodložno, da se izađe iz ovog dvadesetogodišnjeg mrcvarenja. Istina, Daytonskim sporazumom je zaustavljeno bezumlje rata, ali su tom prigodom učinjeni i nedopustivi politički kompromisi koji su rezultirali nepravednim i neodrživim ustavnim rješenjima. Invalidna struktura daytonske Bosne i Hercegovine i nepravedna legalizacija stanja, postignutog silom i zločinom, postala je trajnom kočnicom demokratskom razvitku države. Postojeće stanje zahtjeva korjenite promjene društva jer su i građani i narodi BiH na svojevrsan način postali taocima nepravde Daytonu.

Nažalost, dvadeset godina nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma politička trvenja u BiH jasno ukazuju na opasnost da bi se Daytonom zaleđeni rat mogao svaki čas odlediti i ponovo pretvoriti u stanje nasilja i sukoba.

Kako je već ranije navedeno, od samog početka primjene Daytonskog sporazuma biskupi BK BiH i Komisija JP BK BiH su imali jasan stav prema ovom međunarodno-pravnom i za stanovnike BiH sudbonosnom dokumentu, iznoseći dosljedno i prokazujući sve nedostatke i sumnje u njegovu provedivost, koje su se nažalost obistinile. Na takvo ponašanje su ih, između ostalog, obavezivale jasne, smjerodavne riječi velikog moralnog i crkvenog autoriteta, pape – sv. Ivana Pavla II., izrečene u Sarajevu 13. 4. 1997., kako su biskupi „obavezni upozoravati na nasilja, raskrinkavati nepravde, nazivati zlo pravim imenom i svim zakonitim sredstvima braniti povjerene im zajednice“.

Nakon donošenja Daytonskog sporazuma i sami glavni kreatori i supotpisnici (Holbrooke, Kohl i dr.) utvrdili su i javno iznijeli neke nedostatke i nesavršenosti ovog međunarodnog dokumenta.

U ovom kontekstu, radi istine, treba podsjetiti da je međunarodno priznata država BiH na čudan (da li bez prisile?) način podijeljena na dva dijela u omjerima 51 % na F BiH i 49% na RS. Tu podjelu su prvotno potpisali predstavnik samo jednog naroda – Bošnjaka (Alija Izetbegović) u ime Federacije BiH, a u ime srpskog naroda, predstavnik druge države, tadašnje SR Jugoslavije (Slobodan Milošević) u ime RS. Predstavnik trećeg naroda, hrvatskog, prvotno nije bio potpisao.

Daytonski sporazum predat je međunarodno priznatoj državi BiH kao okvir za mir (takav mu je i naziv: „Opći okvirni sporazum ...“), dok je unutarnje (ne)funkcioniranje države svjesno prepušteno domaćim političkim kadrovima – koji očigledno nemaju ni vizije ni volje za stvaranje demokratski ustrojenog društva ravnopravnih naroda i građana. No ne smije se zaobići ni krivnja međunarodne zajednice involvirane u kreiranje i upravljanje ovom državom u formi institucija OHR-a. Prisilnim nametanjem izmjena entitetskih ustava 2002. godine, međunarodna zajednica je zacementirala etničke podjele BiH definirane Daytonskim sporazumom. Nametanjem ovakvih rješenja, protivno stajalištima Ustavnog suda BiH (Odluka o konstitutivnosti sva tri naroda na cijelom teritoriju BiH) faktički su dekonstituirana sva tri konstitutivna naroda koji u entitetima nisu većina (Bošnjaci i Hrvati u RS te Hrvati i Srbi u FBiH) – što je samo produbilo institucionalnu i demografsku krizu kroz koju prolazi ova država. Hrvati kao nominalno konstitutivni narod nakon ovih nametnutih korekcija Daytonskog sporazuma su gotovo potpuno dekonstituirani na cijelom teritoriju BiH te nisu bili u mogućnosti utjecati ni na jednu od odluka kojom su im majorizacijom većine ugrožena konstitutivna prava.

U praksi je nažalost, od strane „velikih sila“ omogućeno, da i nakon potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma u Bosni i Hercegovini ostanu na vlasti iste ratne garniture i iste ratne opcije, dok je sama država upravljana kao poluprotektorat međunarodne zajednice i ona tako do danas „funkcionira“.

Po Daytonskom sporazumu uređen je cjelokupni politički život u Bosni i Hercegovini. Njegov sastavni dio je i Ustav BiH (Aneks 4), pa je dobro podsjetiti na neke bizarne okolnosti u svezi s njegovim formalnim statusom i statusom samoga dokumenta. Službeni čuvar originala Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini je zemlja u kojoj je on potpisan, odnosno parafiran (14. 12. 1995.) tj. Francuska. U Bosni i Hercegovini građani ni na koji način nisu pitani o njegovome donošenju. U svojim ranijim godišnjim izvješćima Komisija je argumentirano ukazivala da Aneks 4. kao Ustav BiH nije legitiman jer njegovi potpisnici nisu demokratski izabrani od strane građana BiH i njenih konstitutivnih naroda. On također nije ni legalan s obzirom da kao međunarodni sporazum nikad nije ratificiran u Skupštini BiH niti potvrđen od strane Predsjedništva BiH. Nikad nije sačinjen službeni prijevod ovog ključnog ustavno – pravnog dokumenta ni na jedan od tri službena jezika u BiH niti je on kao vrhovni zakon (ustav) objavljen u službenim glasilima države BiH ni njenih entiteta. Originalan primjerak Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (Daytonskog sporazuma) bio je pohranjen u Arhivu BiH, ali je 2008. otkriveno da je nestao, odnosno da ga je administracija u BiH izgubila. Koliko je to javnosti poznato originalni primjerak do današnjeg dana nije pronađen. Problem je „riješen“ tako, što je na zahtjev Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH Ministarstvo vanjskih poslova Francuske dostavilo ovjerenu fotokopiju Sporazuma sa svim aneksima!

Zbog ovog niza neregularnosti i naoko bizarnih manjkavosti na najvišoj upravno-političkoj razini države nikoga od odgovornih u Bosni i Hercegovini ne boli glava. I to je znakovit podatak koji mnogo govori o karakteru političkog života u zemlji, kada su u pitanju domaće i strane bosansko-hercegovačke političke elite.

One političke snage u zemlji koje po Daytonskom sporazumu imaju „povlaštenu/udobnu poziciju“ kroz entitetske strukture mogu zaustaviti svaki proces koji im „ne odgovara“, a tiče se prije svega afirmacije države, zajedničkih interesa itd. Mehanizmima, poput entitetskog glasovanja, one mogu zaustaviti svaku odluku koja im se ne sviđa. Taj raskorak između posebnog i zajedničkog, nažalost, produbljuje kriznu situaciju u državi. Elite koje promoviraju isključivo svoje interese, neprekidno obnavljaju i stvaraju pozicije kojih se nerado odriču, jer je to povezano s njihovim osobnim materijalnim i političkim interesima. Na tome su stvorene čitave

strukture koje dobro žive na osnovu tih unaprijed zajamčenih pozicija i danih rješenja iz Daytonskog sporazuma. Na površinu su tijekom proteklih 20 godina isplivale skupine neodgovornih ratnih i političkih profitera, zainteresiranih isključivo za svoju vlast i profit. Ogrnuti nacionalnim plaštevima i floskulama da rade na dobrobit svoje etničke skupine vješto koriste nedostatak političke kulture u narodu. Zahvaljujući ovakvim daytonskim rješenjima u zemlji je stvorena kasta korumpiranih, i zato se svaki pokušaj promijene ovakvih ustavnih odredbi do sada pokazao neuspješnim.

Daytonski sporazum u vrijeme kada je donesen bio je djelotvoran utoliko što je zaustavio rat bombama, puškama, tenkovima, zaustavio je prolijevanje krvi ali nije donio pravdu i pravednost za mnoge žrtve rata. „Cementirao“ je granice osvojene u ratu a time i etničke podjele čime su stvorene mnoge nove nepravde i podloga za moguće buduće sukobe.

Notorna je istina da je on „uspio“ Bosnu i Hercegovinu **svih ovih 20 godina** zamrznuti u jednom stalnom političkom konfliktu, koji ima sve elemente latentnog rata.

I ova 20-ta godišnjica Daytonskog sporazuma obilježava se u žalosnoj situaciji kada je BiH etnički podijeljena zemlja. Još uvijek ne funkcioniše pravna država jednakopravno na cijeloj teritoriji BiH. **O nužnoj ravnopravnosti pripadnika triju konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina ne može se uopće govoriti, također ni o poštivanju temeljnih ljudskih prava.** Nacionalizam jača i osobito među mladima zabrinjavajuće se radikalizira, dok je ekonomska situacija sve teža, i osobito za mlade naraštaje sve nesigurnija. Nemajući povjerenja u državne institucije i političke strukture čak oko 70 % mladih BiH želi otići iz svoje zemlje – što je više nego zabrinjavajuće!

Uz takvo dramatično stanje sve veći utjecaj u oba entiteta stranih, moćnih – međusobno suprotstavljenih interesa – čine našu zemlju sve nestabilnijom i besperspektivnijom ne samo za osiguranje dugotrajnog mira za sve svoje građane nego i za svoje susjede.

Suočavanje sa istinom i istinsko priznanje u kakvoj situaciji se nalazi naša zemlja prvi je i neophodan korak kojeg se mora poduzeti.

Tijekom svih dvadeset godina nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma učvršćivao se „zakon jačega“, etnocentizam većine nad manjinom i entitetsko glasovanje odn. odlučivanje o pravu na život dostojan čovjeka. Prešućivala se i krivo tvorila istina, zaobilazila, pa i izrugivala pravda. Premalo se i nedovoljno radilo na praštanju i pomirenju. Mnogi građani u BiH žive u stanju svojevrstne amnezije i zamrznutog konflikta, koji

čeka povoljnu klimu da se opet jednog dana aktivira kada nekome bude trebalo.

Iako je od njegovog stupanja na snagu relativno brzo prošlo već 20 godina, vrlo sporo se provodilo, a u nekim segmentima i nikako, ono što se tada potpisalo. Bili smo sve ovo vrijeme svjedoci da su političari dijelili svoju milost kada, kome i koliko su htjeli. Mnogi građani su od njih uzalud tražili za sebe pravdu koja im je morala biti omogućena. Takva praksa nekorektnog ponašanja svih dosadašnjih garnitura vlasti u zemlji, koje nisu primjenjivale ista mjerila na isti način za sve narode i stanovnike zemlje, posebno je pogađala hrvatski narod i s njime katoličku populaciju u ovoj zemlji. Te populacije danas **nedostaje u cijeloj BiH više od 45% od predratnog njezinog broja. A u entitetu RS nedostaje čak više od 90% predratne hrvatske odn. katoličke populacije.** Tendencija je, nažalost, da ih bude još manje. Tijekom svih 20 poratnih godina kontinuirano im je bio onemogućavan odnosno otežavan - politički, ekonomski a često i pravno - njihov održivi povratak. To se čini nažalost i danas.

Opći trend demografskog genocida i etnocida, posebice onoga učinjenog nad domaćom hrvatskom odn. katoličkom populacijom, napose drastično u entitetu RS, pratili su istovremeno potpuno brisanje, **uništavanje i zaborav njihovih kulturno-političkih identifikacija i nazivlja** - od naziva ulica do vjerskih objekata.

Dodatno nas žalosti što je u slučaju hrvatskog naroda u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti princip jednakopravnosti izvrgnut svojevrsnom ruglu. Tako, u više mandata u Narodnoj Skupštini RS-a hrvatski predstavnici nisu birani od strane svoga naroda, nego od stranke kojoj su pripadali. To je imalo za posljedicu njihovo pasivno ponašanje i potpunu nebrigu za zaštitu vitalnih interesa hrvatskog naroda u ovom entitetu, kako to omogućava ustav RS (čl. 5). Od ukupnog broja Hrvata u Narodnoj Skupštini Republike Srpske dva poslanika su izabrana s liste Hrvatske političke stranke a ostalih deset s jedne od političkih stranaka koji nose predznak „srpski “ ili su programski „srpski“ orijentirane., Nisu ih mogli izabrati Hrvati nego su ih izabrali birači većinskog srpskog naroda. Dotični poslanici su svjesno ili nesvjesno prihvatili tu ulogu čime su se stavili u poziciju aktivnog sudjelovanja u provođenju politika koje su bile uglavnom protiv interesa domaćeg hrvatskog pučanstva u RS-u. Svih ovih godina, premda su u skupštinskim klupama sjedili „ovakvi“ Hrvati, nikada u NS RS nije pokrenuto niti jedno vitalno pitanje u vezi položaja hrvatskog naroda u RS-u. Čak nije pokrenuto niti jedno poslaničko pitanje koje bi se odnosilo na životna pitanja Hrvata u RS-u!

Slično je i bilo i u Vijeću Naroda RS-a u čijoj je nadležnosti također pokretanje vitalnog nacionalnog interesa kada se procijeni da je on ugrožen.

Kako su u Klubu Hrvatskog naroda u Vijeću naroda RS-a najbrojniji bili pripadnici srpski orijentirane političke stranke oni su bili u poziciji odlučivati u kojoj mjeri i da li je ugrožen vitalni nacionalni interes Hrvata u RS-u. U skladu s takvom svojom prosudbom oni su pokretali mehanizam zaštite, ako je to odgovaralo njihovim stranačkim interesima. Malobrojni članovi kluba iz hrvatskih političkih stranaka nisu imali tu mogućnost. Može se na osnovu ovakve analize lako zaključiti da je danas glavni generator lošeg stanja unutar preostalog hrvatskog korpusa u RS-u nemogućnost izbora autentičnih hrvatskih predstavnika sa lista hrvatskih političkih stranaka u predstavnička tijela i tijela javne vlasti RS-a. Začuduje da ovakve zloupotrebe ustavnih i zakonskih rješenja na štetu Hrvata u RS-u nikome ne smetaju, pa ni onima koji su dužni voditi računa o zakonitosti i nacionalnoj ravnopravnosti bez ikakve diskriminacije konstitutivnih naroda. Konstitutivni narod, ukoliko mu je omogućena istinska konstitutivnost, sam sebi bira i delegira svoje predstavnike u predstavnička tijela i tijela javne vlasti a ne bira mu ih drugi konstitutivni narod.

Štetnost takvog političkog nedjelovanja rezultirala je i veoma niskim postotkom povratka prognanih i izbjeglih Hrvata, kao i nepostojanjem sredstava i uvjeta za održiv ostanak onih koji su cijelo ratno vrijeme izdržali torture, odn. onih rijetkih, koji su se tijekom poratnih vremena uspjeli vratiti u svoja rodna mjesta.

Tu je jedan od ključeva razjašnjenja ovakvog teškog, ponižavajućeg, frustrirajućeg i nedopustivog položaja hrvatskog naroda u entitetu RS-a.

3. Budućnost zemlje

Svakodnevni životni problemi s kojima se susreću građani BiH zbog dosadašnjeg izuzetno kompliciranog ustavnog uređenja zemlje, kakvo je polučio Daytonski sporazum, već odavno traže korjenite promjene postojećeg ili donošenje posve novog Ustava BiH – koji bi jamčio jednakopravnost sva tri konstitutivna naroda i svih građana BiH na njenom cijelom teritoriju. Životni problemi običnih građana nužno diktiraju korjenite promjene no za to još uvijek nema političke volje jer postojeće stanje odgovara duboko ukorijenjenim i povezanim političkim elitama. Nadležne političke elite, ne samo u BiH nego i međunarodne zajednice, ne žele „raspakirati“ još uvijek postojeći Daytonski sporazum, takoda bi se išlo na potpuno nove aranžmane i u neke potpuno nove pregovore.

Aktualna demokracija u BH društvu snažno je prožeta etičkim relativizmom i izostankom prevažne moralne podloge, te predpolitičkih temelja nužnih za zajednički život svih građana naše zemlje, koji su pripadnici različitih etničkih, vjerskih i svjetonazorskih zajednica. Ovakva demokracija bez

vrednota pretvara se u pokvareni i zloban totalitarizam, tj. u sistem tlačiteljskoga načina vršenja vlasti koji opasno urušava pa i bezobzirno gazi ljudsko dostojanstvo.

Naša zemlja BiH i svi njezini građani imaju pravo razvijati se i izgrađivati svoju budućnost kao i svaka druga moderna europska, funkcionalna, prosperitetna država.

Zato je doista prijeko potrebno, osobito u svjetlu najnovijih političkih nervoza i društvenih zbnjenosti na europskom kontinentu da od strane kompetentnih međunarodnih predstavnika, osobito onih iz EU u BiH, konačno dođe učinkovitija i odlučnija politička, pravna i materijalna pomoć za „izvlačenje“ naše zemlje iz njene predugo trajuće apsurdne situacije. Zbog toga bi osobito trebala biti zainteresirana susjedna zemlja Hrvatska koja je kao supotpisnica Daytonskog sporazuma, a sada kao članica EU, u najboljoj poziciji da daleko aktivnijim angažmanom oko zaštite teško obespravljenoga hrvatskog naroda u BiH, a uz očekivanu jednodušnu podršku EU-a i SAD-a ujedno učinkovito doprinese konačnom izlječenju ove predugo i opasno krvareće rane na tijelu Europe.

Unatoč svim dosadašnjim razočarenjima, može se ipak govoriti o **određenom optimizmu**. On se temelji na nekim najnovijim intenzivnim potezima prema punom uključivanju zemlje u europske i euroatlantske asocijacije. To pak pretpostavlja spremnost i odlučnost svih kompetentnih političkih dužnosnika – domaćih i onih iz EU – da se urgentnije poradi na ispunjavanju od strane BiH niza predviđenih međunarodnih kriterija. Recentne rezolucije o BiH naglašavaju kako je za preobrazbu BiH u učinkovitu i potpuno funkcionalnu europsku državu nužno provesti ustavne reforme na načelima federalizma, decentralizacije, supsidijarnosti te legitimne predstavljenosti. Time bi se – i u praksi – osigurala potpuna ravnopravnost sva tri konstitutivna naroda, odn. poštivanje osnovnih ljudskih i građanskih prava i sloboda – osobnih i kolektivnih.

S pravom očekujemo, kao i svi dobronamjerni stanovnici ove zemlje da će i najodgovorniji politički dužnosnici konačno zajednički pokrenuti procese reformi i odlučnije krenuti putem koji je zacrtala Europska Unija. Nadamo se da će politički predstavnici sva tri konstitutivna naroda uz potporu međunarodne zajednice iznaći snage za kompromisna rješenja, kako bi se u prilagodbi tijekom pregovora približili visokim standardima ljudskih prava EU te da će na tom putu jačati institucionalne i ekonomske funkcije zajedničke države – čime bi u konačnici napaćeni građani i narodi BiH napokon mogli osjetiti univerzalne vrijednosti demokracije i dobiti demokratski uređene pravne države.

Za izgradnju takvog društva u BiH su prvenstveno odgovorne i domaće i strane političke elite koje su bile akteri Daytonskog mirovnog sporazuma, ali i Crkve i vjerske zajednice kao i nevladine organizacije i ostale čimbenike društvenog života u BiH - koje bi u svom djelovanju trebale promicati pravdu i mir te univerzalne vrijednosti praštanja i pomirbe. S tom namjerom i u dobroj vjeri, Komisija Justitia et Pax BK BiH je sačinila ovu izjavu u nadi da će biti poticaj svima za izgradnju humanijeg društva i suživota na cijelom prostoru zajedničke države.

U Sarajevu, 14. 12. 2015.

*Franjo Komarica,
biskup banjolučki,
predsjednik Komisije Justitia et pax BK BiH*

PRIOPĆENJA

Priopćenje sa XVII. redovnog godišnjeg zajedničkog zasjedanja HBK i BK BiH

Zajedničko godišnje zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, XVII. u nizu, održano je 26. siječnja 2015. u sjedištu HBK u Zagrebu. Na jednodnevnom zasjedanju, kojem su predsjedali nadbiskup zadarski mons. dr. Želimir Puljić, predsjednik HBK, i biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica, predsjednik BK BiH, sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH i svi članovi Hrvatske biskupske konferencije, osim jednoga koji je bio spriječen.

Dijelu zasjedanja pridružio se i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico koji je prenio blagoslov i pozdrave Svetog Oca. Kazao je kako je, s gledišta Svete Stolice, godišnje zajedničko zasjedanje dviju Biskupskih konferencija važan događaj, jer daje mogućnost, ne samo za zajedničko odlučivanje o zajedničkim pitanjima pastoralnoga života, nego također da se zajedno razmišlja o izazovima s kojima se hrvatski katolički narod mora suočiti u konkretnim situacijama ovoga vremena.

U pozdravnom govoru nadbiskup Puljić izrazio je dobrodošlicu u Hrvatsku biskupsku konferenciju novoimenovanom krčkom biskupu fra Ivici Petanjku te zaželio da, kao vrijedni sljedbenik duha svetog Franje i dobar poznavatelj crkvene povijesti, bude unutar Biskupske konferencije mudar savjetnik u promicanju posvećenog života i formaciji prezbitera i laika. Govoreći o zajedničkom zasjedanju biskupa iz Republike Hrvatske i BiH, zahvalio je Bogu što, iako djeluju u dvije države, preko dviju konferencija putem zajedničkih poslova i umreženih institucija služe istom narodu te na zasjedanjima dijele svoje brige i radosti, nade i tjeskobe.

Pozdravljajući sve nazočne u ime BK BiH, biskup Komarica je, između ostalog, posebno spomenuo privođenje kraju postupaka za beatifikaciju slugu Božjih nadbiskupa Josipa Stadlera i Petra Barbarića te katastrofalne poplave koje su pogodile brojne župe Vrhbosanske nadbiskupije i dio župa Banjolučke biskupije. Zahvalio je za dragocjenu pomoć koju je stradalima pružio Hrvatski Caritas, premda je i sam morao skrbiti za brojne stradale na području Republike Hrvatske.

Biskupi su upoznati s aktualnim pitanjima hrvatske inozemne pastve. Trenutno diljem svijeta ima 184 hrvatskih katoličkih župa i misija u kojima djeluje 195 svećenika, 49 časnih sestara i 46 pastoralnih suradnika. Promišljajući o izazovima pred kojima se nalazi hrvatska inozemna pastva,

posebno je istaknut problem novog vala iseljavanja poglavito mladih obitelji i samaca. Naglašena je potreba ozbiljnog suočavanja s tim problemom na svim razinama te izražena zahvalnost svim koji djeluju u hrvatskoj inozemnoj pastvi za njegovanje vjerskog i nacionalnog identiteta te očuvanje obiteljskih vrijednosti među hrvatskim iseljenicima.

Predsjednici Hrvatskog Caritasa i Caritasa BK BiH informirali su biskupe o prošlogodišnjoj akciji Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH te o pripremama za ovogodišnju akciju pod geslom „Nositi Isusovu ljubav“. Ponovno je istaknuto da ova akcija ima za cilj, ne samo materijalnu pomoć, nego jačanje međusobne povezanosti na duhovnoj i svakoj drugoj razini između Crkve u RH i BiH. Biskupi iz BiH su i ovom prigodom zahvalili svima koji su se uključili u ovu akciju, ali i u mnoge druge manje akcije kojima se pomaže opstanak u BiH Hrvata katolika, napose u onima dijelovima u kojima su egzistencijalno ugroženi.

Razmatrajući zajednička liturgijska pitanja, biskupi su dali smjernice za nastavak pripreme i tiskanje novog kantuala. Također su dali smjernice za poduzimanje potrebnih koraka za odobrenje datuma i molitava na spomendane pojedinih hrvatskih blaženika.

Biskupi su, između ostalog, također saslušali i izvješće o radu Komisije HBK i BK BiH za Hrvatski martirologij. Predstavljene su sve, do sada poduzete aktivnosti na popisivanju svih žrtava katolika na području obiju konferencija s posebnim naglaskom na onim osobama koje su dale svoj život iz ljubavi prema vjeri te bi se mogao pokrenuti proces za njihovo proglašenje blaženim.

Zagreb, 26. siječnja 2015.

Tajništvo BK BiH

Tajništvo HBK

Priopćenje sa 63. redovitog zasjedanja BK BiH

Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su 13. ožujka 2015. u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu i 20. ožujka 2015. u Biskupskom ordinarijatu u Mostaru svoje 63. redovito zasjedanje pod predsjedanjem biskupa banjolučkog mons. dr. Franje Komarice. U Mostaru su, osim članova Biskupske konferencije BiH, također sudjelovali delegati: Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, biskup križevački, Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda mons. Ilija Janjić, biskup kotorski, i Talijanske biskupske konferencije mons. Dino de Antoni, nadbiskup u miru iz Gorizije.

Na početku zasjedanja u Mostaru predsjednik BK biskup Komarica izrazio je dobrodošlicu svim nazočnima te se osvrnuo na proteklo petogodišnje razdoblje svoga predsjedanja. Podsjetio je da je održano 38 sjednica što plenarnog zasjedanja BK BiH i njezina Stalnog vijeća, što zajedničkog zasjedanja s Hrvatskom biskupskom konferencijom te zasjedanja BK BiH s Konferencijom viših redovničkih poglavara i poglavarica i, napose, s franjevačkim provincijalima u Bosni i Hercegovini. Naveo je značajan broj urađenih poslova i ostvarenih projekata za dobro Crkve i ljudi u BiH te za Crkvu u okruženju i diljem Europe.

Na dijelu zasjedanja u Mostaru sudjelovao je i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto. U razgovoru nuncija Pezzuta s biskupima bilo je riječi o potrebi ažuriranja dušobrižništva u bolnicama i zatvorima, o upravo završenu pohodu biskupa „ad limina Apostolorum“ u Rimu te o ovogodišnjem obilježavanju Papina dana početkom srpnja 2015. godine.

Delegati Biskupskih konferencija prenijeli su članovima BK BiH izraze bratske solidarnosti članova njihovih Konferencija izvijestivši biskupe o nekim osobito aktualnim pastoralnim pitanjima i projektima koje poduzimaju u svojim partikularnim Crkvama. Čestitali su biskupima BK BiH na velikom Božjem daru u najavljeni apostolskom pohodu pape Franje početkom mjeseca lipnja ove godine Sarajevu, nadodavši da će se biskupi, a i vjernici iz njihovih Biskupskih konferencija, priključiti tome jedinstvenom radosnom događaju za Crkvu i sve ljude u BiH.

Biskupi BK BiH su zamolili biskupa Kekića da prenese zahvalnost članovima HBK, brojnim katolicima i svim ljudima dobre volje u Republici Hrvatskoj što su i ove godine svojom molitvom i materijalnim doprinosom u okviru Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini pokazali svoju solidarnost i blizinu.

Tijekom zasjedanja biskupi su, između ostalog, razmotrili pristigle službene dopise i donijeli konkretne zaključke.

Informirani su o dosadašnjim pripremama za najavljeni apostolski pohod Svetog Oca Sarajevu, 6. lipnja 2015., iznijeli svoje želje i dali određene sugestije.

Detaljno su se osvrnuli na svoj upravo završeni službeni pohod Svetom Ocu i uredima Rimske kurije „ad limina Apostolorum“ koji je trajao od 10. do 17. ožujka 2015. Izrazili su zahvalnost Bogu što su imali prigodu tijekom Misnih slavlja u četiri velike rimske bazilike - Sv. Petra, Sv. Pavla, Sv. Ivana Lateranskoga i Sv. Marije Velike - te u crkvi Ara coeli i u hrvatskoj crkvi sv.

Jeronima slaviti Mise i na osobit način moliti za Crkvu i sve ljude u Bosni i Hercegovini. Posebno su molili na grobovima apostolskih prvaka svetih Petra i Pavla i na grobu svetog Ivana Pavla II. za sve članove svojih biskupijskih zajednica. Osobito su zahvalni za nezaboravan susret s papom Franjom i za njegovu očinsku poruku koju su primili. Osjećaju se obogaćeni otvorenim i konstruktivnim razgovorima i bratskim susretima u Državnom Tajništvu Svete Stolice te u sjedištima brojnih Kongregacija i Papinskih vijeća. Posebnu zahvalnost osjećaju prema ravnateljstvu i članovima Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima zbog njihova izvanredna gostoprimstva i raspoloživosti za brojne usluge.

Biskupi su saslušali izvješća svih svojih Komisija, Vijeća i drugih tijela BK. Za neke od njih dali su konkretne sugestije za daljnji rad. Saslušali su i izvješće o radu Papinskih misijskih djela u BiH te izrazili zahvalnost nacionalnom i dijecezanskim ravnateljima za uspješno organiziran 26. susret misionara Crkve u Hrvata u mjesecu srpnju 2014. u Sarajevu. Potiču sve svećenike, redovnike redovnice i sve vjernike na trajnu molitvu i potporu misionarima i misijama. Biskupi su prihvatili i podržali prijedlog Nacionalnoga vijeća PMD BiH da se nova misijska akcija, koja će se od srpnja 2015. godine provoditi na području cijele BiH, namijeni kao pomoć Misiji Njoko u Zambiji, gdje djeluje krčki svećenik don Boris Dabo.

Nakon što je dosadašnjem predsjedniku istekao petogodišnji mandat, biskupi su za novoga predsjednika izabrali nadbiskupa metropolita vrhbosanskoga kardinala Vinka Puljića, za dopredsjednika mons. dr. Tomu Vukšića, vojnoga biskupa u BiH, a za člana Stalnoga vijeća mons. dr. Peru Sudara, pomoćnoga biskupa vrhbosanskog.

Na predstojećoj Biskupskoj sinodi o Obitelji, koja će se održati od 4. do 25. listopada 2015. u Vatikanu, biskupe BK BiH predstavljat će mons. Tomo Vukšić.

Sa zasjedanja u Mostaru biskupi su uputili katolicima u zemlji i u zemljama okruženja poziv „na molitvu i duhovnu pripravu za dragocjeni susret s papom Franjom“ u Sarajevu, 6. lipnja 2015.

Biskupi su slavili Euharistiju, 19. ožujka u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru na svetkovinu sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a propovijedao biskup Vukšić.

*Mostar, 20. ožujka 2015.
Tajništvo BK BiH*

Priopćenje sa 64. redovitog zasjedanja BK BiH

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 13. i 14. srpnja 2015., u zgradi Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci svoje 64. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Na zasjedanju su sudjelovali svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati: Hrvatske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, vladika križevački, Slovenske biskupske konferencije mons. Jurij Bizjak, biskup koparski, i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda biskup Dodë Gjergji, apostolski upravitelj prizrenski.

Izrazivši blisku povezanost članova svojih Biskupskih konferencija s Crkvom u Bosni i Hercegovini i njezinim pastirima, biskupi delegati su ukratko upoznali sudionike zasjedanja s glavnim izazovima s kojima se susreću krajevne Crkve u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i Kosovu.

Biskupi su još jednom uputili izraze iskrene zahvalnosti Katoličkoj Crkvi i svim dobročiniteljima u Hrvatskoj i Sloveniji koji su pomogli ljudima pogođenim poplavama i klizištima u Bosni i Hercegovini ističući ponovno veliko zauzimanje Caritasa na planu organizirane pomoći ugroženim osobama.

Biskupi su detaljno upoznati s prijedlogom održavanja jednog radnog susreta biskupa pojedinih zemalja jugoistočne Europe s inozemnim crkvenim dobročiniteljima koji bi za temu imao pronalaženje još učinkovitije pomoći biskupijskim zajednicama u pojedinim zemljama u kojima su katolici manje brojni.

Tijekom susreta s biskupima, apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto osvrnuo se, između ostaloga, na posjet Svetog Oca Bosni i Hercegovini, 6. lipnja 2015. u Sarajevu ističući kako se tom prigodom pokazalo da se, kada postoji volja, mogu postići odlični rezultati čak i na političkom planu. Također je kazao da je krajevna Crkva u Bosni i Hercegovini pokazala da može nadržati samu sebe i da, kada hoće i vjeruje, može postići željene konkretne rezultate. Upoznao je biskupe s uspostavom i prvom sjednicom novog saziva Mješovitog povjerenstva za provedbu Temelnog ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine i Dodatnog protokola na Temeljni ugovor.

Osvrnuvši se na provedbu zaključaka s prošlog zasjedanja, biskupi su odlučili uputiti Kongregaciji za proglašenje svetim zamolbu da blažene

Drinske mučenice i blaženi Ivan Merz budu uvršteni u liturgijski kalendar Biskupske konferencije BiH.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata sa: zasjedanja Talijanske biskupske konferencije održanog od 18. do 21. svibnja 2015. u Rimu, Hrvatske biskupske konferencije održanog od 14. do 16. travnja 2015. u Zagrebu, s biskupskog ređenja mons. Alojzija Cvikla koje je bilo 26. travnja 2015. u Mariboru, s XII. međunarodnog simpozija sveučilišnih profesora održanog od 25. do 27. lipnja 2015. u Rimu, sa susreta predsjednika Biskupskih konferencija Jugoistočne Europe održanog od 17. do 21. travnja 2015. u Bukureštu te sa susreta glasnogovornika i generalnih tajnika europskih biskupskih konferencija održanih od 17. do 21. lipnja 2015. u Pragu.

Biskupi su zadužili predsjednika BK BiH i predsjednika Vijeća za liturgiju da, u suradnji s nadležnim osobama u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, porade na što skorijem tiskanju zajedničkoga Kantuala.

Biskupi su saslušali godišnje izvješće o djelovanju Caritas Biskupske konferencije BiH. Izrazili su zahvalnost djelatnicima Caritas i brojnim dobročiniteljima koji su nastavili pomagati ljudima pogođenim poplavama u obnovi njihovih domova i dobara od kojih su živjeli te tako dajući svoj doprinos opstanku na prostorima BiH. Konstatirali su da su dijecezanski Caritasi u BiH dokazali svoju doraslost i takvom neočekivanom velikom izazovu katastrofalnih poplava na području Vrhbosanske nadbiskupije te Banjolučke biskupije. Raduje ih da Caritas ulaže napore za jačanje župnih Caritas te volontarijata u biskupijama i župama. Razgovarali su i o valoriziranju Caritasova projekta obrazovanja odraslih za socijalna zanimanja koji provodi Socijalno-edukativni centar u Banjoj Luci sa svojim podružnicama u Vrhbosanskoj nadbiskupiji te Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji, a u kojem je sudjelovalo oko 1 300 osoba u tri javno važeća programa i oko 25 neformalnih obuka.

Biskupi su razmotrili prijedlog novog Statuta Caritas Biskupske konferencije BiH koji za cilj ima što bolju koordinaciju u djelovanju biskupijskih Caritas kao i predstavljanje njihovih potreba u inozemstvu i pred državnim institucijama u BiH. Izrazili su zahvalnost članovima radne grupe te dali potrebne smjernice za doradu predloženog Statuta.

Biskupi su usvojili godišnje financijsko izvješće Nadzornog vijeća Caritas Biskupske konferencije BiH za 2014. godinu.

Povjereno je predsjedniku Vijeća za katehezu BK BiH da dogotovi pravilnik Povjerenstva za školski vjeronauk do sljedećeg zasjedanja BK BiH.

Biskupi su se osvrnuli na pastirski posjet pape Franje Bosni i Hercegovini počevši od datuma najave njegova pohoda do odjeka spomenutog pohoda u zemlji i svijetu te provedbe Papinih poruka. Uputili su izraze zahvalnosti svima koji su na bilo koji način doprinijeli organizaciji Papina posjeta i stvaranju lijepog ozračja kao i svima koji su 6. lipnja došli u glavni grad Bosne i Hercegovine ujediniti se u molitvi s vrhovnim svećenikom. Potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica da nastave moliti i raditi za mir u Bosni i Hercegovini i za stvaranje potrebnih uvjeta za ostanak u njoj u vlastitom identitetu živeći s drugima i drugačijima. Raduje ih da su se hodočasnici iz BiH pridružile tisuće vjernika iz Hrvatske i drugih zemalja na čelu sa svojim pastirima.

Biskupi će sudjelovati na Misnom slavlju, 15. srpnja u banjolučkoj katedrali na proslavi svetkovine sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika Banjolučke biskupije i naslovnika katedrale. Euharistijsko slavlje predvodit će apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto.

*Banja Luka, 14. srpnja 2015.
Tajništvo BK BiH*

Priopćenje sa 65. redovitog zasjedanja BK BiH

Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su, 4. i 5. studenog 2015. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu svoje 65. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati Hrvatske, Austrijske i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Beogradu. Delegati su prenijeli bratsko zajedništvo njihovih konferencija te ukratko izvijestili o važnijim događanjima u svojim krajevnim Crkvama.

Tijekom zasjedanja s biskupima se susreo i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto koji je istaknuo, između ostalog, da za obnovu partikularne Crkve u Bosni i Hercegovini mogu osobito poslušati tri poticaja: učiteljstvo pape Franje u ove tri godine pontifikata, nedavni Papin pohod Bosni i Hercegovini i Izvanrednu godinu božanskog milosrđa.

Biskupi su odredili svoje delegate za predstojeće međunarodne susrete te saslušali izvješće predsjednika BK BiH o sudjelovanju na plenarnom zasjedanju Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) koje je održano

na poziv jeruzalemskoga latinskog patrijarha Fouada Twala u Svetoj zemlji od 11. do 16. rujna 2015.

Biskupi su saslušali izvješće svoga delegata mons. Tome Vukšića, vojnog biskupa u BiH, s 14. opće redovite Biskupske Sinode o obitelji koja je održana od 4. do 25. listopada 2015. u Vatikanu. Izneseno je nekoliko podataka: na Sinodi je sudjelovalo 270 sinodskih otaca; uz njih je bilo 14 predstavnika drugih kršćanskih Crkava i crkvenih zajednica te 51 promatrač: 17 bračnih parova i 17 pojedinaca; sinodski oci održali su 328 govora, a promatrači 33 govora; održan je 51 intervent na predloženu konačnu *Relatio Synodi* (Sinodsko izvješće); sinodski oci su predložili 1355 primjedaba na ponuđeni početni tekst *Instrumentum laboris* (Radni dokument).

Biskup Vukšić je u izvješću istaknuo da se konačni dokument (*Relatio finalis*), koji je izrađen za papu Franju i njemu predan, poziva na Objavu, crkvenu tradiciju i nauk suvremenoga crkvenog učiteljstva o braku i obitelji. U dokumentu se podsjeća da nauk o nerazrješivosti ženidbe nije breme, već Božji dar i ljepota, istina utemeljena na Kristu i njegovoj svezi s Crkvom. Nigdje se ne spominje pristup Euharistiji za rastavljene i ponovo oženjene, ali se ističe da te osobe nisu isključene iz pastoralne skrbi Crkve i stoga ih se potiče da s pastirima ispituju savjest o svojoj situaciji. Razlučivanje odnosa između objavljene istine i naravnoga zakona kao objektivne norme s jedne strane i subjektivnoga stanja savjesti u pojedinim slučajevima s druge strane valja biti u skladu s naukom Crkve i u povjerenju da Bog nikome ne uskraćuje svoje milosrđe. Posebno je istaknuta potreba sustavne i ozbiljne pripreve za sklapanje ženidbe, ispravnoga spolnog odgoja te promicanja odgovornoga roditeljstva prema nauku Crkvenog učiteljstva. Sinoda upozorava na teške pogibelji koje prijete obitelji, poput pobačaja i eutanazije, te poziva na zaštitu svetosti života od začeca do naravne smrti.

Biskupi su odobrili izmijenjeni Statut Caritasa Bosne i Hercegovine koji je usklađen sa Statutom Međunarodnog i Europskog Caritasa s ciljem što učinkovitijeg služenju potrebnima.

Biskupi na kraju svog zasjedanja upućuju zajedničku poslanicu svećenicima, redovnicima, redovnicama i Božjem narodu u povodu Godine božanskog milosrđa. Poslanica nosi naslov: „Milosrdni poput Oca“. Svaki će dijecezanski biskup donijeti konkretne odredbe za Godinu božanskog milosrđa u svojoj biskupiji. U tom povodu biskupi su odlučili upriličiti više duhovnih obnova za katoličke laike.

Biskupi su dali smjernice za osnivanje Katehetskog ureda Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine.

Donijeli su odluku da Treća korizmena nedjelja bude nedjelja međubiskupijske povezanosti i solidarnosti s posebnim naglaskom na župe u kojima je ostao mali broj vjernika.

Dogovoreno je da Treći međudekanski sabor bude održan 28. travnja 2016. u Travniku.

Također je dogovoreno da Treći susret svećenika Bosne i Hercegovine bude održan, 16. lipnja 2016. u Tomislavgradu na temu božanskog milosrđa. Naglašeno je da su na ovaj susret, osim svećenika koji djeluju u Bosni i Hercegovini, također dobro došli svećenici, dijecezanski i redovnici, kao i biskupi podrijetlom iz Bosne i Hercegovine koji djeluju u drugim biskupijama.

Biskupi su 3. studenog 2015. slavili Svetu misu u katedrali Srca Isusova kojom je obilježena 20. obljetnica Caritasa Biskupske konferencije BiH. Misu je predvodio i održao homiliju kardinal Puljić, predsjednik Caritasa BiH. Biskupi su također 4. studenog slavili Euharistiju u kapelici Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa. Misu je predvodio kardinal Puljić, a propovijedao mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki.

*Sarajevo, 5. studenog 2015.
Tajništvo BK BiH*

Deseti susret biskupa BK BiH s članovima Konferencije VRPP BiH

Na blagdan sv. Katarine Sijenske, djevice i crkvene naučiteljice i suzaštitnice Europe, 29. travnja 2015. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu, održan je Deseti susret biskupa Biskupske konferencije BiH s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine.

Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a sudjelovali su svi biskupi Biskupske konferencije BiH i svi provincijali i provincijske glavarice sa sjedištem u BiH kao članovi Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH.

Biskupi su upoznati s tijekom Trinaeste godišnje skupštine spomenute Konferencije održane 11. travnja 2015. u samostanu sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga Provincije Majke Divne u Livnu.

Razmišljajući o djelovanju redovnica i o ženskim redovničkim zvanjima, sudionici su naglasili važnost sebedarja u obiteljima u kojima rastu duhovna zvanja te svjedočko radosno življenje onih koji su se odazvali slijediti izbližega Krista Zaručnika.

Provincijalni poglavari i poglavarice saslušali su izvješće o pohodu biskupa *Ad limina Apostolorum* od 9. do 17. ožujka 2015. u Rimu tijekom kojeg su, između ostalog, pohodili grobove apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla te imali službene razgovore u 14 dikasterija Svete Stolice, a vrhunac je bio susret sa Svetim Ocem papom Franjom.

Biskupi su s radošću primili na znanje brojne aktivnosti koje poduzimaju redovničke zajednice u Godini posvećena života, među kojima su navedena: Misna slavlja, klanjanja pred Presvetim, duhovne obnove, trajna formacija, razmatranja, susreti redovnika i redovnica, hodočašća, franjevačke pučke misije, promocija zvanja, obilježavanje pojedinih dana koji će svoj vrhunac imati u Redovničkom danu predviđenu za subotu, 5. rujna 2015. u Tolisi...

Sudionici su upoznati s tijekom priprema za pastirski pohod pape Franje Bosni i Hercegovini, 6. lipnja 2015. u Sarajevu.

Biskupi ponovno potiču sve članove svojih zajednica i sve vjernike na molitvu za blagoslovljen pohod i za izgradnju pravedna mira kao uvjet za istinski duhovni, gospodarski i svaki drugi napredak domovine Bosne i Hercegovine. Osobito potiču na molitvu krunice u mjesecu svibnju. Također pozivaju sve svećenike, redovnike, redovnice i vjernike da se, 6. lipnja 2015. okupe na Svetoj misi s papom Franjom na stadionu Koševo.

Sudionici susreta pozivaju sve vjernike na molitvu, ali i na konkretnu pomoć preko Caritasa teško stradalom stanovništvu Nepala pogođenom razornim potresom.

*Sarajevo, 29. travnja 2015.
Tajništvo BK BiH*

Peti susret biskupa BK BiH s franjevačkim provincijalima u BiH

Peti susret biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine s franjevačkim provincijalima u BiH održan je, 29. travnja 2015. u Nadbiskupskom ordinarijatu vrhbosanskom u Sarajevu. Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, predsjednik BK

BiH, a sudjelovali su svi biskupi te franjevački provincijal Bosne Srebrene fra Lovro Gavran i provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko.

Razmatrajući činjenicu novoga zabrinjavajućeg vala odlaska Hrvata katolika iz Bosne i Hercegovine, biskupi i provincijali ponavljaju, na što već dvadeset godina uporno ukazuju, da je daytonsko uređenje i njegova selektivna primjena, prvenstveno na štetu hrvatskoga naroda, pretvorilo Bosnu i Hercegovinu u mjesto teškoga življenja za veliku većinu njezinih stanovnika. Koliko god razumiju da se ljudi, zbog nemogućnosti zaposlenja i rasprostranjenosti nedopustive korupcije, odlučuju na odlazak u nesigurno, boli ih činjenica da mnogi Hrvati, zbog utemeljenog osjećaja neravnopravnosti i političke podređenosti i praktične diskriminacije, ovu zemlju sve manje osjećaju i svojim dijelom domovine. Iako svjesni neosjetljivosti i sebičnosti političkih moćnika, znaju da vjera u Boga i ljubav prema čovjeku u nevolji obvezuje Crkvu činiti sve što joj je moguće kako bi pomogla onima koji, unatoč svim poteškoćama i izazovima, ostaju na svome. Stoga pozivaju vjernike ali i sve druge građane ove napaćene zemlje da dodatnim znakovima dobre volje i zauzetosti ovu zajedničku nam domovinu od mjesta isključivosti, sukoba i siromaštva pretvaraju u mjesto prihvaćanja, susreta i blagostanja.

Biskupi i provincijali su razmišljali o iznalaženju najboljeg pastoralnog odgovora u vremenu kada su brojne župe u BiH ostale s malim brojem vjernika. Izražena je svijest o potrebi što bolje duhovne skrbi i za malobrojne vjernike, ali i briga za svećenike koji se nerijetko susreću s brojnim poteškoćama na takvim župama kao i sve veća briga za pastoralne djelatnike u hrvatskim katoličkim misijama.

Ponovno je dotaknuto pitanje zajedničkog oblikovanja pastoralne godine svršenih bogoslova na Katoličkom bogoslovnom fakultetu i Franjevačkoj teologiji u Sarajevu.

Sarajevo, 29. travnja 2015.

Tajništvo BK BiH

Održan Drugi međudekanski susret u Bosni i Hercegovini

U četvrtak, 30. travnja 2015. u prostorijama Nadbiskupskog sjemeništa Petar Barbarić u Travniku Drugi međudekanski susret na razini cijele Bosne i Hercegovine pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića.

Na susretu su, uz kardinala Puljića, sudjelovali svi ostali članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine (BK BiH): biskup banjolučki mons. Franjo Komarica, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Ratko Perić, vojni biskup u BiH mons. Tomo Vukšić, pomoćni biskup vrhbosanski mons. Pero Sudar, pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren, provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Lovro Gavran, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko i 25 dekana iz cijele BiH. Također su sudjelovali i članovi Vijeća za kler BK BiH koje je dalo inicijativu za ovakve susrete.

U svom pozdravu kardinal Puljić istaknuo je da ovaj susret ima u prvom redu za cilj poslati javnosti snažnu poruku zajedništva krajevne Crkve u Bosni i Hercegovini te međusobnog uvezivanja za hrabro suočavanje sa svim izazovima ovog vremena i ovih prostora. Napominjući da je završena kauza časnog sluga Petra Barbarića, istaknuo je da se očekuje Papino odobrenje čuda i potom datum proglašenja blaženim koje se predviđa upravo u Travniku.

Razmišljajući o točki dnevnog reda pod naslovom: „Pastoralni preustroj župa“, sudionici su u otvorenom bratskom ozračju iznosili svoja razmišljanja o najboljem načinu da se odgovori izazovu poratnog vremena kada je veliki broj župa ostao s malim brojem vjernika. Osvrćući se na teško vrijeme rata i prvih poratnih godina, izražena je osobita zahvalnost brojnim svećenicima, redovnicima i redovnicama koji su i tijekom najtežih dana rata i poraća ostali sa svojim vjernicima ili se među prvima vratili u razorene župe sa željom da se ostvari povratak. Sudionici su s tugom u srcu konstatirali činjenicu da se, ponajprije zbog nepravednog daytonskog ustroja zemlje ali i nedovoljne spremnosti brojnih međunarodnih i domaćih predstavnika vlasti, u mnogim mjestima dogodio malen povratak. U isto su vrijeme izrazili svoju spremnost i nadalje pastoralno skrbiti za sve vjernike te podupirati ostanak. Zbog nastalog nesrazmjera na pastoralnom planu u odnosu na broj vjernika i svećenika, razgovaralo se o načinima mogućeg preustroja župa koji bi omogućio potrebnu pastoralnu skrb svim vjernicima i u isto vrijeme vodio brigu o dobru svih svećenika te o pomoći u pastoralnoj skrbi velikog broja vjernika koji su otišli izvan svoje domovine Bosne i Hercegovine.

Sudionici su razmišljali i o nastavku izgradnje mostova međusobne povezanosti između krajeva, dekanata i župa s većim brojem vjernika s malobrojnim župnim zajednicama kako bi im bili prije svega duhovna i moralna, ali i materijalna potpora u nastojanju da opstanu svoji na svome. Ta međusobna povezanost bila bi posebno vidljiva tijekom proslave raznih blagdana, duhovnih obnova, susreta, hodočašća...

Svi sudionici uzeli su udjela u svečanom Misnom slavlju u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage u znak zahvalnosti Bogu što je papa Franjo 18. ožujka 2015. odobrio Dekret o „herojskim krjepostima“ po kojem se slugu Božjega Petra može zvati Časnim. Euharistiju je predvodio kardinal Puljić, a propovijedao biskup Perić.

ODOBRENJE NOVOG STATUTA CARITASA BOSNE I HERCEGOVINE

U skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava, Temelnog ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju Crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini i u skladu sa Statutom Caritas Internationalis, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, na svom 65. redovitom zasjedanju, održanom 4. i 5. studenog 2015. u Sarajevu, odobrila je novi Statut Caritas Bosne i Hercegovine koji stupa na snagu datumom ovog odobrenja.

Na sve djelatnike Caritas Bosne i Hercegovine obilje Božjeg blagoslova želeći im uspješan rad u pomaganju potrebnima!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH i Caritas BiH*

*Mons. Ivo Tomašević
generalni tajnik BK BiH*

Temeljem odredbi Zakonika kanonskog prava, Temeljnog ugovora Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju Crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini i u skladu sa Statutom Caritasa Internationalis, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, na svom 65. redovitom zasjedanju, održanom 4. i 5. studenog 2015., donosi

STATUT CARITASA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

OSNOVNE ODREDBE

- 1.1. Ovim Statutom Caritasa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Caritas BiH) utvrđuje se:
- a) naziv i pravni status,
 - b) osnivač,
 - c) sjedište,
 - d) narav i svrha,
 - e) znak,
 - f) članice, njihova prava i obveze,
 - g) djelatnost,
 - h) organizacijska struktura,
 - i) financiranje,
 - j) druga pitanja utvrđena zakonom.
- 1.2. Statut Caritasa BiH je osnovni opći akt.
- 1.3. Svi drugi pravni akti (poslovnici, pravilnici, kodeksi i slično) koji se donose radi detaljnijega pravnog uređenja odredba ovoga Statuta moraju biti u skladu sa Zakonikom kanonskoga prava, civilnim zakonima BiH i ovim Statutom.

Članak 2.

NAZIV I PRAVNI STATUS

Puni naziv je: Caritas Bosne i Hercegovine.

Skraćeni naziv je: Caritas BiH.

Caritas BiH je pravna osoba koja djeluje na crkvenom i civilnom području.

Caritas BiH je upisan u Registar za Katoličku crkvu u BiH kod Ministarstva pravde BiH pod brojem 35/05, knjiga II.

Caritas BiH punopravni je član *Caritasa Internationalis* i *Caritasa Europe*.

Članak 3.

OSNIVAČ

Osnivač Caritasa BiH je Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnivač).

Članak 4.

SJEDIŠTE

Caritas BiH ima sjedište u Sarajevu, u Ulici Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka broj 6.

Osnivač svojom odlukom može promijeniti sjedište Caritasa BiH.

Članak 5.

NARAV I SVRHA

Caritas BiH utemeljen je radi promicanja djelotvorne kršćanske ljubavi u skladu sa Zakonikom kanonskoga prava i odredbama Biskupske konferencije BiH te je usklađen s pozitivnim zakonskim propisima Bosne i Hercegovine.

Caritas BiH posvećen je jačanju zajedništva među (nad)biskupijskim Caritasima, ali i zajedništva među vjernicima u potrazi za općim dobrom, imajući u vidu osobe u potrebi koje se nalaze u središtu promišljanja i djelovanja Caritasa BiH u skladu s temeljnim načelima socijalnog nauka Katoličke crkve.

Članak 6.

ZNAK I PEČAT

Caritas BiH nosi znak *Caritasa Internationalis* s natpisom CARITAS BOSNE I HERCEGOVINE.

Caritas BiH i njegove članice redovito prilagođuju svoj znak promjenama znaka Međunarodnoga Caritasa (*Caritasa Internationalis*).

Znakom Caritasa u Bosni i Hercegovini mogu se služiti samo (nad)biskupijski Caritasi BiH.

Caritas BiH koristi pečat i prijemni štambilj.

Pečat Caritasa BiH je okruglog oblika, promjera _____ mm, a na njemu se nalazi znak Caritasa i tekst: CARITAS BOSNE I HERCEGOVINE.

Broj pečata i način uporabe uredit će se posebnim aktom Upravnog vijeća.

Štambilj je pravokutnog oblika i koristi se za evidentiranje dokumentacije.

Uporaba i čuvanje pečata i štambilja povjerava se ravnatelju.

Članak 7.

ČLANICE CARITASA BIH

Članice Caritasa BiH su svi (nad)biskupijski Caritasi u BiH.

Članak 8.

PRAVA ČLANICA CARITASA BIH

Temeljna prava organizacija članica su:

- a) da Caritas BiH i njegova tijela u pravnom okviru Caritasa BiH poštuju njihovu samostalnost,
- b) da sudjeluju u planiranju zajedničkih projekata, programa i aktivnosti na razini BiH te projekata i aktivnosti koje provodi Caritas BiH,
- c) da doprinosu strateškom razvoju Caritasa BiH,
- d) da budu podržani u svom radu,
- e) da prate i ocjenjuju aktivnosti Caritasa BiH sukladno Statutu i drugim pravilnicima.
- f) da najmanje jednom godišnje budu obaviješteni o općem poslovanju i finansijskom stanju Caritasa BiH.

Članak 9.

OBVEZE ČLANICA CARITASA BIH

Temeljne obveze organizacija članica su:

- a) uskladiti svoje dokumente i dokumente svojih ustanova s dokumentima Caritasa BiH (statut, pravilnici, etički kodeks, strateški planovi i slični dokumenti od općeg značaja za djelovanje organizacije),
- b) aktivno sudjelovati u planiranju, provedbi i evaluaciji zajedničkih projekata, strateških planova i drugih aktivnosti od općeg značaja, kao i projekata koje provodi Caritas BiH, a koje Upravno vijeće prethodno odobri,

-
- c) poštovati nadležnost Caritasu BiH u međunarodnim aktivnostima i odnosima na nacionalnoj razini,
 - d) brinuti o financiranju organizacijskog ustroja i aktivnosti Caritasu BiH u skladu s financijskim pravilnikom,
 - e) podnositi Caritasu BiH izvješća za projekte koji se financiraju posredstvom Caritasu BiH.

Članak 10.

DJELATNOST CARITASA BIH

U duhu solidarnosti, poštujući supsidijarnost i autonomiju svojih članica Caritas BiH obavlja sljedeće djelatnosti:

- a) koordinira planiranje, provedbu, analizu izvješća i evaluaciju programa Caritasu međubiskupijskog značaja,
- b) predstavlja i zagovara svoje članice u stvarima od međubiskupijskoga značaja pred državnim i crkvenim ustanovama u BiH i inozemstvu.
- c) prikuplja i obrađuje informacije o potrebitima te ih predstavlja javnosti i dobrotvorima,
- d) prezentira javnosti djelovanje Caritasu te promiče karitativno djelovanje, solidarnost i volontarijat,
- e) planira i provodi izobrazbu karitativnih djelatnika i volontera na svim razinama,
- f) na dobrobit svojih članica i u skladu sa standardima Caritasu Internationalis surađuje s Caritasom Internationalis, Caritasom Europa, nacionalnim Caritasima i njihovim predstavništvima u BiH te s drugim organizacijama čije djelovanje nije u suprotnosti s načelima socijalnog nauka Katoličke crkve.
- g) u suradnji sa svojim članicama i skladu sa smjericama Upravnog vijeća, koordinira akcije pomoći nastradalima od prirodnih, elementarnih nepogoda i oružanih sukoba, uključujući uvoz i podjelu karitativne pomoći.
- h) sudjeluje u izradi socijalnih istraživanja i analizi javnih politika iz područja svoga djelovanja, zagovara promjene i surađuje s javnim sektorom te poduzima ostale zakonite radnje s ciljem unaprjeđenja javnog sustava i ostvarivanja općega dobra u skladu sa socijalnim naukom Katoličke crkve.

Članak 11.

ORGANIZACIJSKI USTROJ

Organizacijski ustroj Caritasu Bosne i Hercegovine čine:

- predsjednik,
- Upravno vijeće,
- Nadzorno vijeće,
- Središnji ured ,
- ravnatelj,
- zamjenik ravnatelja.

Članak 12.

PREDSJEDNIK

Predsjednik Caritasa BiH je dijecezanski biskup, član BK BiH, koji je ujedno predsjednik Upravnog vijeća.

Predsjednika Caritasa BiH bira Osnivač na mandat od pet (5) godina, koji može biti ponavljan.

Zadaće predsjednika Caritasa BiH su:

- a) brinuti za provedbu zakonitosti kroz djelovanje Caritasa BiH,
- b) sazivati i predsjedati sjednicama Upravnog vijeća Caritasa BiH,
- c) predstavljati Caritas BiH na događajima od općeg značaja,
- d) podnositi godišnje izvješće o djelovanju Caritasa BiH Osnivaču.

Članak 13.

UPRAVNO VIJEĆE

- Upravno vijeće po svojoj službi čine:
 - Predsjednik Caritasa BiH u svojstvu predsjednika Upravnog vijeća,
 - generalni vikari biskupija koje imaju svoje sjedište na području BiH, osim generalnog vikara biskupije iz koje je predsjednik,
 - ravnatelj Caritasa BiH,
 - ravnatelji (nad)biskupijskih Caritasa u BiH.
- Na sjednicama su dužni sudjelovati svi članovi Upravnog vijeća. Ako je član spriječen opravdanim razlogom, može izabrati kao svoga ovlaštenika jednoga člana Upravnog vijeća ili poslati svoga ovlaštenika. Ovlaštenik, koji nema odlučujući glas, može ipak iznositi mišljenje ovlastitelja.
- Upravno Vijeće sastaje se na redovitim sjednicama najmanje dva (2) puta godišnje, a po potrebi i češće.
- Sjednice Upravnog vijeća saziva predsjednik Caritasa BiH.

Na sjednicama Upravnog vijeća odluke se donose konsenzusom.

- O radu Upravnog vijeća vodi se zapisnik. Zapisnik se čuva u arhivi Caritasa.
- Zadaće Upravnog vijeća:
 - a) upravlja cjelokupnim poslovanjem Caritasa BiH,
 - b) odobrava: godišnji plan općeg poslovanja, godišnji plan financijskog poslovanja, standarde i procedure djelovanja, sistematizaciju radnih mjesta, strateški plan, pravilnike o poslovanju, etički kodeks i druge dokumente od općeg značaja za djelatnost Caritasa BiH,

-
- c) odobrava i prati provedbu projekata i programa Caritasu BiH,
 - d) odobrava formiranje odjela, komisija, radnih skupina i sličnih tijela na temelju prijedloga ravnatelja
 - e) daje mišljenje o godišnjem izvješću općeg poslovanja Caritasu BiH i prosljeđuje ga Osnivaču na odobrenje,
 - f) predlaže ravnatelja Caritasu BiH Osnivaču,
 - g) predlaže promjene Statuta i Pravilnika Caritasu BiH,
 - h) brine o financiranju i definira modalitete financiranja Caritasu BiH,
 - i) raspravlja o ostalim pitanjima.
- Ostala pitanja u vezi s djelovanjem Upravnog vijeća definiraju se Pravilnikom.

Članak 14.

NADZORNO VIJEĆE

Nadzorno vijeće ima najmanje tri (3) člana, a to su:

- biskup kojega bira Osnivač na mandat od 5 godina, u svojstvu predsjednika Nadzornog vijeća,
- dva financijska stručnjaka koja bira Osnivač, a imenuje predsjednik BK BiH.

Nadzorno vijeće sastaje se najmanje jednom (1) godišnje na redovitoj sjednici koju saziva i kojom predsjedava predsjednik Nadzornog vijeća.

Na sjednicama Nadzornog vijeća odluke se donose konsenzusom.

O radu Nadzornog vijeća vodi se zapisnik. Zapisnik se čuva u arhivi Caritasu.

Zadaci Nadzornog vijeća:

- a) nadzire financijsko poslovanje Caritasu BiH i daje mišljenje o financijskim pitanjima,
- b) obavlja pregled računa središnjeg ureda Caritasu BiH.
- c) daje mišljenje o godišnjem izvješću financijskog poslovanja Caritasu BiH i prosljeđuje ga Osnivaču na odobrenje,
- d) imenuje internog revizora i odobrava vanjskog revizora.

Ostala pitanja u vezi s djelovanjem Nadzornog vijeća definiraju se Pravilnikom.

Članak 15.

SREDIŠNJI URED

Središnji ured Caritasu BiH je organizacijski dio Caritasu kojim rukovodi ravnatelj. Uposlenici i volonteri središnjeg ureda izvršavaju zadatke koje im dodijeli ravnatelj.

Caritas BiH može formirati odjele, komisije, radne skupine i slična tijela sastavljena od uposlenika Središnjeg ureda, predstavnika članica i vanjskih suradnika, za planiranje i provođenje zajedničkih programa.

Odluku o formiranju tijela i imenovanje članova iz prethodnog stava donosi Upravno vijeće na temelju prijedloga ravnatelja Caritasa.

Članak 16.

RAVNATELJ

Ravnatelja Caritasa BiH predlaže Upravno vijeće, a imenuje predsjednik BKBiH.

Mandat ravnatelja traje pet (5) godina i može biti ponavljan.

Ravnatelj je pravni zastupnik Caritasa BiH.

Osnivač može donijeti odluku kojom se ravnatelju ograničavaju ovlaštenja. Odlukom se točno određuju prava, obveze i ograničenja ovlaštenja.

Zadace ravnatelja Caritasa BiH su:

- a) zastupati Caritas BiH pred crkvenim i civilnim ustanovama u BiH i inozemstvu,
- b) koordinirati djelovanje članica Caritasa BiH u stvarima od međubiskupijskoga značaja,
- c) pratiti djelovanje drugih karitativnih organizacija u BiH,
- d) sudjelovati na sjednicama Upravnog vijeća,
- e) izvršavati odluke Upravnog vijeća te ih informirati o poslovanju Središnjeg ureda,
- f) organizirati i voditi poslovanje Središnjeg ureda sukladno odredbama ovoga Statuta i zakonskim propisima,
- g) podnositi Upravnom vijeću na odobravanje: godišnji plan općeg poslovanja, godišnji plan financijskog poslovanja, godišnje izvješće općeg i financijskog poslovanja, standarde i procedure djelovanja, sistematizaciju radnih mjesta, statut i njegove izmjene i dopune, strateški plan, pravilnike o poslovanju, etički kodeks i druge dokumente od općeg značaja za djelatnost Caritasa BiH,
- h) donositi pojedinačne akte vezane za redovito poslovanje u skladu s nadležnostima,
- i) donositi odluke o prijemu i otpuštanju djelatnika uz pribavljenu suglasnog Upravnog vijeća,
- j) starati se i odgovarati za zakonitost rada Caritasa BiH,
- k) predlagati Upravnom vijeću projekte i programe na dobrobit osoba u potrebi,
- l) obavljati druge poslove koji su mu Zakonom ili drugim propisom stavljeni u nadležnost za nesmetano odvijanje poslovanja Caritasa.

Članak 17.

ZAMJENIK RAVNATELJA

Zamjenika ravnatelja Caritasu BiH predlaže Upravno vijeće, a imenuje predsjednik BK BiH.

Mandat zamjeniku ravnatelja traje pet (5) godina i može biti ponavljan.

Zamjenik ravnatelja pomaže ravnatelju u radu i zamjenjuje ga u njegovoj odsutnosti.

Članak 18.

PRESTANAK SLUŽBE

Službe članova i predsjednika Upravnog vijeća, Nadzornog vijeća, ravnatelja i zamjenika ravnatelja Caritasu BiH prestaju:

- a) istekom mandata,
- b) pismenom ostavkom,
- c) pismenom odlukom Osnivača,
- d) prestankom službe.

Članak 19.

FINANCIRANJE

Caritas BiH stječe sredstva za poslovanje:

- a) godišnjim doprinosom članica u visini koju odredi Upravno vijeće,
- b) kroz vlastite projekte i programe,
- c) iz proračuna koje koordinira u ime svojih članica,
- d) iz proračuna projekta koje realiziraju (nad)biskupijski Caritasi, a za koje je Caritas BiH posredovao,
- e) darovima fizičkih i pravnih osoba u BiH i u inozemstvu,
- f) redovitim i izvanrednim prikupljanjima
- g) zakladama,
- h) drugim zakonitim potporama.

U smislu kan. 126 § 3 Zakonika kanonskog prava, darovi primljeni u određenu namjenu mogu se upotrebljavati samo u tu svrhu.

Darovi dani *in solidum* Caritasu BiH raspoređuju se prema odluci Upravnog vijeća Caritasu BiH.

Sve ostale odredbe definiraju se Pravilnikom o financijskom poslovanju Caritasu BiH.

Članak 20.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Caritas BiH može raspustiti samo Osnivač. Upravno vijeće može predložiti Osnivaču raspuštanje Caritasa BiH. Prije raspuštanja Caritasa BiH Osnivač treba zatražiti mišljenje Papinskog vijeća *Cor Unum*.

U slučaju raspuštanja, njegova vremenita dobra prenose se na Osnivača.

Izmjene i dopune Statuta predlaže Upravno vijeće, a usvaja Osnivač.

Ovaj Statut stupa na snagu danom donošenja od strane Biskupske konferencije BiH.

SUSRETI UZ SUDJELOVANJE DELEGATA BISKUPSKE KONFERENCIJE BIH

Susret predsjednika BK Jugoistočne Europe

Izazovi obiteljskog pastoralala

Nastavljajući tradiciju, koja traje više od deset godina (2002.–2012.), predsjednici Biskupskih konferencija zemalja Jugoistočne Europe susreli su se od 17. do 21. travnja 2015. u Bukureštu (Rumunjska). Susret, ostvaren u sklopu aktivnosti Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE), održan je u Rumunjskoj na poziv nadbiskupa metropolita bukureštanskog i predsjednika Rumunjske biskupske konferencije mons. Ioana Robua. Sličnost pastoralnih izazova i stanja Katoličke Crkve u ovim zemljama razlog je ovakvih susreta. Dva su cilja: jačati odnose crkvenog zajedništva dijeleći zajedničke pastoralne izazove i produbljivati neka pitanja koja se odnose na obitelj imajući u vidu sljedeću redovno Biskupsku Sinodu (listopad 2015.) i u svjetlu Izvanredne Sinode 2014. U dijaloškoj razmjeni mišljenja na temu obitelj, biskupi su posebnu pozornost posvetili sljedećim pastoralnim izazovima:

1. Mješoviti brakovi između katolika i pravoslavaca. Postoje izazovi i problemi zbog različitosti u načinu shvaćanja braka i njegove sakramentalnosti, ali treba pratiti parove na putu vjere kako razlike ne bi vodile ka relativizmu i vjerskoj ravnodušnosti. Dobro življeni, mješoviti brakovi su iskustvo istinskog ekumenskog dijaloga. Ova tema je već bila predmet dubljeg razmatranja na njihovom susretu u Sofiji (Bugarska) 2008. godine.

2. Globalizirano gospodarstvo koje ne brine i ne posvećuje pažnju ni siromašnima niti mladima i koje često primorava ljude u ovom dijelu Europe da traže posao u drugim dijelovima svijeta. Selilaštvo je veliki izazov za obitelj koja zahtijeva posebnu pažnju Crkve. Mnoge obitelji su podijeljene zbog selilaštva. Nadati je se bližoj pastoralnoj suradnji između zemalja porijekla i onih u koje dolaze, kao što na primjer, kada se radi o pripremi za brak: katoličke zajednice zemalja koje prihvaćaju useljenike trebaju osigurati pripremu i onda pratnju mladih parova koje dolaze vjenčati se u zemlje svoga podrijetla.

3. Priprava za brak mora biti u svakom slučaju vrlo ozbiljna i praćena logikom pastoralne prihvaćenosti da bi se svatko osjetio prihvaćenim i raspoloživim za put priprave koja je također vrijeme susreta s Isusom i s

vjerom. Ne treba zaboraviti izazove digitalne kulture koja, omogućujući pristup brojnim informacijama, nije uvijek integrirana u zrelu osobnost sposobnu donositi konačne odluke i preuzeti odgovornost za obitelj.

4. **Pastoral obitelji**, koji ne može biti pastoral mase nego iznad svega pastoral bliskosti i osobnih kontakata. U zemljama Jugoistočne Europe osjećaj obitelji je vrlo živ. Obitelj je cijenjena i željena sa strane mladih. Za takav pastoral važni su i svećenici, ali i bračni parovi koji imaju važnu ulogu u praćenju u vremenima sreće i vremenima kušnje.

5. **Skupine obitelji**. Sudionici su primijetili sa zadovoljstvom i kao razlog za nadu prisutnost skupina obitelji i onih pokreta koji imaju posebnu karizmu posvećenu obitelji i koji čine temeljni resurs za pastoral obitelji.

6. Na kraju, sudionici su željeli podsjetiti da se kršćanska obitelj temelji, raste i razvija s „**nedjeljom euharistijom**“, kada s cijelom Crkvom, obitelj sjeda za stol Gospodnji. On se daruje svima nama, hodočasnici u povijesti prema cilju konačnog susreta kada će „Krist biti sve u svemu“ (Kol 3,11). "(papa Franjo, Poruka III. Izvanredne Biskupske sinode).

Impresionirani opasnom nezakonitom konstrukcijom, izgrađenom pored katedrale sv. Josipa koja je proglašena povijesnim spomenikom od nacionalnog i međunarodnog značenja 1955., sudionici su na kraju potpisali deklaraciju svjedočeći svoju solidarnost s naporima bukureštanske Katoličke Crkve da riješi to pitanje. Izrazili su želju da javne vlasti poštuju konačne odluke Žalbenog suda iz Ploiestija i Vrhovnog suda da ponovno bude uređen park koji je tu prije postojao.

Tijekom boravka u Bukureštu, Sredozemno more je doživjelo još jednu tragediju progutavši živote više od 700 ljudi koji su bili u potrazi za dostojanstvenijim životom i koje su iskoristili beskrupulozni ljudi. Sudionici susreta su molili za njih i za sve one koji su izgubili živote na sličan način i za njihove obitelji te, ujedinjujući svoj glas za svima onima koji odbacuju mirenje s nasiljem i iskorištavanjem, potvrđuju da svaki čovjek treba biti poštovan u svom dostojanstvu kao dijete Božje.

Na susretu su sudjelovali: kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski i predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, mons. Angelo Massafra, OFM, nadbiskup dračko-pultski i predsjednik Albanske biskupske konferencije i dopredsjednik CCEE-a, mons. Fragkiskos Papamanólis, kapucin, umirovljeni biskup siro-kretske-santorinski i predsjednik Grčke biskupske konferencije, i mons. Christo Proykov, apostolski egzarh Sofijski i predsjednik Bugarske biskupske konferencije.

Tijekom susreta sudionici su posjetili u gradu Bukureštu katoličku katedralu sv. Josipa gdje su slavili Misu u subotu 18. i u nedjelju 19. u crkvi punoj vjernika; grko-katoličku katedralu u Bukureštu gdje su susreli mons Mihaia Fratilu, vladiku eparhije sv. Bazilija Velikog-Bukurešt; crkvu Svete Marije od milosti, prvu katoličku crkvu u Bukureštu; sestre Družbe Isusove (engleske dame) koju je osnovala blažena Mary Ward; katoličko groblje i župu sv Terezije od Djeteta Isusa koja ima također dvije zgrade katoličke gimnazije; samostan otaca karmelićana. U tim mjestima je bilo moguće čuti svjedočanstva iz komunističkog vremena u kojem su bili vrlo oštri progoni osobito protiv grkokatolika.

U nedjelju poslijepodne biskupi su otišli u Constanca, luku na Crnom moru, koja je Vikarijat Bukureštanske nadbiskupije, gdje su ostali do ponedjeljka kako bi posjetili Constanca i Adamclisi te slavili Misu u bazilici svetog Antuna Padovanskog.

Vojni biskup u BiH mons. Tomo Vukšić na Biskupskoj sinodi

Vojni biskup u Bosni i Hercegovini mons. Tomo Vukšić govorio je dva puta na 14. općoj redovitoj sinodi biskupa. Bilo je to oba puta 9. listopada u prisutnosti pape Franje.

U prvom nastupu, kojega je, kao i svaki drugi biskup koji sudjeluje na Sinodi, unaprijed najavio na odabranu temu, komentirao je 45. odlomak radnoga materijala (*Instrumentum laboris*), koji je posvećen plodnom jedinstvu bračnih drugova. Podsjetio je da muškarac i žena, samo kao kopija mogu odgovoriti na drugi dio Božje zapovijedi upućene praroditeljima: to jest da rastu u svakom smislu i da se množe. Na taj način, ne samo kao pojedinačna stvorenja nego i kao kopija oni postaju slika Božja, jer su tako suradnici Božji u stvaranju čovjeka, su-stvaratelji nove slike Božje. Predložio je da bi konačni tekst ovu tematiku morao bolje potkrijepiti biblijskim tekstovima, jer se prvi poziv na Bibliju nalazi tek na 32. stranici radnoga materijala, te crkvenom patrističkom tradicijom, koja je izostala u pripremi cijeloga radnog materijala.

Polazeći od sadašnjega demografskog stanja katoličkih vjernika i cijeloga kršćanstva u takozvanim starim kršćanskim zemljama, lako je uočiti da postoje obitelji koje rado surađuju s Bogom stvoriteljem, ali i da postoji ubrzan pad odgovora naroda Božjega na Stvoriteljev plan, što je velik moralni i pastoralni izazov.

Ove misli ušle su i u relaciju talijanske grupe „B“, u koju je raspoređen biskup Vukšić. Ovom grupom predsjedava kardinal Edoardo Menichelli,

nadbiskup Ancone, a izvjestitelj joj je kardinal Mauro Piacenza, ravnatelj sudišta Apostolske Penitencijere.

Biskup Vukšić je podsjetio također da dolazi iz dijela Crkve, koji je već više godina obilježen pojavom sve rjeđih rođenja. Uz to, naši krajevi su pogođeni prisilnim iseljavanjem za vrijeme posljednjega rata te izostankom i sprječavanjem povratka prognanika i novim migracijskim procesima, tako da se broj katolika smanjuje, slično kao i u Europi koja sve više postaje dekristijanizirana i misijska zemlja.

U traženju rješenja, da bi se izbjeglo zamku sentimentalnih, političkih i socioloških analiza, i da se ne svede i ne potroši na inače hvalevrijedno humanitarno i karitativno djelovanje, te da svi skupa ne bismo postali čuvari muzeja vlastite prošlosti, katolička obitelj bi morala osnažiti svoju vjernost Božjem naumu. No, sadašnje stanje, više nego što je vrijeme za žaljenje, i prije negoli je problem, jest trenutak koji nas poziva na obraćenje i vjernost i da se pitamo gdje smo pogriješili mi. Ovo je znak vremena koji nas poziva da, nakon što budemo obraćeni mi, svjedočimo, propovijedamo, služimo, obraćamo i krstimo, to jest da budemo ponizni sluge nove evangelizacije Europe.

U traženju pastoralnog odgovora na izazove, Crkva ne bi smjela dopustiti da ju vodi pastoralni sentimentalizam, frustracije ili djelovanje kao da je ona „crveni križ“. Naspram tomu, vjerni kršćanskoj antropologiji o dostojanstvu i poslanju muškarca, žene i obitelji, vjerujemo da metafizička istina jest izvor i da treba biti korektiv čovjekove povijesti, vjerovanja i djelovanja. U konkretnom djelovanju vjera i teologija trebale bi usmjeravati dušobrižništvo Crkve i cijelu čovjekovu sociologiju, a objektivna istina voditi subjektivna traženja. A ne obratno. Na razini vjere i dušobrižništva, ljudska svakodnevica bi se trebala nadahnjivati na Božjoj objavi. A u traženju lijeka za takvu svakodnevicu, uključujući pitanja i problema braka i obitelji, to isto mora činiti Crkva, mistično utjelovljenje Isusa, milosrdnoga Spasitelja.

Biskup Vukšić je istoga dana dobio priliku da govori i drugi put. Ovaj put se radilo o takozvanom slobodnom govoru, za koji se sinodalni oci prijavljuju tijekom održavanja same Sinode. Naime, na jednoj od prvih sjednica talijanske radne grupe „B“, u koju je raspoređen, on je iznio zapažanje da radni materijal Sinode uopće ne spominje specifičnu dušobrižničku brigu za obitelji vojnika i predložio da bi to trebalo ispraviti. Taj prijedlog je jednoglasno podržan i predloženo mu je da isto zapažanje izloži također saborskoj dvorani.

Uvjeren da jednako misle i drugi vojni biskupi, zamolio je sinodalne oce da, na način koji budu smatrali najprikladnijim, u završnom izvještaju Sinode

prikladno mjesto nađe i ova specifična tematika. Kao razloge za to naveo je da, osim što ove obitelji postoje kao crkvena stvarnost, Crkva prema njima vrši poseban oblik dušobrižništva. Njihovi vojnički članovi sudjeluju mnogim plemenitim poslovima, kao što su humanitarne akcije i mirovne misije, i treba ih u tomu podržati. Međutim, život ovih obitelji vrlo često prati odvojenost koja sa sobom nosi velike izazove i kušnje. K tomu, cijela obitelj izravno trpi kad se njihovi članovi pripremaju ili nalaze u ratu, kad budu ranjeni, kad izgube život ili zbog rata budu opterećeni posttraumatskim sindromom, kad imaju velike moralne dileme glede svoga sudjelovanja u ratu ili procesa proizvodnje i uporabe oružja te, zbog svega toga, osjećaju veliku potrebu za savjetom, duhovnom brigom i utjehom vlastite vjere.

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

- Imenovanje za člana Odbora za mlade pri Vijeću za laike Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine: salezijanac don Danijel Vidović (dekret br. 197/2015 od 19. listopada 2015.), fra Slaven Brekalo (dekret br. 198/2015 od 19. listopada 2015.), vlč. Boris Ljevak (dekret br. 199/2015 od 19. listopada 2015.), S. Kristina Adžamić, SMI (dekret br. 221/2015 od 30. listopada 2015.), Kristina Čturić (dekret br. 220/2015 od 30. listopada 2015.),.

- Imenovanje za člana Vijeća za bogoslovna sjemeništa BK BiH do prestanka obnašanja odgojiteljske službe: vlč. Marijan Lindić (dekret br. 201/2015 od 19. listopada 2015.), vlč. Damjan Soldo (dekret br. 202/2015 od 19. listopada 2015.), vlč. Đuro Arlović (dekret br. 203/2015 od 19. listopada 2015.).

- Imenovanje na službu ravnatelja Caritasa Bosne i Hercegovine: mons. Tomo Knežević (dekret br. 227/2015 od 6. studenog 2015.).

- Imenovanje na petogodišnji mandat za člana Justiti et pax BK BiH: Frano Piplović (dekret br. 239/2015 od 7. prosinca 2015.), Pavle Mijović (dekret br. 240/2015 od 7. prosinca 2015.), Vikica Vujica (dekret br. 241/2015 od 7. prosinca 2015.), Zorica Maros (dekret br. 242/2015 od 7. prosinca 2015.).

- Imenovanje Upravnog vijeća Caritasa Bosne i Hercegovine: mons. Marko Semren, mons. Željko Majić, mons. Željko Čturić, mons. Tomo Knežević, mons. Miljenko Aničić, don Ante Komadina, vlč. Mirko Šimić (dekret br. 254/2015 od 7. prosinca 2015.).

- Praesentibus o imenovanju fra Pave Filipovića i fra Vislava Krijana za voditelje hrvatskih katoličkih misija u Aachenu odnosno Traunreutu u Njemačkoj (dekret br. 131/2015 od 18 lipnja 2015.).

- Razrješenje članstva u Upravno vijeće Caritasa BiH: Renato Nikolić (dekret br. 255/2015 od 6. studenog 2015.), Mirjana Vlaho (dekret br. 256/2015 od 6. studenog 2015.), Žaklina Garić (dekret br. 257/2015 od 6. studenog 2015.).

- Razrješenje službe ravnatelja Caritasa BiH mons. Bosiljka Rajića (dekret br. 226/2015 od 6. studenog 2015.).

- Praesentibus o imenovanju mons. Bosiljka Rajića za voditelja Hrvatskog katoličkog centra u Clifton Hillu u Melbournu u Australiji (dekret br. 251/2015 od 7. prosinca 2015.).

VIJEĆA I KOMISIJE BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

SASTAV

Stalno vijeće BK BiH

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Biskup Tomo Vukšić, dopredsjednik

Biskup Pero Sudar, član

Komisija za nauk vjere BK BiH

Biskup Tomo Vukšić, predsjednik

Članovi:

Biskup Ratko Perić, Sarajevo

Biskup Marko Semren, Banja Luka

Vijeće za bogoslovna sjemeništa BK BiH

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Preč. Josip Knežević, Sarajevo

Vlč. Damir Ivanović, Sarajevo

Vlč. Marko Mikić, Sarajevo

Vlč. Jakov Kajinić, Sarajevo

Don Ivo Šutalo, Mostar

Fra Josip Jozić, Sarajevo

Fra Danimir Pezer, Sarajevo

Fra Pero Vrebac, Sarajevo

Preč. Michele Capasso, Sarajevo

Vlč. Žarko Vladislav Ošap, Banja Luka

Vlč. Marijan Lindić, Sarajevo

Vijeće za mala sjemeništa BK BiH

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Vlč. Željko Marić, Sarajevo
Vlč. Pavo Šekerija, Sarajevo
Vlč. Žarko Vladislav Ošap, Banja Luka
Don Ivan Zovko, Mostar
Fra Josip Mrnjavac, Sarajevo
Fra Stipo Alandžak, Sarajevo
Fra Danijel Rajić, Sarajevo
Vlč. Đuro Arlović, Sarajevo
Vlč. Damjan Soldo, Sarajevo
Vlč. Boris Salapić, Sarajevo

Vijeće za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik

Članovi:

Mons. Mato Zovkić, Sarajevo
Fra Marijan Karaula, Sarajevo
Mons. Niko Ikić, Sarajevo
Vlč. Marijan Stojanović, Banja Luka
Don Ivan Bebek, Mostar
Fra Iko Skoko, Mostar

Vijeće za liturgiju BK BiH

Biskup Franjo Komarica, predsjednik

Članovi:

Fra Slavko Topić, Sarajevo
Mons. Tomo Knežević, Sarajevo
Vlč. Marko Stanišić, Sarajevo
Don Niko Luburić, Mostar
Gosp. Mario Glibić, Mostar
Fra Anthony Burnside, Mostar
Fra Danimir Pezer, Sarajevo
Vlč. Željko Marić, Sarajevo

Vijeće za katehezu BK BiH

Biskup Ratko Perić, predsjednik

Članovi:

Don Ante Pavlović, Mostar

Vlč. Tomislav Mlakić, Sarajevo

Vlč. Marko Vidović, Banja Luka

Fra Stipe Biško, Mostar

Don Marko Šutalo, Mostar

S. Mirjam Ramljak, Sarajevo

Gđa Zorica Miloš, Mostar

Vijeće za kler BK BiH

Biskup Ratko Perić, predsjednik

Članovi:

Mons. Anto Orlovac, Banja Luka

Fra Stipan Klarić, Mostar

Mons. Luka Tunjić, Sarajevo

Don Ivan Štironja, Mostar

Fra Danimir Pezer, Sarajevo

Don Tomislav Ljuban, Mostar

Vijeće za obitelj BK BiH

Biskup Marko Semren, predsjednik

Članovi:

Mons. Vlado Lukenda, Banja Luka

Don Ivan Štironja, Mostar

Vlč. Josip Lebo, Sarajevo

Gosp. Josip Gelo, Banja Luka

Gđa Ana Huml Žontar, Sarajevo

Gđa Verica Mišanović, Sarajevo

Vlč. Tomislav Mlakić, Sarajevo

Gđa Sanda Smoljo, Sarajevo

Gđa Blaženka Lukenda, Banja Luka

Vijeće za laike BK BiH

Biskup Marko Semren, predsjednik

Članovi:

Vlč. Šimo Maršić, Sarajevo
Vlč. Boris Ljevak, Banja Luka
Gđa Dragana Mišanović, Sarajevo
Gđa Marija Jurković, Banja Luka
Fra Ljubo Kurtović, Mostar
Gđa Ivana Vidović, Sarajevo
Gosp. Siniša Skočibušić, Mostar
Gosp. Dinko Periša, Banja Luka
Don Mladen Šutalo, Mostar

Vijeće za laike - Odbor za mlade BK BiH

Biskup Marko Semren, predsjednik

Članovi:

Vlč. Šimo Maršić, Sarajevo
Vlč. Boris Ljevak, Banja Luka
Don Mladen Šutalo, Mostar
Fra Danijel Rajić, Sarajevo
Fra Slaven Brekalo, Mostar
Don Danijel Vidović, Sarajevo
S. M. Kristina Adžamić, Sarajevo
Gđa Kristina Čuturić, Sarajevo

Vijeće za sredstva društvenoga priopćavanja

Biskup Tomo Vukšić, predsjednik

Članovi:

Mons. Ivo Tomašević, Sarajevo
Gosp. Brane Vrbić, Sarajevo
Fra Gabrijel Mioč, Mostar
Fra Iko Skoko, Mostar
Vlč. Josip Vajdner, Sarajevo
Vlč. Žarko Vladislav Ošap, Sarajevo
Fra Marko Ešegović, Sarajevo

Nadzorno vijeće Caritasa BiH

Biskup Tomo Vukšić, predsjednik

Članovi:

Gosp. Anton Martinović, Sarajevo

Gosp. Stiepo Andrijić, Sarajevo

Vlč. Nikola Lovrić, Turbe

Preč. Pero Ivan Grgić, Banja Luka

Don Ivan Štironja, Sarajevo

Pedagoško vijeće katoličkih “Škola za Europu”

Biskup Pero Sudar, predsjednik

Članovi:

Gosp. Milenko Brkić, Sarajevo

Mons. Ivica Božinović, Banja Luka

S. Vitomira Biljaka, Sarajevo

Gđa Sandra Bjelan - Guska, Sarajevo

Gđa Snježana Šušnjara, Sarajevo

Gđa Žana Altumbabić, Tuzla

Gđa Ines-Ivana Rajković-Ružić, Bihać

Gosp. Mojimir Džaja, Travnik

Gosp. Josip Mijatović, Sarajevo

Gđa. Dragana Livančić, Zenica

Komisija *Justitia et pax*

Biskup Franjo Komarica, predsjednik

Članovi:

Preč. Darko Tomašević, Sarajevo

Gđa Mira Bagarić, Sarajevo

Gosp. Josip Mijatović, Sarajevo

Gosp. Tomo Lucić, Sarajevo

Gosp. Frano Piplović, Banja Luka

Gosp. Pavle Mijović, Sarajevo

Gđa Vikica Vujica, Sarajevo

Gđa Zorica Maros, Sarajevo

Nadzor nad upravljanjem jedinstvenom blagajnom BK BiH

Biskup Pero Sudar

Vijeće HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu

Biskup Pero Sudar, predsjednik

Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu

Vlč. Tomislav Markić, ravnatelj

Biskupska komisija HBK i BK BiH za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu

Mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH

Članovi:

Mons. Marin Srakić, nadbiskup đakovačko-osječki

Mons. Dražen Kutleša, biskup porečko-pulski

Mons. Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački

Mons. Ante Ivas, biskup šibenski

Caritas BiH

Upravno vijeće Caritasa BiH:

Kardinal Vinko Puljić, predsjednik Caritasa BiH

Biskup Marko Semren, Banja Luka

Mons. Željko Majić, Mostar

Mons. Željko Čuturić, Vojni ordinarijat

Mons. Tomo Knežević, ravnatelj Caritasa BiH

Mons. Miljenko Aničić, ravnatelj Caritasa (Banja Luka)

don Ante Komadina, ravnatelja Caritasa (Mostar)

vlč. Mirko Šimić, ravnatelj Caritasa (Sarajevo)

Djelatnici:

Mons. Tomo Knežević, ravnatelj

G. Zlatko Malić, zamjenik ravnatelja / voditelj projekta

G. Adela Kolorici, računovođa

G. Kristijan Hrgić, blagajnik / finansijski asistent
G. Dijana Muzička, tajnica / administrativni asistent
G. Sanja Horvat, voditelj projekta
G. Božidarka Božić - Eduard, voditelj projekta
G. Miroslav Valenta, voditelj projekta
G. Srđan Vidačković, voditelj projekta
G. Gorana Lovrić, voditelj projekta
G. Suzana Božić, voditelj projekta
G. Tanja Ilić, projekt asistent
G. Danijela Bošnjak, projekt asistent

Katolička tiskovna agencija BK BiH

Mons. Ivo Tomašević, glavni urednik

Djelatnici:

G. Dražen Oberan
G. Marin Oberan
G. Davor Herceg

Tajništvo BK BiH

Mons. Ivo Tomašević, generalni tajnik
S. Emanuela Škarica, djelatnica

POHOD BISKUPA BK BIH *AD LIMINA APOSTOLORUM*

U utorak, 10. ožujka 2015. Svetom misom u 7.15h na grobu svetog Petra apostola u bazilici sv. Petra u Vatikanu biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine započeli su svoj službeni pohod Svetom „ad limina Apostolorum“ koji je trajao do utorka, 17. ožujka 2015. U pohodu su sudjelovali svi biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine: biskup banjolučki i predsjednik BK BiH mons. Franjo Komarica, nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Ratko Perić, vojni biskup u BiH mons. Tomo Vukšić, pomoćni biskup vrhbosanski mons. Pero Sudar i pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren. U njihovoj pratnji je generalni tajnik BK BiH mons. Ivo Tomašević. Tijekom pohoda „ad limina Apostolorum“ biskupi su odsjeli u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima. Rektor mons. Jure Bogdan i vicerektor vlč. Marko Đurin te svećenici studenti iz biskupija Crkve u Hrvata, koji stanuju u ovom i u drugim Zavodima, bili su im pri ruci u svemu što je bilo potrebno.

Misna slavlja

Euharistijskom slavlju **na grobu apostolskog prvaka sv. Petra** predsjedao je kardinal Puljić u zajedništvu sa svim biskupima BK BiH te uz koncelebraciju desetak svećenika Hrvata koji se nalaze na poslijediplomskom studiju u Rimu. Na kraju Mise svi zajedno su izmolili Apostolsko vjerovanje na grobu svetog Petra apostola. Poslije Euharistijskog slavlja svi biskupi su pošli kod groba sv. Ivana Pavla II. pomoliti se u tišini. Svi biskupi su slavili zajedno Svete mise **u četiri velike papinske bazilike te u crkvama Aracoeli i sv. Jeronima**, a redovito je koncelebriralo i nekoliko svećenika Hrvata koji se nalaze u Rimu na poslijediplomskom studiju. Tako su biskupi, 13. ožujka u popodnevnim satima slavili Svetu misu **u bazilici posvećenoj Svetoj Mariji Velikoj**, a Euharistiju je predvodio i pod njom propovijedao biskup Vukšić. U ovoj se bazilici čuvaju posmrtni ostaci svetog Jeronima. Dana 12. ožujka slavili su Svetu misu **u crkvi Aracoeli u Rimu** u kojoj se nalazi grob Katarina Kosača-Kotromanić, supruge bosanskog kralja Stjepana Tomaša i pretposljednje bosanske kraljice. Euharistiju je predvodio i prigodnu propovijed uputio biskup Semren.

U nedjelju, 15. ožujka biskupi su slavili Svetu misu **u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima**. Euharistijskom slavlju predsjedao je i prigodnu propovijed uputio kardinal Puljić. Na Misi su, između ostalih sudjelovali i veleposlanica Bosne i Hercegovine pri Svetoj Stolici Slavica Karačić i veleposlanik Republike

Hrvatske pri Svetoj Stolici Filip Vučak s kojima su biskupi imali kraći susret nakon Svete mise u prostorijama Zavoda. U ponedjeljak, 16. ožujka poslije podne biskupi su slavili Svetu misu u kapelici sv. Benedikta u **bazilici sv. Pavla izvan zidina**. Misu je slavio i prigodnu propovijed uputio biskup Perić.

Susret sa Svetim Ocem

U podne u ponedjeljak, 16. ožujka papa Franjo primio je u biblioteci Papinske palače u svečanu audijenciju biskupe BK BiH. Nakon osobnog pozdrava i fotografiranja papa Franjo nasamo je razgovarao s biskupima BK BiH, a nazočan je bio i tajnik Tomašević. Biskup Komarica je desetak dana prije susreta poslao Prefekturi svoj pozdravni govor Svetom Ocu te ga na kraju predao Papinom osobnom tajniku nadbiskupu Georgu Gänsweinu. Susret pape Franje s biskupima trajao je oko 50 minuta. Na kraju je papa Franjo svakom biskupu darovao svoj napisani govor za ovu prigodu, medaljon s Gospinim likom te desetak krunica i svojih uskrsnih čestitki. Susret je završen zajedničkim fotografiranjem.

Susreti u dikasterijima Svete Stolice

Biskupi su ukupno **pohodili 14 dikasterija Svete Stolice uključujući obje sekcije Državnog Tajništva**. Na svim susretima sudjelovali su svi članovi BK BiH u pratnji tajnika BK BiH. U osam Kongregacija odnosno Papinskih vijeća primili su ih kardinali koji su na njihovom čelu. U ostalim dikasterijima primili su ih tajnici nadbiskupi osim u Papinskom vijeću za jedinstvo kršćana gdje ih je primio djelatnik Vijeća. Svim dikasterijama desetak dana ranije poslan je kratki opis stanja i Crkve i BiH te ukratko naznačene teme razgovora. U svakom dikasteriju biskup Komarica kao predsjednik BK BiH ili jedan od dijecezanskih biskupa, ovisno o tome kojem Vijeću predsjeda, pročitao je uvodnu riječ. Opis općenitog stanja u BiH i Crkve u njoj u svakom prikazu bio je isti, a glasio je:

Nekoliko informacija o Bosni i Hercegovini i Crkvi u našoj zemlji. Bosna i Hercegovina još uvijek nije politički i ustavno-pravno uređena država. Iako je rat završio prije 20 godina, još uvijek je na snazi „Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini“, započet u američkoj vojnoj bazi u Daytonu 21. studenog 1995., a potpisan u Parizu 14. prosinca 1995. Aneks 4 spomenutog Sporazuma jest Ustav Bosne i Hercegovine. Mirovnim sporazumom Bosna i Hercegovina, u kojoj žive tri konstitutivna naroda: Bošnjaci, Hrvati i Srbi, uspostavljena je kao država koja se sastoji od dva entiteta, Republike Srpske (RS) i Federacije (FBiH) i to velikim dijelom na temelju ratnih osvajanja. Vijeće za implementaciju mira (PIC), koje čini grupa od 55 zemalja i međunarodnih organizacija, sponzorira i vodi proces implementacije mira, a Visoki predstavnik u BiH (OHR) je njihov tumač.

Prema neslužbenim podacima posljednjega popisa stanovništva iz 2013. godine, BiH ima oko 3.800.000 stanovnika: Bošnjaci (muslimani) - 48%; Srbi (pravoslavci) - 37,1%; Hrvati (katolici - 14,3%, te drugi 0,6%. Prema podacima Katoličke Crkve, na području BiH živjelo je 1991. godine ukupno 835.170 katolika, većinom Hrvata, a sada ih, prema našim statistikama na kraju 2014. godine ima samo 420 294 u 280 župa. U Bosni i Hercegovini ima šest muških redova, a samo franjevci imaju svoja provincijalna sjedišta u BiH i to u Sarajevu i Mostaru. Također ima 17 različitih ženskih redovničkih zajednica od kojih četiri imaju provincijalna sjedišta u BiH – tri u Sarajevu i jedna u Mostaru. U Bosni i Hercegovini ukupno živi i djeluje 578 dijecezanskih i redovničkih svećenika te 509 redovnica. Veći broj svećenika i redovnika, rođenih u Bosni i Hercegovini živi i djeluje u Hrvatskoj, u hrvatskim katoličkim misijama u inozemstvu kao i u pastoralu u pojedinim zapadnim zemljama. U Bosni i Hercegovini, također, djeluje 217 kvalificiranih vjeroučitelja. Imamo također: interdijecezansko bogoslovno sjemenište s Katoličkim bogoslovnim fakultetom, Franjevačku teologiju, Nadbiskupijsko misijsko međunarodno sjemenište „Redemptoris Mater“, Teološko-katehetski institut, interdijecezansko i franjevačko malo sjemenište te sedam katoličkih školskih centara. Nakon općih informacija biskup Komarica ili jedan od dijecezanskih biskupa ukratko bi spomenuo teme o kojima bi se razgovaralo u pojedinom dikasteriju. Uvodni pozdravi ranije su poslani preko Kongregacije za biskupe svim dikasterijima. Sugovornici u dikasterijima već su imali spomenutu pozdravnu riječ pred sobom.

Kongregacija za bogoštovlje

U prijepodnevnim satima, 10. ožujka biskupi su najprije pohodili Kongregaciju za bogoštovlje gdje ih je vrlo srdačno primio tajnik Kongregacije nadbiskup mons. Arthur Roche, po nacionalnosti Englez, a tu su bili i djelatnici: Talijan p. Corrado Maggioni, S. M.M., podtajnik, i voditelji ureda Kamerunac mons. Gérard Njen, mons. Del Rio Carrasco José Manuel, mons. Nicola Giampietro, mons. Nuambaunba Gianpier i mons. Arkadius Nocou. U uvodnoj riječi predsjednik Vijeća za liturgiju BK BiH biskup Komarica je, osim osvrta na opće društveno i crkveno stanje u BiH, kazao da u dosadašnjem provođenju liturgijske reforme Drugog vatikanskog koncila na području Biskupske konferencije BiH nije bilo većih zastranjenja. Napomenuo je da posljednjih godina nastoje ujednačiti nacionalni liturgijski kalendar s kalendarom Opće Crkve kao i da im se čini logičnim da nacionalni kalendar HBK i BK BiH budu isti jer imaju zajedničke liturgijske knjige koje koriste i u hrvatskim katoličkim misijama. Spomenuo je i prevođenje Misala te postavio pitanje u vezi s odobrenjem Kongregacije za molitve na pojedine spomendane blaženika koji se časte u nacionalnim kalendarima: Drinske mučenice (15. prosinca), blaženi Ivan Merz (10. svibnja), blaženi Alojzije Stepinac (10. veljače), blažena Marija Propetog Isusa Petković (9.

srpnja). Nakon otvorene diskusije rečeno je da biskupi trebaju napisati dopis Kongregaciji za one blaženike koje žele častiti na razini cijele Biskupske konferencije. Također je istaknuto da se treba pridržavati liturgijskih tekstova i da su: Kyrie, Gloria, Sanctus i Agnus Dei nepromjenjivi dijelovi Mise kao i da je nužno pitati dopuštenje Kongregacije ako se želi nešto mijenjati.

Papinsko vijeće za međureligijski dijalog

U sjedištu Papinskog vijeća za međureligijski dijalog biskupe je primio predsjednik kardinal Jean-Louis Tauran i tajnik p. Miguel Angel Ayuso Guixot. Pozdrav i uvodnu riječ u ime biskupa uputio je predsjednik Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama BK BiH kardinal Puljić koji je, nakon općeg uvodnog dijela, spomenuo da od 1997. godine, sa sjedištem u Sarajevu, djeluje Međureligijsko vijeće Bosne i Hercegovine u okviru kojeg je formirano pet radnih grupa. Također je kazao da dijalog s predstavnicima Islamske zajednice u BiH postoji, ali da je otežan na onim područjima gdje je tijekom rata bilo oružanih sukoba i progona katolika ili muslimana. Kazao je da postoji određena suradnja između Katoličkog bogoslovnog fakulteta i Franjevačke teologije s Islamskim fakultetom u Sarajevu te spomenuo dobru suradnja i s malobrojnom Hebrejskom zajednicom koja svoje sjedište ima u Sarajevu.

Državno Tajništvo – prva sekcija

Biskupi su se u prvoj sekciji Državnog tajništva Svete Stolice zadržali u dugom razgovoru sa zamjenikom državnog tajnika nadbiskupom Angelom Becciuom. U uvodnom pozdravu biskup Komarica je ukratko prikazao društveno-političko stanje u Bosni i Hercegovini s posebnim naglaskom na situaciju u kojoj se nalazi Katolička Crkva. Izrazio je zabrinutost svih biskupa dramatičnim stanjem katolika u entitetu RS, gdje ih je ostalo samo oko 5% od predratnog broja, kao i stalnim smanjenjem broja katolika u entitetu Federacije BiH koje je uvjetovano nesređenim političkim i gospodarskim uređenjem države Bosne i Hercegovine.

Papinsko vijeće za jedinstvo kršćana

Biskupi su pohodili i sjedište Papinskog vijeća za jedinstvo kršćana gdje su razgovarali s francuskim dominkancem p. Hyacinthom Destivellom koji je pet godina živio i djelovao u Rusiji. Kardinal Puljić je, kao predsjednik Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama BK BiH, spomenuo da su biskupi u BiH, u razdoblju od 1998. do 2006., imali sedam susreta s pravoslavnim episkopima u Bosni i Hercegovini te da su se izmjenjivali kao domaćini. Dodao je da su na redu pravoslavni episkopi da budu domaćini, ali da već duže nije bilo inicijative s njihove strane za takvim

susretom. Istaknuo je da postoji suradnja između Katoličkog bogoslovnog fakulteta i Franjevačke teologije s pravoslavnim Bogoslovnim fakultetom u Foči te da tijekom Molitvene osmine za jedinstvo kršćana u katoličkoj i pravoslavnoj katedrali u Sarajevu budu upriličene molitve za jedinstvo kršćana, a katolički metropolit ili njegov delegat propovijeda u pravoslavnoj katedrali, a pravoslavni u katoličkoj katedrali. Kazao je i da postoji vrlo dobra suradnja između vojnog biskupa Vukšića i voditelja vojnih dušobrižništva Srpske Pravoslavne Crkve i Islamske zajednice u BiH.

Državno Tajništvo – druga sekcija

Biskupi su pohodili i drugi odjel Državnog tajništva gdje ih je primio nadbiskup Paul Gallagher, tajnik Svete Stolice za odnose s državama, porijeklom Englez, i njegov suradnik mons. Henryk Mieczyslaw Jagodzinski, podrijetlom Poljak. U srdačnom razgovoru razmišljano je o načinima da se poradi na opstanku katolika u BiH i izgradnja trajnog i pravednog mira. Posebno radosno biskupe je pozdravio djelatnik odjela za odnose s državama mons. Waldemar Stanisław Sommertag koji je nekoliko godina bio tajnik Apostolske nuncijature u BiH.

Kongregacija za kler

U srijedu, 11. ožujka 2015. biskupi su pohodili Kongregaciju za kler gdje ih je primio prefekt Kongregacije kardinal Beniamino Stella sa svojim suradnicima: Francuzom mons. Joelom Mercierom, koji će uskoro biti zaređen za biskupa, i Meksikancem istočnjačkih korijena mons. Jorgeom Patronom Wongom, nadležnim za sjemeništa, a u razgovoru je sudjelovao i podtajnik mons. Antonio Neri te jedan novi suradnik Poljak. U svom pozdravnom govoru u ime biskupa BK BiH predsjednik Vijeća za kler BK BiH biskup Perić je ukratko iznio broj dijecezanskih i redovničkih svećenika te bogoslova i sjemeništaraca osvrnuvši se na stanje u kojem svećenici žive i djeluju. Spomenuo je i prvi međudekanski susret na razini BiH te poteškoće s otpuštenim franjevcima na teritoriju Mostarsko-duvanjske biskupije.

Kongregacija za nauk vjere

U sjedištu Kongregacije za nauk vjere biskupe Biskupske konferencije BiH primio je prefekt kardinal Gerhard Ludwig Müller, a u razgovoru su sudjelovali i njegovi suradnici: tajnik Kongregacija nadbiskup Luis F. Ladaria, drugi tajnik nadbiskup Joseph Augustine di Noia, dominikanac, i promicatelj pravde isusovac p. Robert J. Geisinger. U pozdravnoj riječi predsjednik Komisije za nauk vjere BK BiH mons. dr. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH, podsjetio je, između ostaloga, da su biskupi u srpnju 2011.

godine osnovali spomenutu Komisiju te da nema većih anomalija na teritoriju biskupijskih zajednica u Bosni i Hercegovini kada je riječ o zdravom crkvenom nauku. U svom pozdravu kardinal Müller je izrazio radost da nema velikih zastranjivanja u vjeri te kazao da su pozvani svjedočiti vjeru u vrijeme sekularizma i uvođenja krivih ideologija. Smatra da je u BiH važno razvijati ekumensko ozračje s pravoslavcima te dijalog s muslimanima i drugima kao i računati s etničkim razlikama.

Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života

U Kongregaciji za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, biskupe Biskupske konferencije BiH, u ime odsutnog prefekta kardinala Joaoa Braza de Aviza, pozdravio je tajnik te kongregacije nadbiskup Jose Rodríguez Carballo, bivši generalni ministar Reda Manje braće franjevac, koji dobro poznaje stanje Crkve u BiH. U razgovoru su sudjelovali i drugi djelatnici ove Kongregacije: dotajnici cistercit o. Sebastiano Paciolla i sestra Klanjateljica Krvi Kristove Nicoletta V. Spezzati, zatim p. Marian Babula, C.S.M.A., p. Leonello Leidi, C.P., mons. Orazio Pepe, dr. Daniela Leggio i p. Sandro Perrone R.C.I. Nadbiskup Carballo je psomenuo da u Kongregaciji 45 osoba, većinom iz redovničkih zajedni te sekularnih instituta i instituta djevičansko života, pa su jedna od najbrojnijih dikasterija.

Uvodnu riječ pročitao je biskup Vukšić te, nakon općeg uvoda, kazao da su biskupi BK BiH odlučili podići na višu razinu Vijeće za Ustanove posvećenoga života i Družbe apostolskoga života na način da jednom godišnje održe radni susret na kojem sudjeluju svi članovi Biskupske konferencije BiH i svi članovi Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica. Napominjući da će ove godine to biti deseti susret, istaknuo je da je to i prigoda da biskupi odaju priznanje i zahvale za veliki doprinos redovnika i redovnica u mjesnim Crkvama u BiH i šire o čemu dovoljno govore i statistički podatak da u Bosni i Hercegovini živi i djeluje ukupno 888 redovnika i redovnica. Kazao je da se zasebno susreću s dvojicom franjevačkih provincijala jer veliki broj franjevac pastoralno djeluje u župama. Dodao je da sa ženskim redovničkim zajednicama nema puno nejasnoća te da je došlo do poteškoća s franjevcima nakon ponovne uspostave redovite crkvene hijerarhije 1881. godine. Spomenuo je i da osnivanjem djela za zvanja nastoje odgovoriti na izazov opadanja ženskih redovničkih zvanja i polagano smanjenje svećeničkih zvanja.

Kongregacija za kauze svetaca

Vrlo plodan razgovor biskupi BK BiH imali su u sjedištu Kongregacije za kauze svetaca gdje ih je srdačno dočekaao prefekt Kongregacije za kauze svetih kardinal Angelo Amato koji se rado prisjetio lijepih trenutaka provedenih u Sarajevu kada je, 24. rujna 2011. blaženim proglasio pet sestara Družbe Kćeri Božje Ljubavi poznatih kao Drinske mučenice. U razgovoru su sudjelovali i tajnik Kongregacije nadbiskup Mercello Bartolucci i dotajnik p. Boguslaw Turek, C.S.M.A. Osim spomenutih blaženica, bilo je riječi o svim pokrenutim dijecezanskim procesima u Bosni i Hercegovini. U uvodnom pozdravu biskup Komarica je spomenuo da je Hercegovačka franjevačka provincija osnovala vicepostulaturu Postupka mučeništva „Fra Leo Petrović i 65 subraće“, ali da nisu završene predistražne pripreme s obzirom na pojedine poginule franjevce pa u Biskupskom ordinarijatu u Mostaru još nije ništa pokrenuto. Također je rekao da je Biskupski ordinarijat u Mostaru pokrenuo istraživanje o životu i smrti Marka Milanovića kojega su neprijatelji ubili „in odium fidei“, kod Nevesinja 1859. Spomenuo je i da Biskupska konferencije Bosne i Hercegovine, zajedno s Hrvatskom biskupskom konferencijom, posljednjih godina puno radi na prikupljanju podataka o brojnim žrtvama totalitarnih režima, a posebno komunizma u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini s ciljem pokretanja postupka za žrtve ubijene „in odium fidei“.

Kardinal Amato je podijelio biskupima kratki prikaz trenutnog stanja pojedine kauze iz biskupija u BiH te svaku kratko predstavio.

Banjolučka biskupija: beatifikacija ili proglašenje mučenicima slugu Božjih svećenika Jure Gospodnetića, Ante Dujlovića, Waldemara Nestora i Kazimira Barišića ubijenih *in odium fidei*. Stanje: 9. prosinca 2014. *nulla osta* sa strane Svete Stolice. Kauza je u dijecezanskoj fazi. Kardinal Amato je pojasnio da će tzv. Rimski proces započeti kada sve stigne u Kongregaciju.

Vrhbosanska nadbiskupija: kanonizacija **blaženih s. Marija Jula Ivanišević i četiri susestre**. Postulator je don Marko Tomić. Status kauze: 24. rujna 2011. proglašene blaženima. Nedostaje čudo za proglašenje svetima. Beatifikacija i kanonizacija: **sluga Božji Josip Stadler**, prvi vrhbosanski nadbiskup i utemeljitelj sestara Služavki Malog Isusa. Postulator mons. Pavo Jurišić. Status kauze: 3. studenog 2001. *nulla osta* Svete Stolice; 5. studenog 2010. dekret o valjanosti dijecezanske molbe o krepostima; 21. siječnja 2011. imenovanje relatora (p. Kijas Zdzisław, konventualac); pripravlja se pozicija o krepostima; nedostaje čudo za beatifikaciju. Beatifikacija i kanonizacija: **sluga Božji sjemeništarc Petar Barbarić**. Postulator p. Anton Witwer, isusovac imenovan 10. listopada 2008.; Status kauze: 21. srpnja 1943. otvaranje informativnog procesa; 9. ožujka 1943. *nulla osta* Svete Stolice; 1. veljače 2008. dekret o valjanosti dijecezanske molbe; 18. ožujka 2010. imenovanje relatora (p. Kijas Zdzisław, konventualac); 17. srpnja 2012.

pozicija povijesnih savjetnika o krepostima; 10. siječnja 2013. pozicija teoloških savjetnika o krepostima. Čudo za beatifikaciju: 13. lipnja 2014. dekret o valjanosti dijecezanske molbe o čudu; 13. siječnja 2015. predani dokumenti liječnicima. Beatifikacija ili proglašenje mučenikom: sluga Božji **fra Lovro Milanović**. Status kauze: 3. prosinca 2014. *nulla osta* Svete Stolice. Kauza je u dijecezanskoj fazi.

Papinsko vijeće „Justitia et Pax“

U sjedištu Papinskog vijeća „Justitia et pax“ (Pravda i mir) biskupe Biskupske konferencije BiH primio je predsjednik Vijeća kardinal Peter K.A. Turkson, a u razgovoru su sudjelovali i njegovi suradnici mons. Paul Phan Hien iz Vijetnama i mons. Munono iz Konga. U uvodnoj riječi predsjednik Komsije „Justitia et pax“ spomenuo je godišnja izvješća o stanju ljudskih prava u Bosni i Hercegovini te istaknuo da biskupi uvijek iznova potiču političare da pomognu obespravljenim ljudima u ostvarenju njihovih ljudskih prava i sloboda. Naglasio je da poseban naglasak stavljaju na potrebu da se omogući ostanak onih koji žele ostanu u Bosni i Hercegovini te da se omogući povratak ljudima koji su u ratu prognani i da im se osigura život dostojan čovjeka. Spomenuo je i da je BK BiH izdala knjižicu pod naslovom *Politika po mjeri čovjeka – moralne vrijednosti i načela kao temelj političkog djelovanja prema socijalnom nauku Katoličke Crkve* i da su tu knjižicu nastojali prije svega političarima katolicima.

Kongregacija za katolički odgoj

U Kongregaciji za katolički odgoj, 16. ožujka biskupe je primio prefekt Kongregacije kardinal Zenon Grocholewski, tajnik nadbiskup Vincenzo Zani i podtajnik mons. Friedrich Bechina, F.S.O., i drugi suradnici. Kardinal Puljić je u uvodnoj riječi iznio informacije o broju kandidata za svećeništvo i katoličkim učilištima u BiH, a biskup Sudar je govorio o osnutku i djelovanju katoličkih škola. Biskup Komarica je spomenuo da je Katolički školski centar „Bl. Ivan Merz“ u Banjoj Luci jedini takav centar u entitetu RS. Dodao je da entitetske vlasti još uvijek nisu uvrstile ovaj Centar u proračun i da samo povremeno dadnu određena sredstva kao potporu što stvara velike financijske poteškoće radu ove vrlo cijenjene institucije. Kardinal Puljić je, nakon kratkog predstavljanja situacije u BiH, iznio temeljne informacije u vezi s katoličkim odgojnim ustanovama: Interdijecezansko Vrhbosansko bogoslovno sjemenište s 37 kandidata za svećeništvo i četvoricom đakona; Katolički bogoslovni fakultet na kojem studira i 31 budući kateheta te Teološko-katehetski institut u Mostaru na kojem trenutno studira 66 budućih kateheta; Franjevačka teologija sa šest đakona i 28 svećeničkih kandidata te 28 laika budućih kateheta; Nadbiskupijsko misijsko međunarodno sjemenište Redemptoris Mater utemeljeno je 2011. godine u kojem trenutno ima 13

bogoslova iz šest različitih nacija; interdijecezansko malo sjemenište u Travniku, u kojem uči 41 sjemeništara iz svih biskupija u BiH; franjevačko malo sjemenište u Visokom nedaleko od Sarajeva u kojem ima 26 sjemeništara i 6 postulanata iz dviju franjevačkih provincija u BiH; sedam Katoličkih školskih centara s oko 5.000 učenika i oko 500 djelatnika te socijalno-edukativni centar za obrazovanje socijalnih zanimanja. Kardinal Puljić je kazao i da biskupi posljednjih godina pokušavaju s Franjevačkom teologijom dogovoriti zajedničku šestu pastoralnu godinu pa se nadaju da će do toga doći sljedeće godine jer se od ove godine Franjevačka teologija uključuje u bolonjski proces.

Papinsko vijeće „Cor Unum“

Istoga dana dobrodošlicu biskupima iz Bosne i Hercegovine, u ime predsjednika kardinala Roberta Saraha, zaželio je tajnik mons. Giampietro dal Toso i dotajnik mons. Segundo Tejado Muñoz. Predsjednik Caritasa Biskupske konferencije BiH biskup Komarica ukratko je prikazao djelovanje nacionalnog i dijecezanskih Caritasu u BiH čiji su predsjednici dijecezanski biskupi, a svi ravnatelji su svećenici. Kazao je da je predsjednik BK BiH ujedno i predsjednik Caritasu BK BiH koji je registriran kao crkvena institucija dok su dijecezanski Caritasi registrirani kao humanitarne udruge. Spomenuo je i da je u tijeku usklađivanje Statuta Caritasu BK BiH sa Statutima Caritasu Internationalis i Caritasu Europa te da se na razini države Caritas susreće s određenim poteškoćama kao i da većina ljudi cijeni rad Caritasu. Dodao je da planiraju uskladiti Statute dijecezanskih Caritasu s Caritasom BK BiH i njihov rad. Naglasio je da je Caritas posebno u ratnim vremenima davao svoj veliki doprinos te da ga daje i danas nastojeći kod ljudi buditi spremnost da pomognu onima siromašnijim od sebe. Istaknuo je i da je Caritas dao dragocjeni doprinos i prigodom nedavnih velikih poplava u zemlji kao i da Franjevačke provincije sa sjedištima u Sarajevu i Mostaru imaju humanitarne udruge „Kruh sv. Ante“ koje djeluju vrlo slično dijecezanskom Caritasu.

Kongregacija za biskupe

U utorak, 17. ožujka biskupi su pohodili Kongregaciju za biskupe gdje ih je primio prefekt Kongregacije kardinal Marc Quillet, P.S.S., i tajnik nadbiskup Ilson de Jesus Montanari te djelatnik Kongregacije don Ivan Kovač, svećenik Mostarsko-duvanjske biskupije. U uvodnoj riječi biskup Komarica je podsjetio da BK BiH, kao i ostale europske Biskupske konferencije, nije više pod Kongregacijom za evangelizaciju naroda nego pod Državnim Tajništvom Svete Stolice. Kardinal Quillet je podsjetio da je u tijeku Godina posvećenog života te kazao da će raditi u skladu s radit ćemo prema dokumentu *Mutuae relationes*, Kriteriji o odnosima između biskupa i

redovnika, iz 1978. godine. Istaknuo je bogatstvo karizmi u Crkvi i potrebu da budu i prihvaćene od biskupa imajući u vidu da mogu doći i pojedine poteškoće ili sučeljavanja.

Papinsko vijeće za tumačenje zakonskih tekstova

Istoga dana, na kraju svoga pohoda biskupi su došli u Papinsko vijeće za tumačenje zakonskih tekstova gdje ih je primio predsjednik kardinal Francesco Coccopalmerio, Talijan, biskup Juan Ignacio Arrieta Ochoa de Chinchetru, Španjolac, i mons. Markus Graulich, S.D.B., Nijemac. Biskup Vukšić je preskočio opći uvodni te pročitao samo posljednju odsjek iz uvodnog dijela te, u ime biskupa, zahvalio za dopis kojim su iz Kongregacije predložili teme za ovaj razgovor. Podsjetio da su dijecezanski biskupi iz Sarajeva, Banje Luke, Mostara i Skopja (Makedonija) osnovali 17. srpnja 2007. Interdijecezanski vrhbosanski sud drugog stupnja sa sjedištem u Sarajevu, koji je nadležan za sve kauze drugoga stupnja te da Vrhbosanska nadbiskupija ima svoj crkveni sud prvoga stupnja koji je nadležan također za područje Banjalučke biskupije i za područje Vojnog ordinarijata, a Mostarsko-duvanjska biskupija svoj sud prvoga stupnja koji je nadležan također za područje Trebinjsko-mrkanske biskupije i biskupije Skopje. Istaknuo je da su zadovoljni što mogu reći da ovi sudovi dosta dobro rade.

Ovim susretom, 17. ožujka 2015. završen je pohod biskupa BK BiH *Ad limina*. Tijekom popodnevnih sati biskupi su zahvalili upravi i svima u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima te pohodili sestre milosrdnice u tom Zavodu i zahvalili za njihov rad i brigu posebno tijekom njihova boravka u Zavodu.

Zapisao: Ivo Tomašević

Govor predsjednika BK BiH prigodom pohoda Ad limina

Papa Franjo primio je, 16. ožujka 2015. sve biskupe Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine koji su došli u svoj službeni pohod poznat pod imenom ad limina Apostolorum (k apostolskim pragovima). Pozdravni govor u ime svih članova BK BiH uputio je Svetom Ocu predsjednik mons. dr. Franjo komarica, biskup banjolučki. Govor biskupa Komarice prenosimo u cijelosti:

Sveti Oče,

S dubokom zahvalnošću Jednomu i Trojedinom Bogu za ovaj njegov dar milosnog susreta s Vama, kao Kristovim Namjesnikom na zemlji i Petrom naših dana – izražavam Vam osjećaje sinovske odanosti.

To činim i u ime svih članova naše Biskupske konferencije – ovdje nazočnih:

- njegove eminencije kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa metropolita vrhbosanskog;
- mons. dr. Ratka Perića, biskupa mostarsko-duvanjskog i trajnog upravitelja trebinjsko-mrkanskog;
- mons. dr. Tome Vukšića, vojnog ordinarija u BiH;
- mons. dr. Pere Sudara, pomoćnog biskupa vrhbosanskog i
- mons. dr. Marka Semrena, OFM, pomoćnog biskupa banjolučkog;

zatim, također i u ime svih svećenika, redovnika i redovnica koji djeluju u naše četiri nad/biskupije i Vojnom ordinarijatu:

- 247 dijecezanskih svećenika; 331 redovničkog svećenika; 10 redovničke braće i 509 redovnica; 89 bogoslova i 73 sjemeništara, kao i u ime 420.000 katolika kojima je – nakon ratnog nasilnog istrebljivanja i poratnog sprječavanja povratka prognanika -uspjelo do sada održati se u svojoj Domovini.

A ona je još uvijek politički, ekonomski, pravno i socijalno nesređena, jer joj se onemogućuje potrebna i sigurna podloga za izgradnju pravednog i dugorajnog mira u njoj - a time ujedno i u njenom okruženju.

Osobito je dramatično pogođena Banjolučka biskupija u kojoj - zahvaljujući miroljubivom držanju najvećeg dijela katolika – skoro da i nije bilo ratnih sukoba. Unatoč takvom njihovom miroljubivom držanju, ubijeno je više stotina nedužnih civila u njihovim domovima, a s njima i sedam njihovih župnika te jedna redovnica. Čak tri četvrtine! od predratnog broja njenih članova danas nedostaje, koji su posvuda raspršeni.

I Vrhbosanska nadbiskupija danas broji tek oko jedne trećine! svojih predratnih vjernika jer su svi drugi također nasilno protjerani iz svojih vjekovnih rodnih mjesta.

U jednoj polovini zemlje (entitet Republika Srpska) nedostaje čak 95% od predratnog broja katolika! U drugoj polovini (entitet Federacije BiH) broj katolika također se dramatično smanjio i kontinuirano se smanjuje, poglavito usljed negativnih vanjskih čimbenika.

Mi smo, biskupi, tijekom rata i u poraću – uvijek u tijesnom kontaktu s Vašim časnim prethodnicima, papama svetim Ivanom Pavlom II. i Benediktom XVI. – poticali sve članove svojih mjesnih Crkava na praštanje i pomirenje, na odlučno zauzimanje oko istine i pravde te na pružanje konstruktivnih doprinosa za obnovu razrušene zemlje, osobito vlastitih domova i infrastrukture.

Također smo se dosljedno i neumorno, u brojnim našim zajedničkim apelima, obraćali političkim dužnosnicima, domaćim i međunarodnim – zaduženim za učinkovit i brz oporavak zemlje – da se odlučnije založe za zaštitu i afirmiranje osnovnih ljudskih i građanskih prava i sloboda, kako osobnih tako i kolektivnih, te za ostvarivanje u praksi jednakopravnosti između građana različitih vjeroispovijesti i nacionalnosti.

Veoma smo zahvalni Svetoj Stolici, osobito Papama – svetom Ivanu Pavlu II. i Benediktu XVI., za njihova višestruka snažna upozorenja domaćim i stranim političarima da zajednički i odlučnije porade oko uređenja Bosne i Hercegovine kao pravne, sigurne i prosperitetne države za sve njezine stanovnike uključujući, dakako, i katolike Hrvate – do sada – većinom obespravljenju populaciju. Osobito smo im zahvalni njihovo višekratno insistiranje oko stvaranja nužnih preduvjeta i pružanje potrebne pomoći za održivi povratak mnogih prognanih i izbjeglih katolika koji se uporno i s pravom žele vratiti u svoja rodna mjesta i u svoje župe, a što im se, na žalost, do sada konstantno onemogućivalo.

Svima nam je u nezaboravnom sjećanju dvostruki apostolski pohod velikog i dokazanog prijatelja naše zemlje i svih njezinih stanovnika – pape svetog Ivana Pavla II. – u Sarajevu 1997. godine te u Banjoj Luci 2003., kada nam je na oltar Crkve podigao prvoga domaćeg sina – vjernika laika – blaženog Ivana Merza.

Znamo i trajno osjećamo očinsku skrb Kristovih Namjesnika i iskrenu, bratsku pomoć svih u Rimskoj kuriji za sve nas katolike u ovoj zemlji, burne i za njezine katolike nerijetko tragične prošlosti, gdje se nalaze tragovi Kristove Crkve još iz stoljećâ ranoga kršćanstva, koja je podarila brojne svjedoke vjere i kandidate oltara.

Zahvalni smo Svetoj Stolici i posebno Vašem prethodniku papi Benediktu XVI. za Temeljni ugovor između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine koji je ratificiran 2007. godine. Izražavamo svoju žalost što, zbog nesredene političke situacije u zemlji, tijekom proteklih osam godina nije došlo do provedbe toga Ugovora. Iskreno se nadamo da će se to u što skorije vrijeme vidjeti dobri rezultati.

Svjesni smo svoje obveze u izgradnji prijeko potrebnih mostova između katoličanstva i pravoslavlja, između kršćanstva i islama, između zapadne i istočne europske kulture u trajnom dosluhu s uputama Vašim, odnosno Svete Stolice. Nastojimo gajiti dobrosusjedske odnose i susrete – i to na svim razinama – s predstavnicima Srpske Pravoslavne Crkve, Islamske te Židovske zajednice. Ustrajavamo u poštovanju drugih oko nas, ne odričući se svoje vjerodostojnosti.

U istu smo svrhu, uz pomoć crkvenih institucija iz nekih europskih zemalja, otvorili u sedam gradova katoličke školske centre s različitim školama koje pohađa više od 5.000 učenika, među kojima je velik postotak nekatoličke djece. Na taj način, kao i razgranatim djelovanjem naših dijecezanskih Caritasa u korist brojnih siromašnih – ne samo katolika – koji često nemaju ni svoga doma, a još češće nikakvu prigodu za rad i zaradu, uspjeli smo ukloniti brojne predrasude i nepovjerenja, koje su uskogrudni domaći političari i njihovi naredbodavci putem medija godinama širili među pripadnike domicilnih naroda i vjerskih zajednica.

Zahvalni smo dobrom Bogu što nam je, unatoč našim vlastitim slabostima i ograničenostima, do sada uspjelo biti prepoznatljivim braniteljima i promicateljima dostojanstva svake ljudske osobe bez ikakve razlike, te upornog rada na učinkovitom liječenju još uvijek brojnih i dubokih ratnih rana.

Smatramo izrazom posebne Božje brige za našu krajevnu Crkvu zbog relativno velikog broja novih duhovnih zvanja tijekom svih ovih poratnih godina, koja se revno i složno uključuju u rješavanje aktualnih izazova u životu i pastoralu naše Crkve. Kao pastiri mjesnih Crkava trudimo se oko izgradnje što većeg jedinstva između nas, naših svećenika, redovnika i svih drugih koji su s nama na službi našem katoličkom puku kao i drugim našim sugrađanima.

Ne možemo ne izraziti svoju veliku zabrinutost i tjeskobu s obzirom na aktualnu društveno-socijalnu atmosferu koja rađa nesigurnošću za mlade obitelji i mnoge mlade koji se spremaju za stupanje u kršćanski brak. Nerijetki od njih su, na žalost, prisiljeni napustiti svoj rodni kraj i svoju Domovinu. Zajedno sa svim svojim suradnicima trudimo se biti im od konkretne pomoći osobito potičući ih na ustrajnost u življenoj vjeri predaka i kršćanskoj nadi.

Sveti Oče,

Vaša osobna, u više navrata izražena podrška, u dosadašnjim susretima s nekima od nas biskupa, veoma nas je ohrabrila da nastavimo s našim zajedničkim nastojanjima u izvršavanju ne samo slova nego i duha Evanđelja kao i jasnih naputaka Vaših predšasnika pape sv. Ivana Pavla II. i Benedikta XVI. kao i Vašeg naučavanja o služenju Crkvi i konkretnom društvu.

Beskrajno smo se svi u našoj zemlji, a osobito pripadnici naših nad/biskupija, obradovali Vašoj osobnoj najavi apostolskog Vašeg pohoda našoj „raspetoj Crkvi“ kao i svim žiteljima naše zemlje u lipnju ove godine. Svi smo zajedno

odmah započeli zajedničkom molitvom dobrom Bogu da On obilno blagoslovi Vaš dolazak k nama kao i cjelokupnu Vašu apostolsku i proročku službu za naše dobro i za dobro cijele Kristove Crkve i cijelog čovječanstva.

Sveti Oče,

još jedanput Vam od srca zahvaljujem za ovaj blagoslovljeni susret s Vašom Svetošću i Vašim prvim suradnicima pri ovom našem pohodu *Ad limina apostolorum*.

Ponizno molim Vaš apostolski blagoslov za sve nas članove jedne svete katoličke i apostolske Crkve u našoj Domovini kao i za sve njezine stanovnike.

Vatikanski Grad, 16. ožujka 2015.

*Mons. dr. Franjo Komarica, biskup banjolučki
predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine*

Govor pape Franje biskupima BiH prigodom pohoda Ad limina

**Gospodine Kardinale,
draga Braćo Biskupi,**

duhovno iskustvo posjeta grobovima Apostolâ i susreta s Rimskim Biskupom uvijek je snažan trenutak vjere i zajedništva. Želim vam srdačnu dobrodošlicu i zahvaljujem vam na iskrenim pozdravima vaših Crkava i naroda Bosne i Hercegovine. Osobno, nestrpljivo iščekujem posjet vašoj Domovini idućeg šestoga lipnja gdje ću s vašim narodom osjetiti kako je lijepo i ugodno kao braća biti zajedno (usp. Ps 133, 1).

Pročitao sam s pažnjom vaša izvješća i u njima vaše nade i planove te sam, zajedno s vama, molio za sve stanovnike vaše Zemlje i za sve one koji su bili prisiljeni otići u inozemstvo zbog ne tako davnih ratnih događanja, zbog nezaposlenosti i neizvjesnosti za budućnost.

1. Iseljavanje je svakako jedna od zbiljnosti koja vam stoji veoma na srcu. Ono izaziva poteškoće u povratku mnogih vaših sunarodnjaka, manjak radnih mjesta, obiteljsku nestabilnost, afektivno i društveno razdvajanje čitavih zajednica, manjkavosti u djelovanju župa. Još su uvijek živa sjećanja na sukobe, bilo na osobnoj bilo na općoj razini s ranama srca koja i danas krvare. Znam dobro da to u vama kao Pastirima pobuđuje gorčinu i

zabrinutost. Papa i Crkva su s vama u molitvi i po djelotvornoj potpori vaših planova u korist onih koji naseljavaju vaše krajeve, bez ikakve razlike. Stoga vas ohrabrujem da ne štedite svoje snage u podupiranju slabih, da pomognete – na način kako vam je najprikladnije – sve one koji imaju opravdanu i iskrenu želju za ostankom u rodnoj zemlji te utažiti duhovnu glad onih koji vjeruju u neprolazne vrijednosti, proizašle iz Evanđelja, koje su tijekom stoljeća podupirale živote vaših zajednica. Okrijepljeni melemom vjere te vašim primjerom i propovijedanjem, tako će moći ojačati vlastitu usmjerenost na dobro. U tom su vam djelovanju od neizmjerne pomoći vaši svećenici, koji su, kako mi velite, velikodušni, marljivi i uvjerljivi pastiri stada koje im je povjereno.

2. Društvo u kojemu živite obilježeno je multikulturalnom i multietničkom dimenzijom. Vama je povjerena zadaća da budete očevi svima, unatoč materijalnoj oskudici i krizi u kojoj se nalazite. Neka vaše srce uvijek bude raspoloženo primiti svakoga, neka poput Kristovog srca znade primiti u sebe – s božanskom ljubavlju – svako ljudsko biće.

Svaka kršćanska zajednica zna da je pozvana otvoriti se, očitovati u svijetu svjetlo Evanđelja; ne smije ostati zatvorenom samo u okviru svojih običaja, ma kako plemeniti bili.

Zajednica vjernika izlazi iz vlastitoga “dvorišta“, postojana u vjeri, potpomagana molitvom i hrabrena vlastitim pastirima kako bi živjela i naviještala novi Život kojega ona sama čuva, a to je Krist, Spasitelj svakoga čovjeka. U tom smislu, podržavam poticaje koji mogu proširiti prisutnost Crkve izvan obrednog ambijenta, obogaćujući maštom i kreativnošću svaku djelatnost koja bi mogla utjecati na društvo donoseći vam svježiji duh Evanđelja. Svaka osoba ima potrebu, čak i onda kada ne zna, susresti Gospodina Isusa.

U vašim nastojanjima pokušajte unaprjeđivati društveni pastoral u susretima s vjernicima, posebno s mladima, kako bi ih se tako formiralo da budu voljni ostati u svojim krajevima, kao pokretači i kao oni koji su odgovorni za obnovu i rast vaše Zemlje, od koje ne mogu očekivati da samo primaju. U ovome obrazovno-pastoralnom djelovanju, društveni nauk Crkve je od djelotvorne pomoći. Upravo je ovo način kako nadići stare materijalističke naslage koje još uvijek postoje u mentalitetu i u životu nekih dijelova društva u kojemu živite.

3. Vaša služba, draga Braćo, obuhvaća različita područja: pastoralno, ekumensko, međureligijsko. Zahvaljujući vašim izvješćima, mogao sam si bolje predočiti veliki trud koji ulažete u spomenutim prilikama, posao koji očituje vaše očinstvo u susretima s povjerenim vam narodom.

Ohrabrujem vas podsjećajući da, s poštovanjem prema svima, slobodno i neustrašivo svjedočite svoju pripadnost Kristu.

Svećenici, redovnici, redovnice i vjernici laici koji žive u bliskom odnosu s građanima

različitih vjerskih tradicija, mogu vam ponuditi korisne savjete za vaše djelovanje i nastupe, polazeći od njihovih spoznaja i iskustava s raznolikim zajednicama. Smatram da bi ovakav ili sličan mudri pristup mogao donijeti sjeme i plodove pomirenja, prihvaćanja, pa čak i suradnje.

4. Još jedan daljnji vid djelovanja kojeg bih želio naglasiti, a i vi ste ga spomenuli, zbog čega pohvaljujem vašu pastoralnu osjetljivost, jest onaj o odnosu između vašega i redovničkoga klera.

Poznajem po neposrednom iskustvu složenost tih odnosa, kao i poteškoće usklađivanja određenih karizmi. No, najvažnija je činjenica ta da se je u obje dimenzije jednoga svećeništva uvijek promicalo jedno jedino poslanje: služiti Kristovom Kraljevstvu. Oni koji sve svoje snage posvete toj misiji, na čast su i ponos apostolskom navještanju. Podsjećam na ono što Sveti Ivan Pavao II. nadahnutim riječima reče u Sarajevu prigodom posjeta u travnju 1997. godine, a čini mi se da su proročke i danas: Biskup je otac: zna da svaki savršeni dar dolazi od Boga (usp. Govor biskupima, 13. travnja 1997, 4). U ovoj Godini posvećenog života trebamo uvidjeti kako su sve karizme i službe ustanovljene na slavu Božju i na spasenje svih ljudi, bdijući da one budu uistinu usmjerene na izgradnju Kraljevstva Božjega i da ne budu ukaljane pristranim ciljevima. Neka se one provode u duhu ljudskoga i bratskoga zajedništva, podnoseći terete jedni drugih (usp. Gal 6,2) u duhu služenja.

5. Na koncu, dopustite mi jednu sasvim osobnu besjedu među nama Biskupima, kako i priliči u potpunoj ljubavi. Poznate su mi povijesne prilike koje su doprinjele različitosti Bosne od Hercegovine u mnogim oblicima. Ipak, vi ste jedno tijelo: vi ste katolički Biskupi na jednom pograničnom području u zajedništvu s Petrovim Nasljednikom. Spontano mi iz srca izlazi samo jedna misao: vi ste u zajedništvu. Iako je katkada nesavršeno, ovo zajedništvo biva s upornošću građeno na svim razinama bez ikakve razlike. U pripadanju istome Apostolskom Zboru, treba djelovati od središta; ostala mišljenja prelaze u drugi plan i razlučuju se u svjetlu jedinstva vaše vjere i vaše službe.

Draga Braćo, u iščekivanju susreta s vašim narodom u Sarajevu, baštinikom tolikih mučenika i ispovjedalaca vjere koji su tijekom duge i mučne povijesti vaše Zemlje tu istu vjeru sačuvali živom, želim vam iskazati ljubav, pažnju i blizinu Rimske Crkve.

Ovo su osjećaji koje vam srdačno izražavam i molim vas da ih prenesete vašim zajednicama.

Želio bih da svi i dalje molite za moje služenje Crkvi te vama i vašemu narodu, s bratskim osjećajima, udjeljujem svoj Apostolski Blagoslov.

PAPA FRANJO U SARAJEVU

Papa Franjo dolazi u pohod Bosni i Hercegovini

Nakon održanog Angelusa papa Franjo najavio je u svom nagovoru, u nedjelju 1. veljače 2015. u Vatikanu da će u subotu, 6. lipnja 2015. pohoditi glavni grad Bosne i Hercegovine Sarajevo te pozvao vjernike na molitvu.

„Draga braćo i sestre, želim najaviti da ću u subotu, 6. lipnja, ako se to Bogu svidi, poći u Sarajevo, glavni grad Bosne i Hercegovine. Već od sada vas molim da molite kako bi moj posjet tim dragim narodima bio ohrabrenje vjernicima katolicima te polučio kvasac dobra i doprinio konsolidaciji bratstva i mira, međuvjerskog dijaloga i prijateljstva“, kazao je papa Franjo u nagovoru nakon Angelusa.

Apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini najavio je konferenciju za novinstvo koja će se održati u ponedjeljak, 2. veljače 2015. u 9.30 sati u Apostolskoj nuncijaturi u Sarajevu, ulica Pehlivanuša 9. Apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto i nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić tom će prigodom govoriti o predstojećem pohodu pape Franje Bosni i Hercegovini.

Program Papina pohoda Sarajevu i BiH

Sarajevo, 6. lipnja 2015.

07:30 – Polazak zrakoplovom iz Rima/Fiumicino za Sarajevo

09:00 – Službeni doček na Međunarodnom aerodromu Sarajevo

09:30 – Ceremonija dobrodošlice na trgu ispred Predsjedničke palače

10:10 – Susret s vlastima (govor Svetog Oca)

11:00 – Sveta misa na stadionu Koševo (propovijed Svetog Oca)

13:15 – Sastanak i ručak s biskupima Bosne i Hercegovine i s Papinom pratnjom u Apostolskoj nuncijaturi

16:20 – Susret sa svećenicima, redovnicima i redovnicama, bogoslovima i sjemeništarcima u Katedrali (Govor Svetog Oca)

17:30 – Ekumenski i međureligijski susret u Franjevačkom međunarodnom centru (govor Svetog Oca)

18:30 – Susret s mladima u Nadbiskupijskom centru za mlade „Ivan Pavao II“ (Govor Svetog Oca)

19:45 – Ceremonija oproštaja na Međunarodnom aerodromu Sarajevo

20:00 – Polazak u zrakoplovu prema Rimu

21:20 – Dolazak u Rim/Ciampino.

Poziv biskupa BK BiH na susret s papom Franjom u Sarajevu

Okupljeni na 63. redovnom zasjedanju, 20. ožujka 2015. u Mostaru, mi biskupi Bosne i Hercegovine očitujemo svoju radost i zahvalnost Bogu što je papa Franjo prepoznao potrebu Crkve i pučanstva u Bosni i Hercegovini za ohrabrenjem i poticajem da se, snagom vjere, hrabro suoče sa svim, zasigurno, nimalo lakim ali ne i nesavladivim poteškoćama i izazovima.

U dvadeset godina poraća pravedan mir i istinsko pomirenje, socijalna pravda i sigurnost nisu, na žalost, ostvareni nego su ostali samo želja ljudi dobre volje. Mnogi građani naše zemlje kao da sve manje vjeruju da su pravda i suživot u ovoj zemlji još uvijek mogući. A to, u interesu svih, ne može i ne smije tako ostati, jer bi to značilo da u ovoj Božjim darovima bogatoj zemlji, ni za koga ne bi bilo potrebnih i nužnih uvjeta za miran i normalan ljudski život.

Sve je očitiije da bez istinske obnove ljudskoga duha ne može biti ni istinskoga gospodarskog napretka niti socijalne pravde.

Papa Franjo je u dvije godine svoje papinske službe pokazao svoju blizinu i razumijevanje s onima kojima prijete beznade. Vjerujemo da njegove poruke mogu biti učinkovit poticaj vrlo potrebnoj duhovnoj, ali i svakoj drugoj obnovi našeg društva i da će nam pomoći shvatiti i prihvatiti činjenicu kako smo svi, i kao ljudi i vjernici, odgovorni za izgradnju mirne i sretne budućnosti svih vjernika, svih građana i naroda ove zemlje.

Mi biskupi smo uvijek upozoravali da nepravda i rat ne rješavaju, nego pogoršavaju poteškoće i nesporazume među ljudima i narodima. Upozoravali smo i na činjenicu da još uvijek važeći Daytonski mirovni sporazum ne nudi nužne uvjete trajnoga mira i napretka naše zemlje. Za to veliku odgovornost snose svi oni koji su ga nametnuli kao i oni koji ga djelomično provode ili ga

uopće ne provode. Međutim, isto tako je očito da bez međusobnoga uvažavanja i iskrene suradnje domaćih predstavnika u vlasti i svih ljudi u ovoj zemlji nema i ne može biti istinskoga napretka i boljitka za sve njezine stanovnike i narode.

Zato pozivamo sve katolike i ljude dobre volje u Bosni i Hercegovini, kao i one u susjednim zemljama, napose u Republici Hrvatskoj, na molitvu i duhovnu pripravu za ovaj dragocjeni susret s papom Franjom, prvakom apostolskog zbora, nespornim moralnim autoritetom današnjice. Otvorena srca i duha puna kršćanske nade pozivamo biskupe, svećenike, redovnike, redovnice i vjernike na susret i molitvu s papom Franjom u Sarajevu u subotu, 6. lipnja 2015. To je izvrsna prilika za očitovanje najprije vlastitoga povjerenja u Božju providnost, ali i u molitvene potrebe naše zemlje i na velike nakane današnjega svijeta te ujedno izraz solidarnosti sa svima koji ovoj zemlji trpe zbog još uvijek nezacijeljenih rana nedavnoga rata.

Mostar, 20. ožujka 2015.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski i predsjednik BK BiH, s. r.*

*Mons. Franjo Komarica
biskup banjolučki, s. r.*

*Mons. Ratko Perić
biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski, s. r.*

*Mons. Tomo Vukšić
vojni biskup, s. r.*

*Mons. Pero Sudar
pomoćni biskup vrhbosanski, s. r.*

*Mons. Marko Semren
pomoćni biskup banjolučki, s. r.*

Pozdravni govor predsjedavajućeg Predsjedništva BiH Mladena Ivanića papi Franji

Na početku susreta s članovima Predsjedništva Bosne i Hercegovine Svetog Oca je pozdravio u ime sve trojice članova, predsjedavajući Mladen Ivanić sljedećim riječima:

Vaša Svetosti,

Dobro došli u Bosnu i Hercegovinu, zemlju susreta različitih civilizacija, zemlju kontrasta gdje je eho svake riječi daleko jači i trajniji nego bilo gdje drugo, zemlju jakih emocija, kako ljubavi i milosrđa, tako i onih drugih, manje lijepih.

Ovo je mjesto spajanja i razdvajanja Evrope i Azije, Istoka i Zapada, mjesto susreta duhovnih struja od važnog uticaja na duh Evrope, mjesto koje se kroz istoriju oblikovalo u raznovrsnosti civilizacijskih, kulturnih i političkih uticaja i krupnih istorijskih previranja. Ovo je mjesto gdje je etno-konfesionalna homogenost znatno manja nego u drugim dijelovima Evrope. No bez obzira na to, Bosna i Hercegovina čini jedinstven evropski prostor u kojem je kultura multikonfesionalnosti i multietničnosti ostavila dubok trag, u kojem su ljudi vjekovima živjeli zajedno u svim različitostima vjerskih tradicija: katoličanstva, pravoslavlja, islama, judeizma i drugih manjinskih tradicija.

Vaša Svetosti, dobro došli kao poglavar Rimokatoličke crkve, koja zajedno sa Srpskom pravoslavnom crkvom, Islamskom zajednicom i Jevrejskom zajednicom u BiH ima svoje duboke istorijske korijene. Želimo graditi Bosnu i Hercegovinu kao društvo po mjeri čovjeka i po mjeri svih religija. Ostvarenje takvog cilja nije jednostavno i predstavlja veliko iskušenje kako za političke i religijske vođe, tako i za svakog građanina. Iskušenje u kojem svakoj žrtvi iz prošlosti, a i požrtvovanju nas živih danas, moramo dati smisao u uzajamnom služenju u cilju mira, tolerancije, slobode i dostojanstva.

Bosna i Hercegovina je bila simbol istinskog razumijevanja i ljubavi različitih nacija i religija, ali i simbol duboke podijeljenosti, međusobnih sukoba i patnje. Vjerujemo da je vrijeme nerazumijevanja, netolerancije i podijeljenosti zauvijek iza nas, da smo naučili lekciju iz skore prošlosti i da je pred nama novo vrijeme, vrijeme razuma i pomirenja, vrijeme saradnje. Postignut je veliki napredak, ali se ne smije zanemariti činjenica, da još uvijek nije ostvarena puna ravnopravnost svih građana u svakom dijelu ove zemlje i na tome svi zajedno moramo predano raditi.

Posvećeni smo izgradnji dobrih odnosa sa našim susjedima i drugim državama regiona. Zajedno sa njima, spremni smo raditi na ublažavanju pojedinačnih nacionalizama, većoj upućenosti jednih na druge i funkcionalnijoj međusobnoj saradnji, a sve u cilju ostvarivanja zajedničkih interesa i ekonomskog napretka cijelog regiona. Ideje zajedništva, solidarnosti i tolerancije temelj su Evropske unije, a Evropa kuća spokoja za svakog njenog građanina. Nadamo da su vrata Evropske unije otvorena za sve zemlje jugoistoka Evrope, koje kroz suštinske reforme u procesu integracija, žele postati njeni ravnopravni članovi. U tome, Vaša Svetosti, očekujemo Vašu iskrenu i punu podršku.

Vašu posjetu Bosni i Hercegovini doživljavamo kao snažnu podršku ljubavi, toleranciji, skromnosti i međusobnom razumijevanju, jer Vas ljudi širom svijeta doživljavaju kao vjerskog poglavara bliskog običnom čovjeku, kao poglavara koji promoviše skromnost, ali i toleranciju prema drugom i drugačijem, čovjeku koji poziva na ljubav među ljudima.

Vaša svetosti, Vaše prisustvo danas u Sarajevu i Bosni i Hercegovini, veliki je događaj za sve nas, a Vaše poruke mira nas istinski ohrabruju. Svojom posjetom omogućavate da Bosna i Hercegovina ponovo bude globalni medijski događaj, ali ovaj put, za razliku od ranijih godina, događaj sa veoma pozitivnim porukama. Ovim narodima treba podsticaj da se probude i okrenu budućnosti, da sve loše iz prošlosti stave na stranu, da probude nadu i da se uvjere da mogu bolje. Vaša posjeta jeste jedan od najsnažnijih podsticaja koje smo mogli dobiti i na tome Vam, Vaša svetosti, najiskrenije hvala.

Bosna i Hercegovina je među prvim državama u regionu donijela Zakon o slobodi crkava i vjerskih zajednica, i ovdje svaka crkva i vjerska zajednica ima pravo na regulisanje svog statusa kroz sklapanje međunarodnih ugovora. Do sada imamo potpisane ugovore Bosne i Hercegovine sa Vatikanom i Patrijaršijom Srpske pravoslavne crkve u Beogradu. Ovo je dobra osnova za djelovanje na polju slobode vjere. No osnova za djelovanje srca i duše svakog čovjeka u istinskom osjećanju bližnjeg je nešto drugo, nešto što nijedan zakon ne može pokrenuti i uokviriti, i nešto što zavisi od svakog čovjeka pojedinačno. Uvjeren sam da će Vaša posjeta doprinijeti da se ljudi u Bosni i Hercegovini bolje razumiju, da više međusobno saraduju i na tome sam Vam u ime svih zahvalan.

Treba poslušati Vas i Vaše riječi i slijediti ih uz nadu da će ljubav i razumijevanje između različitih nacija i religija biti veća i bolja. Duboko smo uvjereni da Vaša posjeta predstavlja ohrabrenje za daljnji dijalog u rješavanju ne samo međureligijskih, već i praktičnih životnih pitanja. Vaš boravak u Sarajevu karakterističan po živom, dobrom i odlučnom stavu o sadašnjosti i

budućnosti,će podstaći našu međusobnu saradnju i to predstavlja ogromnu korist za sve građane Bosne i Hercegovine.

U tom smislu, još jednom Vas pozivamo da svoju poruku mira, nade i zajedništva prenesete duboko u svakog čovjeka, ne samo u Bosni i Hercegovini,već širom svijeta do kojeg ona može doprijeti.

Vaša Svetosti dobro došli !

Govor pape Franje članovima Predsjedništva BiH

Susret Svetoga Oca s najvišim političkim predstavnicima Bosne i Hercegovine dogodio se u jutarnjim satima u subotu, 6. lipnja 2015. u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Nazočna su bila sva tri člana Predsjedništva: Mladen Ivanić, Bakir Izetbegović, i Dragan Čović. Sveti Otac pozdravio ih je sljedećim riječima:

Gospodo članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine,
Gospodine Predsjedatelju,
Članovi Diplomatskog zbora,
Draga braćo i sestre!

Zahvaljujem članovima Predsjedništva Bosne i Hercegovine na ugodnom dočeku, osobito na srdačnim pozdravnim riječima gospodina Predsjedatelja Mladena Ivanića, koje mi je uputio u ime svih vas. Radostan sam što sam došao u ovaj grad koji je mnogo propatio u krvavim sukobima u prošleme stoljeću, a koji je ponovno postao mjesto dijaloga i mirnoga suživota.

Sarajevo, baš kao i Bosna i Hercegovina ima posebno značenje za Europu i čitav svijet. Stoljećima su na ovim prostorima prisutne zajednice koje ispovijedaju različite vjere te pripadaju različitim narodima i kulturama, zajednice bogate u svojim posebnostima te ponosne na svoju jedinstvenu tradiciju. Sve ovo tijekom dugo vremena nije predstavljalo poteškoće u međusobnim prijateljskim i srdačnim odnosima.

Čak nam i sama arhitektonska struktura Sarajeva govori ovomu u prilog, jer se u svome urbanističkome spletu u neposrednoj blizini uzdižu sinagoge, crkve i džamije te je grad s pravom dobio naziv “europskog Jeruzalema”. On zapravo predstavlja jedno veliko raskrižje kultura, naroda i vjera; takva uloga zahtijeva da se uvijek iznova grade novi mostovi te da se postojeći istovremeno obnavljaju i čuvaju, kako bi se osigurali učinkoviti, sigurni i civilizirani odnosi.

Potreban nam je razgovor, otkrivanje bogatstva svakoga od nas, vrednovanje onoga što nas ujedinjuje te doživljavanje razlika kao mogućnost rasta, pritom poštujući svakog pojedinca. Prijeko je potreban strpljiv dijalog, pun povjerenja, tako da pojedinci, obitelji i zajednice mogu prenositi vrijednosti vlastite kulture i prihvaćati sve ono dobro u tuđim iskustvima.

Na ovaj bi način mogle zacijeliti čak i velike rane nedavne prošlosti, a na budućnost bi se gledalo s nadom, te bismo se, slobodni od svakoga straha i mržnje, suočavali sa svakodnevnim problemima s kojima je svaka građanska zajednica pozvana suočiti se.

Dolazim kao hodočasnik mira i dijaloga, 18 godina poslije povijesnoga posjeta Svetoga Ivana Pavla II., koji se zbio neposredno nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma. Drago mi je vidjeti postignute napretke, na kojima trebamo zahvaliti Gospodinu i tolikim ljudima dobre volje. Međutim, važno je ne zadovoljiti se postignutim, nego tražiti kako učiniti daljnje korake u učvršćivanju međusobnog povjerenja te stvarati prilike za produbljivanje uzajamnog poznavanja i poštovanja. Podrška ovakvom razvoju i temeljni uvjet su blizina i suradnja Međunarodne zajednice, osobito Europske Unije i svih država i organizacija koje su prisutne i koje djeluju na području Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina je, konačno, sastavni dio Europe. Njezini uspjesi i drame potpuno se uklapaju u povijest europskih uspjeha i drama, te su u isto vrijeme velika opomena kako bi se uložile sve raspoložive snage da započeti mirovni procesi postanu sve čvršći i stabilniji.

U ovoj Zemlji, mir i sloga među Hrvatima, Srbima i Bošnjacima te poticaji kojima se u posljednje vrijeme njeguje taj sklad, kao i srdačni i bratski odnosi između muslimana, židova i kršćana imaju važnost koja seže daleko izvan granica Bosne i Hercegovine. Ovime se daje svjedočanstvo cijelome svijetu kako je suradnja među različitim narodima i religijama u svrhu općega dobra itekako moguća; kako pluralizam kultura i tradicija može potaknuti i oživotvoriti neponovljivo i učinkovito rješavanje problema; kako se čak i najdublje rane mogu izliječiti zajedničkim hodom koji pročišćava sjećanja i daje nadu za budućnost.

Svi bismo trebali prepoznati naše temeljne ljudske vrijednosti, kako bismo se uspješno suprotstavili divljaštvu onih koji bi od svake različitosti htjeli stvoriti priliku za nasiljem. U ime se ovih vrijednosti može i mora surađivati, graditi i razgovarati, opraštati i s njima rasti. One tako dopuštaju sazvučju različitih glasova da se oblikuju u plemenit i skladan himan, nasuprot fanatičnom krikom mržnje.

Političari su pozvani na plemenitu zadaću da budu prvi koji će služiti svojim zajednicama, radeći prvenstveno na očuvanju temeljnih ljudskih prava, među kojima istaknuto mjesto ima ono o vjerskoj slobodi. Na taj će se način konkretnim zalaganjem moći izgraditi mirotvornije i pravednije društvo, u kojem bi se uz pomoć svakoga člana rješavali mnogovrsni problemi iz svakodnevnoga života naroda.

Da bi se ovo ispunilo, prijeko je potrebna stvarna jednakost svih građana pred zakonom, posebno u njegovoj provedbi, bez obzira na njihovu etničku, vjersku ili geografsku pripadnost: tako će se svi, bez razlike, u potpunosti osjećati dionicima javnoga života i, uživajući ista prava, moći će aktivno dati svoj posebni doprinos općem dobru.

Poštovane dame i gospodo,

Katolička Crkva sudjeluje u projektu materijalne i moralne obnove Bosne i Hercegovine molitvom i zalaganjem svojih vjernika i institucija, dijeleći tako njezine radosti i brige, želi i dalje neumorno svjedočiti svoju posebnu blizinu prema siromašnima i potrebnima, potaknuta naukom i primjerom svojega božanskog Učitelja, Krista.

Sveta se Stolica raduje svemu što je postignuto u ovim godinama i jamči svoju skrb u promicanju suradnje, dijaloga i solidarnosti, svjesna da su mir i međusobna pažnja u civiliziranom i uređenom suživotu nužni uvjeti za trajan i stvaran razvoj. Time ujedno želi da Bosna i Hercegovina, nakon što su se olujni crni oblaci konačno udaljili, uz doprinos svih mogne nastaviti na započetom putu, tako da nakon studene zime procvjeta proljeće.

S ovim mislima molim Svevišnjega za mir i blagostanje Sarajeva i čitave Bosne i Hercegovine.

Propovijed pape Franje na Misnom slavlju na stadionu Koševo

U subotu, 6. lipnja 2015. u 11 sati Sveti Otac papa Franjo predsjedao je svečanom Misnom slavlju na stadionu Koševo. Tog prigodom Sveti Otac uputio je homiliju koju prenosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre,

u biblijskim čitanjima koja smo poslušali odjeknula je više puta riječ “*mir*”. Uistinu, snažna proročanska riječ! Mir je Božji dar, Božji plan za

čovječanstvo, povijest i sve stvoreno. To je plan koji uvijek nailazi na protivljenja čovjeka i zloga. Tako i u našem vremenu težnja za mirom i trud oko njegovog postizanja sukobljavaju se s činjenicom da se u svijetu trenutno vode toliki oružani sukobi. To je jedna vrsta trećega svjetskog rata, koji se vodi “u dijelovima” te se, u kontekstu globalne komunikacije, doživljava prava *ratna klima*.

Postoje neki koji bi namjerno htjeli stvarati i izazivati ovu klimu, posebno oni koji nastoje izazvati sukobe među različitim kulturama i civilizacijama, te oni koji smišljaju ratove kako bi prodavali oružje. Ali rat podrazumijeva djecu, žene i starce u izbjegličkim kampovima; podrazumijeva prisilno napuštanje domova; podrazumijeva razrušene kuće, ulice i gospodarske objekte; podrazumijeva iznad svega tolike razorene živote. Vi to vrlo dobro znate, jer ste sve ovo doživjeli upravo ovdje: kolika patnja, kolika razaranja, kolika bol! Danas se, draga braćo i sestre, još jednom iz ovoga grada uzdiže vapaj naroda Božjega i svih muškaraca i žena dobre volje: nikada više rata!

Usred ove ratne klime, poput sunčeve zrake koja prodire kroz oblake odzvanja Isusova riječ u Evandjelju: «*Blago mirotvorcima*» (Mt 5,9). Poziv je ovo uvijek aktualan koji vrijedi za svaki naraštaj. Ne kaže “Blaženi propovjednici mira”: svatko je sposoban govoriti o njemu, čak na licemjerman i lažan način. Ne. Kaže: «*Blago miro-tvorcima*», to jest, onima koji ga *tvore, stvaraju*. Stvarati mir svojevrsno je *umijeće*: zahtijeva se strast, strpljivost, iskustvo, postojanost. Blaženi su oni koji siju mir svojim svagdanjim radom, s gestama služenja, bratstva, dijaloga, milosrđa... Upravo će se ovi «sinovima Božjim zvati», jer Bog sije mir uvijek i posvuda; u punini vremena poslao je u svijet svojega Sina da imamo mir! Stvarati mir je posao koji se neumorno ostvaruje svakoga dana, korak po korak.

Ma, *kako se stvara*, kako se ostvaruje taj mir? Na to nas je na najbolji način podsjetio prorok Izaija: «Mir će biti djelo pravde» (32,17). Prema “*Vulgati*” glasi: “*Opus iustitiae pax*” - to je postalo slavno geslo kojega je proročki preuzeo Papa Pio XII. Mir je djelo pravde. Niti ovdje se ne radi o teoriji i planiranju pravde, već o pravdi koja je *primijenjena*, življena. Novi Zavjet nas uči kako je savršeno ispunjenje pravde ljubiti blišnjega kao sebe same (usp. Mt 22,39; Rim 13,9).

O, kako se mijenjaju stvari kada, s milošću Božjom, slijedimo ovu zapovijed. To je zbog toga jer se mi mijenjamo! Ona osoba, onaj narod kojega sam dosada doživljavao kao neprijatelja, zapravo ima isto lice kao i ja, moje srce, moju dušu. Imamo istoga Oca na nebesima. Dakle, istinska bi pravednost bila činiti toj osobi, tome narodu, sve ono što bih volio da bude učinjeno meni i mome narodu (usp. Mt 7,12).

U drugome čitanju, Sveti Pavao nam je pokazao *prijeko potrebne osjećaje za stvaranje mira*: «Zaodjenite se u milosrdno srce, dobrotivost, poniznost, blagost, strpljivost te podnosite jedni druge praštajući si, ako tko ima protiv koga kakvu pritužbu! Kao što je Gospodin vama oprostio, tako i vi!» (3, 12-13).

To su osjećaji koji nam pomažu da, ondje gdje živimo, postanemo “umjetnici” u stvaranju mira. No, ne dajmo se zavaravati da ovo ovisi samo o nama! Pali bismo tada u prazni moralizam! Mir je *dar Božji*, ne u kakvom magijskom smislu, nego upravo u ovom: On - Krist, sa svojim Duhom, može utisnuti u naša srca i tijela ove osjećaje i učiniti nas istinskim oruđem svojega mira. I, ponirući još dublje, Apostol nam govori kako je mir dar Božji baš zato jer je plod njegove pomirbe s nama. Samo ako se pomiri s Bogom, čovjek postaje pravi mirotvorac.

Draga braćo i sestre, molimo danas Gospodina po zagovoru Blažene Djevice Marije, milost da imamo jednostavno srce, puno strpljivosti, želje i zalaganja za pravednost. Molimo ga da budemo milosrdni, da se zalažemo i da stvaramo mir, a ne rat i neslogu. Jedino je to put koji nas čini sretnima, koji nas čini blaženima.

Pozdrav i zahvala kardinala Puljića Svetom Ocu na kraju Svete mise

Na kraju Svete mise kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski uputio je riječi dobrodošlice i zahvale Svetom Ocu papi Franji, koje prenosimo u cijelosti:

Sveti Oče!

Hvala vam na Vašoj prisutnosti danas među nama. Hvala vam na Vašoj molitvi s nama i za nas. Hvala vam na pastirskoj riječi koju ste nam uputili. U ime svih nas ovdje okupljenih: kardinala, biskupa, svećenika, redovnika i redovnica i svih vjernika katolika i latinskog i istočnog obreda, ali i u ime ovdje nazočnih predstavnika vlasti i predstavnika raznih razina društva i svih ljudi dobre volje, najsrdačnije Vas pozdravljam i najiskrenije Vam zahvaljujem. S Vašom molitvom ujedinili smo svoje glasove ne samo mi na ovom stadionu nego i tisuće onih koji nas prate putem medija. Uvjeren sam da nisu molili samo katolici nego i svi drugi, svatko na svoj način, a dobrim željama ujedinili su se i oni koji sebe ne smatraju vjernicima. Hvala medijima što su se danas stavili u službu dobra.

Ova zemlja Bosna i Hercegovina je u prošlom stoljeću pretrpjela strašne ratove i režime. Sva je izranjena i opterećena. Katolička Crkva na ovim prostorima je prepolovljena. Sa žalošću konstatiramo da nas je svakim danom sve manje. Vaša očinska riječ, pastirska molitva i snažna vjerodostojna prisutnost daju nam snagu živjeti ovdje i s drugima raditi na izgradnji mira i dijaloga u ovoj zemlji. Ako nas je Bog u ovoj zemlji pozvao u život i od cijele kugle zemaljske izabrao da nam baš ovdje udahne dah života, zar da tu zemlju ne volimo? Zar da se bojimo tu živjeti, ako je Bog s nama i ako smo mi s Bogom? Ako Bog daje da se rodimo kao različiti, zar da se te različitosti bojimo?

U ime svih nas članova Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, ali i u ime, nama posebno drage i blize Hrvatske biskupske konferencije i biskupa susjednih zemalja te u svoje ime želim reći da je ovaj dan i ovaj događaj snažna potpora za nas pastire i sve vjernike u ovoj zemlji. Tu su brojni hodočasnici iz okolnih zemalja koji su vas došli vidjeti, čuti, doživjeti i osnažiti se da svoje kršćanstvo mogu i dalje smjelo i odvažno živjeti te graditi mir i njegovati dijalog.

Od srca hvala svima vama koji su svojim dolaskom pokazali svoju blizinu, ljubav i solidarnost s nama u Bosni i Hercegovini. Zahvaljujem i svima onima koji su nam pomagali u pripravi ovog susreta: članovima Državnog i Crkvenog odbora, Apostolskom Nunciju u BiH i velikom broju dobrih ljudi i dobročinitelja. Svojim otvorenim srce, ljubavlju i potporom pomogli su nam zasvjedočiti radost susreta s vama, Sveti Oče. Hvala onima koji su molili, postili, činili dobra djela na ovu nakanu.

Sveti Oče, koristim ovu blagoslovljenu prigodu da Vam zahvalim što ste nas biskupe iz Bosne i Hercegovine, prigodom našeg pohoda „ad limina Apostolorum“ 16. ožujka 2015. u Vatikanu, saslušali dok smo Vam govorili o stanju u Bosni i Hercegovini i u našoj krajevnoj Crkvi, o nedavnom ratu i poraću, o brojnim odlascima posebno mladih, o poteškoćama s kojima se susreću brojni ljudi u ovoj zemlji. Posebno Vam zahvaljujem što ste nas ohrabрили i potaknuli nas da ne štedimo svoje snage u podupiranju slabih; da pomognemo – na način kako nam je najprikladnije – sve one koji imaju iskrenu i opravdanu želju za ostankom u rodnoj zemlji; da utažujemo duhovnu glad onih koji vjeruju u neprolazne vrijednosti, proizašle iz Evandjelja. To istinski nastojimo činiti. Ali potrebna nam je potpora i ohrabrenje koje ste nam danas donijeli svojom prisutnošću i svojom pastirskom riječju.

Ovdje je naše stoljetno korijenje. Kroz povijest smo proživljavali razne valove progona, mučeništva i nepravdi kao i mnogi drugi. Zahvaljujući hrabroj vjeri naših predaka i njegovanju vjere u obiteljima, opstali smo do

danas. Vaši predšasnici na Petrovoj stolici imali su osjećaja za naše patnje i sluha za naše vapaje. I Vama, Sveti Oče, od srca zahvaljujemo na razumijevanju za ovu zemlju i za sve narode i za sve ljude u njoj, a posebno za katolike koji su najvećim dijelom Hrvati. Vaša prisutnost nas hrabri. U isto vrijeme to je poruka svijetu da želimo biti ono što jesmo i opstati s drugima i drugačijima na svojoj rodnoj grudi, otvoreni graditi budućnost ove zemlje na temeljima jednakih prava i sloboda.

Ova Crkva je iznjedrila brojne mučenike i hrabre svjedoke vjere. Zbog brojnih poteškoća nije bilo moguće voditi procese za proglašenje blaženim pa to posljednjih godina nastojimo nadoknaditi. Tako smo 2003. godine u Banjoj Luci doživjeli da je sveti papa Ivan Pavao II. proglasio blaženim sina ove zemlje, rođenog Banjolučanina, dr. Ivana Merza. Prije četiri godine ovdje u Sarajevu bili smo dionici divnog proglašenja blaženim pet sestara Kćeri Božje ljubavi nazivanih Drinskim mučenicama. Očekujemo uskoro proglašenje blaženim časnog sluge Petra Barbarića, sjemeništara rođenog u Hercegovini i školovanog u Bosni, te sluge Božjeg Josipa Stadlera i fra Lovre Milanovića. Još je dugi niz onih koje bih trebao spomenuti, a koji su bili hrabri svjedoci vjere i nama živi primjer i poticaj da hrabro živimo u vjeri predaka.

Sveti Oče, ponesite nas u svom pastirskom srcu. Kao Vi često znate ljubazno reći da ne zaboravimo moliti za Vas, tako i ja, krhki pastir ove mjesne Crkve, molim Vas, Sveti Oče: uključite nas u svoje molitve da ne posustanemo noseći se svaki dan s brojnim izazovima života. Htjeli bismo biti radosni svjedoci nade i oduševljeni navjestitelji radosne vijesti, a to nije moguće bez milosti Božje.

Blagoslovite nas i neka nas taj apostolski blagoslov krijepi i jača u našem poslanju na ovim prostorima i u ovim vremenima.

Pozdrav kardinala Puljića Svetom Ocu na susretu sa svećenicima, redovnicima i redovnicama

U sarajevskoj katedrali Srca Isusova u Sarajevu, 6. lipnja 2015., prigodom susreta Svetog Oca pape Franje sa svećenicima, redovnicima i redovnicama, kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski uputio je sljedeći pozdrav papi Franji:

Sveti Oče!

U ovoj katedrali Srca Isusova, u kojoj se nalazi grob velikog nadbiskupa sluge Božjega Josipa Stadlera i gdje počivaju zemni ostaci ostalih mojih

predšasnika, od srca Vas pozdravljam u ime svih, a posebno u svoje ime. Ovdje su prisutni: kardinali, biskupi, svećenici, redovnici, redovnice, bogoslovi, sjemeništari te redovnički kandidati i kandidatice. Sveti Oče, svi se radujemo Vašoj prisutnosti među nama.

Brojni među nama nose teško iskustvo nedavnoga rata i poratnih godina, ali i iskustvo komunističke vlasti kao i današnjeg sve agresivnijeg relativizma. Prije rata ova zemlja je bila rasadište duhovnih zvanja. Nakon rata brojne obitelji su prognane ili iseljene pa se smanjio broj mladih obitelji koje, na žalost, imaju i manje djece. Tako u vrtu ima sve manje cvijeće koje se može ubrati za oltar. Potrebna nam je ohrabrujuća riječ koja će nam pomoći da i u ovom vremenu i na ovim prostorima svjedočimo Uskrslog Krista.

Biskupsku konferenciju Bosne i Hercegovine činimo nas šestorica biskupa: tri dijecezanska biskupa sa sjedištima u Banjoj Luci, Mostaru i Sarajevu te vojni ordinarij sa sjedištem u glavnom gradu Bosne i Hercegovine te pomoćni biskupi u Banjoj Luci i ovdje u Sarajevu. U Bosni i Hercegovini djeluju dvije franjevačke provincije: Franjevačka provincija Bosna Srebrena sa svojom prebogatim poviješću od 1291. godine i sjedištem u Sarajevu, i Hercegovačka franjevačka provincija sa sjedištem u Mostaru. Tu su još: isusovci, trapisti, salezijanci, karmelićani i dominikanci: ukupno 578 svih svećenika i 280 župa latinskog obreda i 10 grkokatoličkih.

Svoja sjedišta u ovoj zemlji imaju i četiri ženske redovničke kongregacije: Služavke Malog Isusa, milosrdnice svetog Vinka Paulskog i dvije provincije Školskih sestara franjevki. Osim njih, u Bosni i Hercegovini žive i djeluju sestre: Kćeri Božje ljubavi, Klanjateljice Krvi Kristove, Kćeri milosrđa, Karmelićanke Božanskog Srca Isusova, Franjevke Marijine misionarke, Franjevke od Bezgrješnog začeca, Misionarke ljubavi, Marijine sestre, Službenice milosrđa, Uršulinke Služavke Malog Isusa Splitske provincije te klauzurne zajednice Klarisa i Karmelićanki: ukupno 509 redovnica. U Sarajevu imamo tri bogoslovna sjemeništa s ukupno 78 bogoslova i 10 đakona te dva mala sjemeništa u Travniku i Visokom s ukupno 67 sjemeništara.

Sveti Oče, Vaša riječ neka nas učini poletnijima u radu i izgaranju za kraljevstvo Božje, vjerodostojnijima svjedocima Radosne vijesti. Neke u ovoj Godini posvećenog života učini da svi redovnici i redovnice obnovljenim duhom i žarom budu radosni dar za Crkvu u ovom vremenu i na ovim prostorima.

U ime svih njih ovdje prisutnih i svih koji su duhom s nama želim Vam iskrenu dobrodošlicu!

Svjedočenje banjolučkog svećenika vlč. Zvonimira Matijevića

U sarajevskoj katedrali Srca Isusova u Sarajevu, 6. lipnja 2015., prigodom susreta Svetog Oca pape Franje sa svećenicima, redovnicima i redovnicama, banjolučki svećenik vlč. Zvonimir Matijevića izrekao je svoje svjedočenje:

Sveti Oče!

Zovem se Zvonimir Matijević. Svećenik sam Banjolučke biskupije. Rođen sam 1955. godine u Banjoj Luci. Otac mi je umro kada sam imao 11 dana. Nemam braće, a jedina sestra umrla je sasvim iznenada kada je imala 17 godina. Tako sam ostao sam sa svojom majkom. Nakon svršenog pravnog fakulteta u Banjoj Luci, odlučio sam postati svećenik. Za svećenika sam zaređen 1987. godine u Banjoj Luci.

Godine 1992. bio sam upravitelja župe Glamoč. Pastoralno sam skrbio za malobrojnu katoličku zajednicu od pedesetak vjernika među pravoslavnom većinom. U Republici Hrvatskoj već je bjesnio rat koji se nadvio i nad Bosnu i Hercegovinu. Dana 24. veljače 1992. ubijen je moj ugledni župljanin dr. Alojzije Kelava, specijalist dječje medicine, koji je bio potpuno nedužan. Mnogi su mi govorili da trebam otići. Međutim, nisam htio pobjeći i ostaviti svoje župljane u takvoj opasnosti. Slično je učinila većina svećenika moje biskupije, od kojih su njih osam ubijeni ili umrli od posljedica torture, kao i većina časnih sestara od kojih je jedna ubijena, a pojedine od njih i danas nose teške traume.

Na Cvjetnu nedjelju, 12. travnja 1992. nakon Mise vojnici su me uhitili i odvezli u grad Knin u susjednu Hrvatsku. Više puta su me tukli sve dok ne bih pao u nesvijest od boli. Tražili su od mene da na televiziji javno kažem da sam ratni zločinac; da su katolički svećenici zločinci i da odgajaju zločince. Kada su se uvjerali da ću radije umrijeti nego reći takvu laž, doveli su me pred vojnog zapovjednika. Hodao sam teškom mukom. Policijske lisice su mi se toliko usjekle u ruke da i sada nosim te tragove. Zapovjedniku je bilo jasno da neću još dugo izdržati.

Napokon su odlučili prebaciti me u bolnicu u vrlo teškom stanju. Liječnik mi je morao operativnim zahvatom izvaditi brojne podljeve krvi da bih preživio. Moj organizam više nije primao hranu. Često sam bio u nesvijesti. Kasnije su mi rekli da su mi dali šest doza krvi da bih preživio. Na molbu mog biskupa Franje, kojemu nije bilo moguće doći do mene, u bolnici me je posjetio bihačko-petrovački pravoslavni episkop Hrzostom što mi je dalo nadu u pobjedu dobra. Tijekom 26 dana boravka u bolnici u Kninu oporavio sam se toliko da su me, na molbu biskupa, mogli razmijeniti kao ratnog zarobljenika.

Nakon toga oporavljao sam se još dva tjedna u bolnici u Splitu. Neka Bog blagoslovi sve one koji su mi pomogli da danas budem živ.

Sveti Oče! Hvala Vam što ste došli u našu domovinu Bosnu i Hercegovinu s riječima mira. Hvala Vam što ste došli donijeti utjehu meni i puno većem broju onih, koji su patili i pate više od mene. Uvjeren sam da je Vaš dolazak i Vaša riječ melem na rane mnogima u ovoj zemlji. Hvala Vam i zato što ste došli probuditi klicu dobra u srcima mnogih, koji su činili zlo. Neka Vaš dolazak, Vaša molitva i Vaša riječ pokrene i svakoga od njih da čini dobro

Sveti Oče! Crkva mi je povjerila svećenički red. Raduje me što sam svećenik Katoličke Crkve. Drago mi je što stojim pred Vama kao Vaš svećenik. Premda, zbog svega što sam doživio, sad bolujem od bolesti multipla skleroza koja je popriličan životni križ te mi u pamet doziva riječi sv. Pavla: „Najradije ću se još hvaliti svojim slabostima da se nastani u meni snaga Kristova” (2 Kor 12,9), ja, svećenik Zvonimir, od srca opraštam svima koji su mi nanijeli boli i molim za njih, da im milosrdni Bog oprost i da se obrate na put dobra.

Hvala Vam što ste došli u našu zemlju i u naš glavni grad da po mom svjedočenju čujete tisuće svjedočenja osoba koje su patile, ali osoba koje ne gube nadu jer čvrsto vjeruju u Boga, čvrsto vjeruju u pobjedu dobra nad zlim. Blagoslovite sve nas, Sveti Oče!

Svjedočanstvo iz logora fra Joze Puškarića pred papom Franjom

U sarajevskoj katedrali Srca Isusova u Sarajevu, 6. lipnja 2015., prigodom susreta Svetog Oca pape Franje sa svećenicima, redovnicima i redovnicama, fra Jozo Puškarić izrekao je svoje svjedočenje:

Dragi naš, Sveti Oče, papa Franjo!

Neizmjerno sam zahvalan Bogu što mi je dao ovu blagoslovljenu prigodu što danas stojim pred Vama. Želim zahvaliti i svome nadbiskupu, uzoritom kardinalu Vinku Puljiću što me je izabrao da Vam se, u nazočnosti tolikog broja svećenika, redovnika i redovnica, obratim u ovoj našoj Prvostolnici i iznesem svoje iskustvo iz minuloga rata.

Dopustite da Vam se ukratko predstavim: ja sam fra Jozo Puškarić, svećenik franjevac, član franjevačke provincije Bosne Srebrene. Rođen sam u brojnoj obitelji – pet braće i četiri sestre – u župi Gospe od Anđela, Gornja

Tramošnica. Moja rodna župa u to vrijeme bila je osobito bogata duhovnim zvanjima. Zato nije ni čudno što su i moje tri sestre postale članice Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije.

Rat me zatekao na službi župnika u župi Hrvatska Tišina kod Bosanskog Šamca, u Bosanskoj Posavini. Naoružani srpski policajci došli su 14. svibnja 1992. u župnu kuću i odveli me u logor, zajedno s mnogim mojim župljanima, iako nismo nizašto bili krivi. Župa je ostala bez stanovnika, a većina kuća je uništena.

U 40. godini svoga života u logoru sam proveo četiri mjeseca. Međutim, vrijeme u logoru ne broji se mjesecima nego danima, satima i sekundama. Dani su bili jako dugi jer su bili ispunjeni neizvjesnošću i strahom. 120 dana se činilo kao 120 godina, pa i više. Živjeli smo u neljudskim uvjetima! Cijelo vrijeme bili smo uglavnom gladni i žedni; sve te dane i noći živjeli smo bez ikakve higijene, bez pranja, brijanja i šišanja, svakodnevno maltretirani, fizički udarani i mučeni raznim predmetima, rukama i nogama... Mene osobno na takva mučenja znali su ponekad izdvajati i izvoditi i do pet puta, uglavnom noću, prozivajući me uvijek po mojoj službi: parok, kako u mom kraju nazivaju župnika. Od batinanja slomljena su mi, između ostaloga, i tri rebra.

Siguran sam da nijedan čovjek to ne bi mogao izdržati sam – bez pomoći drugih ljudi, a pogotovo ne bi mogao bez Božje pomoći! Meni osobno Bog je poslao pomoć i u hrani preko dobre žene Fatime, muslimanke i njezine obitelji, koja sada živi u Americi! Jedino nada i vjera u Boga mogle su dati i davale su nam novu snagu za novi dan i novu nadu! Zaufana i stalna molitva – uglavnom u sebi izgovorena – čudesa je činila. Osobno sam doživljavao više puta čudesna uslišanja po zagovoru Blažene Djevice Marije, sv. Ante Padovanskoga i drugih svetaca.

Sveti Oče!

Pred Vama ponizno priznajem da sam jednom poželio da smrt učini kraj mojim mukama. Prijetili su mi da će me guliti, nokte mi čupati i rane soliti... Kod privođenja bilo mi je tako teško da sam molio stražara neka mi rafalom iz puške skрати muke jer sam bio uvjeren da će me ionako ubiti. Stražarev odgovor je otprilike glasio: „E, nećeš ti tek tako umrijeti! Mi ćemo za tebe dobiti 150 naših“. Njegove riječi vratile su mi poljuljanu nadu. Od toga trenutka moja nada da ću preživjeti nije prestajala. A želja da preživim temeljila se najviše na tome da sutra i do konca života svim ljudima mogu svjedočiti o strahotama rata.

Sveti Oče!

Zahvalan sam Bogu posebno za ovaj „višak“ života nakon logora. Osobito sam zahvalan Gospodinu što me nijednog trenutka nije zahvatila mržnja prema mojim mučiteljima. Oprostio sam im jer nas Isus poziva na praštanje; praštanju su me učili moji roditelji, svećenici i sestre, učitelji i odgojitelji; praštanje otvara prostor za dolazak Božjeg kraljevstva u čovjekovo srce i samo tako možemo u drugom čovjeku prepoznati brata i sestru.

Nakon teškog ratnog iskustva mogu skupa sa sv. papom Ivanom Pavlom II. i ja zavapiti: Nikada više rata!

Sveti Oče, molite za sve nas, za sve ljude u našoj domovini Bosni i Hercegovini i ovdje u našem glavnom gradu Sarajevu i kada se sretno vratite u Rim!

Svjedočenje sestre Ljubice Šekerija iz Družbe Kćeri Božje Ljubavi

U sarajevskoj katedrali Srca Isusova u Sarajevu, 6. lipnja 2015., prigodom susreta Svetog Oca pape Franje sa svećenicima, redovnicima i redovnicama, sestra Ljubica Šekerija iz Družbe Kćeri Božje Ljubavi izrekla je svoje svjedočenje:

Sveti Oče!

Zovem se sestra Ljubica Šekerija ipripadam Družbi sestara Kćeri Božje Ljubavi. Do početka rata sestre su djelovale oko pedeset godina u državnom Domu starih i nemoćnih osoba u Travniku u Središnjoj Bosni u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. U spomenutom Domu radila sam pet godina. U njemu su bili smješteni šticećnici svih vjera i nacija, a najviše muslimana. Na poslu su nas svi cijenili i poštivali. Kad se rat rasplamsao u Bosni i Hercegovini pojavili su se strani ratnici iz raznih arapskih zemalja Bliskog istoka.

Na svetu Tereziju Avilsku, 15. listopada 1993. godine, oko jedanaest sati prije podne u travničku župnu kuću, u kojoj sam pripremala ručak za svećenike, upala su petorica naoružanih stranih ratnika. Prisilili su me da pođem s njima. Morala sam uz fizičku prisilu popeti se na kamion. Okruženje kamiona ispred župne kuće činili su Travničani nekršćani koji su uz glasno smijanje i uz pljesak odobravali ponašanje stranih ratnika.

U kamionu je već bio bolesni travnički župnik vlč. Vinko Vidaković i tri djelatnika župnog Caritasa. Inače, u to vrijeme u Travniku su pastoralno djelovala samo dvojica svećenika: vlč. Vinko Vidaković i vlč. Pavo Nikolić koji nije bio u kući kada su upali strani ratnici koji su nas zarobljene provocirali, ponižavali uz prostačke i vulgarne riječi i udarce. Redovničkom odjećom, koju sam imala na sebi vezali su mi oči, a drugima su to učinili uz pomoć njihove odjeće. Nismo smjeli znati kuda nas voze.

Zajedno s drugima, zavezanih očiju, odvezli su nas u svoje sjedište u Mehuriće kod Travnika, u prostoriju 2x2 m s dva kreveta na kat. Odvezali su nam oči, uzeli sve stvari što smo imali u džepovima. Kod mene su našli samo krunicu i ključeve od kuće. Od župnika vlč. Vinka tražili su da nogama pogazi moju krunicu. Župnik to nije htio učiniti. Oštreći sablje prijetili su kako će mene zaklati ako župnik ne pogazi krunicu. Kazala sam: „Župniče, neka me zakolju, ali Vi nemojte gaziti našu svetinju!“ Poslije brojnih nasrtaja i urlikanja ostavili su nas na kratko same. Pokupila sam ostatke potrgane krunice. Noktom sam poderala dušek na krevetu i sakrila zrnca krunice. Boga sam molila za snagu.

Nakon povratka stranih ratnika župnika i mene pitali su koliko imamo djece i imamo li žive roditelje. Kazali smo kako nemamo djece. Kad su zapazili prsten na mojoj ruci tražili su da ga skinem. Tada je jedan od domaćih ratnika kazao: „Skinu brže, ili ćemo ti prst rezati!“ Uzeli su moj redovnički prsten koji je za mene svetinja. Bilo mi jako teško. U tom trenutku naš čuvar, strani ratnik kazao je: „Nemate tate i mame. Meni je puška mama, puška tata, puška žena, puška djeca, puška sve!“ Jedan od domaćih ratnika vukao me za vrat i udarao. U tim trenucima župnik vlč. Vinko Vidaković potihom nas je ohrabrio riječima: „Ne bojte se, dao sam Vam svima odrješenje, možemo mirno umrijeti!“ Te župnikove riječi bile su meni i drugima velika utjeha. Opet je slijedilo premlaćivanje. Od mene su tražili da im predam križ ili drugu svetinju te da im kažem svoje ime. Rekla sam da mi je krsno ime Ivka. Obišli su oko mene i rekli su mi: „Ne Ivka, nego Emšihata!“ Meni su zapovjedili da sjednem i ispružim svoje prekrizene ruke uz komentar da samo sotona drži prekrizene ruke. U tom trenutku osjetila sam cijev puške na svome čelu. Jedan od njih tražio je od mene da priznam kako je islam najjača vjera uz zahtjev da o ovome ništa ne govorim, inače će mi glava otići u pakao. Mislila sam da će me strijeljati. Na upit novopridošloga stranoga ratnika jesam li gladna odgovorila sam da jesam i dao mi je jesti krušku uz komentar: „Eto vidiš, da strani ratnici ne siluju, da strani ratnici ne kolju, ali o tome ni riječi, jer će ti glava otići u pakao.“ Odgovorila sam: „Strani ratnik me zarobio, strani ratnik me oslobodio!“

Slijedio je put oslobađanja i povratka u Travnik i u samostan. Međutim, župnik Vinko Vidaković ostao je još tri dana u njihovu zatočeništvu. Nakon

izlaska iz auta ispred samostana skinula sam povez s očiju i nisam se smjela okrenuti jer mi je bilo zabranjeno. Ušla sam u samostan. Bilo je osam sati na večer. Sestre su me čekale plačući i moleći (Gioele 2,12) u samostanskoj kapelici svetog Leopolda Mandića.

Sveti Oče!

Hvala Vam za Vaš dolazak da nas sve ohrabrite i učvrstite u vjeri i u našem zvanju i poslanju. Ovo je bilo moje svjedočenje, ali ima još redovnica iz drugih družbi koje su tijekom minuloga rata na bosanskohercegovačkim prostorima doživjele isto. Svima sam sve oprostila. Koliko god su mučitelji bili grubi, Božja snaga i milost bili su na mojoj strani (usp. Rim 5,20). Bogu hvala!

Hvala Vam, Sveti Oče!

Predani govor pape Franje na susretu sa duhovnim zvanjima u sarajevskoj prvostolnici

Draga braćo i sestre,

sve vas srdačno pozdravljam, a osobito vašu bolesnu i stariju subraću i sestre koji ne mogu biti ovdje, ali su u duhu s nama. Zahvaljujem kardinalu Puljiću na njegovim riječima, kao i sestri Ljubici, don Zvonimiru i fra Jozi. Hvala svima za službu koju vršite za Evanđelje i Crkvu. Došao sam u vašu zemlju kao hodočasnik mira i dijaloga, kako bih učvrstio i ohrabrio braću u vjeri, a osobito vas, pozvane raditi *“na puno radno vrijeme”* u vinogradu Gospodnjem. On nam govori: “Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta” (Mt 28,20). Ovo je sigurnost koja nam ulijeva nadu i utjehu, osobito u teškim trenucima naše službe. Mislim ovdje na sve prošle i sadašnje patnje i kušnje vaših kršćanskih zajednica. Iako živite u teškim okolnostima, niste se predali. Oduprli ste se, trudeći se s neumornim duhom služenja suočiti s osobnim, društvenim i pastoralnim poteškoćama. Gospodin neka vas nagradi!

Pretpostavljam da se ponekad, zbog situacije Crkve u vašoj zemlji koja je u brojčanoj manjini, ili pak zbog neuspjeha u službi, osjećate kao i nekoć Isusovi učenici kada nisu ništa ulovili, iako su ribarili cijelu noć (usp. Lk 5,5). No, ukoliko se pouzdamo u Gospodina, upravo u tim trenucima možemo iskusiti snagu njegove Riječi i njegovoga Duha koji obnavlja u nama povjerenje i nadu. Plodnost naše službe ovisi iznad svega o našoj vjeri; o vjeri u Kristovu ljubav od koje nas ništa ne može odijeliti, kako veli apostol Pavao (usp. Rim 8,35-39) koji je dobro shvaćao kušnje! Također, i bratsko

zajedništvo nas podržava i sokoli; bratstvo među svećenicima, redovnicima, posvećenim laicima, bogoslovima i sjemeni štarcima; bratstvo među svima nama, koje je Gospodin pozvao da, ostavivši sve, njega slijedimo, ono nam daje radost i utjehu te čini naš rad djelotvornijim. Mi smo svjedoci ovog bratskog zajedništva!

«Pazite na sebe i na sve stado» (Dj 20,28). Ovaj poticaj svetoga Pavla - iz Djela apostolskih - podsjeća nas da, ako želimo pomoći drugima da postanu sveti, ne smijemo zanemariti sami sebe, to jest, naše posvećivanje. I obrnuto, predanost vjernom Božjem narodu, utkanost u njegov život te iznad svega blizina siromašnima i malenima, omogućava nam da napredujemo sve više u suobličavanju s Kristom. Briga za vlastiti pastoralni rast i pastoralna ljubav prema ljudima uvijek idu zajedno i uzajamno se obogaćuju, te se nikada ne mogu odvojiti.

Što bi značilo za jednog svećenika i za jednu Bogu posvećenu osobu, danas, u Bosni i Hercegovini, služiti Kristovom stadu? Držim da bi prije svega značilo ostvarivati *pastoral nade*, pazeći na ovce koje su u stadu, ali znati i izići iz njega u potragu za onima koji traže Radosnu Vijest, a ne znaju je sami naći ili ponovno otkriti put koji vodi k Isusu; susretati ljude ondje gdje žive, pa čak i onaj dio stada koji živi izvan njegovih granica, daleko, prihvaćati one koji možda još ne poznaju Krista Isusa; brinuti o odgoju katolika u vjeri i kršćanskome životu; ohrabrivati vjernike laike da budu promicatelji evangelizacijske misije Crkve. Stoga vas potičem da podupirete katoličke zajednice u njihovom rastu da budu otvorene i usmjerene “*prema van*”, sposobne za susret te odvažne u evanđeoskom svjedočenju.

Svećenik, redovnik, pozvan je živjeti i bojazni i nade svojega naroda; pozvan je djelovati u stvarnim prilikama svoga vremena, često obilježenima napetostima, neslogama, nepovjerenjem, neizvjesnošću i siromaštvom. U najtežim trenucima molimo Gospodina da nam dade srce koje se znade ganuti, da nam dade sposobnost suosjećanja. Ne postoji bolje svjedočanstvo od onoga da budemo blizu onima koji su u duhovnoj ili materijalnoj potrebi. To je zadatak nas biskupa, svećenika i redovnika da ljudima očitujemo Božju blizinu, da im pružimo Njegovu ruku koja snaži i ozdravlja. Naša je briga sjediniti se s bolima i suzama našega naroda; ne umarati se u otvaranju srca i pružanju ruke svima koji nas trebaju, osobito onima koji, možda zbog srama, od nas ništa ne traže, a toliko im je potrebno. Ovdje osobito želim izraziti moje poštovanje sestrama redovnicama za sve ono što velikodušno čine, a ponajviše za njihovu vjernu i brižnu prisutnost.

Dragi svećenici, redovnici i redovnice, potičem vas da s radošću nastavljate s vašim pastoralnim služenjem, čija je plodnost zajamčena vjerom i milošću, ali i svjedočanstvom skromnoga života, odvojenog od svjetovnih interesa.

Molim vas, ne padajte u napast da postanete jedna vrsta *elite*, zatvorene u samu sebe. Velikodušno i jasno svećeničko i redovničko svjedočanstvo primjer je i poticaj bogoslovima i sjemeništarcima te onima koje Gospodin poziva da mu služe. Dok stojite uz bok mladima te ih pozivate da podijelite s njima iskustva vaše molitve i služenja, pomažete im otkriti Kristovu ljubav koja ih poziva da se odazovu Gospodinovu pozivu. Neka vjernici laici vide u vama onu vjernu i nesebičnu ljubav koju je Krist ostavio kao oporuku svojim učenicima.

Uputio bih posebnu riječ i vama, dragi bogoslovi i sjemeništarcima. Među tolikim lijepim svjedočanstvima osoba posvećenoga života u vašoj zemlji, prisjetimo se sluge Božjega Petra Barbarića. On ujedinjuje rodnu Hercegovinu i Bosnu u kojoj se posvetio, kao i čitav kler, bilo biskupijski, bilo redovnički. Neka ovaj mladi svećenički pripravnik krjeposnoga života bude svima velikim primjerom.

Djevica Marija je uvijek pored nas kao brižna majka. Ona je prva učenica Gospodinova i primjer života posvećenoga Njemu i braći. Kada se nalazimo u poteškoćama ili doživimo stanja u kojima osjećamo svu našu nemoć, obratimo se njoj sinovskom odanošću. Ona nam neprestano poručuje - kao na svadbi u Kani - : "Što god vam rekne, učinite" (Iv 2,5). Ona nas uči da slušamo Isusa i slijedimo njegovu Riječ, ali s vjerom! To je njezina tajna, koju nam želi prenijeti kao majka: vjera, ona izvorna, prava vjera, kojoj je dovoljna samo jedna trunka da i planine premjesti!

Ovim vjernim zagovorom možemo s radošću služiti Gospodinu i biti svagdje sijači nade. Obećavam vam moj spomen u molitvi te od srca blagoslivljam sve vas i vaše zajednice. Molim vas, ne zaboravite moliti za mene.

Govor pape Franje u sarajevskoj katedrali, izrečen uživo

Spremio sam za vas govor, ali pošto sam čuo svjedočenje ovoga svećenika, redovnika i redovnice, osjećam potrebu govoriti spontano. Oni su nam pripovijedali život, iskustva, pripovijedali su nam o mnogim ružnim i lijepim stvarima. Predat ću svoj govor, koji je inače lijep, kardinalu nadbiskupu.

Sam svjedočenja već govore za sebe. To je sjećanje vašega naroda! Narod koji zaboravlja svoja sjećanja nema budućnosti. Ovo je sjećanje vaših očeva i majki u vjeri: ovdje su govorile samo tri osobe, ali iza njih stoje mnoge osobe koje su propatile na isti način.

Drage sestre, draga braćo, nemate pravo zaboraviti vašu povijest. Ne da se svetite, nego da stvarate mir. Ne da bi gledali na ova svjedočenja kao ne

nešto čudno što se dogodilo, nego da bi ste voljeli kao što su oni voljeli. U vašoj krvi, u vašem pozivu je poziv, u njemu je krv ovo troje mučenika. Tu je krv i poziv mnogih redovnika i redovnica, mnogih svećenika i sjemeništara i bogoslova. Autor Poslanice Hebrejima kaže: Molim vas ne zaboravite vaše pretke, one koji su vam prenijeli vjeru. Oni (pokazuje na svjedoke) su vam prenijeli vjeru; oni su vas naučili kako se živi vjera. Sam Pavao nam kaže: „Ne zaboravite Isusa Krista“, prvog Svjedoka. Oni su pošli Isusovim stopama.

Oživljavati sjećanje radi stvaranja mira. Neke riječi su mi posebno ostale u srcu. Jedna, ponavljana: „oprost“. Čovjek ili žena koji se posvete na službu Bogu i ne oprostite ne služe ničemu. Oprostiti prijatelju koji te uvrijedio nekom ružnom riječju, ili s kojim si se svađao, ili nekoj sestri koja je ljubomorna na tebe, nije naročito teško. Oprostiti onome tko te tuče, tko te muči, gazi, koji ti prijeti s uperenom puškom da će te ubiti, to je teško. Oni su to učinili, i propovijedaju da to treba činiti.

Druga riječ koja mi je ostala jest onih 120 dana u koncentracionom logoru. Koliko puta nas duh ovoga svijeta nagna da zaboravimo naše pretke, patnje naših predaka! tamo su dani bili izbrojani, ne dani, već i minute, jer je svaka minuta, svaki sat muka za sebe. Živjeti onako svi zajedno, prljavi, bez hrane, vode, po vrućini i hladnoći, i sve to mnogo dana! A mi se žalimo kad nas malo boli zub, ili kada želimo imati televizor u svojoj sobi, sa svim komotnostima, ili koji prigovaramo poglavarima kada ručak nije baš najbolji ... ne zaboravite molim vas svjedočanstva vaših prethodnika. Mislite o tome koliko su propatili. Mislite o onih šest litara krvi koje je ovaj svećenik koji je prvi govorio morao primiti da bi preživio. Živite životom dostojnim križa Kristova.

Časne sestre, svećenici, biskupi, bogoslovi ako su posvjetovnjačeni samo su karikature, ne služe ničemu, ne čuvaju sjećanje na svjedoke vjere. Izgubili su sjećanje na Isusa Krista rassetoga, našu jedinu slavu.

Još jedna stvar koja mi dolazi u pamet je onaj vojnik koji je darovao krušku časnoj sestri; i ona žena muslimanka koja sada živi u Americi, koja je donijela hranu svi smo braća. I taj okrutni čovjek je mislione znam što je mislio, ali je osjetio Duha Svetoga u svome srcu i možda je pomislio na svoju majku i rekao: „uzmi ovu krušku i ništa ne govori nikome“. I ona žena muslimanka je prelazila preko vjerskih razlika: ljubila je. Vjerovala je u Boga i činila dobro.

Tražite dobro sviju. Svi to mogu činiti, sjeme dobra. Svi smo djeca Božja.

Blago vama kada imate tako blizu ova svjedočanstva, nemojte ih molim vas zaboraviti. Neka vaš život raste s ovim sjećanjem. Mislim na ovog svećenika kome je umro otac dok je bio dijete, onda je umrla i majka i sestra, i ostao je sam ... Ali on je bio plod ljubavi, bračne ljubavi. Pomislite na onu sestru mučenicu: i ona je bila kćerka svoje obitelji. Pomislite na ovog franjevca, s dvije sestre franjevke; i dolazi mi u pamet ono što je kardinal govorio: što se dogodi s vrtom života, tj. s obitelji? Dogodi se ružna stvar, dogodi se da ne cvijeta. Molite se za obitelji, da bi u njima cvjetali mnogi sinovi i bilo mnogo zvanja.

I na kraju, želim vam reći da je ovo bila povijest okrutnosti. I danas, u ovom svjetskom ratu vidimo mnoge, mnoge okrutnosti. Činite uvijek suprotno od okrutnosti: njegujte nježnost, bratstvo, oprost. I nosite križ Isusa Krista. Crkva, sveta majka Crkva vas takve želi: malene, male svjedoke, pred ovim malim svjedocima, male svjedoke križa Kristova.

Bog vas blagoslovio, i molim vas molite za mene. Hvala.

Pozdrav kardinala Puljića Svetom Ocu na ekumenskom i međureligijskom susretu

Tijekom ekumenskog i međureligijskog susreta u Franjevačkom međunarodnom studentskom centru u Sarajevu, 6. lipnja 2015., nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić uputio je sljedeći pozdrav Svetom Ocu papi Franji:

Sveti Oče!

Na početku ovoga susreta iskreno Vas pozdravljam i kao predsjednik Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. I ja osobno i svi mi biskupi, a uvjeren sam i cijela Katolička Crkva u Bosni i Hercegovini, osjećamo osobitu važnost međureligijske suradnje putem dijaloga jer u ovoj zemlji živimo različiti po vjeri i narodnoj-etničkoj pripadnosti.

Imamo još jednu blagoslovljenu okolnost. U ovoj zemlji od 1291. godine pa do danas djeluju franjevci koji su poznati po svojoj otvorenosti za dijalog. Zato smo i izabrali da se ovaj susret dogodi upravo u sjedištu Franjevačke provincije Bosne Srebrene i to u zgradi koju su komunističke vlasti oduzele nakon drugog svjetskog rata. Tijekom nedavno rata ova je zgrada granatama zapaljena i potpuno izgorjela. Uz pomoć brojnih ljudi franjevci su je obnovili i otvorili je za: mlade, za gladne, za susrete.

Bog nam je darovao milost da se rodimo u ovoj zemlji i da na ovim prostorima zajedno živimo. Dijalog nema alternative. Tome nas uči i pregorko iskustvo nedavnoga rata sa strašnim posljedicama. Još uvijek su prisutne mnoge rane koje valja liječiti i vraćati povjerenje jednih prema drugima. Svjedok sam da postoji velik broj onih koji su i u najtežim ratnim danima tražili što možemo zajednički učiniti za opće dobro naših Crkava i vjerskih Zajednica.

Za vrijeme rata do 1992. do 1995. ovdje u opkoljenom Sarajevu imali smo redovne kontakte, iako je to bilo vrlo teško. Ti kontakti postojali su i u raznim drugim mjestima u Bosni i Hercegovini. Nismo mogli rat zaustaviti ni stvarati strategiju mira. Ono što smo mogli to smo i činili: molili smo i pozivali na mir.

Nakon rata nas četvorica vjerskih poglavara u Sarajevu, uz potporu dobrih ljudi iz inozemstva, osnovali smo 1997. godine Međureligijsko vijeće Bosne i Hercegovine koje od tada djeluje kao institucija u ovoj državi. Međureligijsko vijeće čine predstavnici: Katoličke i Srpske pravoslavne Crkve u BiH te Islamske i Jevrejske (Židovske) zajednice u BiH.

Živeći zajedno dužni smo prihvatiti i poštivati naše različitosti, upoznavati jedni druge i putem dijaloga tražiti način putem izgradnje mira, suživota i međusobnog uvažavanja u jednakopravnosti. Potrebno je još puno toga učiniti da se dogodi istinski proces pomirenja i praštanja i da se vrati duh povjerenja.

Vas, u ime katolika koji sudjeluju na putu dijaloga, iskreno pozdravljam i izričem dobrodošlicu i zahvaljujem što podržavate traženje puta dijaloga i što vam je toliko stalo da se izgradi u svijetu duh dijaloga i poštivanja međusobnih različitosti.

Sveti Oče, očekujemo i Vaše riječi podrške na putu izgradnje dijaloga. Uvjeren sam da smijem obećati da ćemo od danas još više moliti za Vas. Vas molimo: uključite nas u svoje molitve da u ovoj zemlji zaživi pravedni mir, jednakopravnost i otvaranje perspektive utemeljene u vjerničkoj nadi.

Pozdrav reis-u-uleme Kavazovića papi Franji na ekumenskom i međureligijskom susretu

Tijekom ekumenskog i međureligijskog susreta u Franjevačkom međunarodnom studentskom centru u Sarajevu, 6. lipnja 2015., reis-l-ulema Husein ef. Kavazović uputio je sljedeći pozdrav Svetom Ocu papi Franji:

Uvaženi rimski biskupe, poglavaru Rimokatoličke crkve, papa Franjo.

Pozdravljam Vas u ime Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini izražavam Vam dobrodošlicu u ime muslimana koji žive u ovoj zemlji, kao i u svoje ime.

Vaša posjeta je za nas izraz vaše dobrote i dobre namjere da obradujete sve nas koji živimo ovdje. Veseli nas što ste našu zemlju, Bosnu i Hercegovinu, odabrali za Vaš prvi dolazak li ovaj dio svijeta.

Bosna i Hercegovina je mjesto susreta i prožimanja najvećih religijskih tradicija i kultura. Istovremeno, ovo je i područje velikih patnji običnih ljudi. Ovdje se možda najjasnije vide pokazatelji duboke krize, koju prolazi savremeni svijet.

U našem svijetu se relativiziraju sve univerzalne vrijednosti, što najneposrednije uočavamo u globalnom zagovaranju antihumanih ideja i zabrinjavajućoj desakralizaciji svijeta. Vjera u živog Boga, kako su o Njemu govorili poslanici, kao da gasne. Njeno mjesto uzurpiraju ideologije i moralno posrnuće, kao posljednji kumiri, načinjeni ljudskom rukom.

Duboko sam uvjeren da je osnovno pozvanje svih nas predstavnika vjerskih zajednica osmišljena borba protiv moralnog relativizma. Naši napori moraju biti usmjereni u korist širenja duha optimizma, pokajanja i nade. Potreban nam je i povratak tradicionalnim vrijednostima i brižan odnos prema svim ljudima.

Vaš pohod ovoj zemlji, s porukom „Mir vama“, doživljavamo i kao podršku afirmaciji vjerske i kulturne tradicije Bosne i Hercegovine u jedinstvenom i bremenitom nasljeđu Evrope. Sve nedorečenosti i kontroverze oko razumijevanja savremenog europskog identiteta najneposrednije se odražavaju na stanje u Bosni i Hercegovini.

Pokornost Jednom i Jedinom Bogu znači služenje svim ljudima. Mirenje s Uzvišenim Bogom, koji je i sam "Miritelj" (es-Selam), jeste i mirenje i s drugima i sa samim sobom. Genocid, koji je ovdje počinjen nad bosanskim muslimanima, i koji je presuđen kod Međunarodnog suda pravde u Hagu

obavezuje sve nas, kršćane i muslimane da iznova propitujemo našu vjeru i naše poslanje. To je smisao ljudskog bivstvovanja na ovome svijetu. U našim međuljudskim odnosima ne smije biti mjesta oholosti i samoljublju, budući da je mjerilo ljudskog uspjeha poniznost i zahvalnost Bogu.

Živimo u vremenu koje iziskuje ogroman duhovni napor svih nas, sljedbenika poslaničkih religija. Davanje utjehe, buđenje nade i kajanje za počinjene grijeha može postati snaga čovječanstva. Dominantni teologijski i filozofijski obrasci danas su više usmjereni ostvarivanju globalnih političkih ciljeva nego li pomaganju ljudima da dođu u blizinu Božije milosti. Kao da je i ljudima vjere postalo važnije podržati političke, vojne i ekonomske blokove nego svjedočiti istinu i pružiti ljubav i utjehu nemoćnima.

U ljubavi prema sebi zaboravljamo značenje istinske ljubavi prema Bogu, pa tako i "svome bližnjemu" (Mt 22, 34; Kur'an 17, 26). Ukoliko se ovoj devijaciji zajednički ne odupremo otvorenim i dobronamjernim kritičkim odnosom i otkrivanjem ne samo posljedica zla već i njegovih uzroka, izdat ćemo osnovni princip našeg poziva - a to je briga za drugoga.

Zato, dok smo s Vama danas u Sarajevu, s više pouzdanja i nade vjerujemo u zajednički doprinos saosjećanju i odgovornosti za širenje pomirenja u našem nemirnom i podijeljenom svijetu. Pozdravljamo Vaše pozive da se pomažu programi mira u zemljama strašnih stradanja i patnji muslimana i kršćana i drugih ljudi na Bliskom Istoku, i svugdje gdje su ljudi izloženi stradanju i nepravdi.

Uvaženi Papa, zajedno sa Katoličkom crkvom u Bosni i Hercegovini želimo snažiti vjeru u jednog Boga, vjerski moral i duhovnost naspram otuđenja materijalističke civilizacije i njenog proizvoda, desakralizacije svijeta. Držimo da je brak između muškarca i žene, porod i odrastanje i odgoj u porodici tajna koju je začeo Ruhul Kudus (Duh Sveti) po Božjoj odredbi.

Odustajanje od naučavanja i posvećenja ove tajne u životu ljudi značilo bi iznevjeravanje jedne od najvećih tajni abrahamovske tradicije.

Mi bosanskohercegovački muslimani želimo posebno razvijati naše dobre odnose s katolicima u duhu Ahdname sultana Mehmeda II Fatiha.

Također, duboko smo dirnuti Vašom brigom za nas, za sve stanovnike Bosne i Hercegovine. Vaš boravak među nama razumijemo i kao svesrdnu podršku ovoj zemlji, njezinom suverenitetu i njezinoj budućnosti u evropskoj i svjetskoj zajednici slobodnih država. Nadamo se da će najodgovorniji ljudi u našoj državi u Vašim porukama naći podstreka za unapređenje društvenog

mira, međusobnog poštovanja ljudi, te odnjerenu, mudru i konstruktivnu socijalnu i političku integraciju bosanskohercegovačkog društva.

Vaš dolazak među nas ohrabrujući je čin za sve ljude dobre volje u ovoj zemlji različitih ograničenja, mogućnosti i očekivanja.

Ispunjen velikom radošću, želim Vam ugodan boravak u našoj zemlji u kojoj se odjeci Ibrahimovih (Abrahamovih), Musaovih (Mojsijevih), Isaovih (Isusovih) i Muhammedovih riječi i poruka stoljećima čuju među prelijepim planinama koje nas okružuju. Mir Vama.

Pozdrav episkopa Grigorija papi Franji na ekumenskom i međureligijskom susretu

Tijekom ekumenskog i međureligijskog susreta u Franjevačkom međunarodnom studentskom centru u Sarajevu, 6. lipnja 2015., episkop zahumsko-hercegovački i primorski Grigorije uputio je sljedeći pozdrav Svetom Ocu papi Franji:

Vaša Svetosti,

dozvolite mi da Vas kao episkop Pravoslavne Crkve pozdravim jevanđelskim pozdravom – „Blagosloven je koji dolazi u ime Gospodnje!“ Došli ste u Bosnu i Hercegovinu i njenu prestonicu grad Sarajevo zato što jednoj stradaloj i napačenoj zemlji želite da date podršku da se ponovo uspravi i da pronade svoje ljudsko lice. Sarajevo u kojem ste danas i Mostar u kojem Vas očekujemo su gradovi koji podsjećaju na Jerusalem po tome što su mjesta stradanja, a istinska stradanja najava su Vaskrsenja. Zato je Vaš dolazak veliko ohrabrenje i utjeha ponajprije bosansko-hercegovačkim katolicima kojima dolazite kao arhipastir. Mi pak pravoslavni hrišćani u susretu sa Vama osjećamo ne manju radost što kao poglavar sestrinske nam Crkve i episkop Rima posjećujete našu zemlju. Donosite nam blagoslov Rimske katedre, jedne od najdrevnijih i najslavnijih Crkava. Donosite nam blagoslov svetih rimskih mučenika postradalih u Koloseumu i širom antičkog Rima, čija je krv postala sjeme iz kojeg su iznikli mnogi hrišćani.

Hrišćani ove zemlje zajedno sa hrišćanima čitavog svijeta s radošću primaju autentične svjedoke Jevanđelja, a imali smo više prilika da se uvjerimo da ste Vi jedan od njih. Vi svjedočite da savremeni čovjek koji je obremenjen iskušenjima našeg doba čezne za slobodom i ljubavlju koje su duboko pohranjene upravo u riznici Crkve Hristove. Na nama je odgovornost hoćemo li ih otuda pružiti svijetu ili pak stajati tvrdo na crkvenim vratima ne

puštajući da im iko pride, a time i sebe lišiti njihove blagotvornosti. Crkvi su neophodni proroci – osvjedočeni ljudi puni Duha Svetoga, koji će hrabro ukazivati na nedostatke i upućivati na Istinu. Zato sa radošću i odobravanjem pratimo svaki Vaš poduhvat u kojem se postavljate proročki u odnosu na svijet i još više u odnosu na samu Crkvu.

Kao što znate mi smo, hvala Bogu, prije ravno dvadeset godina izašli iz posljednjeg rata (a nijedan prijašnji nije nas mimoišao ostavivši duboke i neiscjeljene rane), ali još uvijek pričamo o njemu kao da se juče završio. Razumljivo, jer rat donosi nesreću, ubistva, svireposti i to uvijek onih najmanjih i najnedužnijih ljudi, a ubica i žrtva ima na svim stranama. Međutim, nas djecu Crkve Božije posebno treba da brine a i sramoti činjenica da su kod nas hrišćani ubijali i hrišćane i nehrišćane pa je stoga ova zemlja još od Drugog svjetskog rat puna grobova, jama, porušenih crkava i manastira.

Naš veliki književnik i nobelovac Ivo Andrić na početku prošloga vijeka izrekao je strašnu karakteristiku ove zemlje: „Bosna je zemlja mržnje i straha“. Jer je kako kaže: Činjenica da u Bosni i Hercegovini ima više ljudi koji su spremni da u nastupima nesvjesne mržnje, raznim povodima i pod raznim izgovorima ubijaju ili budu ubijeni nego u drugim po ljudstvu i prostranstvu mnogo većim slovenskim i neslovenskim zemljama.

S druge strane, istina je i to da kada prestane zveket oružja i zamuknu ratni pokličići mi nastavljamo da živimo u miru poštujući jedni druge. U toj neobjašnjivoj stvarnosti Bosna i Hercegovina može biti čudesno lijepa i gotovo neopisiva zemlja. Zaista, mnogo toga divnog i originalno bosansko-hercegovačkog nastalo je upravo prožimanjem različitih kultura, religija i naroda koji ovdje žive. Međutim, taj uzajamni suživot u miru i poštovanju posle ovog posljednjeg rata još nismo sasvim postigli, i baš u tome očekujemo i Vašu pomoć. Želimo da nas utvrdite u našem uvjerenju da se čovjeka dostojni odnosi između različitih nacija i vjera moraju zasnivati na uzajamnom poštovanju i iskrenom saosjećanju. Da moramo uložiti dodatni napor da razvijemo osjećanja povjerenja, simpatije i naklonosti. I konačno, da zajednički život može postojati samo u Istini.

Želeći Vam iskrenu dobrodošlicu volio bih da se potrudimo da sa ljubavlju svi zajedno sagledamo ovu mnogonapaćenu zemlju ne samo onakvom kakva trenutno jeste, nego onakvom kakvom bi ona uz Božji blagoslov, Vašu i našu pomoć sutra mogla biti.

Pozdrav Predsjednika Jevrejske zajednice Svetom Ocu na ekumenskom i međureligijskom susretu

Tijekom ekumenskog i međureligijskog susreta u Franjevačkom međunarodnom studentskom centru u Sarajevu, 6. lipnja 2015., predsjednik Jevrejske zajednice u BiH Jakob Finci uputio je sljedeći pozdrav Svetom Ocu papi Franji:

Dragi i poštovani Sveti oče,

Velika mi je čast i zadovoljstvo pozdraviti Vas u Sarajevu, gradu u kome Jevrejska zajednica egzistira u miru i slozi sa ostalim vjerskim zajednicama i crkvama posljednjih 450 godina, sa namjerom da ostane ovdje i narednih najmanje 450 godina, jer drugu domovinu niti tražimo niti imamo.

Nije bilo lako opstati 450 godina na Balkanu, buretu baruta kako ga mnogi zovu, ali uz razumijevanje, dobru volju i Božiju pomoć sve se može.

Igrom slučaja, kao prilikom posjete Vašeg velikog predhodnika, Svetog Pape Ivana Pavla II ponovo obnašam funkciju predsjedavajućeg našeg Međureligijskog vijeća, tijela u kome četiti tradicionalne vjerske zajednica i crkve u našoj zemlji usko sarađuju i šite ideje vjerske tolerancije, suživota i zajedničkog djelovanja gdje god je to moguće. Naravno, jasno nam je da je najvažnije poštovati jedni druge, voljeti svoje ali cijeniti i razumijeti tuđe gledanje, te u takvom ozračiju mislim da mogu reći da smo uspjeli, mada uvijek može i mora biti i bolje i uspješnije.

Vaš dolazak nas sviju ohrabruje i raduje. Znamo da nam je došao prijatelj, neko ko nam bez pogovorno želi dobro, želi pomoći i podučiti nas kako da budemo bolji vjernici, a time bolji ljudi.

Nećemo Vas lagati, jer nismo političari i reći da je ovdje sve med i mlijeko, te da problema nema. Ima problema, ali ih mi pokušavamo zajednički riješiti, svjesni da nam je moguć opstanak na ovom lijepom dijelu zemaljske kugle koju nam je Bog dao na korištenje samo ako budemo radili zajedno. Nije sada ni vrijeme ni mjesto da nabrajamo problem sa kojima se susrećemo, ali uvjeravamo Vas da se radi o problemima koje smo sami sebi stvorili, pa ih sami moramo i prevazići. Naravno, Vaša mudra riječ i očinski savjet mogu nam u tome samo pomoći, i zato smo sa pažnjom pratili sve što ste rekli otkada ste stupili na naše tlo, I u potpunosti podržavamo Vaše riječi koje ste uputili svim građanima Bosne i Hercegovine

Jedan od malih problema je i to što je naš Zemaljski muzej zatvoren već duže vrijeme, pa nisno u mogućnosti da Vam pokažemo našu veliku dragocijenost, Sarajevsku Hagadu.

Znam da su Pesahil Seder, kada se čita Hagada još daleko, ali dozvolite mi da Vam u ime sviju nas uručim reprint Sarajevske Hagade, knjige kakve nema u cijeloj dugoj Jevrejskoj historiji, da Vas podsjeća na Vašu posjetu i na malu jevrejsku zajednicu, čiju ste 450 godišnjicu svojim dolaskom i Vi uveličali.

Na kraju šta reći nego sretan Vam put kući i dođite nam opet.

Govor pape Franje na ekumenskom i međureligijskom susretu

Tijekom ekumenskog i međureligijskog susreta u Franjevačkom međunarodnom studentskom centru u Sarajevu, 6. lipnja 2015., na kojem su sudjelovali: nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, resu-l-ulema Husein ef. Kavazović, episkop zahumsko-hercegovački i primorski Grigorije i predsjednik Jevrejske zajednice u BiH Jakob Finci, Sveti Otac papa Franjo obratio se sljedećim riječima:

Gospodine Kardinale,
Poštovani predstavnici vjerskih zajednica,
Dragi prijatelji,

drago mi je što mogu sudjelovati na ovome susretu, koji ujedinjuje predstavnike vjerskih zajednica prisutnih u Bosni i Hercegovini. Srdačno pozdravljam svakoga od vas, kao i vaše zajednice, zahvaljujući posebno na lijepim pozdravima i mislima koje ste izrekli.

Današnji je susret znak zajedničke želje za bratskim zajedništvom i mirom. On očituje svjedočanstvo prijateljstva koje gradite već godinama i živite ga u svakodnevnom suživotu i suradnji. Vaša prisutnost ovdje već je jedna "poruka" dijaloga kojega svi tražimo i kojega se trudimo izgrađivati.

Htio bih se posebno prisjetiti 1997. godine kada je, kao plod ove želje za susretom i pomirenjem, osnovano lokalno Vijeće za međureligijski dijalog koje okuplja muslimane, židove i kršćane. Veselim se zbog uloge koju Vijeće vrši u promicanju različitih vidova dijaloga, prije svega koordinacijom zajedničkih inicijativa i susreta s državnim vlastima. Vaš je rad na ovim prostorima veoma dragocjen, a osobito u Sarajevu, raskrižju naroda i kultura,

gdje je različitost, s jedne strane, veliko bogatstvo koje je omogućilo društveni, kulturni i duhovni razvoj ove zemlje, a s druge je pak strane bila motivom žalosnih podjela i krvavih ratova.

Osnivanje Vijeća za Međureligijski dijalog nije bio tek puki slučaj baš kao i druge hvalevrijedne inicijative na ekumenskom i međureligijskom polju. Sve su se one pokrenule po završetku rata, kao odgovor na nužnost pomirenja i kao potreba za obnavljanjem ratom razorenoga društva. Međureligijski je dijalog, zapravo, ovdje kao i u svakome dijelu svijeta, neophodan uvjet za mir te je kao takav obveza svih vjernika (*usp. Apostolska pobudnica Radost evanđelja*, 250).

Međureligijski je dijalog, osim razmatranja o velikim temama vjere, prije svega razgovor o «ljudskome životu» (*cit. dj*). U njemu se dijeli životna svakodnevnica u svoj svojoj konkretnosti, s radostima i žalostima, naporima i nadama; njime se preuzimaju zajedničke odgovornosti; njime se ostvaruje bolja budućnost za sve. Njime se uči kako zajedno živjeti, upoznati se i prihvatiti se u svojim različitostima, slobodno, prema onomu što svatko od nas jest. U dijalogu se prepoznaje i razvija određeno duhovno zajedništvo koje ujedinjuje i pomaže promicati moralne vrijednosti, pravdu, slobodu i mir. Dijalog je, napokon, škola čovječnosti i čimbenik jedinstva koji pomaže graditi društvo utemeljeno na toleranciji i uzajamnom poštovanju.

Zbog toga se međureligijski dijalog ne može ograničiti samo na pojedince, na predstavnike -odgovorne vjerskih zajednica, nego bi se trebao proširiti koliko je više moguće na sve vjernike, uključujući različita područja građanskoga društva. U tom smislu posebnu pažnju zaslužuju mladi koji su pozvani graditi budućnost ove zemlje. Konačno, uvijek je korisno podsjetiti kako dijalog, da bi bio učinkovit i autentičan, pretpostavlja izgrađeni identitet: bez oblikovanog identiteta, dijalog je beskoristan i štetan. Ovo govorim misleći na mlade, ali to važi za sve.

Zaista cijenim sve ono što ste do sada učinili i potičem vas u vašemu nastojanju oko izgradnje mira, čiji ste prvi čuvari ovdje u Bosni i Hercegovini kao vjerski vođe, upravo vi. Jamčim vam da će Katolička Crkva nastaviti pružati svoju punu potporu i osigurati biti potpuno na raspolaganju.

Svi smo svjesni da je pred nama za prijeći još dugi put. No, ne dopustimo se obeshrabriti zbog poteškoća i nastavimo ustrajno koračati putem oprosta i pomirenja. Dok stvaramo pravedno sjećanje na prošlost, koja nas može poučiti, izbjegavajmo samosažalijevanja i uzajamna optuživanja te se prepustimo da nas Bog očisti, onaj koji nam daruje sadašnjost i budućnost: On je naša budućnost, On je krajnji izvor mira.

Ovaj grad, koji je u nedavnoj prošlosti, nažalost, postao simbol rata i razaranja, danas, sa svojom raznolikošću naroda, kultura i vjera, može iznova postati znak jedinstva, mjesto u kojemu različitost ne bi predstavljala prijetnju, nego bogatstvo i priliku za zajedničkim rastom. U svijetu koji je nažalost još uvijek razdiran sukobima, ova zemlja može postati porukom: potvrditi kako je moguće živjeti jedan pored drugoga, u različitosti, ali u zajedničkom čovjekoljublju, gradeći zajedno budućnost u bratstvu i miru.

Zahvalan sam svima vama na vašoj prisutnosti i za molitve koje dobrotom prikazujete za moju službu. S moje strane, jamčim vam da ću također moliti za vas. Neka nas sve Gospodin blagoslovi.

Pozdravna riječ biskupa Semrena na susretu mladih s papom Franjom

Na susretu mladih s papom Franjom u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih "Ivan Pavao II." u Sarajevu, biskup banjolučki mons. dr. Marko Semren Svetom Ocu uputio je sljedeći pozdrav:

Sveti Oče, u ime svih mladih u BiH i u ime naših prijatelja iz okolnih zemalja srdačno Vas pozdravljam ovdje u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih Ivan Pavao II. To činim riječima psalmiste: Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje! Hvala Vam što ste nas došli ohrabriti da živimo u miru, jer je život zajedničko dobro koje može uspjeti samo u miru, i posvjedočiti solidarnost s vjernicima katolicima i s pripadnicima drugih religija i svjetonazora, a osobito s mladima koji su proljeće Crkve, proljeće naše domovine, naša budućnost.

Sveti Oče, Vi ste u susretima s mladima govorili o radosti koja izvire iz vjere i koja nas potiče na ispovijedanje i svjedočenje vjere. Život smo dobili kao Božji dar i vjeru također kao Božji dar i zato smo dužni te darove nesebično poklanjati drugima. Sve što smo dobili kao Božji dar dužni smo nesebično davati drugima, jer se zajednička dobra umnažaju nesebičnim davanjem drugima.

U Godini posvećenog života potičete posvećene osobe da žive i radosno navještaju Božju ljubav među ljudima tako što će praktično nasljedovati Isusa Krista. Neka lica mladih ljudi budu manifestacija vrednota koje nas sve na ovom svijetu povezuju u jednu složnu zajednicu.

Za ovaj radosni susret mladi iz Bosne i Hercegovine i iz okolnih zemalja su se posebno pripremali. Mjeseci travanj i svibanj poslužili su im za daljnju

pripremu pomoću kateheza (1. Bogu posvećeni život; 2. Mir i pomirenje; 3. Međureligijski dijalog; 4. Mladi za budućnost.). Kao bližnju pripremu imali su Molitveno bdijenje sinoć ovdje u Sarajevu, a sutra će zajedno sudjelovati na sv. Misama zahvale za ovaj susret.

Mladi ovdje okupljeni će molitvom, pjesmom, plesom i praktičnim ponašanjem posvjedočiti svoju opredijeljenost za mir, zajedništvo i bolju budućnost. BiH je kulturno i vjersko susretnište: u BiH se susreću razne kršćanske vjeroispovijesti, razne religije i svjetonazori. Vaš posjet je vrlo važan za mir i budućnost. Mirovni je proces u tijeku, ali još nije završen. Mladi žele dati svoj doprinos i Katolička crkva želi biti uz njih na tom putu.

Hvala Vam, Sveti Oče, za vašu blizinu, podršku i riječi koje će te nam uputiti!

Svjedočenje života mlade osobe: Darko Majstorović

Na susretu mladih s papom Franjom u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih "Ivan Pavao II." u Sarajevu, Darko Majstorović nazočnima je iznio svoje svjedočenje:

Zovem se Darko Majstorović, profesor sam tjelesnog i zdravstvenog odgoja i imam 24 godine. U ovih par minut podijeliti ću s vama svoju životnu priču i iskustvo vjere u životu jednog mladog katolika u Bosni i Hercegovini.

Okruženje u kojem sam odrastao bilo je takvo da su uvijek drugi govorili, nametali svoja mišljenja, brzinom svjetlosti širili predrasude ovom malom državom. Pomalo zbunjen, ali odlučan u namjeri da ostvarim svoj cilj krenuo sam u avanturu, samo moju avanturu u potrazi za svojim pogledom koji se u masi drugih skoro izgubio. Pojmove „njihovi“ i „naši“ nikada nisam shvaćao. Za mene smo postajali samo MI, bezobzira što smo različiti, ali ipak smo sjedinjeni u istoj svakodnevnicu i tlu kojim hodamo.

Težiti miru, zagovarati ga i uživati sve njegove blagodati bila je moja jedina želja. Nisam ni sanjao da ću je ostvariti u jednom multikulturalnom gradu kao što je Sarajevo. Tako sam svoje školovanje nastavio na Palama koje pripadaju RS-u, dok sam istovremeno stanovao u Sarajevu. Oprez i strah koji sam imao prema svojim kolegama pravoslavicima jer sam Hrvat-katolik, nestali su odmah. Osjećao sam se prihvaćenim, jer smo imali zajednički cilj, a to je bilo obrazovanje. Božja volja je bila da otkrijem UKS „Emaus“ i nije mi trebalo dugo vremena da se uključim u aktivnosti ove Udruge, a samim time i u aktivnosti ovog Centra. Na prvu sam osjetio: to je onaj mir o kojem sam vam govorio, onaj mir koji sam tako drugo tražio. Suživot kroz poštivanje raznolikosti koji sam doživio u ovom Centru bili su neprocjenjivi i

jednim potezom srušili ogromni val prošlosti koji me skoro potopio. Rasti u vjeri, pomagati drugima, pitati za njihovu potrebu, a ne njihovo ime su vrijednosti kojima me naučilo volontiranje pri NCM-u. Prazan hod u mom životu više nije postojao jer sam našao snagu u onom jedinom koji je put, istina i život, u Isusu Kristu. Više nego ikada postao sam svjestan da sam i ja kao pojedinac pozvan posijati sjeme mira i pokazati svim mladima u Bosni i Hercegovini da su promjene moguće- važno je samo okrenuti glavu na pravu stranu, gdje je uz volju i želju sve moguće.

Ja sam onaj isti Darko s početka priče i danas sam predsjednik UKS „Emaus“. Sveti oče svojom pričom sam želio dati svjedočanstvo svoga života u ovoj zemlji. Moja je želja da Vaša posjeta ovoj zemlji, ovaj susret i riječi koje ćete nam uputiti budu ohrabrenje za nas, da nemamo straha pred izazovima i različitostima, da čuvamo druge kako bi sačuvali sami sebe, jer su tolerancija i pomirenje je jedina sigurna karta za bolje sutra.

Svjedočenje života mlade osobe: Nadežda Mojsilović

Na susretu mladih s papom Franjom u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih "Ivan Pavao II." u Sarajevu, Nadežda Mojsilović nazočnima je iznijela svoje svjedočenje:

Sveti oče,

Blagoslov, čast i priliku da Vam se danas obratim dobila sam kao pripadnica Srpske pravoslavne crkve, kao državljanka Bosne i Hercegovine i kao koordinatorka u radu sa mladima kroz projekat „Koračajmo zajedno“ pri hramu Sv. Vasilija Ostroškog u Istočnom Sarajevu i pri NCM Ivan Pavao II.

Živeći u Bosni i Hercegovini, u ovoj multietničkoj i multikonfesionalnoj državi, svjesna sam visoke odgovornosti pred svojim hrišćanskim porijeklom, savremeniciima i budućim generacijama. Zato čista srca prihvatam zadatke kako bih doprinijela slozi i miru među ljudima. Rad i ispunjavanje tih zadataka predstavljaju vrlo važnu nadogradnju mog života i daju mu puni smisao.

Naš projekat „Koračajmo zajedno“ okuplja mlade hrišćane sa područja BIH, pripadnike dviju konfesija, pravoslavnoj i rimokatoličkoj. Pored toga što živimo jedni pored drugih, oдавно i zajedno radimo. Naš cilj je da se kroz rad upoznamo, da prepoznamo sličnosti i da s razumijevanjem i tolerancijom prihvatimo razlike. Time, uvjerena sam, doprinosimo prevazilaženju predrasuda jednih prema drugima, i drugačijima, sa žarkom željom da izgradimo i sačuvamo mir u BiH.

„Koračajmo zajedno“, ipak, nije samo projekat. Koračajući zajedno mi, mladi ljudi otvorenog srca jednih prema drugima, uvjeravamo se i da je baš ta raznolikost osnova bogatstva ljudi ove države. Vođeni zajedničkim hrišćanskim vrlinama u svojim djelima trudimo se da budemo i primjer mladima u našoj zemlji. Ali i van nje.

Vođeni hrišćanskim vrlinama i uzdanjem u Svetu Trojicu, Oca, Sina i Duha Svetoga, tim putem koračamo s iskrenom molitvom upućenom našem dragom Bogu, bezvremenoj Ljubavi, zahvalni na Ljubavi koju nam svakodnevno nesebično pruža. Neka bi dao Bog da dostojni budemo te Ljubavi Božje i da je čista srca nesebično podjelimo drugima.

Tako se iskreno nadam da ćemo nakon ovog susreta nas mladih sa Vama, poglavarem rimokatoličke crkve, podijeliti i nepokolebljivo uvjerenje da je mir najpretežnji u svim našim htenjima i da je imperativ da sačuvamo svoje duše kako bi ljubav i povjerenje vladali među nama. I da tu ostanu vo vjeki vjekov. Amin.

Predani govor pape Franje na susretu s mladima

Nadbiskupijski centar za mlade "Ivan Pavao II.", Sarajevo, 6. lipnja 2015.

Dragi mladi,

žarko sam želio susresti se s vama mladima iz Bosne i Hercegovine i iz obližnjih zemalja. Svakome od vas upućujem srdačan pozdrav. Nalazeći se u ovome “Centru” posvećenom svetome Ivanu Pavlu II., ne mogu ne spomenuti koliko je on učinio za mlade, susrećući ih i ohrabrujući po čitavome svijetu. Njegovome zagovoru povjeravam svakoga od vas, kao i sve ono što je Katolička Crkva poduzela kako bi posvjedočila svoje povjerenje i bliskost prema mladima. Svi smo mi na istome putu!

Poznate su mi, kako sumnje tako i nade koje nosite u srcu. Na njih nas je podsjetio biskup mons. Marko Semren te vaši predstavnici Darko i Nadežda. Osobito suosjećam s mladim naraštajima u čežnji da vam se omoguće uvjeti da gradite sigurnu budućnost u domovini, kako bi se izbjegao žalosni fenomen iseljavanja. Stoga su sve institucije pozvane provoditi prikladne i odlučne poteze potpore mladima u ostvarivanju njihovih zakonitih zahtjeva. Na taj će način oni moći izravno doprinositi izgradnji i rastu zemlje. Crkva može dati svoj doprinos prikladnim pastoralnim projektima, usredotočenima na izgradnju opće društvene i moralne svijesti mladih, pomažući im tako da budu aktivni sudionici društvenoga života. Ovaj je doprinos Crkve već prisutan, osobito preko hvalevrijednog sustava katoličkih škola, koje su, kako

i dolikuje, otvorene ne samo katoličkim učenicima, nego i onima drugih kršćanskih vjeroispovijesti i drugih religija. Crkva se mora neprestano osjećati pozvanom smiono mijenjati osobe, društva i samu sebe, polazeći od Evanđelja i potaknuta Duhom Svetim.

I vama mladima također pripada odlučan zadatak da se suočite s izazovima ovog našeg vremena, koji, istina, jesu oni materijalni, no najprije se odnose na poimanje čovjeka. Zapravo, zajedno s ekonomskim problemima i poteškoćama pronalaska posla te nesigurnošću za budućnost, pojavljuje se kriza moralnih vrijednosti i gubitak smisla života. Pred ovom kriznom situacijom netko bi mogao pasti u napast da bježi iz svakodnevnice, zatvarajući se tako u sebičnu odvojenost od drugih, tražeći utjehu u alkoholu, drogi i ideologijama koje promiču mržnju i nasilje. To su stvarnosti koje poznajem vrlo dobro, jer su nažalost prisutne i u Buenos Airesu, gradu odakle i sam potječem. Zato vas potičem da ne dopustite da vas poteškoće slome, nego da bez straha pokazujete snagu koja dolazi od vaše ljudskosti i vaše vjernosti kršćanskim vrijednostima; da očitujete kako ste sjeme pravednijega i mirnijega društva, punog bliskosti i bratske solidarnosti. Draga mladosti, vi ste, zajedno s Kristom, snaga Crkve i društva! Ako dopustite da vas On dotakne, ako se prepustite razgovoru s Njime u molitvi, čitanju i meditaciji Evanđelja, postat ćete prorocima i svjedocima nade!

Pozvani ste, dakle, na ovo poslanje: očuvati nadu na koju vas potiče ona ista vaša stvarnost - da ste osobe otvorene životu; čuvati nadu koju posjedujete kako biste nadišli svakodnevicu, kako biste pripravili za budućnost društveno i ljudsko ozračje bolje od dosadašnjega; imati nadu za život u svijetu koji je srdačniji, pravedniji i mirniji, koji je iskreniji od ovoga trenutnoga, koji je više po mjeri čovjeka. Želio bih vam poručiti da budete sve više svjesni da ste sinovi i kćeri ove zemlje koja vas je rodila i koja traži da bude voljena; koja traži da joj pomognete u obnovi kako bi duhovno i materijalno rasla, zahvaljujući također na nezamjenjivom doprinosu vaših ideja i vašeg zalaganja. Kako bi se izbrisao svaki trag pesimizma, potrebna je hrabrost požrtvornosti, što znači da se s predanjem i radošću izgrađuje društvo koje srdačno prihvaća sve, s poštovanjem prema svim različitostima te usmjereno prema civilizaciji ljubavi. Vama je već poznat jedan veliki svjedok ovakvog načina života: blaženi Ivan Merz. Sveti Ivan Pavao II. ga je proglasio blaženim u Banja Luci. Neka vam uvijek bude primjerom i zaštitnikom!

Kršćanska nas vjera poučava da smo *pozvani k vječnom cilju*, biti djeca Božja te braća i sestre u Kristu (usp. *1 Iv 3,1*), biti tvorci bratskog zajedništva u ljubavi prema Kristu. Iskreno se veselim zbog truda vas mladih katolika i pravoslavaca u ekumenskom, kao i u suradnji sa svijetom mladih muslimana u međureligijskom dijalogu. U toj važnoj aktivnosti, znakovitu ulogu ima i ovaj "Nadbiskupijski Centar za pastoral mladih Sveti Ivan Pavao II", sa

svojim inicijativama za međusobno upoznavanje i zajedničku odgovornost, koji njeguje miran suživot među različitim etničkim i vjerskim zajednicama. Potičem vas da u povjerenju nastavite s radom, služeći u zajedničkim projektima, s konkretnim plodovima blizine i pomoći onima koji su najsiromašniji i najpotrebniji.

Dragi mladi, vaša radosna prisutnost, vaša žed za istinom i velikim idealima znakovi su nade! Mladost ne znači pasivnost, nego ustrajan trud u dostizanju važnih ciljeva, makar i koštalo mnogo; mladost ne znači zatvarati oči pred teškoćama, već odbacivati kompromise i osrednjost; mladost ne znači bijeg i udaljavanje, već nastojanje oko solidarnosti sa svima, osobito s najslabijima. Crkva želi računati na vas, jer ste spremni i sposobni za još veće pothvate i za još plemenitije žrtve. Zato od vas tražimo, vaši Pastiri i ja zajedno s njima, da se ne odvajate jedni od drugih, nego da uvijek budete jedni s drugima, kako biste uživali u ljepoti bratskoga zajedništva i u djelotvornosti vaših nastojanja.

Po vašemu primjeru ljubavi i zalaganja neka svi vide da ste kršćani: mladi kršćani Bosne i Hercegovine! Bez straha! Ne bježite od stvarnosti! Budite otvoreni Kristu i braći. Budite živahan dio velikoga Naroda koji je Crkva Božja: to je taj jedan Narod u kojemu sve nacije i kulture mogu primati blagoslov od Boga i pronalaziti put mira. U tom je Narodu svaki od vas pozvan slijediti Krista i dati život za Boga i braću, to je put kojega će vam Bog pokazati, dapače, kojega vam pokazuje! Već danas, sada, Gospodin vas poziva: želite li mu odgovoriti? Ne bojte se! Nismo sami! Uvijek smo zajedno s Ocem nebeskim, s Isusom našim Bratom i Gospodinom i s Duhom Svetim. Imamo Crkvu i Mariju za Majku. Neka vas Blažena Djevica čuva i neka vam dade radosti i snage u svjedočenju Evandjelja.

Sve vas od srca blagoslivljam i molim vas, molite za mene.

Govor Svetoga Oca na susretu s mladima u Sarajevu

Papa Franjo odgovorio je na pitanja troje mladih

U subotu, 6. lipnja 2015. u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“ održan je susret pape Franje s mladima, posljednja točka njegova apostolskog pohoda Sarajevu. Tijekom susreta Sveti Otac je odgovorio na pitanja troje mladih iz Bosne i Hercegovine, a unaprijed pripremljeni govor predao je pomoćnom biskupu banjolučkom mons. Marku Semrenu. Razgovor pape Franje s mladima prenosimo u cijelosti:

Sveti Otac: “Dobar dan! Ovo četvero vaših prijatelja će postaviti pitanja. Ja ću pripremljeni govor predati mons. Semrenu i on će vam ga dati poslije, a sada ću odgovoriti na vaša pitanja.”

Pitanje br. 1 - Ivica Kustura

Ja sam Ivica Kustura, i djelatnik sam Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih Ivan Pavao II. i upravo naša zadaća i djelatnost je rad s mladima u Bosni i Hercegovini. Budući da sam i ja jedan još dosta mlad dečko [...] u posljednje vrijeme mi mladi živimo u takvom vremenu gdje internet i mediji prevladavaju. E sad, upravo iz takvih medija mi mladi smo mogli pročitati vijest, vjerujem da ju je većina ovdje pročitala, da vi, ne znamo da li je istina, a upravo to želimo saznati, već dugo godina ne gledate televiziju, jedan takav medij. E sad, želimo znati je li to istina i ako je, kako u tome uspijevate?

Odgovor br. 1 - Sveti Otac

Sveti Otac: “Ovako ću ti odgovoriti [...] da, od godine [...] sredine devedesetih godina. Vidio sam da jedna noć ispred televizora [...] osjetio sam da mi to ne čini dobro, da me otuđuje, da me vodi [...] i odlučio sam da je ne gledam. Kada sam želio pogledati neki dobar film, odlazio sam u nadbiskupijski televizijski centar i gledao sam ga tamo: ali samo taj film [...]. Ali televizija me je otuđivala i vodila me izvan mene samoga – nije mi bila od pomoći. Istina je, ja sam iz kamenog doba! Star sam. I mi sada, znam da se vrijeme promijenilo i da sada živimo u vremenu slike – to je vrlo važno. I u vremenu slike mora se činiti isto ono što se radilo u vremenu knjige – izabrati stvari koje mi čine dobro. Iz ovoga proizlaze dvije stvari; odgovornosti televizijskih centara da prave program koji čini dobro vrijednostima, koji izgrađuje društvo, koji nas vodi naprijed, koji nas ne vodi dolje. To je odgovornost televizijskih centara. Drugo; znati izabrati programe – naša odgovornost. Ako vidim da mi programi ne čine dobro, da ometaju moje vrline, da me čine vulgarnim[...] u vulgarnostima, u prljavštinama, moram promijeniti kanal. Kao što se radilo u mom kamenom dobu: kada je jedna knjiga bila dobra, ti si je čitao; kada ti je jedna knjiga škodila, ti si je bacao. I treća stvar; vezana za lošu maštu, onu maštu koja uništava dušu. Ako ti koji si mlad, živiš navezan na računalo i postaneš rob računala, ti gubiš slobodu! Ako na računalu tražiš prljave programe, gubiš dostojanstvo! Gledati televiziju, koristiti računalo, ali za lijepe stvari, velike stvari, stvari koja nam omogućuju da rastemo. To je dobro! Hvala! “

Pitanje br. 2 - Ivona Bajo

Ja sam Ivona Bajo i volonterka sam u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih. Ja bih prvo ovaj da provjerim da li je ovo istina [...] jest, nije san, stvarnost je. Dakle, dragi Oče, Jeste li Vi uspjeli osjetiti ljubav koji mladi u BiH osjećaju prema Vama?

Odgovor br. 2 - Sveti Otac

Sveti Otac: “ Da ti kažem istinu, kada se susretnem s mladima osjetim radost i ljubav koju oni imaju. Ne samo za mene, već I za ideale, za život. Žele rasti! Ali vi imate jednu posebnost: vi ste prva- vjerujem – generacija nakon rata. Vi ste proljetni cvjetovi, kako je rekao mons. Semren: cvjetovi jednog proljeća koje želi ići naprijed i ne želi se vratiti na uništenje, na stvari koje stvaraju neprijatelje jedni od drugih. Nalazim u vama tu želju i taj entuzijazam. I to mi je novo. Vidim da vi ne želite destrukciju: ne želite stvaranje neprijatelja jedni od drugih. Želite hoditi skupa, kako je rekla Nadežda. To je veliko! To vidim u ovoj generaciji, u vama, u svima vama – siguran sam u to! Zagledajte e u sebe [...] – imate isto iskustvo koje ima Darko. Nismo oni i ja, već smo mi. Mi želimo biti mi, kako ne bismo uništili Domovinu, kako ne bismo uništili ovu Zemlju. Ti si musliman, ti si židov, ti si pravoslavac, ti si katolik [...]. Ali smo mi. To znači činiti mir! Ovo je svojstveno vašoj generaciji i vašoj radosti. Vi imate veliki poziv, veliki poziv: nikada ne podizati zidove! Samo mostove. Ovo je radost koju nalazim u vama. Hvala!

Pitanje br. 3 - Smiljanić Vanja

Ja sam Smiljanić Vanja i volonterka sam u ovom centru, ja bih Vas pitala koju biste poruku mira poslali nama mladima?

Odgovor br. 3 - Sveti Otac**Sveti Otac:** “U ovom odgovoru ću se malo ponavljati vraćajući se na stvari koje sam izgovori prije. Svi govore o miru. Pojedini svjetski moćnici pričaju i govore lijepe stvari o miru, ali ispod (*stola*) prodaju oružje! Od vas očekujem iskrenost, ali iskrenost između onoga što mislite, onoga što osjećate i onoga što činite: te tri stvari zajedno. Suprotno od toga se naziva licemjerje! Prije nekoliko godina sam video film o ovome gradu, ne sjećam se imena, ali verzija na njemačkom – ona koju sam video – se zvala “Die Brücke” (Most). Ne znam kako se zove na vašem jeziku. ...]. Ali onda kada se most ne koristi za hod jednoga prema drugome, već se radi o zabranjenom mostu, on postaje ruševina za jedan grad, rušina jednog postojanja. Zbog toga od vas, od prve generacije nakon rata, očekujem poštenje a ne licemjerje, jedinstvo, graditi mostove, i dopustiti da se može prelaziti s jedne na drugu stranu: to je bratstvo.

Riječi Svetoga Oca nakon razmjene darova s mladima

Da, istina je [...] “Mir vama” [...] Vi, cvjetovi jednog proljeća nakon rata, budite mirotvorci; radite za mir. Svi zajedno.

Svi zajedno! Neka ova bude Zemlja mira!

“Mir vama”: zapamtite ovo dobro!

Neka vas Bog blagoslovi. Ja vas od srca blagoslivljam i molim Gospodina da vas sve blagoslovi. I, molim vas, molite za mene.

Neka vas blagoslovi svemogući Bog, Otac, Sin i Duh Sveti. “Mir vama”.

Završni pozdrav Svetoga Oca na terasi Centra

Dobra večer svima vama! “Mir Vama”: ovo je zadaća koju vam ostavljam.

Budite mirotvorci, svi zajedno!

Ove golubice su znak mira, mira koji će nam donijeti radost. I mir se uspostavlja između svih: muslimana, židova, pravoslavaca, katolika i drugih religija. Svi smo braća! Svi štujemo Jednoga Boga!

Nikada više rastavljanje između nas! Bratstvo i jedinstvo.

Sada se oprastam od vas i molim vas da molite za mene. Neka vas Gospodin blagoslovi.

“Mir Vama!”.

Neka vas blagoslovi svemogući Bog, Otac, Sin i Duh Sveti. “Mir vama”.

Pismo zahvale pape Franje kardinalu Puljiću na povratku iz Sarajeva

Papa Franjo uputio je, 15. lipnja 2015., preko Apostolske nuncijature u BiH, nadbiskupu metropolitu vrhbosanskom kardinalu Vinku Puljiću, predsjedniku Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, pismo zahvale na povratku s Apostolskog putovanja u Sarajevo. Pismo prenosimo u cijelosti:

Uzoritom Gospodinu Kardinalu

VINKU PULJĆU

Vrhbosanskom nadbiskupu

Predsjedniku Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

Na povratku s Apostolskog putovanja u Sarajevo, želim izraziti Vama, ostalim Biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama te vjernicima laicima svoju živu zahvalnost na srdačnome prijemu i na trudu koji je uložen u pripremi mojeg pohoda. Ostao sam duboko dirnut čvrstoćom vaše vjere, živom nadom koju ste sačuvali unatoč nevoljama i poteškoćama, kao i gorljivom ljubavlju koja nadahnjuje vaš ljudski i kršćanski hod. Čuvam snažna i lijepa sjećanja na svečano Euharistijsko slavlje, na susret sa svećenicima, posvećenim osobama, bogoslovima i sjemeništarcima, kao i na onaj s predstavnicima ostalih Crkava i crkvenih zajednica te drugih religija. Veliku radost mi budi spomen na posljednji susret, onaj s mladima. Obećavam svoju molitvu kako bi Crkva u Bosni i Hercegovini nastavila hrabro i ustrajno koračati, svjedočeći svima milosrdnu Gospodinovu ljubav. Također i vi molite za mene. Od srca vas sve blagoslivljam!

Bratski

Franciscus

Iz Vatikana, 15. lipnja 2015.

Papin osvrt na pohod Sarajevu nakon Angelusa

U nagovoru uz molitvu Anđeo Gospodnji u nedjelju, 7. lipnja 2015.

U nagovoru uz molitvu Anđeo Gospodnji u nedjelju, 7. lipnja 2015. papa Franjo osvrnuo se na svoj apostolski pohod Sarajevu 6. lipnja. „Jučer sam bio u Sarajevu, u Bosni i Hercegovini, kao hodočasnik mira i nade. Sarajevo je grad-simbol. Stoljećima je bio mjesto suživota narodâ i religijâ, tako da je prozvan 'Jeruzalemom Zapada'. U nedavnoj je prošlosti postao simbol ratnog razaranja. Sada je u tijeku lijepi proces pomirenja i prije svega sam zbog toga išao tamo: kako bih podupro miran suživot različitih naroda; to je naporan, težak, ali i moguć put! I dobro im ide. Još jednom zahvaljujem vlastima i svim građanima na toplom dočeku. Zahvaljujem dragoj katoličkoj zajednici, kojoj sam htio donijeti ljubav opće Crkve. Posebno zahvaljujem također svim vjernicima: pravoslavcima, muslimanima, židovima kao i pripadnicima drugih vjerskih manjina. Cijenim nastojanja oko suradnje i solidarnosti među tim osobama različitih vjeroispovijesti, potičući ih da nastave raditi na duhovnoj i moralnoj obnovi društva. Oni rade zajedno kao prava braća. Neka Gospodin blagoslovi Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu!“, rekao je Papa nakon molitve Anđeo Gospodnji s vjernicima na Trgu svetog Petra u Vatikanu.

Kardinal Puljić uputio papi Franji pismo zahvale

Predsjednik biskupske konferencije Bosne i Hercegovine kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, 2. srpnja 2015. uputio je pismo zahvale Svetom Ocu papi Franji. Pismo prenosimo u cijelosti:

Sveti Oče!

Evo mjesec dana prođe od Vašega nezaboravnog pastirskog pohoda u Bosnu i Hercegovinu, u glavni grad Sarajevo. Još prebiremo drage uspomene u svom srcu, sve doživljaje i Vaše očinske riječi koje ste nam uputili. Trebat će nam još mnogo napora da te Vaše riječi pretočimo u život i svagdanju stvarnost.

Posebno smo dirnuti Vašim riječima zahvale, koje ste nam uputili kada ste se vratili u Vječni grad Rim.

Ovim riječima želim najiskrenije zahvaliti dragom Bogu da nam je dao tu milost doživjeti Vas kao Kristova namjesnika i Petrova nasljednika među nama. Zahvaljujemo dobrom Bogu što nam je dao divno vrijeme te smo cijeli program Vašeg pohoda tako lijepo doživjeli. Vama, Sveti Oče, od srca hvala na Vašoj očinskoj blizini i pastirskoj riječi. Cijeli grad, čak i više, cijeli kraj

odisao je optimističnim ozračjem. To priznaju svi koji su Vas doživjeli izbliza, kao i oni koji su pratili preko elektronskih medija. U ime cijele Crkve u BiH, kao i svih građana najsrdačnija Vam hvala.

Iako se Vašim pohodom nisu riješili problemi koji pritišću ovu zemlju i narode u njoj, Vi ste nas ohrabрили da se nosimo sa svim tim izazovima i dali smjernice koje ćemo slijediti u izgradnji mira i dijaloga.

Nastojat ćemo u jesen ove godine naći pogodan trenutak da Vas posjetimo u uzvratni pohod te ponovo zamolimo Vaš apostolski blagoslov i obnovimo hrabrost vjere za ustrajnu borbu za čovjeka, njegova prava i njegovo dostojanstvo.

U ime biskupa, svećenika, redovnika, redovnica, bogoslova, redovničkih kandidata, te cjelokupnog katoličkog puka, Hrvata i svih drugih naroda upućujemo izraze zahvalnosti i odanosti te vas sinovski pozdravljamo i molimo apostolski blagoslov!

Sarajevo, 2. srpnja 2015.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine*

Papa Franjo primio članove državnog i crkvenog Organizacijskog odbora

U srijedu ujutro, 11. studenog 2015. u dvorani Pavla VI. Sveti Otac Franjo primio je predstavnike državnog i crkvenog Organizacijskog odbora za pastoralni posjet pape Franje Sarajevu, 6. lipnja 2015. na čelu s predsjedateljem Predsjedništva Bosne i Hercegovine gospodinom Draganom Čovićem i nadbiskupom metropolitom vrhbosanskim kardinalom Vinkom Puljićem, predsjednikom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Tom prigodom kardinal Puljić uputio je pozdravnu riječ papi Franji kao zahvalu za pastoralni pohod Sarajevu. Govor kardinala Puljića prenosimo u cijelosti:

Sveti Oče!

Hvala Vam da ste odvojili vrijeme i primili nas da Vam reknemo veliki hvala na Vašem pastirskom pohodu u Sarajevo 6. lipnja ove godine. Pred Vama su predstavnici onih koji su organizirali Vaš pohod u Sarajevu i u ime državnog

odbora predvođeni predsjednikom dr. Draganom Čovićem i crkvenog odbora s kojima sam osobno došao da Vam kažem od srca hvala.

Ovu zahvalu izričem ne samo u ime ovih koji su tu prisutni nego u ime cijele Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini, kao i svih građana Bosne i Hercegovine. Hvala što ste nas pohodili te tako svratili pažnju cijelog svijeta na našu zemlju, a posebno na Hrvate katolike koji tamo se bore za opstanak i ostanak i za jednaka prava. Hvala Vam na svim pastirskima porukama koje ste uputili bilo društveno-političkim krugovima bilo vjernicima katolicima bilo svim predstavnicima vjerskih zajednica i Crkava u BiH.

Da bi sačuvali Vaše riječi i nosili što dulje taj lijepi doživljaj pripremljena je monografija vašeg pohoda kojeg Vam je predao Predsjednik Čović. Vi ste je prvi dobili, a sada ćemo pokušati da dođe do svih kojima je stalo realizirati Vašu poruku.

Posebno Vam hvala na Vašoj blizini i molitvi za nas, što ste tako očinski pokazali dok ste bili među nama. I mi Vama obećajemo da ćemo nastaviti istim žarom moliti za Petra naših dana u Vašoj osobi.

Dok Vas pozdravljam u ime svih i u ime svoje, te od srca zahvaljujem, ponizno molim Vaš apostolski blagoslov za nas ovdje, kao i za našu Crkvu u BiH, našu zemlju i sve građane u njoj.

Papa Franjo obratio se potom prisutnima sljedećim riječima:

“Htio bih zahvaliti vam za vaš posjet. Kao što sam rekao gospodinu Predsjedniku, još čuvam u svom srcu mnoge velike i lijepe stvari koje sam naučio od vas: sposobnost trpljenja – trpjeli ste mnogo – sposobnost oprosta ili barem tražiti oprost, sposobnost da se ujedini i radi zajedno, sposobnost dijaloga. Puno hvala za ove primjere koje dajete čovječanstvu. Puno hvala. Molim vas da pozdravite s moje strane vaš narod, cijeli narod, da pozdravite dvojicu drugih članova Predsjedništva, da pozdravite zajednice koje su druge religije, ali se ujedinjaju i razgovaraju i dijalogiziraju za dobro zemlje. To je služenje za dobro vaše domovine. I zahvaljujem od srca. Da mogu razgovarati međusobno i pomoći domovini da ide naprijed. I pozdravite dobre mlade! Sjećam se pitanja koja su mi postavili. Oni su obećanje vaše domovine! Puno hvala. I molim vas da molite za mene. Sada molimo Boga, Boga svih, Boga Oca svih, da nas blagoslovi, da blagoslovi naš život, da blagoslovi našu domovinu, da blagoslovi naše obitelji, da blagoslovi našu djecu i blagoslovi budućnost Bosne i Hercegovine. I idite dalje tim putem. Amen”, stoji u priopćenju iz Ureda Svete Stolice.

SADRŽAJ

DOKUMENTI SVETE STOLICE

Poruka pape Franje za Svjetski dan mira 2015.	3
Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2015.	11
Poruka pape Franje u povodu 23. svjetskog dana bolesnika	14
Poruka pape Franje za korizmu 2015.	16
Poruka pape Franje za 52. Svjetski dan molitve za duhovna zvanja	20
Poruka pape Franje za 49. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije	23
Poruka pape Franje za 30. svjetski dan mladih 2015.	26
Poruka Svetog Oca Franje za Svjetski misijski dan 2015.	32
Mitis Iudex Dominus Iesus	35
Mitis et misericors Iesus	48
Osnovne smjernice BK BiH za postupanje u slučajevima seksualnoga zlostavljanja maloljetnika od strane klerika, redovnika i laika koji vrše neku crkvenu službu	60

BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

APELI, IZJAVE I PORUKE

Poslanica biskupa BK BiH u povodu Godine božanskog milosrđa	71
Poruka biskupa Semrena za Dan života 2015.	75
Poruka predsjednika Caritasa BiH za Nedjelju Caritas - 2015.	78
Očitovanje Komisije Justitia et pax BK BiH povodom 20. obljetnice potpisivanja Daytonskog sporazuma za BiH	81

PRIOPĆENJA

Priopćenje sa XVII. redovnog godišnjeg zajedničkog zasjedanja HBK i BK BiH	95
Priopćenje sa 63. redovitog zasjedanja BK BiH	96
Priopćenje sa 64. redovitog zasjedanja BK BiH	99
Priopćenje sa 65. redovitog zasjedanja BK BiH	101
Deseti susret biskupa BK BiH s članovima Konferencije VRPP BiH	103
Peti susret biskupa BK BiH s franjevačkim provincijalima u BiH	104
Održan Drugi međudekanski susret u Bosni i Hercegovini	106
ODOBRENJE NOVOG STATUTA CARITASA BIH	107

SUSRETI UZ SUDJELOVANJE DELEGATA BK BIH

Susret predsjednika BK Jugoistočne Europe	117
Vojni biskup u BiH mons. Tomo Vukšić na Biskupskoj sinodi	119

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA 122

VIJEĆA I KOMISIJE BK BIH

SASTAV

Stalno vijeće BK BiH.....	123
Komisija za nauk vjere BK BiH	123
Vijeće za bogoslovna sjemeništa BK BiH.....	123
Vijeće za mala sjemeništa BK BiH.....	124
Vijeće za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama.....	124
Vijeće za liturgiju BK BiH	124
Vijeće za katehezu BK BiH	125
Vijeće za kler BK BiH	125
Vijeće za obitelj BK BiH	125
Vijeće za laike BK BiH.....	126
Vijeće za laike - Odbor za mlade BK BiH.....	126
Vijeće za sredstva društvenoga priopćavanja	126
Nadzorno vijeće Caritasa BiH	127
Pedagoško vijeće katoličkih “Škola za Europu”	127
Komisija <i>Justitia et pax</i>	127
Nadzor nad upravljanjem jedinstvenom blagajnom BK BiH	128
Vijeće HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu.....	128
Biskupska komisija HBK i BK BiH za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu.....	128
Caritas BiH.....	128
Katolička tiskovna agencija BK BiH.....	129
Tajništvo BK BiH	129

POHOD BISKUPA BK BIH AD LIMINA APOSTOLORUM

Misna slavlja	130
Susret sa Svetim Ocem	131
Susreti u dikasterijima Svete Stolice.....	131
Kongregacija za bogoštovlje.....	132
Papinsko vijeće za međureligijski dijalog.....	133
Državno Tajništvo – prva sekcija	133
Papinsko vijeće za jedinstvo kršćana	133
Državno Tajništvo – druga sekcija	134
Kongregacija za kler	134
Kongregacija za nauk vjere.....	134
Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života.....	135
Kongregacija za kauze svetaca	136
Papinsko vijeće „Justitia et Pax“	137
Kongregacija za katolički odgoj	137
Papinsko vijeće „Cor Unum“	138
Kongregacija za biskupe	138
Papinsko vijeće za tumačenje zakonskih tekstova.....	139

Govor predsjednika BK BiH prigodom pohoda Ad limina	139
Govor pape Franje biskupima BiH prigodom pohoda Ad limina	143

PAPA FRANJO U SARAJEVU

Papa Franjo dolazi u pohod Bosni i Hercegovini	146
Program Papina pohoda Sarajevu i BiH	146
Poziv biskupa BK BiH na susret s papom Franjom u Sarajevu	147
Pozdravni govor predsjedavajućeg Predsjedništva BiH Mladena Ivanića papi Franji	149
Govor pape Franje članovima Predsjedništva BiH	151
Propovijed pape Franje na Misnom slavlju na stadionu Koševo	153
Pozdrav i zahvala kardinala Puljića Svetom Ocu na kraju Svete mise	155
Pozdrav kardinala Puljića Svetom Ocu na susretu sa svećenicima, redovnicima i redovnicama	157
Svjedočenje banjolučkog svećenika vlč. Zvonimira Matijevića	159
Svjedočanstvo iz logora fra Joze Puškarića pred papom Franjom	160
Svjedočenje sestre Ljubice Šekerija iz Družbe Kćeri Božje Ljubavi	162
Predani govor pape Franje na susretu sa duhovnim zvanjima u sarajevskoj prvostolnici	164
Govor pape Franje u sarajevskoj katedrali, izrečen uživo	166
Pozdrav kardinala Puljića Svetom Ocu na ekumenskom i međureligijskom susretu	168
Pozdrav reisu-l-uleme Kavazovića papi Franji na ekumenskom i međureligijskom susretu	170
Pozdrav episkopa Grigorija papi Franji na ekumenskom i međureligijskom susretu	172
Pozdrav Predsjednika Jevrejske zajednice Svetom Ocu na ekumenskom i međureligijskom susretu	174
Govor pape Franje na ekumenskom i međureligijskom susretu	175
Pozdravna riječ biskupa Semrena na susretu mladih s papom Franjom	177
Svjedočenje života mlade osobe: Darko Majstorović	178
Svjedočenje života mlade osobe: Nadežda Mojsilović	179
Predani govor pape Franje na susretu s mladima	180
Govor Svetoga Oca na susretu s mladima u Sarajevu	182
Pismo zahvale pape Franje kardinalu Puljiću na povratku iz Sarajeva	185
Papin osvrt na pohod Sarajevu nakon Angelusa	186
Kardinal Puljić uputio papi Franji pismo zahvale	186
Papa Franjo primio članove državnog i crkvenog Organizacijskog odbora	187